KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 26.6.2019 r.
COM(2019) 316 final

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY I EUROPEJSKIEGO TRYBUNAŁU OBRACHUNKOWEGO

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ROCZNE UNII EUROPEJSKIEJ ZA ROK BUDŻETOWY 2018

Skonsolidowane sprawozdanie roczne Unii Europejskiej

Rok budżetowy 2018

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE 3

RAMY POLITYCZNE I FINANSOWE UNII EUROPEJSKIEJ, ZARZĄDZANIE I ROZLICZALNOŚĆ 4

OŚWIADCZENIE KSIĘGOWEGO DOŁĄCZONE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA ROCZNEGO 12

NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA W ROKU BUDŻETOWYM 2018 13

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ORAZ INFORMACJE DODATKOWE 15

- BILANS 17
- SPRAWOZDANIE Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI 18
- RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH 19
- ZESTAWIENIE ZMIAN W AKTYWACH NETTO 20
- INFORMACJA DODATKOWA DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO 21

OMÓWIENIE I ANALIZA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO 107

SPRAWOZDANIA Z WYKONANIA BUDŻETU ORAZ INFORMACJE DODATKOWE 123

GLOSARIUSZ 180

WYKAZ SKRÓTÓW 184

WPROWADZENIE

Mam przyjemność przedstawić roczne sprawozdanie finansowe Unii Europejskiej za rok 2018. Sprawozdanie zawiera pełny przegląd finansów UE i stan wykonania budżetu UE za ostatni rok, w tym informacje na temat zobowiązań warunkowych, zobowiązań finansowych i innych zobowiązań Unii. Sprawozdanie finansowe odzwierciedla wieloletni charakter działań Unii oraz zawiera wyjaśnienia dotyczące najważniejszych danych finansowych i ich zmian. **Skonsolidowane sprawozdanie roczne Unii Europejskiej** wchodzi w skład pakietu, który Komisja przedstawia w ramach **zintegrowanej sprawozdawczości finansowej i sprawozdawczości w zakresie rozliczalności**, i stanowi podstawowy element złożonego systemu rozliczalności finansowej.

Mimo stosunkowo niewielkiej wielkości budżet UE ma duże znaczenie dla milionów Europejczyków. Stanowi on dopełnienie budżetów krajowych i umożliwia wspieranie priorytetów politycznych, gdy przynosi to prawdziwą wartość dodaną i może przyczyniać się do osiągnięcia wyników w najbardziej efektywny sposób.

Rok 2018 był piątym rokiem, który wchodzi w zakres bieżących wieloletnich rama finansowych; wszystkie programy finansowe funkcjonują w pełnym zakresie. Wykonanie budżetu UE r. wyniosło ogółem 173,1 mld EUR w środkach na zobowiązania i 156,7 mld EUR w środkach na płatności. W ciągu roku dzięki budżetowi UE w dalszym ciągu mogliśmy reagować na wyzwania wynikające ze złożonego otoczenia geopolitycznego, gwarantując jednocześnie inwestycje strategiczne i zrównoważony rozwój w Europie.

Blisko połowa środków pieniężnych została wykorzystana w celu stymulowania wzrostu, zatrudnienia i konkurencyjności. Przeznaczono środki finansowe na badania i innowacje w ramach programu „Horyzont 2020", na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw w ramach programu COSME czy na rzecz kształcenia w ramach programu Erasmus+. Kluczową rolę odegrały również Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych, instrument „Łącząc Europę" oraz europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne. Zapraszamy Państwa do poznania historii, które kryją się za wieloma unijnym inwestycjami prezentowanymi na portalu „InvestEU" (https://europa.eu/investeu/home_pl/).

Z budżetu UE udzielono również znaczącego wsparcia w innych obszarach priorytetowych, takich jak kompleksowe podejście UE do migracji, unia bezpieczeństwa oraz działania zewnętrzne UE. Umożliwił on również Unii odegranie istotnej roli poza naszymi granicami w burzliwym okresie w państwach sąsiadujących z Europą i przyczynił się do osiągnięcia przekrojowych celów polityki związanych ze zmianą klimatu i różnorodnością biologiczną. W 2018 r. kwota przeznaczona na uwzględnianie kwestii klimatu wyniosła ponad 32 mld EUR, co stanowiło 20 % całkowitego budżetu.

Udzielano ponadto ciągłego wsparcia na rzecz promowania trwałego wzrostu gospodarczego oraz zachowania zasobów naturalnych Europy w ramach wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa oraz działań w dziedzinie klimatu i środowiska w ramach programu LIFE.

Skonsolidowane sprawozdanie roczne Unii Europejskiej sporządza się zgodnie z **Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości Sektora Publicznego**. Aby utrzymać te standardy Komisja nieustannie ulepsza swoje zasady i procedury, strukturę organizacyjną oraz elastyczność. Spójna i skuteczna sprawozdawczość zwiększa stopień rozliczalności wydatków UE nie tylko w celu zapewnienia zgodności prawnej. Ułatwia ona współpracę z obywatelami i innymi zainteresowanymi stronami oraz utrzymanie ich zaufania do Unii Europejskiej.

Günther H. Oettinger

Komisarz ds. budżetu i zasobów ludzkich

RAMY POLITYCZNE I FINANSOWE UNII EUROPEJSKIEJ, ZARZĄDZANIE I ROZLICZALNOŚĆ

Unia Europejska (UE) jest unią, której państwa członkowskie przyznają kompetencje do osiągnięcia ich wspólnych celów. Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, praworządności, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne państwom członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn.

1. RAMY POLITYCZNE I FINANSOWE

Traktaty UE

Nadrzędne cele i zasady, którymi kierują się Unia i instytucje europejskie, określono w Traktatach. Unia i instytucje UE mogą działać wyłącznie w granicach kompetencji przyznanych im na mocy traktatów na potrzeby osiągnięcia celów określonych w tych Traktatach, przy czym muszą czynić to zgodnie z zasadami[1] pomocniczości i proporcjonalności. Aby osiągnąć cele i realizować swoje polityki Unia zapewnia sobie niezbędne środki finansowe. Komisja odpowiada za realizację celów we współpracy z państwami członkowskimi oraz zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami.

UE realizuje cele ustanowione w Traktacie za pomocą szeregu narzędzi, jednym z których jest budżet UE. Inne narzędzia to np. proponowanie przepisów lub realizowanie strategii politycznych.

Priorytety polityczne Komisji

Priorytety polityczne Komisji zostały określone w wytycznych politycznych przewodniczącego Komisji. Stanowią one dla Komisji plan działania, który jest w pełni zgodny i spójny ze strategią „Europa 2020" – unijną długoterminową strategią wzrostu.

10 PRIORYTETÓW

Pobudzenie zatrudnienia, wzrostu gospodarczego i inwestycji

Połączony jednolity rynek cyfrowy

Stabilna unia energetyczna z perspektywiczną polityką w kwestii zmiany klimatu

Pogłębiony i bardziej sprawiedliwy rynek wewnętrzny oparty na wzmocnionej bazie przemysłowej

Zrównoważona i postępowa polityka handlowa mająca na celu wykorzystanie możliwości płynących z globalizacji

Obszar sprawiedliwości i przestrzegania praw podstawowych, którego podstawą jest wzajemne zaufanie

W kierunku nowej polityki w dziedzinie migracji

Silniejsza pozycja Europy na arenie międzynarodowej

[1] Zgodnie z zasadą pomocniczości Unia podejmuje działania tylko wówczas i tylko w takim zakresie, w jakim cele zamierzonego działania nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, i jeśli ze względu na rozmiary lub skutki proponowanego działania możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii. Zgodnie z zasadą proporcjonalności zakres i forma działania Unii nie wykraczają poza to, co jest konieczne do osiągnięcia celów Traktatów. Zob. art. 5 TFUE.

Pogłębiona i bardziej sprawiedliwa unia gospodarcza i walutowa (UGW)

Unia demokratycznych zmian

Strategia „Europa 2020”

W strategii „Europa 2020” zatwierdzonej w 2010 r. przez szefów państw lub rządów państw członkowskich UE określono 10-letnią strategię dla UE na rzecz zatrudnienia i wzrostu gospodarczego[2]. Strategia obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety – inteligentny i trwały wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu – oraz pięć zasadniczych celów UE.

Budżet UE jest tylko z wielu unijnych narzędzi przyczyniających się do osiągania celów strategii „Europa 2020”. Aby osiągnąć konkretne wyniki w ramach tej strategii, uruchomiono szeroki wachlarz działań na szczeblu krajowym, unijnym i międzynarodowym.

Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030[3]

Trwały rozwój od dawna stanowi centralny element projektu europejskiego. W traktatach UE uznano, że jego gospodarczy, społeczny i środowiskowy wymiar to kwestie, którymi należy zająć się wspólnie. UE angażuje się w rozwój, który odpowiada obecnym potrzebom, nie ograniczając zdolności przyszłych pokoleń do zaspokojenia ich własnych potrzeb. Budżet UE odgrywa kluczową rolę w wyzwaniach związanych z trwałym rozwojem, począwszy od bezrobocia młodzieży po starzenie się społeczeństwa, zmianę klimatu, zanieczyszczenie, zrównoważoną energię i migrację. Obecna Komisja włącza trwały rozwój do głównych przekrojowych projektów, a także do polityk i inicjatyw sektorowych.

Strategie polityczne wspierane ze środków z budżetu UE są realizowane zgodnie z wieloletnimi ramami finansowymi (WRF) i odpowiednimi przepisami sektorowymi określającymi programy wydatków.

Wieloletnie ramy finansowe i programy wydatków

Wieloletnie ramy finansowe przekładają priorytety polityczne UE na warunki finansowe w wystarczająco długim okresie, aby były one skuteczne i zapewniły spójną długoterminową wizję beneficjentom funduszy UE i współfinansującym organom krajowym. Określa się roczne maksymalne kwoty (pułapy) dla łącznych wydatków UE oraz dla głównych kategorii wydatków (działów). Suma pułapów dla wszystkich działów daje łączny pułap środków na zobowiązania Wieloletnie ramy finansowe przyjmuje się jednomyślnie, co wskazuje na zgodę wszystkich państw członkowskich w odniesieniu do celów i poziomu wydatków (maksymalny poziom zobowiązań budżetowych i płatności), za zgodą Parlamentu Europejskiego.

Porozumienie międzyinstytucjonalne

Uzupełnieniem wieloletnich ram finansowych jest porozumieniem międzyinstytucjonalne[4], które jest porozumieniem politycznym pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją. Celem tego porozumienia, przyjętego w 2013 r. zgodnie z art. 295 TFUE, jest:
wdrożenie dyscypliny budżetowej oraz poprawa funkcjonowania corocznej procedury budżetowej oraz współpracy między instytucjami w kwestiach budżetowych, jak również zapewnienie należytego zarządzania finansami.

Budżet roczny

Budżet roczny jest sporządzany przez Komisję i zazwyczaj zostaje uzgodniony do połowy grudnia z Parlamentem Europejskim i Radą zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 314 TFUE. Zgodnie z zasadą równowagi budżetowej łączne dochody muszą odpowiadać łącznym wydatkom (środkom na płatności) w danym roku budżetowym.

Głównymi źródłami finansowania UE są dochody z tytułu zasobów własnych, które są uzupełniane innymi dochodami. Istnieją trzy rodzaje zasobów własnych: tradycyjne zasoby własne (takie jak cła i opłaty wyrównawcze od cukru), zasoby własne oparte na podatku od wartości dodanej (VAT) oraz zasoby oparte na dochodzie narodowym brutto (DNB). Inne dochody wynikające z działań UE (np. grzywny za naruszenie zasad konkurencji) stanowią na ogół mniej niż 10 % łącznej kwoty dochodów. Całkowita

---

2 Zob. komunikat Komisji „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”, COM(2010) 2020 z dnia 3 marca 2010 r.

3 Komunikat Komisji „Kolejne kroki w kierunku zrównoważonej przyszłości Europy – Europejskie działania na rzecz zrównoważonego rozwoju”, SWD(2016) 390 final, 22 listopada 2016.

4 Porozumienie międzyinstytucjonalne z dnia 2 grudnia 2013 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami (2013/C 373/01).

kwota zasobów własnych niezbędna do sfinansowania budżetu jest uwarunkowana łączną kwotą wydatków pomniejszoną o pozostałe dochody. W obecnych WRF całkowita kwota zasobów własnych nie może przekroczyć 1,20 % łącznego dochodu narodowego brutto (DNB) państw członkowskich.

Wydatki operacyjne UE obejmują różne działy wieloletnich ram finansowych i przyjmują różne formy w zależności od sposobu wypłacania środków pieniężnych i zarządzania nimi. Budżet UE jest wykonywany w trzech trybach zarządzania:

Zarządzanie dzielone: w ramach tej metody wykonania budżetu realizację zadań powierza się państwom członkowskim. 75 % wydatków podlega właśnie tej metodzie zarządzania, która ma zastosowanie w takich dziedzinach jak wydatki rolne i działania strukturalne.

Zarządzanie bezpośrednie: gdy budżet jest wykonywany bezpośrednio przez służby Komisji.

Zarządzanie pośrednie: dotyczy to sytuacji, w których Komisja powierza zadania związane z wykonaniem budżetu osobom trzecim, takim jak agencje regulacyjne UE lub organizacje międzynarodowe.

Rozporządzenie finansowe

Rozporządzenie finansowe (RF)[5] mające zastosowanie do budżetu ogólnego stanowi główny akt w prawodawstwie dotyczącym finansów UE, który zawiera przepisy finansowe mające zastosowanie do budżetu UE.

2. ZARZĄDZANIE I ROZLICZALNOŚĆ

2.1. STRUKTURA INSTYTUCJONALNA

Ład organizacyjny UE tworzą instytucje, agencje i inne organy UE, które zostały wymienione w informacji dodatkowej **9** w informacjach dodatkowych do skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Europejski Bank Inwestycyjny (EBI), Europejski Fundusz Inwestycyjny (EFI) oraz Europejski Bank Centralny (EBC) nie są objęte zakresem rozporządzenia finansowego. Najważniejszymi instytucjami, na których spoczywa główna odpowiedzialność za opracowanie polityk i podejmowanie decyzji, są Parlament Europejski, Rada Europejska, Rada oraz Komisja.

Komisja Europejska jest wyjątkową organizacją. Na mocy Traktatu Komisja jest odpowiedzialna za planowanie, przygotowywanie i przedstawianie wniosków w sprawie przepisów; zarządzanie politykami UE, w tym monitorowanie wdrażania przepisów UE oraz zapewnianie ich egzekwowania i przyznawania finansowania z UE; oraz reprezentowanie UE na forum międzynarodowym.

Jak przewidziano w Traktacie[6], Komisja wykonuje budżet we współpracy z państwami członkowskimi. Wspólnie zapewniają wykorzystanie środków zgodnie z zasadami należytego zarządzania finansami. Przepisy określają również obowiązki państw członkowskich w zakresie kontroli i audytu związane z wykonaniem budżetu oraz wynikającą z nich odpowiedzialność. Przewidują one także obowiązki i szczegółowe zasady, według których każda instytucja uczestniczy w wykonywaniu swoich własnych wydatków.

Komisja wykonuje te zadania pod przewodnictwem kolegium komisarzy, które wyznacza priorytety i ponosi ogólną odpowiedzialność polityczną za decyzje Komisji. Przewodniczący Komisji, którego rolę wzmocniono na mocy traktatu nicejskiego i lizbońskiego, decyduje o wewnętrznej organizacji Komisji, tak aby zapewnić spójność, skuteczność i kolegialność jej działania.

Funkcjonowanie wewnętrzne Komisji opiera się na szeregu kluczowych zasad leżących u podstaw dobrego rządzenia: jasnym określeniu ról i obowiązków, silnym zaangażowaniu w zarządzanie wynikami

---

[5] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012, Dz.U. L 193 z 30 lipca 2018, s. 1.

[6] Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, art. 317.

i zgodności z ramami prawnymi, przejrzystych mechanizmach rozliczalności, ramach regulacyjnych o wysokiej jakości i sprzyjających włączeniu społecznemu, otwartości i przejrzystości oraz na wysokich standardach zachowania etycznego.

2.2. STRUKTURA ZARZĄDZANIA KOMISJI

Komisja Europejska posiada unikalny system zarządzania z wyraźnym podziałem na struktury nadzoru politycznego i nadzoru administracyjnego oraz odpowiednio określone linie odpowiedzialności i rozliczalności finansowej[7]. System opiera się na Traktatach, a w strukturze zachodziły zamiany wynikające z konieczności dostosowania się do zmieniającego się środowiska i zachowania zgodności z najlepszymi praktykami określonymi w odpowiednich normach międzynarodowych[8].

W 2018 r. Komisja przyjęła „pakiet dotyczący zarządzania"[9], który znacząco uprościł i udoskonalił jej zasady w zakresie ładu korporacyjnego oraz umożliwił wykorzystanie ostatnio przeprowadzonych przez Europejski Trybunał Obrachunkowy[10] i Służbę Audytu Wewnętrznego prac audytowych.

- Kolegium komisarzy ponosi wspólną odpowiedzialność polityczną za pracę Komisji. Operacyjne wykonanie budżetu powierza się dyrektorom generalnym i szefom służb, którzy odpowiadają za strukturę administracyjną Komisji[11].

- Kolegium powierza zadania z zakresu zarządzania finansami dyrektorom generalnym lub szefom służb, którzy tym samym stają się delegowanymi urzędnikami zatwierdzającymi. Zadania te mogą następnie zostać powierzone dyrektorom, kierownikom działu i innym urzędnikom, którzy tym samym stają się subdelegowanymi urzędnikami zatwierdzającymi. Kompetencje urzędników zatwierdzających obejmują cały proces zarządzania, poczynając od określenia, co należy zrobić, aby zrealizować cele polityki ustalone przez daną instytucję, aż po zarządzanie działaniami pod względem operacyjnym i budżetowym.

- Komitet ds. Audytu monitoruje przeprowadzanie kontroli, w szczególności przez Służbę Audytu Wewnętrznego, ale również w oparciu o kontrole Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

- Pod nadzorem przewodniczącego Rada Zarządzania Korporacyjnego, której przewodniczy Sekretarz Generalny, regularnie organizuje posiedzenia z udziałem dyrektorów generalnych odpowiedzialnych za budżet, zasoby ludzkie i bezpieczeństwo oraz dyrektora generalnego Służby Prawnej. W posiedzeniach uczestniczą jako obserwatorzy: członek lub członkowie gabinetu przewodniczącego odpowiedzialni za budżet i administrację oraz szef lub szefowie gabinetu członka lub członków Komisji odpowiedzialnych za budżet, zasoby ludzkie i administrację. Rada zapewnia koordynację, nadzór, doradztwo i kierunki strategiczne w zakresie kwestii związanych z zarządzaniem korporacyjnym w obszarach obejmujących zarządzanie zasobami finansowymi i ludzkimi, zarządzanie ryzykiem, zarządzanie wynikami, zarządzanie systemami informatycznymi, cyberbezpieczeństwo i bezpieczeństwo fizyczne, ciągłość działania oraz zarządzanie informacjami. W ten sposób Rada Zarządzania Korporacyjnego przyczynia się do zapewnienia niezbędnych struktur, procesów i polityk administracyjnych w Komisji, aby mogła ona osiągnąć priorytety polityczne kolegium i zrealizować zadania, jakie powierzono mu na mocy Traktatów, w sposób skuteczny i efektywny.

---

7 Więcej informacji można znaleźć w komunikacie przewodniczącego Junckera i pierwszego wiceprzewodniczącego Timmermansa do Komisji: Governance in the European Commission, C(2017) 6915 final z dnia 11 października 2017 r., adres URL: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/c_2017_6915_final_en.pdf

8 Np. normy kontroli wewnętrznej opierają się na zasadach kontroli wewnętrznej COSO 2013.

9 https://ec.europa.eu/info/publications/governance-in-the-commission_en Więcej informacji można znaleźć w komunikacie do Komisji C(2018)7704 „Streamlining and strengthening corporate governance within the European Commission" [„Usprawnianie i wzmacnianie ładu korporacyjnego w Komisji Europejskiej"], https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/streamlining-strengthening-corporate-governa-nce-european-commission_en.pdf

10 Sprawozdanie specjalne nr 27/2016 „Administracja w Komisji Europejskiej – przykład najlepszej praktyki?"].

11 W rezultacie pojęcie „Komisja Europejska" oznacza zarówno instytucję – kolegium – tworzoną przez członków Komisji, jak i administrację kierowaną przez dyrektorów generalnych jej departamentów (oraz szefów innych struktur administracyjnych, takich jak służby, biura i agencje wykonawcze).

2.3. ZARZĄDZANIE FINANSAMI W KOMISJI

W Komisji role i obowiązki związane z zarządzaniem finansami są wyraźnie określone (np. w rozporządzeniu finansowym) i wykonywane. Takie podejście uznaje się za podejście zdecentralizowane z wyraźnie określonymi obowiązkami mające na celu stworzenie kultury administracyjnej, która zachęca urzędników do wzięcia odpowiedzialności za działania, nad którymi sprawują kontrolę, oraz do przekazania im kontroli nad działaniami, za które są odpowiedzialni.

Realizację określonych programów Komisja może również powierzyć agencjom wykonawczym. Decyzje dotyczące wydatków mogą być także zarządzane za pośrednictwem innej instytucji lub organu lub wraz z nimi. Zarządzanie znaczną częścią budżetu odbywa się w ramach systemu zarządzania dzielonego z państwami członkowskimi; dotyczy to w szczególności funduszy strukturalnych i rolnictwa.

Zadania związane z wykonaniem budżetu powierza się również:

- agencjom krajowym,
- Grupie Europejskiego Banku Inwestycyjnego,
- państwom trzecim,
- organizacjom międzynarodowym (na przykład Bankowi Światowemu lub Organizacji Narodów Zjednoczonych),
- innym podmiotom.

Jako delegowani urzędnicy zatwierdzający dyrektorzy generalni są odpowiedzialni za należyte zarządzanie zasobami finansowymi. Przy wykonywaniu budżetu UE delegowani urzędnicy zatwierdzający muszą przestrzegać przepisów rozporządzenia finansowego i ustanowić odpowiednie ramy kontroli wewnętrznej. W ramach celów kontroli wewnętrznej skoncentrowano się między innymi na:

- skuteczności, efektywności i oszczędności w odniesieniu do operacji,
- kontroli finansowej i zwalczaniu nadużyć finansowych,
- uczciwości i etyce,
- zarządzaniu zasobami ludzkimi,
- rzetelnej sprawozdawczości,
- komunikacji,
- ochronie aktywów i informacji.

Każdy delegowany urzędnik zatwierdzający może korzystać ze wsparcia jednego lub dwóch przedstawicieli kadry kierowniczej wyższego szczebla lub szczebla średniego odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem i kontrolę wewnętrzną w celu prowadzenia nadzoru wdrażania systemów kontroli wewnętrznej i monitorowania tego procesu. Centralne służby Komisji zapewniają wytyczne oraz doradztwo i promują najlepsze praktyki.

W ramach cyklu planowania i programowania strategicznego Komisji każdy urzędnik zatwierdzający jest zobowiązany do przygotowania „rocznego sprawozdania z działalności" na temat działalności i osiągnięć w zakresie polityki oraz wyników osiągniętych w danym roku. W sprawozdaniu tym urzędnik zatwierdzający oświadcza, że zasoby wykorzystano zgodnie z zasadami należytego zarządzania finansami oraz że ustanowił procedury kontroli zapewniające niezbędną gwarancję legalności i prawidłowości operacji leżących u podstaw rozliczeń. Na poziomie Komisji sprawozdanie roczne z zarządzania i wykonania dotyczące budżetu UE jest głównym instrumentem, za pośrednictwem którego **kolegium komisarzy przyjmuje na siebie odpowiedzialność za zarządzanie budżetem**.

Księgowy Komisji jest odpowiedzialny na szczeblu centralnym za zarządzanie zasobami finansowymi, procedury odzyskiwania należności, ustanawianie reguł rachunkowości na podstawie Międzynarodowych Standardów Rachunkowości Sektora Publicznego i metod w tym zakresie, zatwierdzanie systemów rachunkowości oraz sporządzanie sprawozdań Komisji i skonsolidowanego sprawozdania rocznego UE. Ponadto księgowy ma obowiązek podpisania rocznego sprawozdania finansowego z oświadczeniem, że przedstawia ono rzetelnie, we wszystkich istotnych aspektach, sytuację finansową, wyniki operacji oraz przepływy pieniężne Unii. Roczne sprawozdanie finansowe jest przyjmowane przez kolegium komisarzy. Księgowy sprawuje niezależną funkcję i ponosi główną odpowiedzialność, jeżeli chodzi o sprawozdawczość finansową w Komisji. Audytor wewnętrzny Komisji to także funkcja scentralizowana i niezależna, która polega na udzielaniu niezależnych porad i wydawaniu opinii oraz zaleceń dotyczących jakości i funkcjonowania systemów kontroli wewnętrznej w Komisji, agencjach UE i innych autonomicznych organach.

2.4. RAMY WYKONANIA

Wdrażanie rzetelnych ram wykonania ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia silnego koncentrowania się na wynikach, europejskiej wartości dodanej i prawidłowym zarządzaniu programami UE. Ramy wykonania budżetu UE są w wysokim stopniu uszczegółowione i uzyskały lepsze wyniki niż system któregokolwiek z państw Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) w standardowym indeksie ram budżetowania wynikowego. Ramy wykonania budżetu UE obejmują kilku rodzajów i poziomów celów, dążeń i zadań strategicznych, w tym strategię „Europa 2020" i inne priorytety polityczne. Muszą również uwzględnić komplementarność i włączenie do głównego nurtu polityki i programów, a także kluczową rolę państw członkowskich w wykonywaniu budżetu UE.

- Cele, wskaźniki i zadania zajmują ważne miejsce w podstawie prawnej programów i każdego roku Komisja przedstawia sprawozdania na ich temat w **dokumentach programowych** towarzyszących projektowi budżetu. Zawierają one wszystkie najważniejsze informacje, które są niezbędne do przeprowadzenia uważnej kontroli programu i pomiaru wykonania: obejmuje to siedmioletnie zobowiązania finansowe, wskaźniki bazowe wyników programu (punkty wyjścia działań w ramach polityki), cele końcowe (które należy osiągnąć na koniec wieloletniego okresu programowania) oraz cele cząstkowe.

- Aby zapewnić przydzielenie środków na realizację priorytetów oraz aby zagwarantować wysoką wydajność i wartość dodaną każdego działania, Komisja promuje w swoich służbach kulturę nastawioną na osiąganie wyników. Ponadto w ostatnich latach opracowała ona podejście, które promuje lepszą równowagę między zgodnością a wykonaniem.

- **Roczne sprawozdanie z zarządzania i wyników dotyczące budżetu UE** zawiera kompleksowy przegląd wykonania budżetu UE, zarządzania tym budżetem i jego ochrony. Zawiera również wyjaśnienie, w jaki sposób budżet UE wspiera realizację priorytetów politycznych Unii Europejskiej, objaśnienie wyników osiągniętych w ramach budżetu UE oraz roli, jaką Komisja odgrywa w zapewnianiu i promowaniu najwyższych standardów zarządzania budżetem i finansami.

- Europejski Trybunał Obrachunkowy stosuje systematyczne i szczegółowe podejście do oceny aspektów jakościowych budżetowania, w tym kwestii wyników, w ramach zwykłej części swojej corocznej sprawozdawczości oraz w sprawozdaniach specjalnych.

Wszystkie te elementy sprawiają, że władza budżetowa jest w stanie uwzględnić wyniki jako znaczący czynnik podczas decydowania o kolejnym budżecie rocznym.

2.5. SPRAWOZDAWCZOŚĆ FINANSOWA

Głównym elementem sprawozdawczości finansowej UE jest **zintegrowana sprawozdawczość finansowa i sprawozdawczość w zakresie rozliczalności** UE, która obejmuje skonsolidowane sprawozdanie roczne UE, sprawozdanie roczne z zarządzania i wykonania dotyczące budżetu UE, które zawiera sprawozdanie z oceny sporządzone zgodnie z art. 247 ust. 1 lit. e) RF, sprawozdanie roczne dotyczące audytów wewnętrznych, długoterminową prognozę przyszłych wpływów i wypływów obejmującą kolejne pięć lat, a także sprawozdanie dotyczące działań następczych podjętych po absolutorium. Zintegrowana sprawozdawczość finansowa i sprawozdawczość w zakresie rozliczalności zapewnia obywatelom pełny wgląd w sytuację finansową i operacyjną UE każdego roku.

Skonsolidowane sprawozdanie roczne UE zawiera informacje finansowe na temat działalności instytucji, agencji i innych organów UE z punktu widzenia rachunkowości memoriałowej i budżetowej. Nie obejmuje ono sprawozdań rocznych państw członkowskich.

Skonsolidowane sprawozdanie roczne UE obejmuje dwie oddzielne, choć powiązane ze sobą części:

a) skonsolidowane sprawozdanie finansowe oraz

b) sprawozdania z wykonania budżetu, które zawierają zbiorczą ewidencję wykonania budżetu.

Ponadto do skonsolidowanego sprawozdania rocznego UE dołącza się omówienie i analizę sprawozdania finansowego, w których podsumowano istotne zmiany i tendencje w sprawozdaniu finansowym oraz

wyjaśniono istotne zagrożenia i niepewności, w obliczu których staje UE i którym musi sprostać w przyszłości.

Sprawozdawczość i rozliczalność w Komisji:

Zintegrowana sprawozdawczość finansowa i sprawozdawczość w zakresie rozliczalności Art. 247 RF	• **Skonsolidowane sprawozdanie roczne UE** • **Sprawozdanie roczne z zarządzania i wykonania dotyczące budżetu UE (w tym sprawozdanie z oceny finansów UE)** • **Sprawozdanie roczne dotyczące audytów wewnętrznych** • **Długoterminowa prognoza przyszłych wpływów i wypływów na okres 5 lat** • **Sprawozdanie w sprawie działań następczych w związku z absolutorium**
Inne sprawozdania	• **Pakiet komunikacyjny w związku z orędziem o stanie Unii** • **Sprawozdanie ogólne z działalności UE** • **Roczne sprawozdania z działalności dyrekcji generalnych** • **Sprawozdanie z zarządzania budżetem i finansami**

2.6. KONTROLA ZEWNĘTRZNA I PROCEDURA UDZIELANIA ABSOLUTORIUM

Kontrola zewnętrzna

Europejski Trybunał Obrachunkowy (ETO) jest audytorem zewnętrznym instytucji (i organów) UE. Misją ETO jest przyczynianie się do poprawy zarządzania finansami UE, działanie na rzecz rozliczalności i przejrzystości, a także działanie w charakterze niezależnego strażnika interesów finansowych obywateli UE. Rola ETO jako niezależnego kontrolera zewnętrznego UE polega na sprawdzaniu, czy unijne środki są właściwie rozliczane oraz czy są pobierane i wydawane zgodnie ze stosownymi przepisami i rozporządzeniami, a także czy przynoszą odpowiednią wartość w stosunku do kosztów.

ETO w ramach swoich działań sporządza dla Parlamentu Europejskiego i Rady:

1) roczne sprawozdanie dotyczące działań finansowanych z budżetu ogólnego, przedstawiając w nim swoje uwagi na temat rocznego sprawozdania finansowego UE i operacji leżących u podstaw rozliczeń;

2) opinię, opartą na wynikach swoich kontroli i zawartą w sprawozdaniu rocznym w postaci poświadczenia wiarygodności, dotyczącą: (i) wiarygodności rozliczeń oraz (ii) legalności i prawidłowości operacji leżących u podstaw rozliczeń, obejmujących zarówno pobrane dochody, jak i płatności na rzecz beneficjentów końcowych; oraz

3) sprawozdania specjalne dotyczące określonych obszarów, jak również specjalne sprawozdania roczne (na przykład dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju, agencji UE).

Absolutorium

Ostatnim etapem cyklu budżetowego jest procedura udzielania absolutorium z wykonania budżetu za dany rok budżetowy. Odzwierciedla ona polityczny wymiar zewnętrznej kontroli wykonania budżetu i stanowi decyzję, którą organ udzielający absolutorium (tj. Parlament Europejski, działając na zalecenie Rady) „zwalnia" Komisję (oraz inne organy UE) z odpowiedzialności za zarządzanie danym budżetem. Wydanie tej decyzji opiera się na badaniu skonsolidowanego sprawozdania rocznego UE i zbioru sprawozdań Komisji (sprawozdania rocznego z zarządzania i wykonania dotyczącego budżetu UE,

sprawozdania dotyczącego działań następczych podjętych po absolutorium za poprzedni rok i sprawozdania rocznego dla organu udzielającego absolutorium na temat przeprowadzonych audytów wewnętrznych), a także na sprawozdaniu rocznym Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, opinii pokontrolnej („poświadczeniu wiarygodności") i sprawozdaniach specjalnych. W decyzji w sprawie absolutorium uwzględnia się także pisemne odpowiedzi Komisji na pytania i inne zapytania o informacje, jak również przesłuchania komisarza ds. budżetu, komisarzy i dyrektorów generalnych odpowiedzialnych za główne obszary wydatków oraz sekretarza generalnego przed Komisją Kontroli Budżetowej Parlamentu Europejskiego.

Procedura udzielania absolutorium może przynieść trzy rodzaje wyników: udzielenie, przesunięcie terminu udzielenia lub odmowa udzielenia absolutorium. Ostateczne sprawozdanie dotyczące absolutorium zawiera również szczególne wnioski skierowane do Komisji zarówno przez Parlament Europejski, jak i Radę. Wnioski te są przedmiotem sprawozdania z działań następczych, w którym Komisja przedstawia w zarysie konkretne działania, jakie już podjęła, lub jakie zamierza podjąć.

OŚWIADCZENIE KSIĘGOWEGO DOŁĄCZONE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA ROCZNEGO

Skonsolidowane sprawozdanie roczne Unii Europejskiej za 2018 r. sporządzono na podstawie informacji przedstawionych przez instytucje i organy na mocy art. 246 ust. 2 rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Unii Europejskiej. Niniejszym oświadczam, że sprawozdanie to zostało sporządzone zgodnie z tytułem XIII tego rozporządzenia finansowego oraz z zasadami, regułami i metodami rachunkowości określonymi w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego.

Księgowi tych instytucji i organów przekazali mi wszystkie informacje niezbędne w celu sporządzenia sprawozdania prezentującego aktywa i zobowiązania Unii Europejskiej oraz wykonanie budżetu, jak również potwierdzili ich wiarygodność.

Niniejszym poświadczam, że w oparciu o wyżej wymienione informacje oraz kontrole, które uznałem za niezbędne przed podpisaniem sprawozdania finansowego Komisji Europejskiej, mam wystarczającą pewność, że sprawozdanie rzetelnie przedstawia, we wszystkich istotnych aspektach, sytuację finansową, wyniki operacji oraz przepływy pieniężne Unii Europejskiej.

[podpisano]

Rosa ALDEA BUSQUETS

Księgowy Komisji

21 czerwca 2019 r.

NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA W ROKU BUDŻETOWYM 2018

Wykonanie budżetu Unii na 2018 r.

Budżet przyjęty na 2018 r. został ukierunkowany na dwa główne priorytety polityczne dotyczące Europy, należące do dziesięciu priorytetów wyznaczonych przez przewodniczącego Junckera na początku mandatu obecnej Komisji. Jednym z nich była europejska reakcja na nowe wyzwania wynikające ze złożonego otoczenia geopolitycznego, począwszy od zarządzania migracją, aż po ochronę granic zewnętrznych UE i bezpieczeństwo jej obywateli. Drugi priorytet stanowiły inwestycje strategiczne i trwały wzrost gospodarczy w celu wspierania spójności gospodarczej i tworzenia miejsc pracy, w szczególności dla młodych ludzi. Oprócz tych dwóch jasnych priorytetów w 2018 r. budżet i inne instrumenty UE wykorzystywano w dalszym ciągu w celu wspierania rolników i rozwoju obszarów wiejskich, a także rozbudowy i wzmocnienia strategicznych połączeń międzysystemowych i sieci między krajami UE przez wdrażanie jednolitego rynku cyfrowego i unii energetycznej. Komisja w dalszym ciągu wspierała oddziaływanie zewnętrzne UE jako kluczowego partnera gospodarczego i politycznego, a także czołowego międzynarodowego inwestora i dostarczycielem pomocy humanitarnej.

Wykonanie budżetu UE w 2018 r. wyniosło ogółem 173,1 mld EUR w środkach na zobowiązania i 156,7 mld EUR w środkach na płatności.

Niemal połowa środków – 87,4 mld EUR w postaci środków na zobowiązania – miała na celu stymulowanie inteligentnego **wzrostu gospodarczego** sprzyjającego włączeniu społecznemu, **tworzenia miejsc pracy, konkurencyjności i spójności**. Obejmowało to finansowanie badań naukowych i innowacji w ramach programu „Horyzont 2020”, edukacji w ramach programu Erasmus+, małych i średnich przedsiębiorstw w ramach programu COSME, instrumentu „Łącząc Europę”, funduszu gwarancyjnego Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS), który jest narzędziem umożliwiającym realizację planu inwestycyjnego dla Europy, a także wspieranie konwergencji między państwami członkowskimi i między regionami za pośrednictwem europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (fundusze ESI). Ponadto płatności dokonane z budżetu UE z przeznaczeniem na wsparcie **europejskich rolników** wyniosły 44,4 mld EUR.

Środki z budżetu przeznaczono również na wzmocnienie **granic zewnętrznych** Unii oraz zażegnanie **kryzysu migracyjnego i uchodźczego** poprzez finansowanie działań, w tym pomoc w sytuacjach wyjątkowych, relokację, kontrolę graniczną, przesiedlenie, powrót i integrację uchodźców oraz osób ubiegających się o azyl. Ponadto z budżetu UE nadal finansowano programy mające na celu ochronę sprawiedliwości i praw podstawowych oraz wspieranie spójności społecznej, tak by nasze europejskie społeczeństwa pozostały otwarte, wolne i sprawiedliwe.

Wystąpienie Zjednoczonego Królestwa z Unii Europejskiej

Kontekst

Dnia 23 czerwca 2016 r. większość obywateli Zjednoczonego Królestwa, którzy zagłosowali w referendum w sprawie członkostwa w Unii Europejskiej, opowiedziała się za opuszczeniem UE. W dniu 29 marca 2017 r. Zjednoczone Królestwo oficjalnie powiadomiło Radę Europejską o swoim zamiarze opuszczenia UE i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Euratom). Zjednoczone Królestwo uruchomiło tym samym procedurę wystąpienia państwa członkowskiego z Unii Europejskiej przewidzianą w art. 50 Traktatu o Unii Europejskiej.

Proces negocjacji

W dniu 19 marca 2018 r. Komisja opublikowała projekt umowy o wystąpieniu, w którym przedstawiono postępy poczynione w negocjacjach. W części projektu umowy o wystąpieniu dotyczącej porozumienia finansowego UE i Zjednoczone Królestwo dokonały przełożenia postępów osiągniętych na pierwszym etapie negocjacji na tekst prawny.

Dnia 14 listopada 2018 r. opublikowano wspólne sprawozdanie zawierające informację o osiągnięciu porozumienia na poziomie negocjatorów w odniesieniu do pełnego tekstu projektu umowy o wystąpieniu oraz projektu deklaracji politycznej w sprawie ram przyszłych stosunków między Zjednoczonym

Królestwem a Unią Europejską. Tego samego dnia opublikowano wspomniany zaktualizowany i uzgodniony projekt umowy o wystąpieniu, w ramach którego Zjednoczone Królestwo zgodziło się wywiązać się ze wszystkich swoich zobowiązań wynikających z obecnych wieloletnich ram finansowych (WRF) i poprzednich perspektyw finansowych, tak jakby nadal było państwem członkowskim, w tym z udziału w zobowiązaniach i zobowiązaniach warunkowych Unii. Rząd Zjednoczonego Królestwa zatwierdził projekt umowy o wystąpieniu dnia 14 listopada, a Rada Europejska zatwierdziła go dnia 25 listopada 2018 r. Dnia 11 stycznia 2019 r. Rada (art. 50) zatwierdziła decyzję dotyczącą zawarcia umowy o wystąpieniu i wysłała ją do Parlamentu Europejskiego w celu uzyskania jego zgody. Na wniosek Zjednoczonego Królestwa, zgodnie z procedurą określoną w art. 50 TFUE, dnia 21 marca 2019 r. Rada Europejska zgodziła się na przedłużenie okresu na wystąpienie Zjednoczonego Królestwa do dnia 22 maja 2019 r. pod warunkiem, że umowa o wystąpieniu zostanie zatwierdzona przez Izbę Gmin najpóźniej do dnia 29 marca 2019 r., oraz do dnia 12 kwietnia 2019 r., jeśli to nie nastąpi (decyzja Rady Europejskiej (UE) 2019/476 z dnia 22 marca 2019 r., Dz.U. L 80 z 22.3.2019, s. 1). Następnie Izba Gmin nie zatwierdziła umowy o wystąpieniu do dnia 29 marca 2019 r., w związku z czym na wniosek Zjednoczonego Królestwa dnia 10 kwietnia 2019 r. Rada Europejska zgodziła się na przedłużenie okresu na wystąpienie Zjednoczonego Królestwa do dnia 31 października 2019 r. (decyzja Rady Europejskiej (UE) 2019/584 z dnia 11 kwietnia 2019, Dz.U. L 101 z 11.4.2019, s. 1). Wystąpienie powinno nastąpić pierwszego dnia miesiąca następującego po zakończeniu procedur ratyfikacji lub dnia 1 listopada 2019 r., w zależności od tego, co nastąpi wcześniej. Zjednoczone Królestwo pozostanie do nowej daty wystąpienia państwem członkowskim z pełnią praw i obowiązków zgodnie z art. 50 TUE oraz zachowa prawo do cofnięcia w każdym momencie swojej notyfikacji.

Porozumienie finansowe i roczne sprawozdanie finansowe UE za 2018 r.

W odniesieniu do porozumienia finansowego w projekcie umowy o wystąpieniu opublikowanym w dniu 14 listopada, zapisano, że Zjednoczone Królestwo wywiąże się ze wszystkich swoich zobowiązań wynikających z obecnych wieloletnich ram finansowych i poprzednich perspektyw finansowych, tak jakby nadal było państwem członkowskim. W szczególności projekt umowy o wystąpieniu stanowi, że Zjednoczone Królestwo odpowiada przed Unią w szczególności za swoją część:

- zobowiązań budżetowych z budżetu Unii i budżetów agencji zdecentralizowanych Unii pozostających do realizacji na dzień 31 grudnia 2020 r. – zob. art. 140 projektu umowy o wystąpieniu;

- finansowania zobowiązań Unii zaciągniętych do dnia 31 grudnia 2020 r., z pewnymi wyjątkami – zob. art. 142;

- warunkowych zobowiązań finansowych Unii wynikających z operacji finansowych, co do których podjęto decyzję/które zostały zatwierdzone przed datą wystąpienia – zob. art. 143 i 144; oraz

- płatności wymaganych do uregulowania zobowiązań warunkowych Unii, które stają się wymagalne w związku ze sprawami sądowymi dotyczącymi interesów finansowych Unii (pod warunkiem że fakty stanowiące przedmiot tych spraw miały miejsce nie później niż dnia 31 grudnia 2020 r.) – zob. art. 147.

W momencie podpisania niniejszego sprawozdania i w obliczu braku ratyfikacji przez Zjednoczone Królestwo rzeczywista data i sposób wystąpienia (z porozumieniem lub bez niego) nie są jeszcze znane. W związku z obecną sytuacją nie ma wpływu finansowego do wykazania w skonsolidowanym sprawozdaniu rocznym UE za 2018 r.

UNIA EUROPEJSKA
ROK BUDŻETOWY 2018

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ORAZ INFORMACJE DODATKOWE

Należy zauważyć, że w związku z zaokrągleniem danych liczbowych do mln EUR może się wydawać, że niektóre dane finansowe w poniższych tabelach nie sumują się.

SPIS TREŚCI

BILANS 17
SPRAWOZDANIE Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI 18
RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH 19
ZESTAWIENIE ZMIAN W AKTYWACH NETTO 20
INFORMACJA DODATKOWA DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO 21
1. ISTOTNE ZASADY (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI 22
2. INFORMACJE DODATKOWE DO BILANSU 38
3. INFORMACJE DODATKOWE DO SPRAWOZDANIA Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI 69
4. ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA WARUNKOWE 78
5. ZOBOWIĄZANIA BUDŻETOWE I PRAWNE 84
6. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM 89
7. UJAWNIENIE INFORMACJI NA TEMAT PODMIOTÓW POWIĄZANYCH 102
8. ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU BILANSOWYM 104
9. ZAKRES KONSOLIDACJI 105

BILANS

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2018	31.12.2017
AKTYWA TRWAŁE			
Wartości niematerialne i prawne	*2.1*	*446*	*405*
Rzeczowe aktywa trwałe	*2.2*	*11 185*	*10 745*
Inwestycje rozliczane zgodnie z metodą praw własności	*2.3*	*591*	*581*
Aktywa finansowe	*2.4*	*65 231*	*59 980*
Płatności zaliczkowe	*2.5*	*26 006*	*25 022*
Należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	*2.6*	*416*	*611*
		103 875	**97 344**
AKTYWA OBROTOWE			
Aktywa finansowe	*2.4*	*4 168*	*8 655*
Płatności zaliczkowe	*2.5*	*23 968*	*24 005*
Należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	*2.6*	*24 248*	*11 755*
Zapasy	*2.7*	*73*	*295*
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	*2.8*	*18 113*	*24 111*
		70 570	**68 821**
AKTYWA OGÓŁEM		**174 444**	**166 165**
ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE			
Świadczenia emerytalno-rentowe oraz inne świadczenia pracownicze	*2.9*	*(80 456)*	*(73 122)*
Rezerwy	*2.10*	*(3 281)*	*(2 880)*
Zobowiązania finansowe	*2.11*	*(53 289)*	*(50 063)*
		(137 025)	**(126 065)**
ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE			
Rezerwy	*2.10*	*(852)*	*(659)*
Zobowiązania finansowe	*2.11*	*(2 617)*	*(6 850)*
Zobowiązania	*2.12*	*(32 227)*	*(39 048)*
Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów i przychody przyszłych okresów	*2.13*	*(63 186)*	*(63 902)*
		(98 882)	**(110 459)**
ZOBOWIĄZANIA OGÓŁEM		**(235 907)**	**(236 524)**
AKTYWA NETTO		**(61 463)**	**(70 359)**
Kapitały rezerwowe	*2.14*	*4 961*	*4 876*
*Kwoty, do wniesienia których należy wezwać państwa członkowskie**	*2.15*	*(66 424)*	*(75 234)*
AKTYWA NETTO		**(61 463)**	**(70 359)**

* *W dniu 12 grudnia 2018 r. Parlament Europejski przyjął budżet, który zapewnia zapłatę zobowiązań krótkoterminowych Unii z zasobów własnych, które zostaną pobrane lub do wniesienia których wezwane zostaną państwa członkowskie w 2019 r. . Ponadto zgodnie z art. 83 regulaminu pracowniczego (rozporządzenie Rady nr 259/68 z dnia 29 lutego 1968 r. z późn. zm.) państwa członkowskie wspólnie gwarantują wypłacanie świadczeń emerytalnych i rentowych*

SPRAWOZDANIE Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	2018	2017
PRZYCHODY			
Przychody z transakcji innych niż transakcje wymiany			
Zasoby własne oparte na DNB	*3.1*	*105 780*	*78 620*
Tradycyjne zasoby własne	*3.2*	*22 767*	*20 520*
Zasoby własne oparte na VAT	*3.3*	*17 624*	*16 947*
Grzywny	*3.4*	*6 740*	*4 664*
Odzyskanie wydatków	*3.5*	*2 215*	*1 879*
Inne	*3.6*	*3 312*	*10 376*
		158 438	**133 006**
Przychody z transakcji wymiany			
Przychody finansowe	*3.7*	*3 115*	*1 845*
Inne	*3.8*	*1 379*	*1 332*
		4 494	**3 177**
Przychody ogółem		**162 932**	**136 183**
KOSZTY			
Wydatkowane przez państwa członkowskie	*3.9*		
Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji		*(43 527)*	*(44 289)*
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz inne instrumenty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich		*(13 149)*	*(11 359)*
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Fundusz Spójności		*(30 230)*	*(17 650)*
Europejski Fundusz Społeczny		*(11 935)*	*(7 353)*
Inne		*(2 826)*	*(1 253)*
Wydatkowane przez Komisję, agencje wykonawcze i fundusze powiernicze	*3.10*	*(17 551)*	*(15 738)*
Wydatkowane przez inne agencje i organy UE	*3.11*	*(3 396)*	*(2 667)*
Wydatkowane przez państwa trzecie i organizacje międzynarodowe	*3.11*	*(4 016)*	*(4 115)*
Wydatkowane przez inne podmioty	*3.11*	*(3 569)*	*(1 478)*
Koszty personelu oraz rent i emerytur	*3.12*	*(10 929)*	*(10 002)*
Zmiany w założeniach aktuarialnych dotyczących świadczeń pracowniczych	*3.13*	*–*	*(3 544)*
Koszty finansowe	*3.14*	*(1 677)*	*(1 896)*
Inne koszty	*3.15*	*(6 208)*	*(6 756)*
Koszty ogółem		**(149 014)**	**(128 101)**
WYNIK EKONOMICZNY ZA ROK		**13 918**	**8 082**

RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

w mln EUR

	2018	2017
Wynik ekonomiczny za rok	*13 918*	*8 082*
Działalność operacyjna		
Amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych	*104*	*99*
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	*998*	*888*
Odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji (lub ich odwrócenie)	*–*	*–*
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu udzielonych pożyczek	*1 041*	*497*
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu płatności zaliczkowych	*(947)*	*(3 557)*
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	*(12 299)*	*(745)*
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu zapasów	*222*	*(130)*
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalno-rentowych oraz innych świadczeń pracowniczych	*7 334*	*5 891*
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu rezerw	*594*	*928*
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań finansowych	*(1 007)*	*(438)*
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań	*(6 821)*	*(957)*
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów i przychodów przyszłych okresów	*(716)*	*(3 678)*
Nadwyżka budżetowa za poprzedni rok ujęta jako przychód niepieniężny	*(556)*	*(6 405)*
Aktualizacja wyceny zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych (w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności nie uwzględniono zmian stanu pozycji niepieniężnych)	*(4 396)*	*–*
Pozostałe zmiany stanu pozycji niepieniężnych	*(71)*	*3*
Działalność inwestycyjna		
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	*(1 583)*	*(1 687)*
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu inwestycji rozliczanych zgodnie z metodą praw własności	*(9)*	*(53)*
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	*(1 811)*	*(3 190)*
(Zwiększenie)/zmniejszenie aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*7*	*(22)*
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE NETTO	**(5 998)**	**(4 474)**
Zwiększenie/(zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	*(5 998)*	*(4 474)*
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek roku	*24 111*	*28 585*
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec roku	*18 113*	*24 111*

ZESTAWIENIE ZMIAN W AKTYWACH NETTO

w mln EUR

	Kwoty, do wniesienia których należy wezwać państwa członkowskie Skumulowana nadwyżka/(Skumulowany deficyt)	Inne kapitały rezerwowe	Kapitał z aktualizacji wyceny	Aktywa netto
STAN NA 31.12.2016	**(76 881)**	**4 516**	**325**	**(72 040)**
Zmiany stanu kapitału rezerwowego Funduszu Gwarancyjnego	*(20)*	*20*	*–*	*–*
Zmiany wartości godziwej	*–*	*–*	*(2)*	*(2)*
Inne	*(11)*	*62*	*(46)*	*5*
Wynik budżetowy za 2016 r. zapisany na dobro państw członkowskich	*(6 405)*	*–*	*–*	*(6 405)*
Wynik ekonomiczny za rok	*8 082*	*–*	*–*	*8 082*
STAN NA 31.12.2017	**(75 234)**	**4 598**	**278**	**(70 359)**
Zmiany stanu kapitału rezerwowego Funduszu Gwarancyjnego	*(186)*	*186*	*–*	*–*
Zmiany wartości godziwej	*–*	*–*	*(47)*	*(47)*
Aktualizacja wyceny zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych	*(4 396)*	*–*	*–*	*(4 396)*
Inne	*30*	*(54)*	*–*	*(24)*
Wynik budżetowy za 2017 r. zapisany na dobro państw członkowskich	*(556)*	*–*	*–*	*(556)*
Wynik ekonomiczny za rok	*13 918*	*–*	*–*	*13 918*
STAN NA 31.12.2018	**(66 424)**	**4 730**	**231**	**(61 463)**

INFORMACJA DODATKOWA DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

1. ISTOTNE ZASADY (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI

1.1. PODSTAWA PRAWNA I ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Księgi rachunkowe UE prowadzi się zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniającym rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylającym rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 193 z 30 lipca 2018, s. 1) dalej zwanym rozporządzeniem finansowym (RF).

Zgodnie z art. 80 rozporządzenia finansowego UE sporządza swoje sprawozdanie finansowe w oparciu o system rachunkowości memoriałowej bazujący na międzynarodowych standardach rachunkowości dla sektora publicznego (MSRSP). Wspomniane zasady rachunkowości przyjęte przez księgowego Komisji muszą być stosowane przez wszystkie instytucje i organy UE objęte konsolidacją, co pozwala na wprowadzenie jednolitych zasad rachunkowości, wyceny oraz prezentacji sprawozdań w celu harmonizacji procesu sporządzania sprawozdań finansowych i konsolidacji.

Stosowanie nowych i zmienionych reguł rachunkowości Unii Europejskiej

Zaktualizowane reguły rachunkowości Unii Europejskiej mają zastosowanie w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2018 r. lub później

W bieżącym roku moc obowiązującą uzyskały następujące reguły rachunkowości przyjęte przez księgowego Komisji:

- Zmiany reguły rachunkowości Unii Europejskiej nr 12 „Świadczenia pracownicze”: zmieniona reguła rachunkowości Unii Europejskiej nr 12, która została przyjęta przez księgowego w 2017 r., jest oparta na nowym MSRSP nr 39 „Świadczenia pracownicze” opublikowanym w lipcu 2016 r. Pierwsze zastosowanie zmienionej reguły rachunkowości Unii Europejskiej nr 12 nie miało znacznego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe UE oprócz zmiany ujęcia zysku lub straty wynikających ze zmian w założeniach aktuarialnych. Zgodnie ze zmienioną regułą rachunkowości Unii Europejskiej zysk ten lub stratę tę ujmuje się bezpośrednio w aktywach netto, w przeciwieństwie do poprzedniego wymogu ujmowania ich w nadwyżce lub deficycie.

Nowe reguły rachunkowości Unii Europejskiej przyjęte, lecz jeszcze nie obowiązujące w dniu 31 grudnia 2018 r.

UE nie zastosowała następujących nowych reguł rachunkowości Unii Europejskiej, które zostały przyjęte przez księgowego Komisji, ale które jeszcze nie weszły w życie:

- Nowa reguła rachunkowości Unii Europejskiej nr 20 „Połączenia podmiotów sektora publicznego” (mające zastosowanie w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2019 r. lub później): EAR nr 20, która opiera się na MSRSP nr 40 „Połączenia podmiotów sektora publicznego”, ustanawia zasady klasyfikacji połączeń w sektorze publicznym do jednej z dwóch różnych kategorii w zależności od tego, czy transakcja ma miejsce w ramach wspólnej kontroli, czy też nie: (i) połączenie, w przypadku którego transakcja opiera się na wartościach bilansowych jednostki połączonej z UE; oraz (ii) nabycie, w przypadku którego transakcja jest oparta na wartościach godziwych na dzień nabycia jednostki nabytej przez UE. W obu przypadkach obowiązują różne wymogi i poziomy ujawniania informacji, aby skutki połączenia były bardziej zrozumiałe dla użytkowników sprawozdań finansowych UE.

  Wpływ na sprawozdania finansowe UE w roku pierwszego zastosowania zależeć będzie od tego, czy w tym okresie UE zawrze transakcję polegającą na połączeniu podmiotów sektora publicznego.

1.2. ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Celem sprawozdania finansowego jest dostarczenie przydatnych dla szerokiego kręgu odbiorców informacji o sytuacji finansowej, wynikach i przepływach pieniężnych danego podmiotu. W przypadku UE, będącej podmiotem sektora publicznego, bardziej konkretnym celem jest dostarczenie informacji przydatnych w procesie decyzyjnym oraz wykazanie, że podmiot rozlicza się z powierzonych mu środków. Niniejszy dokument został sporządzony w oparciu o wyżej wymienione cele.

Ogólne założenia (lub zasady rachunkowości), których należy przestrzegać przy sporządzaniu sprawozdania finansowego, są określone w regule rachunkowości UE nr 1 „Sprawozdania finansowe", są identyczne z zasadami opisanymi w Międzynarodowych Standardach Rachunkowości Sektora Publicznego (MSRSP) nr 1 i obejmują: rzetelną prezentację, zasadę memoriału, założenie kontynuowania działalności, ciągłość prezentacji, istotność, agregowanie, kompensowanie i porównywalność informacji. Cechy jakościowe sprawozdawczości finansowej to przydatność, wierne odzwierciedlenie (wiarygodność), zrozumiałość, terminowość, porównywalność i sprawdzalność.

1.3. KONSOLIDACJA

Zakres konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe UE obejmuje wszystkie znaczące jednostki kontrolowane (tj. instytucje UE, w tym Komisję, i agencje UE), jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia. Pełna lista jednostek objętych konsolidacją znajduje się w informacji dodatkowej **9** do sprawozdania finansowego UE. Na chwilę obecną znajdują się na niej 52 jednostki kontrolowane i 1 jednostka stowarzyszona. Jednostki objęte konsolidacją, które nie mają istotnego znaczenia dla skonsolidowanych sprawozdań finansowych UE jako całości, nie muszą podlegać konsolidacji ani być rozliczane zgodnie z metodą praw własności, jeżeli będzie się to wiązało z nadmiernym nakładem czasu lub nadmiernymi kosztami dla UE. Jednostki te określa się mianem „mniejszych jednostek" i umieszcza na osobnej liście w informacji dodatkowej **9**. W 2018 r. siedem jednostek zostało zaklasyfikowanych jako mniejsze jednostki.

Jednostki kontrolowane

Decyzja o objęciu jednostki konsolidacją opiera się na koncepcji kontroli. Do jednostek kontrolowanych zalicza się wszystkie jednostki, przez które UE jest narażona na zmienne świadczenia, lub ma prawo do zmiennych świadczeń, na podstawie swojego udziału, lub ma możliwość wpływania na charakter i wysokość tych świadczeń dzięki swojej władzy nad daną jednostką. Wykonywanie tego typu uprawnień musi być możliwe na bieżąco i musi dotyczyć określonej działalności jednostki. Jednostki kontrolowane są w pełni objęte konsolidacją. Konsolidacja rozpoczyna się od samego początku objęcia kontroli, a kończy się z momentem zakończenia sprawowania kontroli.

Najpowszechniejszymi wskaźnikami sprawowania kontroli w ramach UE są: utworzenie jednostki na mocy traktatów założycielskich lub prawa wtórnego, finansowanie jednostki z budżetu UE, posiadanie praw głosu w organach zarządzających, przeprowadzanie kontroli przez Trybunał Obrachunkowy i udzielanie absolutorium przez Parlament Europejski. Dla każdej jednostki dokonuje się oceny, aby móc zadecydować, czy co najmniej jedno z wyżej wymienionych kryteriów jest wystarczające do stwierdzenia faktu sprawowania kontroli.

Zgodnie z tym podejściem uznaje się, że instytucje (poza Europejskim Bankiem Centralnym) oraz agencje UE (poza agencjami wchodzącymi w skład dawnego drugiego filara) są pod wyłączną kontrolą UE, a zatem są objęte konsolidacją. Za jednostkę kontrolowaną uznaje się również Europejską Wspólnotę Węgla i Stali (EWWiS) w likwidacji.

Wszystkie istotne transakcje i salda pomiędzy jednostkami kontrolowanymi przez UE podlegają wyeliminowaniu, a niezrealizowane zyski i straty z takich transakcji nie są istotne, więc nie zostały wyeliminowane.

Wspólne ustalenia umowne

Wspólne ustalenie umowne to umowa, w ramach której UE i druga strona lub większa ich liczba sprawują wspólną kontrolę. Wspólna kontrola jest to określony w umowie podział kontroli nad ustaleniem umownym, który występuje tylko wówczas, gdy decyzje dotyczące istotnej działalności wymagają

jednomyślnej zgody stron sprawujących wspólną kontrolę. Wspólne umowy mogą mieć formę wspólnych operacji lub wspólnych przedsięwzięć. Jeżeli wspólne ustalenie umowne jest zorganizowane za pośrednictwem oddzielnego narzędzia, a strony wspólnego ustalenia umownego mają udział w aktywach netto wynikających z tego ustalenia, wspólne ustalenie umowne klasyfikuje się jako wspólne przedsięwzięcie. Udziały we wspólnych przedsięwzięciach wykazywane są zgodnie z metodą praw własności (zob. informacja dodatkowa **1.5.4**). Jeżeli strony mają udział w aktywach oraz udział w zobowiązaniach związanych z ustaleniem, to wspólne ustalenie umowne klasyfikuje się jako wspólną operację. W odniesieniu do udziału we wspólnych operacjach UE ujmuje w swoim sprawozdaniu finansowym: swoje aktywa i zobowiązania, przychody i koszty oraz udział we wspólnych aktywach, zobowiązaniach i przychodach i wspólnie ponoszonych kosztach.

Jednostki stowarzyszone

Jednostki stowarzyszone to jednostki, na które UE bezpośrednio lub pośrednio wywiera znaczący wpływ, lecz nie ma nad nimi kontroli. Przyjmuje się, że znaczący wpływ występuje wtedy, gdy UE posiada bezpośrednio lub pośrednio przynajmniej 20 % praw głosu. Udziały w jednostkach stowarzyszonych wykazywane są metodą praw własności (zob. informacja dodatkowa **1.5.4**).

Jednostki nieobjęte konsolidacją, których środkami zarządza Komisja

Środkami wspólnego systemu ubezpieczenia chorobowego dla pracowników UE, Europejskiego Funduszu Rozwoju oraz funduszu gwarancyjnego dla uczestników zarządza w ich imieniu Komisja. Z uwagi na to, że jednostki te nie są kontrolowane przez UE, nie są one jednak ujęte w jej skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

1.4. PODSTAWA SPORZĄDZENIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Sprawozdania finansowe są przedkładane co roku. Rok budżetowy rozpoczyna się dnia 1 stycznia i kończy dnia 31 grudnia.

1.4.1. Waluta i zasady przeliczania

Waluta funkcjonalna i sprawozdawcza

O ile nie określono inaczej, sprawozdanie finansowe prezentowane jest w mln euro, przy czym euro jest walutą funkcjonalną i sprawozdawczą UE.

Transakcje i salda

Transakcje w walutach obcych przelicza się na euro według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Dodatnie i ujemne różnice kursowe wynikające z rozliczenia transakcji w walutach obcych oraz z ponownego przeliczenia według kursów wymiany obowiązujących na koniec roku pieniężnych składników aktywów i zobowiązań denominowanych w walutach obcych ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Różnice wynikające z przeliczenia dotyczące niepieniężnych instrumentów finansowych zaklasyfikowanych jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wykazywane są w kapitale z aktualizacji wyceny.

Inne metody przeliczania stosuje się w przypadku rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, które zachowują wartość w euro według kursu na dzień zakupu.

Stan na koniec roku pieniężnych składników aktywów i zobowiązań denominowanych w walutach obcych przelicza się na euro według kursu Europejskiego Banku Centralnego (EBC) obowiązującego na dzień 31 grudnia:

Kurs wymiany EUR

Waluta	31.12.2018	31.12.2017	Waluta	31.12.2018	31.12.2017
BGN	**1,9558**	*1,9558*	**PLN**	**4,3014**	*4,177*
CZK	**25,7240**	*25,5350*	**RON**	**4,6635**	*4,6585*
DKK	**7,4673**	*7,4449*	**SEK**	**10,2548**	*9,8438*

GBP	**0,8945**	*0,8872*	**CHF**	**1,1269**	*1,1702*
HRK	**7,4125**	*7,4400*	**JPY**	**125,8500**	*135,01*
HUF	**320,9800**	*310,3300*	**USD**	**1,145**	*1,1993*

1.4.2. Wykorzystanie szacunków

Zgodnie z MSRSP i ogólnie przyjętymi zasadami rachunkowości kwoty wykazane w sprawozdaniu finansowym muszą opierać się na szacunkach i założeniach kierownictwa, których podstawą są możliwie jak najbardziej wiarygodne dostępne informacje. Istotne szacunki dotyczą m.in.: kwot na zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych, rezerw, ryzyka finansowego związanego z zapasami i należnościami, naliczonych przychodów i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów, aktywów i zobowiązań warunkowych oraz stopnia utraty wartości w przypadku wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych, a także kwot ujawnionych w informacji dodatkowej dotyczącej instrumentów finansowych. Rzeczywiste wyniki mogą nie pokrywać się z tymi szacunkami. Zmiany w zakresie szacunków znajdują odzwierciedlenie w okresie, w którym stają się one wiadome.

1.5. BILANS

1.5.1. Wartości niematerialne i prawne

Zakupione licencje na oprogramowanie komputerowe wykazywane są według kosztu historycznego pomniejszonego o zakumulowaną amortyzację i straty z tytułu utraty wartości. Te aktywa amortyzuje się metodą liniową przez szacowany okres ich użytkowania (3–11 lat). Szacowany okres użytkowania tych aktywów odpowiada ich okresowi ekonomicznej użyteczności lub okresowi użyteczności określonemu w drodze umowy. Wartości niematerialne i prawne powstałe w wyniku procesów wewnętrznych są kapitalizowane, gdy spełnione są odpowiednie kryteria określone w zasadach rachunkowości UE, a koszty dotyczą wyłącznie etapu wytworzenia danego składnika aktywów. Koszty, które można kapitalizować, obejmują wszystkie koszty, które da się bezpośrednio przyporządkować i które są niezbędne do opracowania, wytworzenia i przygotowania danego składnika aktywów, aby mógł on funkcjonować w sposób zgodny z zamierzeniami kierownictwa. Koszty powiązane z działalnością naukowo-badawczą, koszty prac rozwojowych oraz koszty utrzymania, których nie można kapitalizować, ujmuje się jako koszty okresu, w którym zostały poniesione.

1.5.2. Rzeczowe aktywa trwałe

Wszystkie rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według kosztu historycznego pomniejszonego o umorzenie i odpisy z tytułu utraty wartości. Koszt obejmuje wydatki, które da się bezpośrednio przyporządkować do nabycia, budowy lub przekazania składnika aktywów.

Późniejsze koszty są uwzględniane w wartości bilansowej składnika aktywów lub ujmowane jako odrębny składnik aktywów, jedynie gdy jest prawdopodobne, że przyszłe korzyści ekonomiczne lub świadczenia związane z danym składnikiem aktywów wpłyną do UE oraz pod warunkiem że możliwa jest wiarygodna wycena kosztu tego składnika aktywów. Koszty związane z naprawą i utrzymaniem wykazywane są w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności w okresie obrachunkowym, w którym zostały poniesione.

Grunty i dzieła sztuki nie podlegają amortyzacji, jako że uznaje się, że mają one nieokreślony okres użytkowania. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji, ponieważ aktywa te nie są jeszcze dostępne do użytku. Inne składniki aktywów amortyzowane są metodą liniową w celu alokacji ich kosztu pomniejszonego o ich wartość końcową przez szacunkowy okres ich użytkowania w następujący sposób:

Rodzaj aktywów	Stawka amortyzacji metodą liniową
Budynki	*4 % do 10 %*
Sprzęt kosmiczny	*8 % do 25 %*
Urządzenia i wyposażenie techniczne	*10 % do 25 %*
Meble i środki transportu	*0 % do 25 %*
Sprzęt komputerowy	*25 % do 33 %*
Inne	*10 % do 33 %*

Zyski i straty ze zbycia ustala się, porównując wpływy, pomniejszone o koszty sprzedaży, z wartością bilansową zbywanego składnika aktywów, i ujmuje się je w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

Leasing

Leasing rzeczowych aktywów trwałych, w przypadku którego zasadniczo całe ryzyko oraz wszystkie korzyści związane z własnością przypadają na UE, uznaje się za leasing finansowy. Leasing finansowy kapitalizuje się w kwocie równej wartości godziwej przedmiotu leasingu, ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu, lub w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych, jeżeli jest ona niższa od wartości godziwej. Część odsetkowa raty leasingu finansowego ujmowana jest jako koszt przez okres leasingu według stałej okresowej stopy procentowej w stosunku do nieuregulowanego salda zobowiązania. Zobowiązania z tytułu opłat leasingowych bez uwzględnienia kosztów finansowych ujmuje się w zobowiązaniach finansowych (długo- i krótkoterminowych). Odsetki od kosztów finansowych ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności przez okres leasingu, tak aby uzyskać stałą okresową stopę procentową w stosunku do nieuregulowanego salda zobowiązania w każdym z okresów. Aktywa posiadane na podstawie leasingu finansowego amortyzuje się przez okres użytkowania składnika aktywów lub przez okres leasingu, w zależności od tego, który z nich jest krótszy.

Leasing, w przypadku którego leasingodawca zachowuje znaczącą część ryzyka i korzyści związanych z własnością, jest leasingiem operacyjnym. Raty leasingu operacyjnego ujmuje się metodą liniową jako koszt w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności przez okres leasingu.

1.5.3. Utrata wartości aktywów niefinansowych

Aktywa o nieokreślonym okresie użytkowania nie podlegają amortyzacji ani umorzeniu i są corocznie kontrolowane pod kątem utraty wartości. Składniki aktywów podlegające amortyzacji i umorzeniu są analizowane pod kątem utraty wartości, gdy zdarzenia lub zmiana okoliczności wskazują, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Stratę z tytułu utraty wartości ujmuje się w kwocie, o którą wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna to wartość godziwa składnika aktywów pomniejszona o koszty sprzedaży lub wartość użytkowa, w zależności od tego, która z tych wartości jest wyższa.

Wartości końcowe i okresy użytkowania wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych poddawane są przeglądowi i w razie konieczności korygowane, co najmniej raz do roku. Wartość bilansowa składnika aktywów jest natychmiast odpisywana do jego wartości odzyskiwalnej, jeżeli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa niż jego szacunkowa wartość odzyskiwalna. Jeżeli przyczyny utraty wartości ujętej w poprzednich latach nie mają już zastosowania, odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości są odpowiednio odwracane.

1.5.4. Inwestycje rozliczane zgodnie z metodą praw własności

Udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach

Inwestycje rozliczane zgodnie z metodą praw własności początkowo ujmuje się według kosztu będącego wartością bilansową, którą następnie zwiększa się lub zmniejsza, aby ująć udział UE w nadwyżce lub deficycie jednostki, w której dokonano inwestycji, po dacie nabycia. Udział UE w nadwyżce lub deficycie jednostki, w której dokonano inwestycji, ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności, a jej udział w zmianach w kapitale własnym jednostki, w której dokonano inwestycji, ujmuje się w kapitałach rezerwowych w aktywach netto. Wartość księgowa inwestycji w sprawozdaniu finansowym na dzień bilansowy jest równa kosztowi początkowemu wraz ze wszystkimi zmianami (dalsze wkłady, udział w wynikach ekonomicznych i zmianach stanu kapitału rezerwowego, utraty wartości oraz dywidendy). Otrzymane wypłaty z inwestycji obniżają wartość bilansową aktywów.

Jeżeli udział UE w deficycie inwestycji rozliczanej zgodnie z metodą praw własności jest równy jej udziałowi w tej inwestycji lub go przekracza, UE przestaje ujmować swój udział w przyszłych stratach („nieujęte straty"). Po zredukowaniu udziału UE do wartości zerowej na wszelkie dodatkowe straty tworzy się rezerwy, a zobowiązanie ujmuje się tylko w takiej wysokości, w jakiej UE powzięła prawny lub zwyczajowo oczekiwany obowiązek lub dokonała płatności w imieniu danej jednostki.

Jeżeli występują oznaki utraty wartości, w razie konieczności dokonuje się odpisu do niższej wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalną określa się zgodnie z zasadami opisanymi w informacji dodatkowej **1.5.3**. Jeżeli przyczyny utraty wartości przestają mieć zastosowanie w późniejszym terminie, dokonuje

się odwrócenia odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości do wartości bilansowej, jaka zostałaby określona, gdyby nie dokonano żadnego odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości.

W przypadku gdy UE posiada przynajmniej 20 % funduszu kapitału inwestycyjnego, nie dąży do wywierania znaczącego wpływu. Takie fundusze traktuje się zatem jako instrumenty finansowe i klasyfikuje jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć zaklasyfikowanych jako mniejsze jednostki nie rozlicza się według metody praw własności. Wkłady UE na rzecz tych jednostek rozlicza się jako koszty poniesione w danym okresie.

1.5.5. Aktywa finansowe

Klasyfikacja

UE dzieli swoje aktywa finansowe na następujące kategorie: aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt; pożyczki i należności; inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności; oraz aktywa finansowe dostępne do sprzedaży. Klasyfikacja instrumentów finansowych ustalana jest w momencie początkowego ujęcia i podlega ponownej wycenie na każdy dzień bilansowy.

(i) Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt

Składnik aktywów finansowych zalicza się do tej kategorii, jeżeli został nabyty zasadniczo w celu sprzedaży w perspektywie krótkoterminowej lub jeżeli został do niej zaklasyfikowany przez jednostkę. W kategorii tej ujmuje się również instrumenty pochodne. Należące do tej kategorii aktywa uznaje się za aktywa obrotowe, jeżeli ich zbycie przewidziane jest w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

(ii) Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, ze stałymi lub ustalonymi płatnościami, nienotowane na aktywnym rynku. Powstają one, gdy UE przekazuje środki pieniężne, towary lub usługi bezpośrednio dłużnikowi i nie ma zamiaru wprowadzać należności do obrotu lub w przypadku, gdy UE wstępuje w prawa pierwotnego kredytodawcy po dokonaniu przez UE płatności w ramach umowy gwarancji. Płatności należne w terminie do 12 miesięcy od dnia bilansowego uznaje się za aktywa obrotowe. Płatności należne w terminie przekraczającym 12 miesięcy od dnia bilansowego uznaje się za aktywa trwałe. Pożyczki i należności obejmują depozyty terminowe o pierwotnym terminie zapadalności powyżej trzech miesięcy.

(iii) Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności

Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, ze stałymi lub ustalonymi płatnościami i stałymi terminami zapadalności, które UE ma zamiar i może utrzymywać do terminu zapadalności. W ciągu ostatniego roku budżetowego UE nie utrzymywała żadnych inwestycji zaliczających się do tej kategorii.

(iv) Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży to aktywa niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały przypisane do niniejszej kategorii lub które nie zaliczają się do żadnej z pozostałych kategorii. Klasyfikuje się je jako aktywa obrotowe lub trwałe, w zależności od okresu, przez który UE planuje je posiadać. Inwestycje w jednostkach nieobjętych konsolidacją ani nieujmowanych metodą praw własności oraz inne inwestycje kapitałowe (np. operacje w oparciu o kapitał podwyższonego ryzyka) również klasyfikuje się jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Początkowe ujęcie i wycena

Zakup i sprzedaż aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt, utrzymywanych do upływu terminu zapadalności i dostępnych do sprzedaży, ujmuje się na dzień transakcji, czyli dzień, w którym UE zobowiązała się kupić lub sprzedać składnik aktywów. Ekwiwalenty środków pieniężnych i pożyczki ujmuje się, gdy środki pieniężne są deponowane w instytucji finansowej lub przekazywane pożyczkobiorcom. Instrumenty finansowe ujmuje się początkowo według wartości godziwej. W przypadku wszystkich aktywów finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt koszty transakcji dodaje się do wartości godziwej przy początkowym ujęciu. Aktywa

finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt ujmuje się początkowo w wartości godziwej, a koszty transakcji ujmuje się jako koszty w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

W początkowym ujęciu wartość godziwa składnika aktywów finansowych odpowiada zwykle cenie transakcji (tj. wartości godziwej otrzymanej zapłaty), chyba że wartość godziwa tego instrumentu została potwierdzona poprzez porównanie z obserwacjami innych bieżących transakcji rynkowych na takich samych instrumentach lub na podstawie techniki wyceny, której zmienne obejmują jedynie dane pochodzące z obserwacji rynków (np. w przypadku niektórych kontraktów na instrumenty pochodne). Jednakże wartość godziwą udzielonej pożyczki długoterminowej, która jest nieoprocentowana lub oprocentowana poniżej rynkowych stóp procentowych, ustala się jako wartość bieżącą wszystkich przyszłych wpływów środków pieniężnych dyskontowanych w oparciu o obowiązującą rynkową stopę procentową dla podobnego instrumentu o podobnym ratingu.

Pożyczki udzielone wycenia się w ich kwocie nominalnej, którą uznaje się za wartość godziwą pożyczki. Istnieją ku temu następujące powody:

- „Otoczenie rynkowe" pożyczek UE jest bardzo specyficzne i różni się od rynku kapitałowego, na którym emitowane są obligacje komercyjne lub skarbowe. Pożyczkodawcy na rynku kapitałowym mają bowiem możliwość wyboru alternatywnych inwestycji, co znajduje swoje odzwierciedlenie w cenach rynkowych. UE jest jednak pozbawiona tej możliwości, jako że nie może ona inwestować środków na rynkach kapitałowych; pożycza ona środki tylko po to, by udzielić pożyczek o takiej samej stopie procentowej. Oznacza to, że w odniesieniu do pożyczonych przez siebie środków UE nie dysponuje innymi możliwościami udzielania pożyczek ani inwestowania tych środków. Dlatego też nie istnieją koszty alternatywne i tym samym nie ma podstawy do porównania ze stopami rynkowymi. W rzeczywistości pożyczki udzielane przez UE same w sobie stanowią osobny rynek. Zasadniczo, jako że nie można zastosować opcji kosztu alternatywnego, cena rynkowa nie oddaje rzetelnie istoty operacji udzielania pożyczek przez UE. W związku z tym nie jest właściwe ustalanie wartości godziwej pożyczek UE poprzez odniesienie do obligacji komercyjnych i skarbowych.

- Ponadto, jako że nie istnieje aktywny rynek ani podobne transakcje, z którymi można by porównać operacje udzielania pożyczek przez UE, stopa procentowa stosowana przez UE do ustalenia wartości godziwej pożyczek udzielanych w ramach EFSM, pożyczek na wsparcie bilansu płatniczego oraz innych takich pożyczek, powinna być równa pobieranej stopie procentowej.

- Co więcej, w przypadku tych pożyczek, między pożyczkami udzielonymi i zaciągniętymi występują efekty równoważące z uwagi na ich charakter wzajemny (ang. *back-to-back*). Stąd też efektywna stopa procentowa dla pożyczki udzielonej równa się efektywnej stopie procentowej powiązanych pożyczek zaciągniętych. Poniesione przez UE koszty transakcji, którymi następnie obciąża się beneficjenta pożyczki, są bezpośrednio ujmowane w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

Instrumenty finansowe usuwa się z ksiąg w przypadku wygaśnięcia praw do otrzymywania przepływów pieniężnych z inwestycji oraz w przypadku, gdy UE przeniosła zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z prawem własności na inny podmiot.

Późniejsza wycena

a) Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt wycenia się następnie według wartości godziwej. Zyski i straty wynikające ze zmiany wartości godziwej kategorii „instrumenty finansowe wykazywane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt" ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności w okresie, w którym powstały.

b) Pożyczki i należności ujmuje się po zamortyzowanym koszcie w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej. W przypadku pożyczek udzielonych z pożyczonych funduszy ta sama efektywna stopa procentowa stosowana jest do udzielonych i zaciągniętych pożyczek, gdyż pożyczki te mają cechy operacji wzajemnych (ang. *back-to-back*), a różnice między warunkami i kwotami pożyczek udzielonych i zaciągniętych nie są istotne. Poniesione przez UE koszty transakcji, którymi następnie obciąża się beneficjenta pożyczki, są bezpośrednio ujmowane w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

c) Aktywa utrzymywane do upływu terminu zapadalności ujmuje się po zamortyzowanym koszcie w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej. UE obecnie nie posiada inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności.

d) Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wycenia się następnie według wartości godziwej. Zyski i straty wynikające ze zmiany wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w kapitale z aktualizacji wyceny, z wyjątkiem różnic wynikających z przeliczenia walut dotyczących składników aktywów pieniężnych, które ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. W przypadku usunięcia z ksiąg lub sprzedaży lub utraty wartości aktywów sklasyfikowanych jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, skumulowane korekty wartości godziwej ujęte uprzednio w kapitale z aktualizacji wyceny ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Odsetki od aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży obliczone w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Dywidendy od instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się po stwierdzeniu prawa UE do otrzymania płatności.

Wartość godziwą inwestycji notowanych na aktywnych rynkach ustala się w oparciu o bieżące oferowane ceny zakupu. W przypadku składników aktywów finansowych, dla których nie ma aktywnego rynku (oraz w przypadku nienotowanych papierów wartościowych i instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym), UE określa wartość godziwą w oparciu o techniki wyceny. Obejmują one wykorzystanie niedawnych transakcji na warunkach rynkowych, odniesienie do innych analogicznych instrumentów, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modele wyceny opcji oraz inne metody wyceny powszechnie stosowane przez uczestników rynku.

Inwestycje w fundusze *venture capital*, sklasyfikowane jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, które nie są notowane na aktywnym rynku, wycenia się według przypisanej wartości aktywów netto, którą uznaje się za równą ich wartości godziwej.

W przypadku gdy nie można w wiarygodny sposób wycenić wartości godziwej inwestycji w instrumenty kapitałowe, które nie są notowane na aktywnym rynku, inwestycje te wycenia się po koszcie pomniejszonym o straty z tytułu utraty wartości.

Utrata wartości aktywów finansowych

Utrata wartości danego składnika aktywów finansowych następuje tylko i wyłącznie wtedy, gdy istnieją obiektywne dowody na utratę wartości w związku z jednym lub większą liczbą zdarzeń, które miały miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów, oraz gdy zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma (mają) wpływ na szacunkowe przyszłe przepływy pieniężne związane z danym składnikiem aktywów finansowych, który to wpływ można w wiarygodny sposób oszacować. Dokonywany jest wówczas odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości. Na każdy dzień sprawozdawczy UE ocenia, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości danego składnika aktywów finansowych.

a) *Aktywa wykazywane po zamortyzowanym koszcie*

Jeżeli istnieją obiektywne dowody straty z tytułu utraty wartości pożyczek i należności lub inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności wykazywanych po zamortyzowanym koszcie, kwotę straty wycenia się jako różnicę między wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą szacunkowych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat kredytowych, które nie zostały poniesione), dyskontowaną według pierwotnej efektywnej stopy procentowej dla składnika aktywów finansowych. Wartość bilansowa składnika aktywów jest zmniejszana, a kwota straty ujmowana jest w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Jeżeli pożyczka lub inwestycja utrzymywana do terminu zapadalności ma zmienne oprocentowanie, w celu wyceny straty z tytułu utraty wartości przyjmuje się stopę dyskontową odpowiadającą bieżącej efektywnej stopie procentowej określonej w umowie. Wartość bieżącą szacunkowych przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu zabezpieczonego składnika aktywów finansowych oblicza się na podstawie przepływów pieniężnych, które mogą wynikać z zajęcia, pomniejszonych o koszty uzyskania i sprzedaży zabezpieczenia, bez względu na prawdopodobieństwo zajęcia. Jeżeli w kolejnym okresie kwota straty z tytułu utraty wartości ulegnie zmniejszeniu oraz jeżeli zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem mającym miejsce po ujęciu utraty wartości, w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności dokonuje się odwrócenia uprzednio ujętego odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości.

b) *Aktywa wyceniane według wartości godziwej*

W przypadku inwestycji kapitałowych zaklasyfikowanych jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, podczas ustalania, czy nie nastąpiła utrata wartości papierów wartościowych, należy wziąć pod uwagę

istotny lub trwały (trwający przez dłuższy okres) spadek wartości godziwej papierów wartościowych poniżej ich kosztu. Jeżeli istnieją tego rodzaju dowody dla aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, łączną kwotę straty – ustaloną jako różnica między kosztem nabycia a bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie straty z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów finansowych ujęte uprzednio w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności – usuwa się z kapitałów rezerwowych i ujmuje w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych ujęte w odpowiednim sprawozdaniu z finansowych wyników działalności nie są odwracane w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Jeżeli w kolejnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego zaklasyfikowanego jako składnik aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wzrośnie i jeżeli wzrost ten w obiektywny sposób można powiązać ze zdarzeniem mającym miejsce po ujęciu odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości, dokonuje się odwrócenia odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

1.5.6. Zapasy

Zapasy wycenia się według kosztu lub według wartości netto możliwej do uzyskania, w zależności od tego, która z tych kwot jest niższa. Koszt ustala się z zastosowaniem metody FIFO („pierwsze weszło, pierwsze wyszło"). Koszt wyrobów gotowych i produkcji w toku obejmuje koszty surowców, robocizny bezpośredniej, inne koszty, które da się bezpośrednio przyporządkować, oraz powiązane pośrednie koszty produkcji (przy normalnej zdolności produkcyjnej). Możliwa do uzyskania wartość netto stanowi szacunkową cenę sprzedaży w toku zwykłej działalności gospodarczej pomniejszoną o koszty realizacji i koszty sprzedaży. Zapasy utrzymywane w celu dystrybucji nieodpłatnej lub za stawkę nominalną wycenia się według kosztu lub aktualnego kosztu odtworzenia, w zależności od tego, która z tych wartości jest niższa. Aktualny koszt odtworzenia stanowi koszt, który UE musiałaby ponieść, aby nabyć składnik aktywów na dzień sprawozdawczy.

1.5.7. Kwoty płatności zaliczkowych

Płatności zaliczkowe są formą płatności z wyprzedzeniem na rzecz beneficjenta, mającą na celu zapewnienie finansowania z góry. Może być ono rozbite na szereg płatności dokonywanych w okresie wskazanym w danej umowie, decyzji, danym porozumieniu lub akcie podstawowym. Płatność lub zaliczka musi zostać wykorzystana na cele, na które była przeznaczona, w okresie wskazanym w umowie albo podlega zwrotowi. Beneficjent, który nie poniesie kosztów kwalifikowalnych, zobowiązany jest do zwrotu UE przyznanej zaliczki. Kwota płatności zaliczkowych może zostać pomniejszona (całkowicie lub częściowo) o zatwierdzone koszty kwalifikowalne (które ujmuje się jako koszty).

W kolejnych dniach bilansowych płatności zaliczkowe są wyceniane w kwocie początkowo ujętej w bilansie pomniejszonej o wydatki kwalifikowane (w tym w stosownych przypadkach kwoty szacunkowe) poniesione w danym okresie.

Odsetki od płatności zaliczkowych ujmuje się w chwili ich uzyskania zgodnie z przepisami odnośnej umowy. Szacunek przychodów z tytułu naliczonych odsetek dokonywany jest na koniec roku w oparciu o najbardziej wiarygodne dane, a następnie uwzględniany jest w bilansie.

Pozostałe zaliczki dla państw członkowskich, wynikające ze zwracania przez UE kwot wypłaconych przez państwo członkowskie jako zaliczki na rzecz beneficjentów (w tym w ramach instrumentów finansowych objętych zarządzaniem dzielonym), uwzględnia się jako aktywa i ujmuje w pozycji „Płatności zaliczkowe". Następnie pozostałe zaliczki dla państw członkowskich wycenia się w kwocie początkowo ujętej w bilansie pomniejszonej o najlepsze możliwe oszacowanie wydatków kwalifikowanych poniesionych przez beneficjentów końcowych, obliczone na podstawie rozsądnych i mających poparcie faktograficzne założeń.

Wkłady UE do funduszy powierniczych Europejskiego Funduszu Rozwoju lub innych jednostek nieobjętych konsolidacją również klasyfikuje się jako płatności zaliczkowe, gdyż ich celem jest umożliwienie funduszowi powierniczemu finansowania działań określonych w celach danego funduszu. Wkłady UE do funduszy powierniczych wycenia się w kwocie początkowo ujętej w bilansie pomniejszonej o wydatki kwalifikowane, w tym w stosownych przypadkach kwoty szacunkowe, poniesione przez fundusz powierniczy w okresie sprawozdawczym i alokowane do wkładu UE zgodnie z umową dotyczącą danego projektu.

1.5.8. Należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany

Ponieważ zgodnie w wymogami zasad rachunkowości UE konieczna jest odrębna prezentacja transakcji wymiany i transakcji innych niż transakcje wymiany, na potrzeby sporządzenia sprawozdania finansowego należności dzieli się na należności wynikające z transakcji wymiany oraz na należności wynikające z transakcji innych niż transakcje wymiany, tj. kiedy UE otrzymuje wartości od innej jednostki, nie przekazując bezpośrednio w zamian wartości zbliżonej (na przykład należności od państw członkowskich związane z zasobami własnymi).

Należności z tytułu transakcji wymiany spełniają kryteria definicji instrumentów finansowych i w związku z tym klasyfikuje się je jako pożyczki i należności i odpowiednio wycenia (zob. informacja dodatkowa **1.5.5**). Ujawnienia w informacjach dodatkowych na temat instrumentów finansowych w odniesieniu do należności z tytułu transakcji wymiany obejmują naliczone przychody i czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów z tytułu transakcji wymiany, ponieważ nie są one istotne. Na podstawie doświadczeń z ubiegłych lat dokonuje się ogólnego odpisu aktualizującego wartość w odniesieniu do nierozliczonych nakazów odzyskania środków nieobjętych jeszcze żadnym określonym odpisem.

Należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany wykazuje się w kwocie początkowej (skorygowanej o odsetki i kary) pomniejszonej o odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości. Odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany dokonuje się, gdy istnieją obiektywne dowody na to, że UE nie będzie w stanie pobrać wszystkich należnych kwot zgodnie z pierwotnymi warunkami należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany. Kwota odpisu aktualizującego stanowi różnicę między wartością bilansową składnika aktywów a jego wartością odzyskiwalną. Kwota odpisu ujmowana jest w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Na podstawie doświadczeń z ubiegłych lat dokonuje się również ogólnego odpisu aktualizującego wartość w odniesieniu do nierozliczonych nakazów odzyskania środków nieobjętych jeszcze żadnym określonym odpisem. W informacji dodatkowej **1.5.14** przedstawiono informacje dotyczące ujęcia naliczonych przychodów na koniec roku. Kwoty wykazane w bilansie i ujawnione jako należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany nie są instrumentami finansowymi, ponieważ w przeciwieństwie do nich nie wynikają z umowy, która powodowałaby powstanie zobowiązań finansowych lub instrumentów kapitałowych. Niemniej jednak, w informacjach dodatkowych do sprawozdania finansowego należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany ujawnia się w stosownych przypadkach razem z należnościami z tytułu transakcji wymiany.

1.5.9. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty są instrumentami finansowymi, które obejmują środki pieniężne w kasie, depozyty bankowe płatne na żądanie lub w krótkim terminie i inne krótkoterminowe wysoce płynne inwestycje o pierwotnym terminie zapadalności do trzech miesięcy.

1.5.10. Świadczenia pracownicze

Politykę rachunkowości w zakresie świadczeń pracowniczych zaktualizowano zgodnie z wymogami określonymi w zmienionej regule rachunkowości Unii Europejskiej nr 12 „Świadczenia pracownicze" obowiązującej w odniesieniu do okresów rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 r. lub później, która jest oparta na nowym MSRSP nr 39 („Świadczenia pracownicze") opublikowanymi w lipcu 2016 r. Najważniejsza zmiana wynikająca ze zmiany reguły rachunkowości nr 12 to przedstawianie zysków i strat aktuarialnych jako zmiany w aktywach netto zamiast w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

Rachunkowość programów określonych świadczeń jest złożona, ponieważ przy ustalaniu zobowiązania wymagane jest przyjęcie założeń aktuarialnych i dokonanie osądu. Stosując zmienioną regułę rachunkowości, UE ponownie zbadała zastosowany osąd, w szczególności w odniesieniu do szacowania ostatecznego kosztu świadczenia przyporządkowanego pracownikom. W wyniku tego działania potwierdzono stosowność wykorzystania oczekiwanego okresu służby czynnej pracownika jako podstawy przyporządkowywania świadczeń do okresów służby. Świadczenia, do jakich uprawnieni są pracownicy UE, podane są w ramach jednego planu – który jest jednak podzielony na dwa programy – i muszą być traktowane podobnie, aby rzetelnie przedstawiać sytuację i odzwierciedlać rzeczywistość gospodarczą.

UE zapewnia pracownikom szereg świadczeń (wynagrodzenie oraz świadczenia z tytułu zabezpieczenia społecznego). Do celów rachunkowości należy je zaklasyfikować jako krótkoterminowe świadczenia pracownicze lub świadczenia po okresie zatrudnienia.

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze to te świadczenia należne, które podlegają rozliczeniu przed upływem dwunastu miesięcy od końca okresu sprawozdawczego, w którym pracownik wykonywał pracę, takie jak wynagrodzenia, urlop wypoczynkowy, płatne zwolnienie chorobowe, a także inne krótkoterminowe dodatki pracownicze. Krótkoterminowe świadczenia pracownicze ujmowane są jako koszty, kiedy wykonywana jest związana z nimi praca. Zobowiązanie ujmuje się w kwocie, która ma być wypłacona, jeśli na UE ciąży prawny lub zwyczajowo oczekiwany obowiązek zapłaty w wyniku przeszłego zatrudnienia pracownika i jeśli zobowiązanie to można w sposób wiarygodny oszacować.

Świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia

UE przyznaje pracownikom szereg świadczeń po okresie zatrudnienia, które obejmują świadczenie emerytalne, rentę z tytułu niezdolności do pracy oraz rentę rodzinną, jak również opiekę medyczną (zob. informacja dodatkowa **2.9**).

UE zapewnia swoim pracownikom program świadczeń po okresie zatrudnienia, który obejmuje:

i. System emerytalno-rentowy urzędników europejskich: Świadczenia przyznawane w ramach tego umownego systemu[12] odnoszą się do stażu pracy, renty inwalidzkiej i rodzinnej, jak również dodatków rodzinnych, śmierci przed odejściem na emeryturę w przypadku tych pracowników, którzy pracują lub pracowali w instytucjach Unii Europejskiej, agencjach lub innych organach UE, lub członków rodzin po zmarłych urzędnikach lub emerytach. Wkład pracowników z ich wynagrodzeń w przewidywane koszty tych świadczeń wynosi jedną trzecią tych kosztów.

ii. Wspólny system ubezpieczenia chorobowego (JSIS). W ramach tego systemu UE zapewnia pracownikom Komisji Europejskiej, instytucji, agencji i innych organów UE zabezpieczenie zdrowotne poprzez zwrot kosztów leczenia. Świadczenia przyznane w ramach tego systemu osobom biernym zawodowo (tj. emerytom, sierotom itp.) uznaje się za świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia.

UE zapewnia również członkom instytucji Unii Europejskiej świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia za pośrednictwem odrębnych systemów emerytalno-rentowych. Przedstawiono je w dziale „Inne systemy świadczeń emerytalnych". W ramach tych systemów UE zapewnia świadczenia emerytalne członkom Komisji, Trybunału Sprawiedliwości i Sądu, Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, Rady Unii Europejskiej, Parlamentu Europejskiego i Sądu do spraw Służby Publicznej oraz Europejskiemu Rzecznikowi Praw Obywatelskich i Inspektorowi Ochrony Danych. UE zapewnia zabezpieczenie zdrowotne członkom instytucji Unii poprzez wspólny system ubezpieczenia chorobowego.

Wyżej wymienione świadczenia po okresie zatrudnienia uznawane są za zobowiązania UE z tytułu określonych świadczeń i oblicza się je na każdy dzień sprawozdawczy poprzez oszacowanie kwoty przyszłych świadczeń, które wypracowali pracownicy w okresie bieżącym i we wcześniejszych okresach, dyskontując tę kwotę oraz odejmując wartość godziwą wszelkich aktywów programu. Obliczanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń dokonywane jest corocznie w oparciu o metodę prognozowanych uprawnień jednostkowych. Wartość bieżącą zobowiązania z tytułu określonych świadczeń określa się, dyskontując szacunkowe przyszłe wypływy środków pieniężnych w oparciu o stopy procentowe obligacji państwowych denominowanych w walucie, w której zostaną wypłacone świadczenia, i których termin zapadalności jest zbliżony do terminu realizacji powiązanych zobowiązań emerytalno-rentowych.

Świadczenia po okresie zatrudnienia przyznawane pracownikom UE są włączone do jednego planu obejmującego zarówno system emerytalno-rentowy urzędników europejskich, jak i system ubezpieczenia

[12] System emerytalno-rentowy urzędników europejskich jest umownym (wirtualnym) funduszem o zdefiniowanych świadczeniach, w ramach którego składki pracowników wykorzystuje się do sfinansowania ich przyszłych emerytur. Chociaż nie istnieje żaden faktyczny fundusz inwestycyjny, uznaje się, że kwotę, jaka zostałaby pobrana przez taki fundusz, zainwestowano w obligacje długoterminowe państw członkowskich oraz że kwotę tę odzwierciedlają zobowiązania emerytalne odnotowane w rocznych sprawozdaniach finansowych Unii Europejskiej. Państwa członkowskie wspólnie gwarantują wypłatę tych świadczeń zgodnie z art. 83 regulaminu pracowniczego oraz art. 4 ust. 3 Traktatu UE (w celu zapoznania się ze szczegółowym opisem programu zob. COM(2018) 829).

chorobowego z prawem do ubezpieczenia w ramach wspólnego systemu ubezpieczenia chorobowego, które zależy od nabycia prawa do ubezpieczenia w ramach systemu emerytalno-rentowego. Zgodnie z warunkami tego jednego planu, jak określono w regulaminie pracowniczym, niektóre uprawnienia, takie jak prawo do opóźnionego wypłacenia emerytury lub niższego świadczenia emerytalnego w ramach systemu emerytalno-rentowego urzędników europejskich, nabywa się po 10 latach służby. Uprawnienia nabyte w ramach jednego planu przez kolejne lata służby pracownika są jednak istotnie wyższe niż te początkowo ustalone uprawnienia, co znajduje odzwierciedlenie w kolejnych corocznie nabywanych prawach emerytalno-rentowych.

Stąd też, aby zobrazować ekonomiczny charakter zaistniałej transakcji, czego wymaga wierne odzwierciedlenie będące jedną z cech jakościowych sprawozdawczości finansowej, jak określono zarówno w regule rachunkowości Unii Europejskiej nr 1, jak i w ramach koncepcyjnych MSRSP, poniesione koszty zatrudnienia ujmowane są w oparciu o metodę liniową w trakcie szacowanego okresu służby czynnej pracownika, tj. okresu od dnia, gdy praca wykonywana przez pracownika uprawniła go do świadczeń w ramach programu świadczeń (niezależnie od tego, czy świadczenia te są uzależnione od dalszej pracy, czy też nie), do dnia, począwszy od którego dalsza praca wykonywana przez pracownika nie będzie prowadziła do powstania istotnej kwoty dodatkowych świadczeń w ramach programu, poza kwotą wynikającą ze wzrostu wynagrodzeń. Podejście to jest stosowane konsekwentnie względem świadczeń przewidzianych w ramach jednego planu.

Aktualizacja wyceny zobowiązania netto z tytułu określonych świadczeń obejmuje zyski i straty aktuarialne oraz zwrot z aktywów programu; są one ujmowane bezpośrednio w aktywach netto.

UE ujmuje koszty odsetkowe netto (dochody) i inne koszty związane z programami określonych świadczeń w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności pod pozycją „Koszty personelu oraz rent i emerytur”.

Kiedy przewidziane świadczenia są zmieniane lub ograniczane, powiązana zmiana w świadczeniach, która odnosi się do przeszłego zatrudnienia bądź zysku lub straty spowodowanych ograniczeniem, ujmowana jest niezwłocznie w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Zyski i straty wynikające z rozliczenia są ujmowane w dniu rozliczenia. Koszty przeszłego zatrudnienia ujmuje się niezwłocznie w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności, chyba że zmiany uzależnione są od pozostawania pracowników w służbie przez określony czas (okres nabywania uprawnień).

1.5.11. Rezerwy

Rezerwy ujmuje się, gdy UE związana jest prawnym lub zwyczajowo oczekiwanym zobowiązaniem wobec osób trzecich w wyniku przeszłych zdarzeń, gdy istnieje większe prawdopodobieństwo, że w celu realizacji zobowiązania konieczny będzie wypływ środków, niż że nie będzie to konieczne, oraz gdy kwotę można wiarygodnie oszacować. Nie ujmuje się rezerw na przyszłe straty operacyjne. Kwotę rezerwy ustala się poprzez najlepsze możliwe oszacowanie kosztów, które według przewidywań trzeba będzie ponieść w celu realizacji bieżącego zobowiązania na dzień sprawozdawczy. W przypadkach, w których rezerwa odnosi się do zbioru wielu pozycji, przy szacunkowym określaniu kwoty zobowiązania uwzględnia się wszystkie możliwe wyniki oraz odpowiadające im prawdopodobieństwa (metoda „oczekiwanej wartości”).

Rezerwy na umowy rodzące obciążenia wycenia się według wartości bieżącej przewidywanych kosztów rozwiązania umowy lub przewidywanych kosztów netto kontynuacji umowy, w zależności od tego, która tych kwot kosztów jest niższa.

1.5.12. Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe są klasyfikowane jako zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt, jako zobowiązania finansowe ujmowane po zamortyzowanym koszcie lub jako zobowiązania z tytułu gwarancji finansowych.

Zaciągnięte pożyczki obejmują pożyczki od instytucji kredytowych i zobowiązania potwierdzone certyfikatami. Zaciągnięte pożyczki ujmuje się początkowo w wartości godziwej, czyli w wysokości wpływów z tytułu uzyskania pożyczki (wartości godziwej otrzymanej zapłaty) po odliczeniu poniesionych kosztów transakcji, a następnie wykazuje się je po zamortyzowanym koszcie w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej; wszelkie różnice pomiędzy wpływami (po odliczeniu kosztów transakcji) a wartością wykupu ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności w okresie pożyczkowym w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej. W przypadku pożyczek udzielonych z pożyczonych środków metody efektywnej stopy procentowej nie można stosować do udzielonych

i zaciągniętych pożyczek ze względu na zasadę istotności. Poniesione przez UE koszty transakcji, którymi następnie obciąża się beneficjenta pożyczki, są bezpośrednio ujmowane w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

Zobowiązania finansowe zaklasyfikowane jako wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt obejmują instrumenty pochodne, jeśli ich wartość godziwa jest ujemna. Są księgowane w taki sam sposób jak aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt; zob. informacja dodatkowa **1.5.5**.

Zobowiązania z tytułu gwarancji finansowych ujmuje się początkowo według wartości godziwej, którą jest wartość otrzymanej premii. Następnie zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowej jest aktualizowane do wyższej z dwóch wartości: najlepszego możliwego oszacowania kosztów, które według przewidywań trzeba będzie ponieść w celu realizacji zobowiązania z tytułu gwarancji finansowej, lub początkowo ujętej kwoty, w odpowiednich przypadkach pomniejszonej o zakumulowaną amortyzację. UE ujmuje zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowych, gdy otrzymuje zapłatę za udzielenie gwarancji, tj. na warunkach rynkowych lub gdy wartość godziwą gwarancji można wycenić w wiarygodny sposób. Jeżeli dla bezpośrednio równoważnej umowy gwarancji nie istnieje aktywny rynek, UE ujawnia udzieloną gwarancję jako zobowiązanie warunkowe (zob. informacja dodatkowa **1.7.2**) lub – gdy istnieje większe prawdopodobieństwo, że w celu realizacji zobowiązania konieczny będzie wypływ środków, niż że nie będzie to konieczne – UE ujmuje rezerwę (zob. informacja dodatkowa **1.5.11**).

Zobowiązania finansowe klasyfikuje się jako zobowiązania długoterminowe, z wyjątkiem składników, których termin wymagalności przypada w terminie krótszym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Fundusze powiernicze UE uznawane za część działań operacyjnych Komisji uwzględnia się w zapisach księgowych Komisji i poddaje dalszej konsolidacji w rocznych sprawozdaniach finansowych UE. W związku z tym wkłady do funduszy powierniczych UE od innych darczyńców spełniają warunki przychodów z transakcji innych niż transakcje wymiany i są ujmowane jako zobowiązania finansowe do momentu spełnienia warunków związanych z przekazywanymi wkładami, tj. poniesienia kosztów kwalifikowalnych przez fundusz powierniczy. Fundusz powierniczy musi finansować określone projekty i w momencie likwidacji zwrócić pozostałe środki. Na dzień bilansowy pozostającą kwotę zobowiązań związanych z wkładami wycenia się w kwocie otrzymanych wkładów pomniejszonej o koszty poniesione przez fundusz powierniczy, w tym w stosownych przypadkach kwoty szacunkowe. Do celów sprawozdawczych koszty netto przydziela się do wkładów innych darczyńców proporcjonalnie do wkładów netto wpłaconych na dzień 31 grudnia. Taka alokacja wkładów ma jedynie charakter orientacyjny. W przypadku likwidacji funduszu powierniczego rzeczywisty podział pozostałych zasobów zostanie określony przez zarząd funduszu powierniczego.

1.5.13. Zobowiązania

Znacząca kwota zobowiązań UE stanowi kwoty do zapłaty z tytułu zestawień poniesionych wydatków od beneficjentów dotacji lub innych form finansowania przez UE (transakcje inne niż transakcje wymiany). Są one ujmowane jako zobowiązania w kwocie roszczenia w momencie otrzymania zestawienia poniesionych wydatków. Po weryfikacji i zatwierdzeniu kosztów kwalifikowalnych zobowiązania wycenia się w wysokości zatwierdzonej i kwalifikowalnej kwoty.

Zobowiązania z tytułu zakupu towarów i usług ujmowane są w momencie otrzymania faktury w wysokości pierwotnej kwoty, a powiązane koszty ujmowane są w momencie realizacji i akceptacji dostaw i usług przez UE.

1.5.14. Rozliczenia międzyokresowe kosztów i przychodów

Transakcje i zdarzenia ujmuje się w sprawozdaniu finansowym w okresie, do którego się odnoszą. Na koniec roku, w przypadku gdy faktura nie została jeszcze wystawiona, a usługa lub dostawa została zrealizowana przez UE, lub w przypadku istnienia porozumienia umownego (np. poprzez odniesienie do traktatu), w sprawozdaniu finansowym ujmuje się naliczone przychody. Ponadto na koniec roku, w przypadku gdy faktura została wystawiona, ale usługi lub dostawy nie zostały jeszcze zrealizowane, przychody uznaje się za przychody przyszłych okresów i ujmuje w kolejnym okresie obrachunkowym.

Również koszty ujmuje się w okresie, do którego się odnoszą. Na koniec okresu obrachunkowego bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów są ujmowane w oparciu o szacowaną kwotę zobowiązań do przeniesienia przypadających na dany okres. Obliczenia biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów dokonuje się zgodnie z wydanymi przez Komisję szczegółowymi wytycznymi operacyjnymi

i praktycznymi, które mają zapewnić wierne odzwierciedlenie w sprawozdaniu finansowym zjawisk ekonomicznych i innych zjawisk, które ma ono przedstawiać. Analogicznie, jeżeli za usługi lub towary, których jeszcze nie otrzymano, dokonano płatności z góry, koszty zostaną odroczone i ujęte w kolejnym okresie obrachunkowym.

1.6. SPRAWOZDANIE Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI

1.6.1. Przychody

PRZYCHODY Z TRANSAKCJI INNYCH NIŻ TRANSAKCJE WYMIANY

Zdecydowana większość przychodów UE dotyczy transakcji innych niż transakcje wymiany:

Zasoby własne oparte na DNB oraz zasoby własne oparte na VAT

Przychody ujmuje się za okres, za który Komisja wysyła do państw członkowskich wezwanie do zapłaty należnych składek. Wykazywane są w wysokości „kwoty, do której wniesienia wezwano". Ponieważ zasoby oparte na VAT i DNB bazują na szacunkach za dany rok budżetowy, można wprowadzać w nich zmiany do czasu podania ostatecznych danych przez państwa członkowskie. Wpływ zmian w zakresie wartości szacunkowych uwzględnia się przy ustalaniu nadwyżki lub deficytu netto za okres, w którym nastąpiła zmiana.

Tradycyjne zasoby własne

Należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany i powiązane przychody ujmuje się w chwili otrzymania właściwego miesięcznego wyciągu z konta „A" (obejmującego pobrane cła oraz kwoty należne, które są zabezpieczone i nie są kwestionowane) od państw członkowskich. Na dzień sprawozdawczy dochody pobrane przez państwa członkowskie za dany okres, lecz niewypłacone jeszcze Komisji, szacuje się i ujmuje jako naliczone przychody. Kwartalne wyciągi z konta „B" (obejmującego cła niepobrane i niezabezpieczone, jak również kwoty zabezpieczone zakwestionowane przez dłużnika) otrzymane od państw członkowskich ujmuje się jako przychody pomniejszone o koszty poboru, do których zatrzymania uprawnione są państwa członkowskie. Ponadto ujmuje się zmniejszenie wartości w wysokości szacunkowych środków, które mogą nie zostać odzyskane.

Grzywny

Przychód z tytułu grzywien ujmuje się po podjęciu przez UE decyzji o nałożeniu grzywny i oficjalnym powiadomieniu o takiej decyzji jej adresata. W razie wątpliwości co do wypłacalności przedsiębiorstwa ujmuje się zmniejszenie wartości należnej kwoty. Po podjęciu decyzji o nałożeniu grzywny, od daty powiadomienia dłużnicy mają dwa miesiące na:

a) zaakceptowanie decyzji – wówczas zobowiązani są do uiszczenia grzywny we wskazanym terminie, a kwota zostaje ostatecznie pobrana przez UE;

b) lub odrzucenie decyzji – wówczas składają skargę na mocy prawa UE.

Jednak nawet w wypadku złożenia skargi grzywna musi zostać zapłacona we wskazanym terminie trzech miesięcy, ponieważ skarga nie ma skutku zawieszającego (art. 278 Traktatu UE); w pewnych okolicznościach i za zgodą księgowego Komisji dłużnik może natomiast przedłożyć gwarancję bankową na odnośną kwotę.

Jeżeli przedsiębiorstwo zaskarży decyzję i dokona tymczasowej zapłaty grzywny, kwotę ujmuje się jako zobowiązanie warunkowe. Jednak ponieważ skarga na decyzję UE nie ma skutku zawieszającego, otrzymane środki pieniężne wykorzystywane są w celu rozliczenia należności. Jeśli zamiast płatności otrzymana zostanie gwarancja, grzywna pozostaje należnością. Jeśli wydaje się prawdopodobne, że Sąd może nie wydać wyroku korzystnego dla UE, wówczas konieczne jest ujęcie rezerwy na pokrycie związanego z tym ryzyka. W przypadku gdy przedłożona została gwarancja, należy dokonać odpowiedniego odpisu aktualizującego wartość nieuregulowanej należności. Uzyskane przez Komisję skumulowane odsetki z rachunków bankowych, na których zdeponowane były płatności, ujmuje się jako przychody i odpowiednio zwiększa wszelkie zobowiązania warunkowe.

Od 2010 r. Komisja zarządza wszystkimi tymczasowo zainkasowanymi grzywnami za pomocą specjalnie w tym celu utworzonego funduszu (BUFI), inwestując w instrumenty finansowe.

PRZYCHODY Z TRANSAKCJI WYMIANY

Przychody ze sprzedaży towarów i usług ujmuje się, gdy znaczące ryzyko oraz korzyści wynikające z własności towarów zostają przeniesione na kupującego. Przychody związane ze świadczeniem usług ujmuje się poprzez odniesienie do etapu realizacji transakcji na dzień sprawozdawczy.

Przychody i koszty odsetkowe

Przychody i koszty odsetkowe ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej. Jest to metoda obliczenia zamortyzowanego kosztu składnika aktywów lub zobowiązań finansowych oraz alokacji przychodów lub kosztów odsetkowych w danym okresie. Obliczając efektywną stopę procentową, UE szacuje przepływy pieniężne przy uwzględnieniu wszystkich warunków umownych dotyczących danego instrumentu finansowego (na przykład opcji wcześniejszej spłaty), lecz nie bierze pod uwagę przyszłych strat kredytowych. W obliczeniach uwzględniane są wszystkie wynagrodzenia i opłaty zapłacone lub uzyskane przez strony umowy, które stanowią integralną część efektywnej stopy procentowej, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie lub dyskonta.

Po dokonaniu odpisu aktualizującego wartość składnika aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych wskutek straty z tytułu trwałej utraty wartości, przychody odsetkowe ujmuje się w oparciu o stopę procentową, za pomocą której dyskontuje się przyszłe przepływy pieniężne w celu ustalenia wysokości odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości.

Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend lub podobne podziały zysku ujmuje się z chwilą powstania uprawnienia do otrzymania płatności.

1.6.2. Koszty

Koszty z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany stanowią większość kosztów UE. Odnoszą się one do transferów na rzecz beneficjentów i dzielą się na trzy kategorie: wierzytelności, transfery na mocy umów oraz dotacje, wkłady i darowizny uznaniowe.

Transfery ujmuje się jako koszty w okresie, w którym miały miejsce zdarzenia leżące u ich podstaw, pod warunkiem że przepisy (rozporządzenie finansowe, regulamin pracowniczy lub inne przepisy) dopuszczają tego rodzaju transfer lub została podpisana umowa dopuszczająca transfer, beneficjent spełnia wszelkie kryteria kwalifikowalności oraz możliwe jest wiarygodne oszacowanie kwoty.

Otrzymany wniosek o płatność lub zestawienie poniesionych wydatków spełniające kryteria ujmowania wykazywane są jako koszt w wysokości kwalifikowalnej kwoty. Na koniec roku poniesione koszty kwalifikowalne należne beneficjentom, lecz jeszcze przez nich nie zgłoszone, szacuje się i ujmuje jako bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów.

Koszty z tytułu transakcji wymiany wynikające z zakupu towarów i usług ujmuje się z chwilą realizacji i akceptacji dostaw przez UE. Wycenia się je po kwocie początkowej określonej na fakturze. Ponadto na dzień bilansowy koszty związane z usługami dostarczonymi w okresie, za który jeszcze nie otrzymano lub nie zaakceptowano faktury, szacuje się i ujmuje w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

1.7. AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE

1.7.1. Aktywa warunkowe

Składnik aktywów warunkowych to składnik aktywów, który może powstać na skutek przeszłych zdarzeń i którego istnienie zostanie potwierdzone dopiero poprzez wystąpienie lub niewystąpienie niepewnego przyszłego zdarzenia lub kilku takich zdarzeń, które nie są w pełni zależne od UE. Informacje o aktywach warunkowych ujawnia się, jeśli wpływ korzyści ekonomicznych lub innych świadczeń jest prawdopodobny.

1.7.2. Zobowiązanie warunkowe

Zobowiązanie warunkowe to zobowiązanie, które może powstać na skutek przeszłych zdarzeń i którego istnienie zostanie potwierdzone dopiero poprzez wystąpienie lub niewystąpienie niepewnego przyszłego zdarzenia lub kilku takich zdarzeń, które nie są w pełni zależne od UE; lub obecne zobowiązanie, które powstaje na skutek przeszłych zdarzeń, ale nie jest ujmowane w sprawozdaniu, ponieważ: nie jest prawdopodobne, aby w celu wykonania zobowiązania konieczny był wypływ środków reprezentujących korzyści ekonomiczne lub świadczenia lub, w rzadkich przypadkach, gdy kwoty zobowiązania nie można wycenić wystarczająco wiarygodnie.

1.8. RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

Na podstawie informacji o przepływach pieniężnych przeprowadza się ocenę zdolności UE do generowania środków pieniężnych i ich ekwiwalentów oraz ocenę potrzeb UE w zakresie wykorzystywania tych przepływów pieniężnych.

Rachunek przepływów pieniężnych sporządzono, wykorzystując metodę pośrednią. Oznacza to, że wynik ekonomiczny w danym roku budżetowym korygowany jest o wpływ transakcji bezgotówkowych, rozliczeń międzyokresowych wynikających z przeszłych lub przyszłych operacyjnych wpływów lub płatności gotówkowych oraz pozycji przychodów lub kosztów związanych z inwestowaniem przepływów pieniężnych.

Przepływy pieniężne wynikające z transakcji w walucie obcej są ujmowane w walucie sprawozdawczej UE (euro) poprzez przeliczenie kwoty w obcej walucie według kursu wymiany euro na walutę obcą obowiązującego w dniu przepływu pieniężnego.

W przedstawionej tabeli przepływu środków pieniężnych ujęto przepływy pieniężne w danym okresie według podziału na działalność operacyjną i inwestycyjną (UE nie prowadzi działalności finansowej).

Działalność operacyjna to działalność UE, której nie zalicza się do działalności inwestycyjnej. Zalicza się do niej większość prowadzonej działalności. Pożyczek udzielanych beneficjentom (w stosownych przypadkach również powiązanych zaciąganych pożyczek) nie uważa się za działalność inwestycyjną (ani finansową), ponieważ wpisują się one w cele ogólne i tym samym dotyczą codziennej działalności UE.

Do działalności inwestycyjnej zalicza się nabywanie i zbywanie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych, jak również pozostałych inwestycji, których nie uwzględniono w ekwiwalentach środków pieniężnych. Do działalności inwestycyjnej nie zalicza się pożyczek udzielanych beneficjentom. W tej pozycji wykazane mają być rzeczywiste inwestycje, których dokonała UE.

2. INFORMACJE DODATKOWE DO BILANSU

AKTYWA

2.1. WARTOŚCI NIEMATERIALNE I PRAWNE

w mln EUR

Wartość bilansowa brutto na 31.12.2017	*940*
Zwiększenia	*152*
Zbycie	*(16)*
Przesunięcia między kategoriami aktywów	*0*
Inne zmiany	*(2)*
Wartość bilansowa brutto na 31.12.2018	*1 073*
Zakumulowana amortyzacja na 31.12.2017	*(535)*
Odpis amortyzacyjny za rok	*(105)*
Amortyzacja odpisana	*1*
Zbycie	*13*
Przesunięcia między kategoriami aktywów	*-*
Inne zmiany	*(1)*
Zakumulowana amortyzacja na 31.12.2018	*(627)*
Wartość bilansowa netto na 31.12.2018	**446**
Wartość bilansowa netto na 31.12.2017	*405*

Powyższe kwoty odnoszą się przede wszystkim do oprogramowania komputerowego.

2.2. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

Kategoria „Sprzęt kosmiczny" obejmuje operacyjne aktywa trwałe związane z dwoma unijnymi programami kosmicznymi: globalnym systemem nawigacji satelitarnej (GNSS), tj. Galileo i EGNOS, oraz unijnym programem obserwacji i monitorowania Ziemi – Copernicus, natomiast aktywa systemów kosmicznych, które nie są jeszcze operacyjne, są uwzględniane w pozycji „Środki trwałe w budowie".

W przypadku Galileo w 2018 r. do konstelacji operacyjnej dodano cztery nowe satelity, co zwiększyło liczbę satelitów do 22. Operacyjne aktywa trwałe programu Galileo, obejmujące zarówno satelity, jak też instalacje naziemne, pomniejszone o amortyzację, na dzień 31 grudnia 2018 r. wynosiły 2 410 mln EUR (w 2017 r.: 2 276 mln EUR). Pozostałe środki trwałe w budowie wynoszące łącznie 1 324 mln EUR (w 2017 r.: 1 026 mln EUR) obejmowały cztery satelity wyniesione na orbitę w lipcu 2018 r., w przypadku których testy orbitalne nie zostały jeszcze zakończone w dniu bilansowym. Rozwój systemu Galileo będzie trwał do czasu, aż system osiągnie pełną zdolność operacyjną. Po ukończeniu konstelacja Galileo będzie obejmowała 24 satelity operacyjne i 6 zapasowych.

Jeśli chodzi o program Copernicus, w 2018 r. zaczęły działać dwa nowe satelity (Sentinel 5P i 3B), oprócz pozostałych pięciu satelitów operacyjnych programu Copernicus, co zwiększyło całkowitą wartość operacyjnych aktywów trwałych programu Copernicus do 1 455 mln EUR (w 2017 r.: 1 140 mln EUR), bez zakumulowanej amortyzacji. Kolejna kwota 1 207 mln EUR dotycząca satelitów w ramach programu Copernicus została ujęta w pozycji „Środki trwałe w budowie" (w 2017 r.: 1 443 mln EUR)

Aktywa trwałe związane z infrastrukturą naziemną europejskiego systemu wspomagania satelitarnego (EGNOS) o wartości 52 mln EUR (w 2017 r.: 67 mln EUR) również zostały ujęte w pozycji „Sprzęt kosmiczny". Ponadto środki trwałe w budowie systemu EGNOS wynoszą 130 mln EUR (w 2017 r.: 52 mln EUR).

Aktywa związane z unijnymi programami kosmicznymi powstają przy wsparciu ze strony Europejskiej Agencji Kosmicznej.

Rzeczowe aktywa trwałe

w mln EUR

	Grunty i budynki	Sprzęt kosmiczny	Urządzenia i wyposażenie techniczne	Meble i środki transportu	Sprzęt komputerowy	Inne	Leasing finansowy	Środki trwałe w budowie	Ogółem
Wartość bilansowa brutto na 31.12.2017	*5 456*	*4 264*	*597*	*266*	*675*	*309*	*2 787*	*2 920*	*17 273*
Zwiększenia	*38*	*14*	*48*	*13*	*55*	*20*	*10*	*1 311*	*1 509*
Zbycie	*(39)*	*(0)*	*(22)*	*(10)*	*(103)*	*(5)*	*(9)*	*(8)*	*(196)*
Przesunięcia między kategoriami aktywów	*202*	*982*	*0*	*0*	*5*	*3*	*(170)*	*(1 023)*	*0*
Inne zmiany	*(31)*	*0*	*17*	*0*	*2*	*0*	*1*	*0*	*(11)*
Wartość bilansowa brutto na 31.12.2018	**5 626**	**5 259**	**641**	**270**	**634**	**327**	**2 620**	**3 199**	**18 575**
Zakumulowana amortyzacja na 31.12.2017	*(3 035)*	*(780)*	*(502)*	*(188)*	*(553)*	*(226)*	*(1 244)*		*(6 528)*
Odpis amortyzacyjny za rok	*(180)*	*(561)*	*(47)*	*(19)*	*(63)*	*(34)*	*(98)*		*(1 003)*
Korekty amortyzacji	*–*	*–*	*0*	*0*	*5*	*0*	*–*		*6*
Zbycie	*10*	*0*	*14*	*9*	*96*	*5*	*7*		*142*
Przesunięcia między kategoriami aktywów	*(74)*	*–*	*(0)*	*(0)*	*(5)*	*(0)*	*79*		*–*
Inne zmiany	*0*	*(0)*	*(5)*	*(0)*	*(1)*	*(0)*	*(1)*		*(7)*
Zakumulowana amortyzacja na 31.12.2018	**(3 279)**	**(1 342)**	**(540)**	**(198)**	**(521)**	**(255)**	**(1 257)**		**(7 390)**
WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO NA 31.12.2018	**2 347**	**3 917**	**101**	**72**	**113**	**72**	**1 363**	**3 199**	**11 185**
WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO NA 31.12.2017	*2 422*	*3 484*	*95*	*78*	*122*	*83*	*1 543*	*2 920*	*10 745*

2.3. INWESTYCJE ROZLICZANE ZGODNIE Z METODĄ PRAW WŁASNOŚCI

Udział UE, reprezentowanej przez Komisję, w Europejskim Funduszu Inwestycyjnym (EFI) jest traktowany jak udział w jednostce stowarzyszonej i wyceniany metodą praw własności. EFI jest instytucją finansową UE specjalizującą się w dostarczaniu kapitału wysokiego ryzyka oraz w gwarancjach na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). EFI ma siedzibę w Luksemburgu i funkcjonuje na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego, którego członkami są Europejski Bank Inwestycyjny (EBI), UE i grupa instytucji finansowych. Na dzień 31 grudnia 2018 r. udział własnościowy UE w EFI wynosił 29,7 % (w 2017 r.: 29,7 %) i 29,7 % praw głosu (w 2017 r.: 29,7 %). Zgodnie ze swoim statutem EFI ma obowiązek przeznaczyć na statutowy kapitał rezerwowy co najmniej 20 % swojego rocznego wyniku netto, do czasu aż łączna rezerwa osiągnie 10 % kapitału subskrybowanego. Rezerwa ta nie podlega dystrybucji.

w mln EUR

	Europejski Fundusz Inwestycyjny
Udział na 31.12.2017	**581**
Wkłady	*–*
Otrzymane dywidendy	*(3)*
Udział w wyniku finansowym netto	*37*
Udział w aktywach netto	*(24)*
Udział na 31.12.2018	**591**

Następujące wartości bilansowe można przypisać UE w oparciu o procentowy udział:

w mln EUR

	31.12.2018 EFI ogółem	31.12.2017 EFI ogółem
Aktywa	*2 662*	*2 488*
Zobowiązania	*(674)*	*(532)*
Przychody	*291*	*263*
Koszty	*(167)*	*(153)*
Nadwyżka/(deficyt)	*124*	*110*

Uzgodnienie powyższych skróconych informacji finansowych z wartością bilansową udziałów EFI przedstawia się następująco:

w mln EUR

	31.12.2018	31.12.2017
Aktywa netto jednostki stowarzyszonej	*1 988*	*1 956*
Udziały własnościowe WE w EFI	**29,7 %**	**29,7 %**
Wartość bilansowa	*591*	*581*

Na dzień 31 grudnia 2018 r. UE, reprezentowana przez Komisję, opłaciła 20 % subskrybowanych udziałów w kapitale EFI, przy czym kwota wkładu niewniesionego wobec braku wezwania była następująca:

w mln EUR

	Kapitał EFI ogółem	Subskrypcja UE
Kapitał podstawowy ogółem	*4 500*	*1 337*
Wpłacony	*(900)*	*(267)*
Niewniesiony wobec braku wezwania	**3 600**	**1 070**

2.4. AKTYWA FINANSOWE

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2018	31.12.2017
Trwałe aktywa finansowe			
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	*2.4.1*	*13 657*	*11 758*
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*2.4.2*	*14*	*16*
Pożyczki	*2.4.3*	*51 560*	*48 205*
		65 231	**59 980**
Obrotowe aktywa finansowe			
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	*2.4.1*	*1 786*	*1 873*
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*2.4.2*	*2*	*6*
Pożyczki	*2.4.3*	*2 380*	*6 776*
		4 168	**8 655**
Ogółem		**69 398**	**68 635**

2.4.1. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

w mln EUR

	31.12.2018	31.12.2017
Inwestycje BUFI	*1 888*	*2 158*
EWWiS w likwidacji	*1 506*	*1 658*
Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju	*188*	*188*
	3 582	**4 004**
Fundusze gwarancyjne na potrzeby gwarancji budżetowych:		
Fundusz Gwarancyjny EFIS	*5 000*	*3 414*
Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych	*2 465*	*2 199*
Fundusz gwarancyjny EFZR	*9*	*–*
	7 474	**5 613**
instrumenty finansowe finansowane z budżetu UE:		
„Horyzont 2020”	*2 031*	*1 730*
Mechanizm finansowania oparty na podziale ryzyka	*679*	*665*
Instrument „Łącząc Europę”	*540*	*482*
Unijne instrumenty kapitałowe na rzecz MŚP	*464*	*508*
Europejski Fundusz na rzecz Europy Południowo-Wschodniej	*113*	*119*
Operacje w oparciu o kapitał podwyższonego ryzyka	*115*	*113*
Inne	*444*	*397*
	4 386	**4 014**
Ogółem	**15 443**	**13 632**
Trwałe	*13 657*	*11 758*
Obrotowe	*1 786*	*1 873*

Wśród posiadanych przez UE aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży na łączną kwotę 15 443 mln EUR znajdują się dłużne papiery wartościowe (np. skrypty dłużne) o wartości 13 993 mln EUR (w 2017 r.: 12 048 mln EUR), instrumenty kapitałowe na kwotę 1 365 mln EUR (w 2017 r.: 1 333 mln EUR) i inwestycje w jednolity fundusz EBI (fundusz rynku pieniężnego) w kwocie 85 mln EUR (w 2017 r.: 251 mln EUR). Dłużne papiery wartościowe i jednostki w jednolitym funduszu EBI wykorzystuje się przede wszystkim do zainwestowania kwot przydzielonych do unijnych instrumentów gwarancyjnych i instrumentów podziału ryzyka do czasu ich wykorzystania w przypadku uruchomienia gwarancji.

Inwestycje BUFI

Tymczasowo zainkasowane grzywny związane ze sprawami z zakresu konkurencji Komisja przydziela do specjalnego funduszu (BUFI – fundusz „grzywien budżetowych”) i inwestuje w instrumenty dłużne zaklasyfikowane jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

EWWiS w likwidacji

Jeśli chodzi o kwoty dotyczące Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali (EWWiS) w likwidacji, wszystkie aktywa finansowe dostępne do sprzedaży stanowią dłużne papiery wartościowe denominowane w euro i notowane na aktywnym rynku.

Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju

UE posiada udziały w formie inwestycji finansowej w kapitale Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju (EBOR), w którym na dzień 31 grudnia 2018 r. liczba posiadanych udziałów wynosiła 90 044 (w 2017 r.: 90 044 udziały), co stanowi 3 % łącznego subskrybowanego kapitału podstawowego. UE subskrybowała udziały na łączną kwotę 900 mln EUR w kapitale podstawowym, z czego obecnie wkład niewniesiony wobec braku wezwania wynosi 713 mln EUR. Zgodnie z porozumieniem ustanawiającym EBOR udziałowcy mają pewne ograniczenia umowne, takie jak fakt, że udziały nie są zbywalne, a ich wykup jest ograniczony do maksymalnej wysokości pierwotnej ceny nabycia.

UE wycenia inwestycje w EBOR według wartości godziwej. Pierwotną cenę nabycia uważa się za najlepszy szacunek wartości godziwej, w szczególności ze względu na ograniczenia umowne, o których mowa powyżej. Mimo że udziały EBOR nie są notowane na żadnym rynku giełdowym, w kapitale własnym jednostki, w której dokonano inwestycji, ostatnio miały miejsce transakcje (emisja kapitału według wartości nominalnej), co wskazuje, że w takiej sytuacji koszt stanowi najlepszy szacunek wartości godziwej.

FUNDUSZE GWARANCYJNE NA POTRZEBY GWARANCJI BUDŻETOWYCH

Fundusz Gwarancyjny EFIS

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie EFIS (rozporządzenie (UE) 2015/2017) Fundusz Gwarancyjny EFIS utworzono w celu zapewnienia bufora płynnościowego w odniesieniu do ewentualnych strat poniesionych przez EBI w związku z finansowaniem i operacjami inwestycyjnymi, które kwalifikują się do objęcia unijną gwarancją EFIS na mocy umowy w sprawie EFIS – zob. informacja dodatkowa **4.1.1**. Fundusz Gwarancyjny EFIS jest finansowany z wkładów z budżetu UE. Środki funduszu pochodzą również ze zwrotów z zainwestowanych środków funduszu gwarancyjnego, przychodów UE uzyskanych jako wynagrodzenie za gwarancję zapewnioną w ramach umowy w sprawie EFIS oraz z kwot odzyskanych przez EBI od zalegających ze spłatami dłużników w związku z uruchomionymi wcześniej gwarancjami. Funduszem zarządza Komisja, która jest upoważniona do inwestowania środków Funduszu Gwarancyjnego EFIS na rynkach finansowych zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami i właściwymi normami ostrożnościowymi. Fundusz Gwarancyjny EFIS uruchomiono w kwietniu 2016 r. Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie EFIS, zmienionym w 2017 r. (rozporządzenie (UE) 2017/2396), Fundusz będzie stopniowo zasilany, aż osiągnie kwotę 9,1 mld EUR, tj. 35 % łącznych zobowiązań z tytułu unijnej gwarancji EFIS.

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych ma zastosowanie do pożyczek gwarantowanych przez budżet UE, w szczególności pożyczek udzielanych przez EBI poza UE, finansowanych z zasobów własnych EBI, oraz pożyczek udzielanych w ramach pomocy makrofinansowej (MFA), jak również pożyczek Euratomu udzielanych poza UE – zob. informacja dodatkowa **4.1.1**. Jest to instrument długoterminowy (część długoterminowa: 2 275 mln EUR) zarządzany przez EBI, z którego pokrywane są wszelkie niespłacone pożyczki objęte gwarancją UE. Środki funduszu pochodzą z wpłat z budżetu UE, wpływów z odsetek od zainwestowanych środków funduszu oraz kwot odzyskanych od zalegających ze spłatami dłużników, w odniesieniu do których fundusz musiał już uruchomić gwarancję. Fundusz powinien być utrzymany w kwocie na docelowym poziomie odpowiadającym 9 % objętych gwarancją pożyczek niespłaconych na koniec roku. Różnicę między kwotą docelową a wartością aktywów funduszu na koniec roku pokrywa się z budżetu UE w roku N+2, zaś nadwyżkę zwraca się do budżetu UE.

Fundusz gwarancyjny EFZR

Na mocy rozporządzenia w sprawie EFZR (rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1601 z dnia 26 września 2017 r.) ustanowiono fundusz gwarancyjny EFZR w celu zapewnienia buforu płynnościowego na wypadek uruchomienia gwarancji unijnej udzielonej na podstawie odpowiednich umów gwarancji EFZR. Fundusz gwarancyjny EFZR jest finansowany z wkładów z budżetu UE i z wkładów z 11. EFR do budżetu UE oraz z dobrowolnych wkładów państw członkowskich i innych uczestników. Fundusz ten jest również zasilany ze zwrotów z zainwestowanych środków funduszu, kwot

odzyskanych od dłużników, którzy nie wykonali zobowiązania, przychodów i wszelkich innych płatności uzyskanych przez Unię zgodnie z umowami gwarancji EFZR. Funduszem zarządza bezpośrednio Komisja, która jest upoważniona do inwestowania środków funduszu zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami i właściwymi normami ostrożnościowymi. Pierwsze wkłady z budżetu UE zasilające fundusz gwarancyjny EFZR wpłynęły w sierpniu 2018 r. Ogółem w 2018 r. wpłynęło 275,1 mln EUR, z czego kwota 9 mln EUR została zainwestowana w aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r., a kolejna kwota 325 mln EUR (2017 r.: 275 mln EUR) została już zaangażowana, ale nie została jeszcze wypłacona i jest uwzględniona w kwocie wykazanej jako zobowiązanie pozostające do spłaty w informacji dodatkowej **5.1**. Fundusz gwarancyjny EFZR będzie stopniowo zasilany, aż osiągnie kwotę 750 mln EUR, tj. 50 % łącznych przyszłych zobowiązań wynikających z gwarancji EFZR, pokrywanych z budżetu UE, przy czym kwota ta może być dalej powiększana o inne wkłady.

INSTRUMENTY FINANSOWE FINANSOWANE Z BUDŻETU UE

„Horyzont 2020”

Na mocy rozporządzenia UE ustanawiającego „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (na lata 2014–2020) ustanowiono nowe instrumenty finansowe mające na celu zwiększenie dostępu do finansowania dla podmiotów zaangażowanych w badania i innowacje. Te instrumenty to: instrument pożyczkowo-gwarancyjny InnovFin na rzecz badań i innowacji, w ramach którego Komisja dzieli ryzyko finansowe związane z portfelem nowych operacji finansowych EBI; InnovFin do celów gwarancji dla MŚP, w tym instrument gwarancji nieograniczonych co do kwoty w inicjatywie dotyczącej MŚP (SIUGI) – instrumenty gwarancyjne zarządzane przez EFI umożliwiające udzielanie gwarancji i kontrgwarancji pośrednikom finansowym w odniesieniu do nowych portfeli pożyczek (w ramach SIUGI Komisja dzieli ryzyko finansowe związane z gwarancjami udzielanymi przez państwa członkowskie, EFI i EBI); oraz instrument kapitałowy InnovFin na rzecz badań i innowacji – zapewniający inwestycje w fundusze *venture capital* i zarządzany przez EFI.

Mechanizm finansowania oparty na podziale ryzyka

Mechanizmem finansowania opartym na podziale ryzyka (RSFF) zarządza EBI, a portfel inwestycyjny Komisji wykorzystuje się na pokrycie ryzyka finansowego z tytułu pożyczek i gwarancji udzielonych przez EBI na rzecz kwalifikowalnych projektów badawczych. Łącznie w ramach WRF na lata 2007–2013 UE przydzieliła do RSFF do 1 mld EUR. W ramach WRF na lata 2014–2020 nie przewiduje się nowych wkładów budżetowych na rzecz RSFF. Całkowite ryzyko UE jest ograniczone do kwoty, którą przekazuje ona na rzecz mechanizmu.

Instrument „Łącząc Europę”

Zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1316/2013 instrument dłużny „Łącząc Europę” (CEF) utworzono w celu ułatwienia projektom infrastrukturalnym dostępu do finansowania w sektorach transportu, telekomunikacji i energii. Instrument jest zarządzany przez EBI w porozumieniu z UE. Dłużny instrument finansowy „Łącząc Europę” stanowi kontynuację instrumentu gwarancji kredytowych dla projektów TEN-T (LGTT) i fazy pilotażowej inicjatywy w zakresie obligacji projektowych (PBI). Portfele LGTT i PBI połączono w instrument finansowy „Łącząc Europę” ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2016 r. Instrument umożliwia podział ryzyka związanego z finansowaniem dłużnym w postaci długu uprzywilejowanego i podporządkowanego lub gwarancji oraz wsparcie w zakresie obligacji projektowych.

Unijne instrumenty kapitałowe na rzecz MŚP

Są to instrumenty kapitałowe finansowane w ramach programu COSME, Programu ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji, programu MAP oraz projektu pilotażowego „Transfer technologii”, które są nadzorowane przez EFI i wspierają – poprzez inwestycje w odpowiednich wyspecjalizowanych funduszach *venture capital* – tworzenie i finansowanie unijnych MŚP na etapie rozpoczęcia działalności (etap start-up) i jej rozwoju.

2.4.2. Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt

w mln EUR

Rodzaj instrumentu pochodnego	31.12.2018		31.12.2017	
	Wartość nominalna	Wartość godziwa	Wartość nominalna	Wartość godziwa
Walutowe kontrakty terminowe typu forward	*476*	*2*	*634*	*6*
Gwarancja w odniesieniu do portfela kapitałowego	*674*	*14*	*258*	*16*
Ogółem	**1 150**	**16**	**892**	**23**
Trwałe	*674*	*14*	*258*	*16*
Obrotowe	*476*	*2*	*634*	*6*

UE zawiera walutowe kontrakty terminowe typu forward w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem walutowym związanym z dłużnymi papierami wartościowymi denominowanymi w USD będącymi w posiadaniu Funduszu Gwarancyjnego EFIS. W ramach walutowych kontraktów typu forward UE przekazuje umownie uzgodnioną wartość nominalną w walucie obcej („płatności dokonywane"), jak przedstawiono w tabeli powyżej, a następnie otrzyma wartość nominalną w EUR („płatności otrzymywane") w terminie zapadalności. Takie kontrakty na instrumenty pochodne wycenia się według wartości godziwej w dniu bilansowym i klasyfikuje jako aktywa finansowe albo zobowiązania finansowe według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt, w zależności od tego, czy wartość godziwa jest dodatnia, czy ujemna.

Gwarancja EFIS udzielona przez UE grupie EBI w odniesieniu do portfeli inwestycji kapitałowych jest klasyfikowana jako pochodny instrument finansowy i ujmowana jako składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt, zob. informacja dodatkowa **4.1.1**. Na dzień 31 grudnia 2018 r. kwota bazowych inwestycji kapitałowych dokonanych przez EBI i EFI wynosiła 674 mln EUR, a wartość godziwa unijnej gwarancji w odniesieniu do portfeli kapitałowych EFIS wynosiła 14 mln EUR.

Hierarchia wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej

w mln EUR

	31.12.2018	31.12.2017
Poziom 1: Ceny notowane na aktywnych rynkach	*13 993*	*11 983*
Poziom 2: Obserwowalne dane inne niż ceny notowane	*275*	*510*
Poziom 3: Techniki wyceny z wykorzystaniem danych nieopartych na obserwowalnych danych rynkowych	*1 191*	*1 161*
Ogółem	**15 459**	**13 654**

W okresie sprawozdawczym nie występowały przesunięcia pomiędzy poziomem 1 i 2.

Uzgodnienie aktywów finansowych wycenionych przy użyciu technik wyceny z wykorzystaniem danych nieopartych na obserwowalnych danych rynkowych (poziom 3)

w mln EUR

Saldo otwarcia na 1.1.2018	*1 161*
Zakup, sprzedaż, emisja i rozliczenia	*104*
Zyski lub straty za okres w przychodach finansowych lub kosztach finansowania	*(36)*
Zyski lub straty w aktywach netto	*(37)*
Przesunięcia do poziomu 3	*–*
Przesunięcia z poziomu 3	*–*
Inne	*–*
Saldo zamknięcia na 31.12.2018	**1 191**

2.4.3. Pożyczki

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2018	31.12.2017
Pożyczki na pomoc finansową	*2.4.3.1*	*53 873*	*54 844*
Inne pożyczki	*2.4.3.2*	*67*	*137*
Ogółem		**53 939**	**54 981**
Trwałe		*51 560*	*48 205*
Obrotowe		*2 380*	*6 776*

2.4.3.1. Pożyczki na pomoc finansową

w mln EUR

	EFSM	Wsparcie bilansu płatniczego	Pomoc makro-finansowa	Euratom	EWWiS w likwidacji	Ogółem
Ogółem na 31.12.2017	*47 456*	*3 114*	*3 924*	*250*	*100*	*54 844*
Nowe udzielone pożyczki	*4 500*	*–*	*515*	*50*	*–*	*5 065*
Spłaty	*(4 500)*	*(1 350)*	*(56)*	*(46)*	*–*	*(5 952)*
Różnice kursowe	*–*	*–*	*–*	*(0)*	*(1)*	*(1)*
Zmiany wartości bilansowej	*(56)*	*(30)*	*5*	*0*	*(2)*	*(84)*
Utrata wartości	*–*	*–*	*–*	*–*	*–*	*–*
Ogółem na 31.12.2018	**47 400**	**1 734**	**4 388**	**254**	**98**	**53 873**
Trwałe	*46 800*	*200*	*4 309*	*213*	*–*	*51 521*
Obrotowe	*600*	*1 534*	*79*	*41*	*98*	*2 351*

Wartość nominalna pożyczek na pomoc finansową na dzień 31 grudnia 2018 r., w tym pożyczek EWWiS w likwidacji, wyniosła 53 206 mln EUR (w 2017 r.: 54 093 mln EUR). Zmiana wartości bilansowej odpowiada zmianom naliczonych odsetek.

Mechanizm umożliwia przyznanie pomocy finansowej państwu członkowskiemu, które ma trudności lub jest istotnie zagrożone poważnymi trudnościami z racji nadzwyczajnych okoliczności pozostających poza jego kontrolą. Pomoc może być udzielona w formie pożyczki lub linii kredytowej. Zgodnie z konkluzjami Rady Ecofin z dnia 9 maja 2010 r. pułap tego mechanizmu ograniczono do 60 mld EUR, jednak istnieje ograniczenie prawne, zgodnie z którym łączna kwota pożyczek lub linii kredytowych jest ograniczona do marginesu dostępnego w ramach pułapu zasobów własnych. Zaciągnięte pożyczki związane z pożyczkami wypłaconymi w ramach EFSM są gwarantowane przez budżet UE. Nie przewiduje się zaangażowania EFSM w nowe programy finansowania ani zawierania przez nie nowych umów o udzielenie pożyczek. W roku kończącym się dnia 31 grudnia 2018 r. oba państwa beneficjenci – Irlandia i Portugalia – zwróciły się z wnioskiem o przedłużenie okresu zapadalności w odniesieniu do pożyczek, których termin spłaty wypada w 2018 r., w kwocie odpowiednio 3,9 mld EUR i 0,6 mld EUR.

Instrument wsparcia bilansu płatniczego jest opartym na założeniach politycznych instrumentem finansowym, który umożliwia udzielanie średnioterminowej pomocy finansowej państwom członkowskim UE, które nie przyjęły euro. Umożliwia on udzielanie pożyczek państwom członkowskim, które mają trudności lub są poważnie zagrożone trudnościami z bieżącym bilansem płatniczym lub przepływem kapitału. Maksymalna kwota pożyczek, jakich można udzielić w ramach tego instrumentu, wynosi 50 mld EUR. Zaciągnięte pożyczki związane z pożyczkami wypłaconymi w ramach bilansu płatniczego są gwarantowane przez budżet UE.

Pomoc makrofinansowa stanowi formę pomocy finansowej, której zakres UE rozszerzyła na państwa partnerskie zmagające się z kryzysem w bilansie płatniczym. Pomoc ta przyjmuje formę średnio- bądź długoterminowych pożyczek lub dotacji, albo odpowiedniego połączenia tych instrumentów, i zasadniczo służy uzupełnieniu finansowania zapewnianego w ramach programu dostosowań i reform wspieranego przez MFW. Pożyczki te są objęte gwarancją z Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych. W roku, który zakończył się dnia 31 grudnia 2018 r., dokonano dalszych wypłat pożyczek w ramach pomocy makrofinansowej na łączną kwotę 515 mln EUR, w tym 500 mln EUR dla Ukrainy i 15 mln EUR dla Gruzji, zob. również informacja dodatkowa **4.1.2**.

Europejska Wspólnota Energii Atomowej (Euratom, reprezentowana przez Komisję) pożycza środki finansowe zarówno państwom członkowskim, jak i państwom spoza UE, a także podmiotom z tych państw na finansowanie projektów dotyczących instalacji energetycznych. W odniesieniu do pożyczek udzielonych przez Euratom uzyskano od osób trzecich gwarancje w wysokości 254 mln EUR (w 2017 r.: 250 mln EUR) - zob. informacja dodatkowa **4.1.2**.

Pożyczki EWWiS w likwidacji nie są pożyczkami o charakterze pomocy finansowej, lecz wekslami własnymi w celu utrzymania przepływów pieniężnych równolegle do zaciągniętych pożyczek. Jednakże, podobnie jak w przypadku pożyczek o charakterze pomocy finansowej, udzielano ich z pożyczonych funduszy zgodnie z art. 54 i 56 Traktatu EWWiS na finansowanie projektów.

Efektywne stopy procentowe udzielonych pożyczek (wyrażone jako przedział stóp procentowych) przedstawiały się następująco:

	31.12.2018	31.12.2017
Pomoc makrofinansowa (MFA)	*0 % - 3,82 %*	*0 % - 4,54 %*
Euratom	*0,08 % - 5,76 %*	*0,08 % - 5,76 %*
Bilans płatniczy (BOP)	*2,88 % - 3,38 %*	*2,88 % - 3,38 %*
Europejski mechanizm stabilizacji finansowej (EFSM)	*0,50 % - 3,75 %*	*0,62 % - 3,75 %*
EWWiS w likwidacji	*5,23 % - 5,81 %*	*5,23 % - 5,81 %*

2.4.3.2. Inne pożyczki

w mln EUR

	31.12.2018	31.12.2017
Pożyczki na specjalnych warunkach	*64*	*78*
Pożyczki EWWiS w likwidacji na budownictwo czynszowe	*2*	*4*
Depozyty terminowe	*0*	*55*
Ogółem	**67**	**137**
Trwałe	*38*	*61*
Obrotowe	*28*	*76*

Wartość nominalna innych pożyczek na dzień 31 grudnia 2018 r. wyniosła 617 mln EUR (w 2017 r.: 561 mln EUR).

Pożyczki na specjalnych warunkach z preferencyjnym oprocentowaniem udzielane są w ramach współpracy z państwami trzecimi.

Depozyty terminowe obejmują głównie kwoty o okresie zapadalności wynoszącym od 3 do 12 miesięcy, które to kwoty nie spełniają wymogów definicji ekwiwalentów środków pieniężnych.

Utrata wartości pozostałych pożyczek

w mln EUR

	31.12.2017	Zwiększenia	Odwrócenia	Umorzenie	Inne	31.12.2018
Pożyczki na specjalnych warunkach	*8*	*1*	*–*	*(0)*	*–*	*8*
Pożyczki będące przedmiotem subrogacji	*432*	*147*	*–*	*–*	*–*	*579*
Ogółem	**440**	**148**	**–**	**(0)**	**–**	**587**

Pożyczki będące przedmiotem subrogacji są pożyczkami niespłaconymi, udzielonymi przez EBI i gwarantowanymi przez budżet UE, w odniesieniu do których wszystkie prawa zostały przeniesione na UE w następstwie płatności z Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych lub z Funduszu Gwarancyjnego EFIS. W przypadku tych pożyczek dokonano pełnego odpisu aktualizacyjnego z tytułu wartości w kwocie 579 mln EUR (w 2017 r.: 432 mln EUR). Uruchomienia gwarancji, które miały miejsce w 2018 r., zostały częściowo pokryte z rezerw finansowych utworzonych w latach poprzednich. Na podstawie stosownych umów zawartych między UE a EBI, EBI wszczyna w imieniu UE postępowania mające na celu odzyskanie wszelkich należnych kwot.

2.5. PŁATNOŚCI ZALICZKOWE

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2018	31.12.2017
Zaliczkowanie długoterminowe			
Płatności zaliczkowe	*2.5.1*	*21 814*	*21 939*
Inne zaliczki dla państw członkowskich	*2.5.2*	*4 122*	*3 018*
Wkłady do funduszy powierniczych		*71*	*64*
		26 006	**25 022**
Zaliczkowanie krótkoterminowe			
Płatności zaliczkowe	*2.5.1*	*21 572*	*22 361*
Inne zaliczki dla państw członkowskich	*2.5.2*	*2 396*	*1 645*
		23 968	**24 005**
Ogółem		**49 974**	**49 027**

Kwoty płatności zaliczkowych w ramach różnych programów muszą być wystarczające, aby zapewnić beneficjentowi niezbędne finansowanie, które umożliwi mu rozpoczęcie projektu, przy jednoczesnym zabezpieczeniu interesów finansowych UE oraz uwzględnieniu ograniczeń prawnych i operacyjnych, a także ograniczeń związanych z efektywnością kosztową. Wzrost łącznej kwoty płatności zaliczkowych wiąże się głównie z wzrostem w pozycji „Inne zaliczki dla państw członkowskich" (zob. informacja dodatkowa **2.5.2**).

2.5.1. Płatności zaliczkowe

w mln EUR

	Kwota brutto	Rozliczone w ramach rozliczeń międzyokresowych	Kwota netto na 31.12.2018	Kwota brutto	Rozliczone w ramach rozliczeń międzyokresowych	Kwota netto na 31.12.2017
Zarządzanie dzielone						
EFRROW oraz inne instrumenty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	*3 743*		*3 743*	*3 735*	*–*	*3 735*
EFRR i FS	*18 088*	*(3 461)*	*14 627*	*20 561*	*(5 678)*	*14 883*
EFS	*6 548*	*(1 147)*	*5 401*	*6 792*	*(1 182)*	*5 610*
Inne	*4 684*	*(2 498)*	*2 186*	*5 037*	*(2 267)*	*2 770*
	33 063	**(7 105)**	**25 958**	**36 125**	**(9 127)**	**26 998**
Zarządzanie bezpośrednie *Wydatkowane przez:*						
Komisję	*12 531*	*(8 262)*	*4 269*	*12 165*	*(8 331)*	*3 834*
Agencje wykonawcze UE	*15 012*	*(9 540)*	*5 472*	*13 843*	*(8 749)*	*5 094*
Fundusze powiernicze	*585*	*(433)*	*152*	*440*	*(212)*	*228*
	28 127	**(18 234)**	**9 893**	**26 447**	**(17 292)**	**9 155**
Zarządzanie pośrednie *Wydatkowane przez:*						
Inne agencje i organy UE	*762*	*(207)*	*555*	*723*	*(148)*	*575*
Państwa trzecie	*1 546*	*(879)*	*667*	*1 586*	*(956)*	*630*
Organizacje międzynarodowe	*7 684*	*(5 053)*	*2 631*	*9 000*	*(5 879)*	*3 121*
Inne podmioty	*9 107*	*(5 426)*	*3 681*	*7 753*	*(3 933)*	*3 820*
	19 099	**(11 565)**	**7 534**	**19 062**	**(10 916)**	**8 146**
Ogółem	**80 289**	**(36 904)**	**43 386**	**81 635**	**(37 335)**	**44 300**
Trwałe	*21 814*	*–*	*21 814*	*21 939*	*–*	*21 939*
Obrotowe	*58 476*	*(36 904)*	*21 572*	*59 696*	*(37 335)*	*22 361*

Płatności zaliczkowe oznaczają wypłacone pieniądze, a tym samym wykonanie środków na płatności. Jak wyjaśniono w informacji dodatkowej **1.5.7**, są to zaliczki, które nie zostały jeszcze ujęte jako koszty. Chociaż płatności zaliczkowe zmniejszają w związku z tym wysokość zobowiązań pozostających do spłaty (zob. informacja dodatkowa **5.1**), stanowią one koszty, które w dalszym ciągu należy uwzględnić w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

W przypadku zarządzania dzielonego niemal wszystkie kwoty płatności zaliczkowych odnoszą się do obecnego okresu programowania. Istnieje kwota początkowych płatności zaliczkowych, która nie zostanie rozliczona przed końcem tego okresu i którą księguje się jako aktywa trwałe. Istnieje też kwota rocznych płatności zaliczkowych, którą rozlicza się corocznie i księguje jako aktywa obrotowe. W 2018 r. w ramach nowych płatności zaliczkowych wypłacono 10 mld EUR. Kwoty płatności zaliczkowych w przypadku zarządzania dzielonego utrzymują się na stabilnym poziomie w porównaniu z rokiem 2017, z wyjątkiem spadku kwot w pozycji „Inne” w ramach zarządzania dzielonego. Dotyczy to Funduszu Solidarności Unii Europejskiej (kwoty przeznaczone na wsparcie odbudowy we Włoszech po trzęsieniach ziemi w 2016 i 2017 r.). Kwoty te wypłacono jako płatności zaliczkowe w 2017 r. i ujęto jako koszty w roku 2018.

W przypadku zarządzania bezpośredniego kwoty płatności zaliczkowych odnoszą się głównie do programu „Horyzont 2020” i Instrumentu „Łącząc Europę”.

W przypadku zarządzania pośredniego płatności zaliczkowe obejmują głównie programy polityki wewnętrznej, takie jak Erasmus, Galileo i EGNOS, ale także instrumenty związane ze stosunkami

zewnętrznymi, takie jak ENI (Europejski Instrument Sąsiedztwa), Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju oraz pomoc humanitarną.

Zabezpieczenia otrzymane w związku z płatnościami zaliczkowymi

Są to zabezpieczenia, których Komisja wymaga w niektórych przypadkach od beneficjentów innych niż państwa członkowskie przy wypłacie zaliczek (płatności zaliczkowych). W przypadku tego rodzaju zabezpieczeń wykazuje się dwie wartości – „wartość nominalną" i „wartość bieżącą". W przypadku wartości nominalnej zdarzenie generujące jest związane z istnieniem zabezpieczenia. W przypadku wartości bieżącej zdarzeniem generującym zabezpieczenia jest płatność zaliczkowa lub późniejsze rozliczenia. Na dzień 31 grudnia 2018 r. wartość nominalna uzyskanych gwarancji w odniesieniu do płatności zaliczkowych wynosiła 516 mln EUR, natomiast wartość bieżąca tych gwarancji – 420 mln EUR (w 2017 r.: odpowiednio 620 mln EUR i 462 mln EUR).

Niektóre kwoty płatności zaliczkowych wypłacone w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań i rozwoju technologicznego (7PR) i programu „Horyzont 2020" są w istocie pokrywane z funduszu gwarancyjnego dla uczestników (PGF). Jest to instrument wzajemnych gwarancji ustanowiony w celu zabezpieczenia ryzyka finansowego związanego z niedokonaniem płatności przez beneficjentów w trakcie realizacji działań pośrednich w ramach 7PR oraz programu „Horyzont 2020". Wszyscy uczestnicy działań pośrednich otrzymujący dotację z UE wnoszą 5 % łącznej otrzymanej kwoty na poczet kapitału PGF.

Na dzień 31 grudnia 2018 r. płatności zaliczkowe objęte PGF wynosiły 2 mld EUR (w 2017 r.: 1,9 mld EUR). UE (reprezentowana przez Komisję) działa jako przedstawiciel wykonawczy udziałowców PGF, ale to oni są jego właścicielami.

Aktywa PGF na koniec roku wynosiły ogółem 2,1 mld EUR (w 2017 r.: 2,0 mld EUR). Aktywa PGF obejmują także aktywa finansowe zarządzane przez Dyrekcję Generalną Komisji ds. Gospodarczych i Finansowych. Ponieważ PGF jest odrębną jednostką, jego aktywa nie podlegają konsolidacji w niniejszym sprawozdaniu finansowym UE.

2.5.2. Inne zaliczki dla państw członkowskich

w mln EUR

	31.12.2018	31.12.2017
Zaliczki dla państw członkowskich w ramach instrumentów finansowych objętych zarządzaniem dzielonym	*3 675*	*2 768*
Programy pomocy	*2 843*	*1 895*
Ogółem	**6 518**	**4 663**
Trwałe	*4 122*	*3 018*
Obrotowe	*2 396*	*1 645*

Zaliczki dla państw członkowskich w ramach instrumentów finansowych objętych zarządzaniem dzielonym

W ramach programów finansowanych z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych można dokonywać płatności zaliczkowych z budżetu UE na rzecz państw członkowskich, aby zasilić instrumenty finansowe (tj. pożyczki, inwestycje kapitałowe lub gwarancje). Te instrumenty finansowe są tworzone i zarządzane przez państwa członkowskie, a nie Komisję. Środki pieniężne niewykorzystane w ramach tych instrumentów na koniec roku stanowią własność UE (tak jak w przypadku całego zaliczkowania) i dlatego traktuje się je jako składnik aktywów w bilansie UE.

Okres 2014–2020:

Szacuje się, że z kwoty 5 790 mln EUR wypłaconej w ramach polityki spójności kwota 3 590 mln EUR pozostała niewykorzystana na dzień 31 grudnia 2018 r. Kwota ta obejmowała wkład państw członkowskich w inicjatywę dotyczącą MŚP, instrument zachęcający sektor bankowy do udzielania MŚP dodatkowych pożyczek (wypłacono kwotę 1 213 mln EUR, z czego szacuje się, że 391 mln EUR jest jeszcze niewykorzystane).

W przypadku rozwoju obszarów wiejskich kwota 83 mln EUR pozostała niewykorzystana na koniec roku.

Okres 2007–2013:

Wszelkie kwoty dotyczące polityki spójności uznaje się albo za wykorzystane, albo za realokowane na inne działania, a zatem na dzień 31 grudnia 2018 r. w bilansie nie są wykazywane żadne aktywa. Należy zauważyć, że rzeczywiste wykorzystanie w ramach różnych instrumentów zostanie poddane przeglądowi w ramach procesu zamykania programów.

Programy pomocy

Podobnie zaliczki wypłacone przez państwa członkowskie w związku z różnymi programami pomocy (pomoc państwa, środki związane z rynkiem w ramach EFRG lub środki inwestycyjne EFRROW), które nie zostały wykorzystane na koniec roku, wykazuje się w bilansie UE po stronie aktywów (zaliczki). Komisja oszacowała wartość tych zaliczek w oparciu o informacje dostarczone przez państwa członkowskie; odpowiednie kwoty ujęto w podpozycji „Programy pomocy" powyżej.

Okres 2014–2020:

Na koniec roku niewykorzystane kwoty szacowano na 1 477 mln EUR, jeżeli chodzi o politykę spójności, oraz na 1 171 mln EUR, jeżeli chodzi o rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich.

Okres 2007–2013:

Szacuje się, że 195 mln EUR wypłaconych w kontekście rozwoju obszarów wiejskich pozostało niewykorzystanych na koniec 2018 r.

2.6. NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU TRANSAKCJI WYMIANY I NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU TRANSAKCJI INNYCH NIŻ TRANSAKCJE WYMIANY

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2018	31.12.2017
Trwałe			
Należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	*2.6.1*	*397*	*594*
Należności z tytułu transakcji wymiany	*2.6.2*	*19*	*17*
		416	**611**
Obrotowe			
Należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	*2.6.1*	*22 212*	*11 065*
Należności z tytułu transakcji wymiany	*2.6.2*	*2 036*	*689*
		24 248	**11 755**
Ogółem		**24 664**	**12 366**

2.6.1. Należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2018	31.12.2017
Trwałe			
Państwa członkowskie	*2.6.1.1*	*397*	*594*
		397	**594**
Obrotowe			
Państwa członkowskie	*2.6.1.1*	*10 900*	*6 190*
Grzywny za naruszenie zasad konkurencji	*2.6.1.2*	*9 727*	*4 225*
Naliczone przychody i czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów	*2.6.1.3*	*1 511*	*570*
Inne należności		*74*	*81*
		22 212	**11 065**
Ogółem		**22 609**	**11 659**

2.6.1.1. Należności od państw członkowskich

w mln EUR

	31.12.2018	31.12.2017
Rachunki A TZW	*5 609*	*3 113*
Odrębne rachunki TZW	*1 612*	*1 617*
Należne zasoby własne	*2 758*	*46*
Utrata wartości	*(991)*	*(997)*
Inne	*86*	*56*
Należności związane z zasobami własnymi	**9 075**	**3 836**
Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG)	*1 708*	*2 280*
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)	*859*	*955*
Przejściowy Instrument Rozwoju Obszarów Wiejskich (TRDI)	*13*	*16*
Specjalny Program Akcesyjny na rzecz Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich (SAPARD)	*82*	*136*
Utrata wartości	*(788)*	*(804)*
Należności związane z EFRG i rozwojem obszarów wiejskich	**1 875**	**2 583**
Spodziewane płatności zaliczkowe do odzyskania	**145**	**182**
VAT zapłacony i podlegający odzyskaniu	**45**	**64**
Inne należności od państw członkowskich	**158**	**120**
Ogółem	**11 297**	**6 784**
Trwałe	*397*	*594*
Obrotowe	*10 900*	*6 190*

Kwoty należności długoterminowych od państw członkowskich wynikają głównie z niewykonanych decyzji w ramach kontroli zgodności rozliczeń w odniesieniu do Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) oraz Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Odzyskiwanie kwot związanych z tymi decyzjami odbywa się w ratach rocznych.

Należności związane z zasobami własnymi

Rachunek A oznacza miesięczne zestawienia, w których państwa członkowskie przekazują Komisji informacje o ustalonych kwotach należności w ramach tradycyjnych zasobów własnych, które to należności nie zostały jeszcze odzyskane. Na tradycyjne zasoby własne (TZW) składają się cła i opłaty wyrównawcze od cukru pobierane przez państwa członkowskie w imieniu Komisji.

Za rok 2018 kwota na rachunku A obejmuje tradycyjne zasoby własne wynikające z postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, które zostało wyjaśnione poniżej, a także ze sprawozdań z inspekcji. Wzrost w pozycji „Rachunek A" wynika z tych przypadków. Ponieważ zastosowanie mają odsetki za zwłokę w wysokości 1,3 mld EUR, kwoty te są zatem ujmowane również w niniejszym rocznym sprawozdaniu finansowym (zob. informacje dodatkowe **2.6.2** i **3.7**).

Jeżeli chodzi o postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, dnia 8 marca 2018 r. Komisja Europejska przesłała do Zjednoczonego Królestwa wezwanie do usunięcia uchybienia (naruszenie nr 2018/2008), ponieważ odmówiło ono udostępnienia do budżetu UE należności celnych, czego wymaga prawo Unii. W związku z brakiem zadowalającej odpowiedzi ze strony Zjednoczonego Królestwa Komisja w dniu 24 września 2018 r. przesłała uzasadnioną opinię, a w dniu 19 grudnia 2018 r. podjęła decyzję o wniesieniu sprawy do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Zjednoczone Królestwo odpowiedziało na uzasadnioną opinię w dniu 11 lutego 2019 r. Odpowiedź tę również uznano za niezadowalającą, w związku z czym w dniu 6 marca 2019 r. Komisja potwierdziła swoją decyzję o wniesieniu sprawy o uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Skargę wniesiono w dniu 7 marca 2019 r. Ze sprawozdania OLAF z 2017 r. wynika, że importerzy w Zjednoczonym Królestwie unikali płacenia znacznych kwot należności celnych, wykorzystując fikcyjne i fałszywe faktury oraz nieprawidłowe deklaracje wartości celnej przy wwozie. Na podstawie metodyki opracowanej przez OLAF i JRC oraz w oparciu o dostępne informacje Komisja szacuje, że efektem naruszania przepisów unijnych przez Zjednoczone Królestwo w okresie od listopada 2011 r. do października 2017 r. były straty w budżecie UE wynoszące 2,1 mld EUR (netto, tj. po odliczeniu od kwoty brutto wynoszącej 2,7 mld EUR kosztów poboru, które mają zostać zatrzymane przez Zjednoczone Królestwo). Zjednoczone Królestwo nie akceptuje metodyki zastosowanej przez Komisję do oszacowania powyższych strat.

W rachunku tym Komisja dodatkowo uwzględniła szacunki kierownictwa na poziomie 0,7 mld EUR (z czego największą część stanowią mające zastosowanie odsetki) w zakresie ustalonych należności celnych. Zjednoczone Królestwo nie uznaje tej kwoty.

„Odrębny rachunek" oznacza rachunek, na którym przedstawia się ustalone należności, których nie ujęto na rachunku A, ponieważ nie zostały odzyskane przez państwa członkowskie i nie objęto ich żadnym zabezpieczeniem (lub jeżeli zabezpieczenie zostało przekazane, a należności i tak zostały zakwestionowane). Należności te podlegają utracie wartości na podstawie informacji przekazywanych co roku przez państwa członkowskie.

„Należne zasoby własne" oznaczają należności powstałe w związku z budżetem korygującym nr 6/2018 przyjętym w dniu 12 grudnia 2018 r. Odpowiednie kwoty miały zostać zapisane przez państwa członkowskie w pierwszym dniu roboczym stycznia 2019 r.

Należności związane z EFRG i rozwojem obszarów wiejskich

Pozycja ta obejmuje przede wszystkim kwoty należne od państw członkowskich na dzień 31 grudnia 2018 r., na podstawie kwot zadeklarowanych i poświadczonych przez państwa członkowskie na dzień 15 października 2018 r. Należności powstałe w okresie między zadeklarowaniem tych kwot a dniem 31 grudnia 2018 r. podlegają oszacowaniu. Komisja szacuje także wysokość odpisu aktualizującego wartość w odniesieniu do kwot należnych od beneficjentów, których odzyskanie jest mało prawdopodobne. Ujęcie takiej korekty nie oznacza, że Komisja odstępuje od odzyskania tych kwot w przyszłości. W korekcie uwzględnia się także odliczenie w wysokości 20 %, które odpowiada kwocie, którą państwa członkowskie mają prawo zatrzymać na pokrycie kosztów administracyjnych.

2.6.1.2. Należności z tytułu grzywien za naruszenie zasad konkurencji

w mln EUR

	31.12.2018	31.12.2017
Należność z tytułu kwoty grzywien brutto	*13 022*	*7 679*
Płatności tymczasowe	*(3 131)*	*(3 282)*
Utrata wartości	*(164)*	*(172)*
Ogółem	**9 727**	**4 225**
Trwałe	*–*	*–*
Obrotowe	*9 727*	*4 225*

Płatności tymczasowe dotyczą głównie wpływów gotówkowych od przedsiębiorstw, które jednak wniosły odwołanie lub wciąż mają możliwość wniesienia do unijnych sądów odwołania od decyzji w sprawie nałożenia grzywien. W związku z możliwością zwrotu tych kwot przedsiębiorstwom ujmuje się zobowiązanie warunkowe (zob. informacja dodatkowa **4.1.4**).

Ukarane przedsiębiorstwa, które wniosły lub planują wnieść odwołanie, mają możliwość albo dokonać płatności tymczasowych, albo dostarczyć Komisji gwarancje bankowe. W przypadku grzywien niezainkasowanych na koniec roku Komisja zaakceptowała gwarancje, których łączna wartość wynosi 9 354 mln EUR (w 2017 r.: 4 004 mln EUR).

Kwoty odpisów z tytułu utraty wartości odzwierciedlają indywidualną ocenę przeprowadzoną przez Komisję w odniesieniu do kwot grzywien niezainkasowanych ani nie objętych gwarancją, których Komisja nie spodziewa się odzyskać.

Wzrost należności z tytułu grzywien za naruszenie zasad konkurencji dotyczy głównie dwóch znaczących grzywien (na łączną kwotę 5 339 mln EUR), na których zabezpieczenie zainteresowane przedsiębiorstwa przedstawiły zaakceptowane przez Komisję gwarancje bankowe.

2.6.1.3. Naliczone przychody i czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów

w mln EUR

	31.12.2018	31.12.2017
Inne naliczone przychody	*1 240*	*328*
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów związane z transakcjami innymi niż transakcje wymiany	*272*	*241*
Ogółem	**1 511**	**570**
Trwałe	*–*	*–*
Obrotowe	*1 511*	*570*

Inne naliczone przychody obejmują kwotę 1 146 mln EUR, którą Komisja spodziewa się odzyskać od państw członkowskich w obszarze spójności. Odzyskanie będzie wynikiem badania i zatwierdzenia rocznych sprawozdań finansowych przedłożonych przez państwa członkowskie dnia 15 lutego 2019 r. Tę procedurę zatwierdzenia rocznych sprawozdań finansowych państw członkowskich wprowadzono po raz pierwszy w obszarze spójności w odniesieniu do okresu programowania 2014–2020.

2.6.2. Należności z tytułu transakcji wymiany

w mln EUR

	31.12.2018	31.12.2017
Trwałe		
Inne należności	*19*	*17*
	19	**17**
Obrotowe		
Od klientów	*232*	*241*
Utrata wartości należności od klientów	*(143)*	*(141)*
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów związane z transakcjami wymiany	*243*	*259*
Inne	*1 704*	*331*
	2 036	**689**
Ogółem	**2 055**	**707**

Należności w pozycji „Inne” obejmują naliczone odsetki za zwłokę od kwoty zasobów własnych wynoszące 1,4 mld EUR, z czego kwota 1,3 mld EUR odnosi się do spraw już opisanych w informacji dodatkowej **2.6.1.1**.

2.7. ZAPASY

w mln EUR

	31.12.2018	31.12.2017
Materiały naukowe	*52*	*45*
Inne	*21*	*250*
Ogółem	**73**	**295**

2.8. ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2018	31.12.2017
Rachunki – administracje finansowe i banki centralne		*12 932*	*20 078*
Rachunki bieżące		*79*	*152*
Rachunki zaliczkowe		*5*	*5*
Przekazanie (środki pieniężne w drodze)		*0*	*0*
Rachunki bankowe na potrzeby wykonania budżetu	2.8.1	**13 017**	**20 236**
Środki pieniężne związane z instrumentami finansowymi	2.8.2	**2 377**	**1 608**
Środki pieniężne związane z grzywnami	2.8.3	**1 438**	**1 234**
Środki pieniężne związane z innymi instytucjami, agencjami i organami		**1 167**	**999**
Środki pieniężne związane z funduszami powierniczymi		**114**	**34**
Ogółem		**18 113**	**24 111**

2.8.1. Rachunki bankowe na potrzeby wykonania budżetu

W tej pozycji ujęto wszelkie środki pieniężne, które Komisja przechowuje na rachunkach bankowych w poszczególnych państwach członkowskich i państwach EFTA (administracja finansowa lub bank centralny), jak również na rachunkach bieżących w bankach komercyjnych, na rachunkach zaliczkowych, a także środki podręczne (*petty cash*). Saldo środków pieniężnych na koniec 2018 r. wynika z następujących głównych elementów:

- Jeżeli chodzi o zasoby własne, saldo zasobów finansowych na koniec roku obejmuje kwotę 0,75 mld EUR wpłaconą z góry przez niektóre państwa członkowskie w związku z przyjęciem 6. budżetu korygującego w 2018 r.

- Kwota grzywien nałożonych przez Komisję w związku z naruszeniami reguł konkurencji, tj. 1,4 mld EUR, ostatecznie zainkasowana w 2018 r., ale jeszcze nieuwzględniona w żadnym budżecie korygującym, została również ujęta w saldzie zasobów finansowych na koniec roku.

- Saldo zasobów finansowych obejmuje również środki wynikające z dochodów przeznaczonych na określony cel i inne środki na płatności w wysokości 7,4 mld EUR.

2.8.2. Środki pieniężne związane z instrumentami finansowymi

Kwoty wykazane w tej pozycji obejmują przede wszystkim ekwiwalenty środków pieniężnych, którymi w imieniu Komisji zarządzają powiernicy w celu wdrażania określonych programów za pomocą instrumentów finansowych finansowanych z budżetu UE oraz środki pieniężne i ich ekwiwalenty utrzymywane w funduszach gwarancyjnych związanych z gwarancjami budżetowymi (zob. informacja dodatkowa **2.4.1**). Środki pieniężne należące do instrumentów finansowych i funduszy gwarancyjnych mogą zostać wykorzystane jedynie na dane programy.

2.8.3. Środki pieniężne związane z grzywnami

Środki te obejmują kwoty otrzymane w związku z grzywnami nałożonymi przez Komisję, w przypadku których postępowanie jest nadal w toku. Kwoty te znajdują się na specjalnych rachunkach depozytowych, które wykorzystywane są wyłącznie do tego celu. W przypadkach, gdy została złożona skarga lub kiedy nie wiadomo, czy druga strona złoży skargę, odnośną kwotę wykazuje się jako zobowiązanie warunkowe w informacji dodatkowej **4.1.4**.

Od 2010 r. Komisja zarządza wszelkimi nowymi tymczasowo zainkasowanymi grzywnami, korzystając z funduszu BUFI i inwestując dostępne środki w instrumenty finansowe zaklasyfikowane jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (zob. informacja dodatkowa **2.4.1**).

ZOBOWIĄZANIA

2.9. ŚWIADCZENIA EMERYTALNO-RENTOWE ORAZ INNE ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE

Zobowiązania z tytułu systemu świadczeń pracowniczych netto

w mln EUR

	System emerytalno-rentowy urzędników europejskich	Inne systemy świadczeń emerytalnych	Wspólny system ubezpieczenia chorobowego	Ogółem na 31.12.2018	Ogółem na 31.12.2017
Zobowiązania z tytułu określonych świadczeń	*70 017*	*1 865*	*8 990*	*80 871*	*73 560*
Aktywa programu	*nie dotyczy*	*(119)*	*(296)*	*(415)*	*(438)*
Zobowiązania netto	**70 017**	**1 746**	**8 694**	**80 456**	**73 122**

Wzrost łącznych zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych wynika głównie ze wzrostu zobowiązań netto systemu emerytalno-rentowego urzędników europejskich. Prawa nabyte w ciągu roku z tytułu zatrudnienia przewyższają świadczenia wypłacone w ciągu roku. Ponadto istnieje roczny koszt odsetek (odwrócenie dyskonta zobowiązań) oraz straty aktuarialne wynikające z korekt założeń, jeżeli znaczna kwota wiąże się z poprawą, o której mowa w informacji dodatkowej **2.9.1**.

2.9.1. System emerytalno-rentowy urzędników europejskich

To zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń to wartość bieżąca przewidywanych przyszłych płatności, których UE musi dokonać w celu wywiązania się z zobowiązań emerytalno-rentowych wynikających z pracy wykonywanej przez pracowników w okresie bieżącym i w okresach ubiegłych. System ma jednak charakter bieżący, w związku z czym wszystkie płatności, które corocznie muszą zostać dokonane z systemu, są co roku uwzględniane w budżecie UE.

Zgodnie z art. 83 regulaminu pracowniczego świadczenia przewidziane w pracowniczym systemie emerytalno-rentowym pokrywane są z budżetu UE. System ten ma charakter systemu umownego, a państwa członkowskie wspólnie gwarantują wypłacanie tych świadczeń. Obowiązkowe składki emerytalne odejmuje się od wynagrodzeń podstawowych czynnych pracowników – obecnie stanowią one 10,0 % wynagrodzenia. Składki te uznaje się za dochód budżetowy w danym roku i wkład w ogólne finansowanie wydatków UE; zob. również informacja dodatkowa **3.6**.

Zobowiązania w ramach systemu emerytalno-rentowego wyceniono na podstawie liczby pracowników i pracowników emerytowanych na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz obowiązujących na ten dzień zasad określonych w regulaminie pracowniczym. Wycena ta została przeprowadzona w oparciu o metody określone w MSRSP 39 (a zatem zgodnie z 12. regułą rachunkowości UE). Jak zauważono już w rocznym sprawozdaniu finansowym za 2017 r., odpowiednie służby Komisji prowadziły prace w celu usprawnienia metod gromadzenia danych, a także poprawy założeń i metod obliczania. Prace te umożliwiły między innymi uzyskanie bardziej precyzyjnej wyceny zobowiązań w odniesieniu do rent rodzinnych (tj. w przypadku śmierci członka rodziny) dzięki stosowaniu najnowszej praktyki aktuarialnej. Zastosowanie tej udoskonalonej metody przełożyło się na wzrost kwoty wspomnianych zobowiązań w 2018 r. o 2,1 mld EUR. Gdyby metodę tę stosowano w 2017 r., kwota tych zobowiązań byłaby o 2,3 mld EUR wyższa w porównaniu z kwotą uzyskaną według wcześniej stosowanej metody.

2.9.2. Inne systemy świadczeń emerytalnych

Pozycja ta obejmuje zobowiązania emerytalno-rentowe wobec członków i byłych członków Komisji, Trybunału Sprawiedliwości (oraz Sądu), Trybunału Obrachunkowego, Rady i Sądu do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej oraz Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich i Europejskiego Inspektora

Ochrony Danych. W pozycji tej ujęto również zobowiązanie dotyczące świadczeń emerytalno-rentowych dla posłów do Parlamentu Europejskiego.

2.9.3. Wspólny system ubezpieczenia chorobowego

Oprócz powyższych systemów świadczeń emerytalnych dokonuje się również wyceny w celu oszacowania zobowiązań UE związanych ze wspólnym systemem ubezpieczenia chorobowego (JSIS) w odniesieniu do kosztów opieki zdrowotnej, które trzeba ponieść po okresie aktywności pracowników (z odliczeniem ich składek). Jak wskazano w informacji dodatkowej **1.5.10**, przy obliczaniu wysokości tych zobowiązań uwzględnia się całkowity okres służby czynnej, co zapewnia spójne uwzględnienie obu systemów – systemu emerytalno-rentowego i systemu ubezpieczenia chorobowego – składających się na pracowniczy program świadczeń po okresie zatrudnienia. Biorąc pod uwagę obowiązek wiernego przedstawienia ekonomicznego charakteru zaistniałej sytuacji, zgodnie zarówno z regułą rachunkowości UE, jak i z MSRSP, przy przypisywaniu świadczeń do okresów służby nie przyjęliśmy bardziej rygorystycznej interpretacji MSRSP 39. Naliczanie kosztów zatrudnienia w przypadku wspólnego systemu ubezpieczenia chorobowego w pełnym zakresie przez okres 10 lat w odniesieniu do wszystkich urzędników, a nie za okres czynnej służby pracownika, skutkowałoby wzrostem kwoty zobowiązania z tytułu określonych świadczeń na koniec roku o 3 mld EUR. Jak już wspomniano, takie bardziej rygorystyczne podejście nie byłoby jednak zgodne z cechą jakościową, jaką jest wierne odzwierciedlenie, a zatem nie uznano by, że dostarcza ono wiarygodnych informacji zgodnie z regułą rachunkowości UE nr 1 i koncepcyjnymi ramami MSRSP. Szacunek ten jest bardzo wrażliwy na zmianę bieżącego statusu administracyjnego personelu (w szczególności na liczbę członków zatrudnionych w oparciu o umowę o pracę na czas określony, co do których przewiduje się, że w przyszłości uzyskają status urzędnika).

Zmiany wartości bieżącej zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń pracowniczych

Wartość bieżąca zobowiązania z tytułu określonych świadczeń to wartość zdyskontowana przewidywanych przyszłych płatności, których dokonanie wymagane jest do wywiązania się z zobowiązań wynikających z pracy wykonywanej przez pracowników w okresie bieżącym i w okresach ubiegłych.

Poniżej przedstawiono analizę zmian zobowiązań z tytułu określonych świadczeń w bieżącym roku:

w mln EUR

	System emerytalno-rentowy urzędników europejskich	Inne systemy świadczeń emerytalnych	Wspólny system ubezpieczenia chorobowego	Ogółem
Wartość bieżąca na 31.12.2017	**63 951**	**1 854**	**7 756**	**73 560**
Ujęte w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności				
Koszty bieżącego zatrudnienia	*2 716*	*87*	*270*	*3 074*
Koszty odsetek	*1 215*	*32*	*155*	*1 402*
Ujęte w aktywach netto				
Aktualizacja wyceny zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych				
(Zyski)/straty aktuarialne wynikające z korekt założeń	*3 380*	*(15)*	*4*	*3 369*
(Zyski)/straty aktuarialne wynikające z założeń demograficznych	*–*	*1*	*–*	*1*
(Zyski)/straty aktuarialne wynikające z założeń finansowych	*251*	*(36)*	*901*	*1 115*
Inne				
Wypłacone świadczenia	*(1 496)*	*(58)*	*(96)*	*(1 650)*
Wartość bieżąca na 31.12.2018	**70 017**	**1 865**	**8 990**	**80 872**

Koszt bieżącego zatrudnienia stanowi wzrost wartości bieżącej zobowiązań z tytułu określonych świadczeń wynikający z bieżącego zatrudnienia członków w bieżącym okresie.

Koszt odsetek odnosi się do wzrostu w ciągu danego okresu wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń na skutek tego, że termin rozliczenia świadczeń zbliżył się o jeden okres.

Zyski i straty aktuarialne wynikające z korekt założeń odnoszą się do skutków różnic pomiędzy poprzednimi założeniami aktuarialnymi na 2018 r. a tym, co faktycznie nastąpiło w 2018 r. Kwota ta uwzględnia poprawę, o której mowa w informacji dodatkowej **2.9.1**.

Zyski i straty aktuarialne wynikające z założeń aktuarialnych (demograficznych i finansowych, takich jak stopy dyskontowe i oczekiwane poziomy wzrostu wynagrodzeń) powstają, gdy założenia te są aktualizowane, aby odzwierciedlić zmiany w podstawowych uwarunkowaniach.

Świadczenia (np. świadczenia emerytalno-rentowe lub zwroty kosztów leczenia) wypłaca się w trakcie roku zgodnie z zasadami systemu. Wypłata tych świadczeń prowadzi do spadku zobowiązań z tytułu określonych świadczeń.

Aktywa programu

w mln EUR

	Inne systemy świadczeń emerytalnych	Wspólny system ubezpieczenia chorobowego	Ogółem
Wartość bieżąca na 31.12.2017	**137**	**301**	**438**
Zmiana aktywów programu netto	*(18)*	*(5)*	*(23)*
Wartość bieżąca na 31.12.2018	**119**	**296**	**415**

Założenia aktuarialne – świadczenia pracownicze

Zasadę założeń aktuarialnych zastosowaną do wyceny dwóch głównych systemów świadczeń pracowniczych UE przedstawiono poniżej:

	System emerytalno-rentowy urzędników europejskich	Wspólny system ubezpieczenia chorobowego
2018		
Nominalna stopa dyskontowa	*1,9 %*	*2,0 %*
Spodziewana stopa inflacji	*1,4 %*	*1,5 %*
Rzeczywista stopa dyskontowa	*0,5 %*	*0,5 %*
Spodziewana stopa wzrostu wynagrodzeń	*1,9 %*	*1,8 %*
Wskaźniki charakteryzujące tendencje dotyczące kosztów leczenia	*nie dotyczy*	*3,0 %*
Wiek emerytalny	*63/64/66*	*63/64/66*
2017		
Nominalna stopa dyskontowa	*1,9 %*	*2,0 %*
Spodziewana stopa inflacji	*1,5 %*	*1,6 %*
Rzeczywista stopa dyskontowa	*0,4 %*	*0,4 %*
Spodziewana stopa wzrostu wynagrodzeń	*1,8 %*	*1,7 %*
Wskaźniki charakteryzujące tendencje dotyczące kosztów leczenia	*nie dotyczy*	*3,0 %*
Wiek emerytalny	*63/64/66*	*63/64/66*

Współczynniki umieralności na 2017 i 2018 r. oparto na tablicy trwania życia unijnych urzędników służby cywilnej (UELT 2018).

Nominalną stopę dyskontową określa się jako wartość dochodowości obligacji zerokuponowych denominowanych w euro (o okresie zapadalności wynoszącym 20 lat zgodnie ze stanem na grudzień 2018 r. w przypadku systemu emerytalno-rentowego urzędników europejskich i 25 lat w przypadku wspólnego systemu ubezpieczenia chorobowego). Zastosowana stopa inflacji to przewidywana stopa inflacji w równoważnym okresie. Następnie określa się ją empirycznie, w oparciu o przewidywane wartości określone w indeksowanych obligacjach na europejskich rynkach finansowych. Rzeczywistą stopę dyskontową oblicza się na podstawie nominalnej stopy dyskontowej i przewidywanej długoterminowej stopy inflacji.

Analizy wrażliwości

Analiza wrażliwości opiera się na symulacjach, które polegają na zmianie, *ceteris paribus*, wartości odpowiednich założeń i obserwacji reakcji modelu.

Wspólny system ubezpieczenia chorobowego – wrażliwość

Zmiana o dziesięć punktów bazowych w zakładanych wskaźnikach charakteryzujących tendencje dotyczące kosztów leczenia miałaby następujące skutki:

w mln EUR

	2018		2017	
	Wzrost o 0,1 %	Spadek o 0,1 %	Wzrost o 0,1 %	Spadek o 0,1 %
Łączna kwota kosztów bieżącego zatrudnienia oraz kosztów odsetek będących składnikami okresowych kosztów leczenia po okresie zatrudnienia	*12*	*(12)*	*11*	*(11)*
Zobowiązania z tytułu określonych świadczeń	*253*	*(246)*	*220*	*(213)*

Zmiana zakładanej stopy dyskontowej o dziesięć punktów bazowych (0,1 %) miałaby następujące skutki:

w mln EUR

	2018		2017	
	Wzrost o 0,1 %	Spadek o 0,1 %	Wzrost o 0,1 %	Spadek o 0,1 %
Zobowiązania z tytułu określonych świadczeń	*(219)*	*226*	*(188)*	*194*

Zmiana zakładanej stopy wzrostu wynagrodzeń o dziesięć punktów bazowych (0,1 %) miałaby następujące skutki:

w mln EUR

	2018		2017	
	Wzrost o 0,1%	Spadek o 0,1%	Wzrost o 0,1%	Spadek o 0,1%
Zobowiązania z tytułu określonych świadczeń	*(26)*	*25*	*(25)*	*24*

Zmiana o jeden rok przyjętego wieku emerytalnego miałaby następujące skutki:

w mln EUR

	2018		2017	
	Podwyższenie o jeden rok	Obniżenie o jeden rok	Podwyższenie o jeden rok	Obniżenie o jeden rok
Zobowiązania z tytułu określonych świadczeń	*(91)*	*54*	*(82)*	*44*

Wrażliwość systemu emerytalno-rentowego urzędników europejskich

Zmiana zakładanej stopy dyskontowej o dziesięć punktów bazowych (0,1 %) miałaby następujące skutki:

w mln EUR

	2018		2017	
	Wzrost o 0,1 %	Spadek o 0,1 %	Wzrost o 0,1 %	Spadek o 0,1 %
Zobowiązania z tytułu określonych świadczeń	*(1 434)*	*1 478*	*(1 281)*	*1 319*

Zmiana zakładanej stopy wzrostu wynagrodzeń o dziesięć punktów bazowych (0,1 %) miałaby następujące skutki:

w mln EUR

	2018		2017	
	Wzrost o 0,1 %	Spadek o 0,1 %	Wzrost o 0,1 %	Spadek o 0,1 %
Zobowiązania z tytułu określonych świadczeń	*1 427*	*(1 388)*	*1 313*	*(1 192)*

Zmiana o jeden rok przyjętego wieku emerytalnego miałaby następujące skutki:

w mln EUR

	2018		2017	
	Podwyższenie o jeden rok	Obniżenie o jeden rok	Podwyższenie o jeden rok	Obniżenie o jeden rok
Zobowiązania z tytułu określonych świadczeń	*(573)*	*645*	*(496)*	*639*

2.10. REZERWY

w mln EUR

	Stan na 31.12.2017	Dodatkowe rezerwy	Cofnięte kwoty niewykorzystane	Kwoty wykorzystane	Przesunięcia między kategoriami	Zmiana w szacunkach	Stan na 31.12.2018
Sprawy sądowe:							
Rolnictwo	*49*	270	*(2)*	*(47)*	–	–	*270*
Spójność	*20*	–	*(20)*	–	–	–	*(0)*
Inne	*120*	3	*(19)*	*(2)*	–	*(1)*	*100*
Likwidacja obiektów jądrowych	*1 934*	–	–	*(34)*	–	*32*	*1 933*
Rezerwy finansowe	*1 115*	590	*(7)*	*(149)*	–	*2*	*1 551*
Grzywny	*27*	–	*(27)*	–	–	–	–
Inne	*272*	*38*	*(38)*	*(18)*	–	*24*	*278*
Ogółem	**3 538**	**901**	**(115)**	**(249)**	**–**	**57**	**4 132**
Trwałe	**2 880**	**704**	**(38)**	**(52)**	**(272)**	**59**	**3 281**
Obrotowe	**659**	**197**	**(77)**	**(197)**	**272**	**(2)**	**852**

Rezerwy to kwoty oszacowane w wiarygodny sposób, które powstają na skutek przeszłych zdarzeń i prawdopodobnie będą musiały zostać pokryte w przyszłości z budżetu UE.

Sprawy sądowe

W pozycji tej wykazano szacunkowe kwoty, które prawdopodobnie będzie należało wypłacić po zakończeniu roku w związku z toczącymi się sprawami sądowymi.

Likwidacja obiektów jądrowych

Od 2017 r. podstawa istnienia rezerwy została zmieniona zgodnie ze zaktualizowaną strategią programu JRC w zakresie likwidacji obiektów jądrowych i gospodarowania odpadami z 2017 r. Przegląd strategii oraz potrzeb w zakresie budżetu i personelu przeprowadzono razem z niezależną grupą ekspertów ds. programu JRC w zakresie likwidacji obiektów jądrowych i gospodarowania odpadami. Jest to najlepszy dostępny szacunek budżetu oraz personelu potrzebnego do ukończenia likwidacji obiektów jądrowych JRC w Isprze, Geel, Karlsruhe i Petten.

Zgodnie z regułami rachunkowości UE ta rezerwa jest indeksowana wskaźnikiem inflacji, a następnie dyskontowana do jej wartości bieżącej netto (w oparciu o krzywą swapu w euro). Na dzień 31 grudnia 2018 r. stan tej rezerwy wynosił w związku z tym 1 933 mln EUR, podzielone na kwoty, których wykorzystania należy się spodziewać w 2018 r. (31 mln EUR) i później (1 902 mln EUR).

Należy zauważyć, że znaczna niepewność związana z długoterminowym planowaniem likwidacji obiektów jądrowych może mieć wpływ na ten szacunek, który w przyszłości może znacząco wzrosnąć. Główne źródła niepewności są związane ze stanem końcowym likwidowanego obiektu, materiałami jądrowymi, gospodarowaniem odpadami i aspektami związanymi z ich unieszkodliwieniem, niekompletnym określeniem krajowych ram regulacyjnych lub ich brakiem, skomplikowanym i czasochłonnym procesem udzielania zezwoleń oraz przyszłymi zmianami na przemysłowym rynku likwidacji.

Rezerwy finansowe

Rezerwy finansowe to przede wszystkim rezerwy odpowiadające szacunkowym stratom, które zostaną poniesione w związku z gwarancjami udzielonymi w ramach różnych instrumentów finansowych. Dotyczy to przypadków, gdy podmioty, którym powierzono to zadanie, są upoważnione do udzielania gwarancji we własnym imieniu, ale z upoważnienia i na ryzyko UE. Istnieją ograniczenia dotyczące ryzyka finansowego ponoszonego przez UE w związku z gwarancjami i tworzone są rezerwy aktywów finansowych na pokrycie przyszłych uruchomień gwarancji. Pozycja ta obejmuje również rezerwy na pokrycie niespłaconych kredytów udzielonych Syrii przez EBI w ramach upoważnienia EBI do udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich i tym samym zagwarantowanych przez UE za pośrednictwem Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych. Długoterminowe rezerwy finansowe są dyskontowane do ich wartości bieżącej netto.

Zwiększenie rezerw finansowych jest związane ze wzrostem ilości operacji objętych gwarancją w ramach instrumentów finansowych „Horyzont 2020” i COSME.

2.11. ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2018	31.12.2017
Długoterminowe zobowiązania finansowe			
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	*2.11.1*	*53 281*	*50 061*
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*2.11.2*	*7*	*2*
		53 289	**50 063**
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe			
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	*2.11.1*	*2 602*	*6 850*
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*2.11.2*	*15*	*–*
		2 617	**6 850**
Ogółem		**55 906**	**56 913**

2.11.1. Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2018	31.12.2017
Pożyczki na pomoc finansową	*2.11.1.1*	*53 872*	*54 841*
Inne zobowiązania finansowe	*2.11.1.2*	*2 012*	*2 070*
Ogółem		**55 884**	**56 911**
Trwałe		*53 281*	*50 061*
Obrotowe		*2 602*	*6 850*

2.11.1.1. Pożyczki na pomoc finansową

w mln EUR

	EFSM	Wsparcie bilansu płatniczego	Pomoc makro-finansowa	Euratom	EWWiS w likwidacji	Ogółem
Ogółem na 31.12.2017	*47 456*	*3 114*	*3 924*	*250*	*97*	*54 841*
Nowe pożyczki	*4 500*	*–*	*515*	*50*	*–*	*5 065*
Spłaty	*(4 500)*	*(1 350)*	*(56)*	*(46)*	*–*	*(5 952)*
Różnice kursowe	*–*	*–*	*–*	*(0)*	*(1)*	*(1)*
Zmiany wartości bilansowych	*(56)*	*(30)*	*5*	*0*	*0*	*(82)*
Ogółem na 31.12.2018	**47 400**	**1 734**	**4 388**	**254**	**97**	**53 872**
Trwałe	*46 800*	*200*	*4 309*	*213*	*–*	*51 521*
Obrotowe	*600*	*1 534*	*79*	*41*	*97*	*2 350*

Zaciągnięte pożyczki obejmują głównie zobowiązania potwierdzone certyfikatami na kwotę 53 725 mln EUR (w 2017 r.: 54 674 mln EUR). Zmiany wartości bilansowej odpowiadają zmianom naliczonych odsetek.

Oprócz EWWiS w likwidacji spłata powyższych zaciągniętych pożyczek jest ostatecznie gwarantowana przez budżet UE – zob. informacja dodatkowa **4.1.2** – i, co za tym idzie, przez każde państwo członkowskie.

Efektywne stopy procentowe zaciągniętych pożyczek (wyrażone jako przedział stóp procentowych)

	31.12.2018	31.12.2017
Pomoc makrofinansowa (MFA)	*0 % - 3,82 %*	*0 % - 4,54 %*
Euratom	*0 % - 5,68 %*	*0 % - 5,68 %*
Bilans płatniczy (BOP)	*2,88 % - 3,38 %*	*2,88 % - 3,38 %*
Europejski mechanizm stabilizacji finansowej (EFSM)	*0,50 % - 3,75 %*	*0,62 % - 3,75 %*
EWWiS w likwidacji	*6,91 % - 8,97 %*	*6,91 % - 8,97 %*

2.11.1.2. Inne zobowiązania finansowe

w mln EUR

	31.12.2018	31.12.2017
Trwałe		
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	*1 331*	*1 456*
Budynki, których cena zakupu płacona jest w ratach	*314*	*305*
Inne	*115*	*159*
	1 760	**1 920**
Obrotowe		
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	*93*	*89*
Budynki, których cena zakupu płacona jest w ratach	*29*	*24*
Grzywny do zwrotu	*125*	*13*
Inne	*5*	*24*
	252	**150**
Ogółem	**2 012**	**2 070**

Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego

w mln EUR

Opis	Kwoty do zapłaty w przyszłości			
	< 1 rok	1–5 lat	> 5 lat	Zobowiązania ogółem
Grunty i budynki	*86*	*428*	*893*	*1 407*
Inne aktywa trwałe	*7*	*10*	*–*	*17*
Ogółem na 31.12.2018	**93**	**438**	**893**	**1 424**
Część odsetkowa	*60*	*216*	*196*	*472*
Przyszłe minimalne opłaty leasingowe ogółem na 31.12.2018	**153**	**654**	**1 089**	**1 896**
Przyszłe minimalne opłaty leasingowe ogółem na 31.12.2017	*158*	*682*	*1 271*	*2 111*

Kwoty związane z leasingiem i z budynkami zostaną sfinansowane z przyszłych budżetów.

2.11.2. Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt

w mln EUR

Rodzaj instrumentu pochodnego	31.12.2018		31.12.2017	
	Wartość nominalna	Wartość godziwa	Wartość nominalna	Wartość godziwa
Gwarancja w odniesieniu do portfela kapitałowego	*536*	*20*	*–*	*–*
Opcja walutowa (opcja typu put spread)	*11*	*2*	*9*	*2*
Ogółem	**546**	**22**	**9**	**2**
Trwałe	*82*	*7*	*9*	*2*
Obrotowe	*464*	*15*	*–*	*–*

Gwarancja w odniesieniu do portfela kapitałowego

Gwarancje udzielane w odniesieniu do portfela kapitałowego klasyfikuje się jako zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt, gdyż nie spełniają one wymogów definicji zobowiązania z tytułu gwarancji finansowych – zob. informacja dodatkowa **1.5.12**. Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. pozycja ta dotyczy gwarancji udzielonej przez UE w ramach instrumentów finansowych „Horyzont 2020” (zob. informacja dodatkowa **2.4.1**) na rzecz grupy EBI w odniesieniu do portfela operacji kapitałowych. Zobowiązanie finansowe UE wycenia się na podstawie wartości bazowych inwestycji.

Opcja walutowa

Na dzień 31 grudnia 2018 r. UE posiada pochodny instrument finansowy (opcja walutowa – opcja typu *put spread*), w ramach którego zabezpiecza się przed ryzykiem dewaluacji waluty obcej (UAH) związanym z kredytami udzielonymi MŚP na Ukrainie przez instytucje finansowe, aby poprawić dostęp do finansowania, jak również aby zwiększyć atrakcyjność warunków kredytowych na Ukrainie. Na podstawie warunków umowy UE zapewnia swoim partnerom – w odniesieniu do każdego kwalifikującego się kredytu i do maksymalnej wartości 30 % – możliwość wezwania do wniesienia unijnego wkładu w przypadku dewaluacji UAH w stosunku do EUR.

Hierarchia wartości godziwej zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej

w mln EUR

	31.12.2018	31.12.2017
Poziom 1: Ceny notowane na aktywnych rynkach	*–*	*–*
Poziom 2: Obserwowalne dane inne niż ceny notowane	*2*	*2*
Poziom 3: Techniki wyceny z wykorzystaniem danych nieopartych na obserwowalnych danych rynkowych	*20*	*–*
Ogółem	**22**	**2**

2.11.3. Zobowiązania z tytułu gwarancji finansowych

Gwarancję EFIS dotyczącą portfela dłużnego wypłaconą przez EBI w ramach segmentu operacji EFIS obejmującego infrastrukturę i innowacje zaklasyfikowano jako zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowej. Na dzień 31 grudnia 2018 r. zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowych w ramach EFIS wyniosło zero EUR, ponieważ dochody uzyskane z tytułu gwarancji przekroczyły oczekiwane straty (zob. informacja dodatkowa **4.1.1**).

2.12. ZOBOWIĄZANIA

w mln EUR

	Kwota brutto	Dostoso-wania	Kwota netto na 31.12.2018	Kwota brutto	Dostoso-wania	Kwota netto na 31.12.2017
Zestawienia poniesionych wydatków i faktury otrzymane od następujących podmiotów:						
Państwa członkowskie						
EFRROW oraz inne instrumenty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	*247*	*–*	*247*	*481*	*–*	*481*
EFRR i FS	*10 761*	*(1 724)*	*9 037*	*12 602*	*(883)*	*11 719*
EFS	*5 195*	*(496)*	*4 699*	*4 183*	*(264)*	*3 919*
Inne	*632*	*(75)*	*557*	*746*	*(280)*	*466*
Podmioty prywatne i publiczne	*1 461*	*(179)*	*1 282*	*1 563*	*(144)*	*1 419*
Otrzymane zestawienia poniesionych wydatków i faktury ogółem	**18 296**	**(2 475)**	**15 821**	**19 574**	**(1 571)**	**18 004**
EFRG	**14 772**	**nie dotyczy**	**14 772**	**11 534**	**nie dotyczy**	**11 534**
Zobowiązania z tytułu zasobów własnych	**769**	**nie dotyczy**	**769**	**8 836**	**nie dotyczy**	**8 836**
Zobowiązania różne	**570**	**nie dotyczy**	**570**	**341**	**nie dotyczy**	**341**
Inne	**294**	**nie dotyczy**	**294**	**333**	**nie dotyczy**	**333**
Ogółem	**34 701**	**(2 475)**	**32 227**	**40 618**	**(1 571)**	**39 048**

Zobowiązania obejmują faktury i zestawienia poniesionych wydatków, które otrzymano, ale które nie zostały opłacone do końca roku. Początkowo są one ujmowane w momencie otrzymania faktur / zestawień poniesionych wydatków w kwocie roszczeń. Następnie zobowiązania koryguje się, aby odzwierciedlały jedynie kwoty zatwierdzone po dokonaniu przeglądu kosztów oraz kwoty uznane za kwalifikowalne. Kwoty uznane za niekwalifikowalne umieszcza się w kolumnie „Korekty"; największe kwoty dotyczą działań strukturalnych.

W okresie programowania 2014–2020 rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów (RWP) mające zastosowanie do funduszy strukturalnych (EFRR i EFS), Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR) przewiduje ochronę budżetu UE poprzez systematyczne zatrzymywanie 10 % płatności okresowych. Po zakończeniu roku budżetowego (1 lipca–30 czerwca) określonego w rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów do lutego zostaje zakończony cykl kontroli w drodze kontroli zarządczych prowadzonych przez instytucje zarządzające i audytów prowadzonych przez instytucje audytowe. Komisja analizuje dokumenty dające gwarancję i zestawienia wydatków przedłożone przez odpowiednie organy w państwach członkowskich. Zapłaty/odzyskania salda końcowego dokonuje się dopiero po zakończeniu tej oceny i zatwierdzeniu zestawienia wydatków. Kwota zatrzymana zgodnie z tym przepisem na koniec 2018 r. wyniosła 5,7 mld EUR. Część tej kwoty (0,9 mld EUR) uznaje się za

niekwalifikowalną na podstawie informacji przedłożonych przez państwa członkowskie w zestawieniach wydatków i również umieszcza w kolumnie „Korekty". Ostatni składnik korekt dotyczących zobowiązań stanowią kwoty odpowiadające innym zaliczkom dla państw członkowskich (zob. informacja dodatkowa **2.5.2**), które są nadal do wypłaty na koniec roku (0,8 mld EUR).

Jeżeli chodzi o zobowiązania dotyczące polityki spójności (EFRR, Fundusz Spójności, EFS), odnotowano spadek, który wynika przede wszystkim ze znacznego spadku kwoty roszczeń dotyczących lat 2007–2013 do poziomu 3,5 mld EUR (2017 r.: 10 mld EUR) w związku z tym, że Komisja sprawdza końcowe zestawienia poniesionych wydatków przedłożone przez państwa członkowskie. Jednocześnie kwota roszczeń dotyczących lat 2014–2020 wzrosła do 10 mld EUR (w 2017 r.: 5 mld EUR) dzięki dalszym postępom w realizacji programów.

Wzrost zobowiązań związanych z EFRG wiąże się z tym, jak zobowiązania EFRG ogółem rozkładają się na zobowiązania i bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów. Zobowiązania EFRG ogółem pozostają na stosunkowo stabilnym poziomie i wynoszą 44 159 mln EUR w porównaniu z 44 837 mln EUR w roku ubiegłym. Kwoty zadeklarowane w 2018 r., które zostały już uwzględnione w decyzji dotyczącej zgodności (ujęte jako zobowiązania), przewyższają jednak kwoty z 2017 r.

Wnioski o płatności zaliczkowe

Oprócz wspomnianych powyżej kwot na koniec 2018 r. kwota z tytułu wniosków o płatności zaliczkowe, które wpłynęły, lecz nie zostały jeszcze zrealizowane na koniec roku, wynosiła 0,5 mld EUR. Zgodnie z zasadami rachunkowości UE kwot tych nie księguje się jako zobowiązania.

Zobowiązania z tytułu zasobów własnych

Zobowiązania z tytułu zasobów własnych odnoszą się do składek państw członkowskich wnoszonych do budżetu UE, które miały zostać zwrócone na koniec roku po przyjęciu budżetu korygującego nr 6/2018 w dniu 12 grudnia 2018 r. Budżety korygujące wykonuje się zgodnie z art. 10 ust. 3 rozporządzenia nr 609/2014. Zgodnie z tym przepisem odpowiednie kwoty zostały zwrócone państwom członkowskim w pierwszym dniu roboczym w styczniu 2019 r. Znaczna kwota na dzień 31 grudnia 2017 r. wynikała z przyjęcia budżetu korygującego nr 6/2017 w dniu 30 listopada 2017 r. Tego roku przyjęcie budżetu korygującego skutkowało głównie dodatkowymi składkami państw członkowskich (zob. informacja dodatkowa **2.6.1.1**).

2.13. BIERNE ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE KOSZTÓW I PRZYCHODY PRZYSZŁYCH OKRESÓW

w mln EUR

	31.12.2018	31.12.2017
Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów	*62 877*	*63 588*
Przychody przyszłych okresów	*96*	*111*
Inne	*213*	*203*
Ogółem	**63 186**	**63 902**

Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów mają następującą strukturę:

w mln EUR

	31.12.2018	31.12.2017
EFRG	*29 387*	*33 303*
EFRROW oraz inne instrumenty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	*18 687*	*17 464*
EFRR i FS	*5 863*	*4 249*
EFS	*2 321*	*2 870*
Inne	*6 619*	*5 702*
Ogółem	**62 877**	**63 588**

Największa zmiana dotyczy rolnictwa (EFRG) – aby uzyskać wyjaśnienie, zob. informacja dodatkowa **2.12**. W przypadku polityki spójności wzrost dotyczący EFRR i Funduszu Spójności wynika z rosnących biernych rozliczeń międzyokresowych za obecny okres programowania 2014–2020, ponieważ programy są dalej rozwijane.

AKTYWA NETTO

2.14. KAPITAŁY REZERWOWE

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2018	31.12.2017
Kapitał z aktualizacji wyceny	*2.14.1*	*231*	*278*
Kapitał rezerwowy Funduszu Gwarancyjnego	*2.14.2*	*2 849*	*2 663*
Inne kapitały rezerwowe	*2.14.3*	*1 881*	*1 935*
Ogółem		**4 961**	**4 876**

2.14.1. Kapitał z aktualizacji wyceny

Zgodnie z zasadami rachunkowości UE korekta do wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży jest ujmowana w kapitale z aktualizacji wyceny.

Zmiany w kapitale z aktualizacji wyceny w okresie sprawozdawczym

w mln EUR

	2018	2017
Uwzględnione w kapitale z aktualizacji wyceny	*(70)*	*(8)*
Uwzględnione w informacjach dodatkowych do sprawozdania z finansowych wyników działalności	*23*	*6*
Ogółem	**(47)**	**(2)**

2.14.2. Kapitał rezerwowy Funduszu Gwarancyjnego

Ten kapitał rezerwowy odzwierciedla kwotę docelową w wysokości 9 % pozostających kwot należnych gwarantowanych przez budżet UE w ramach upoważnienia EBI do udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich, wymaganą do zatrzymania jako aktywa w Funduszu Gwarancyjnym dla działań zewnętrznych (zob. informacja dodatkowa **2.4.1**).

2.14.3. Inne kapitały rezerwowe

Kwota ta obejmuje przede wszystkim kapitał rezerwowy EWWiS w likwidacji (1 514 mln EUR) na aktywa Funduszu Badawczego Węgla i Stali, który utworzono w związku z likwidacją EWWiS.

2.15. KWOTY, DO WNIESIENIA KTÓRYCH NALEŻY WEZWAĆ PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE

w mln EUR

Kwoty, do wniesienia których należy wezwać państwa członkowskie, na 31.12.2017	**75 234**
Zwrot nadwyżki budżetowej za 2017 r. państwom członkowskim	*556*
Zmiany stanu kapitału rezerwowego Funduszu Gwarancyjnego	*186*
Aktualizacja wyceny zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych	*4 396*
Inne zmiany stanu kapitału rezerwowego	*(30)*
Wynik ekonomiczny za rok	*(13 918)*
Ogółem kwoty, do wniesienia których należy wezwać państwa członkowskie, na 31.12.2018	**66 424**

Kwota ta stanowi tę część kosztów poniesionych już przez UE do dnia 31 grudnia, która będzie musiała zostać sfinansowana z przyszłych budżetów. Wiele kosztów ujmowanych jest zgodnie z zasadami rachunkowości memoriałowej w roku N, choć mogą one zostać faktycznie poniesione w roku N+1 (lub później) i sfinansowane w związku z tym z budżetu na rok N+1 (lub później). W związku z ujęciem w sprawozdaniu finansowym tych zobowiązań oraz ze względu na fakt, że odpowiednie kwoty są finansowane z przyszłych budżetów, na koniec roku zobowiązania znacząco przekraczają poziom aktywów. Najbardziej znaczące kwoty, na które należy zwrócić uwagę, dotyczą działań EFRG oraz zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych.

Należy również zauważyć, że nie ma to wpływu na wynik budżetu – dochody budżetowe powinny zawsze być równe wydatkom budżetowym lub je przewyższać, a każda nadwyżka dochodów zwracana jest państwom członkowskim.

Aktualizacja wyceny zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych dotyczy zysków i strat aktuarialnych wynikających z wyceny aktuarialnej tych zobowiązań. Od dnia 1 stycznia 2018 r. zastosowanie ma zmieniona 12. reguła rachunkowości UE (oparta na MSRSP 39) w zakresie świadczeń pracowniczych. Zgodnie z tą regułą zyski i straty aktuarialne przedstawia się jako zmianę w aktywach netto, a nie w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

3. INFORMACJE DODATKOWE DO SPRAWOZDANIA Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI

PRZYCHODY

PRZYCHODY Z TRANSAKCJI INNYCH NIŻ TRANSAKCJE WYMIANY: ZASOBY WŁASNE

3.1. ZASOBY WŁASNE OPARTE NA DNB

Przychody z tytułu zasobów własnych stanowią zasadniczą część przychodów operacyjnych UE. Zasoby oparte na DNB (dochodzie narodowym brutto) wynoszą 105 780 mln EUR za 2018 r. (w 2017 r.: 78 620 mln EUR) i są najbardziej znaczące spośród trzech kategorii zasobów własnych. DNB każdego państwa członkowskiego obciążane jest jednolitą stawką procentową. Zasoby oparte na DNB pozwalają zbilansować przychody i wydatki, tzn. finansują część budżetu, która nie jest pokrywana z innych źródeł dochodu. Wzrost zasobów opartych na DNB wynika głównie ze znacznego wzrostu środków na płatności w 2018 r. i ograniczonej nadwyżki budżetowej za poprzedni rok budżetowy (556 mln EUR; z wyłączeniem wyniku EFTA). Oba te czynniki miały wpływ na wysokość wymaganych wkładów państw członkowskich opartych na DNB w 2018 r., ponieważ tego rodzaju wkłady pełnią funkcję bilansującą.

3.2. TRADYCYJNE ZASOBY WŁASNE

w mln EUR

	2018	2017
Cła	*22 763*	*20 475*
Opłaty wyrównawcze od cukru	*4*	*45*
Ogółem	**22 767**	**20 520**

Tradycyjne zasoby własne (TZW) obejmują cła i opłaty wyrównawcze od cukru. Państwa członkowskie zatrzymują — na poczet kosztów poboru — 20 % tradycyjnych zasobów własnych, a powyższe kwoty są przedstawione z uwzględnieniem tego odliczenia. Wzrost w pozycji „Cła” w dużej mierze wiąże się z naliczonym dochodem w związku z postępowaniem w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego (zob. informacja dodatkowa **2.6.1.1**).

3.3. ZASOBY WŁASNE OPARTE NA VAT

Podatek od wartości dodanej określa się jako drugi rodzaj zasobów własnych Unii, gdyż podatek ten jako pierwszy został w dużej mierze ujednolicony na szczeblu UE. Składka oparta na VAT obliczana jest przy zastosowaniu jednolitej stawki poboru w wysokości 0,3 % w odniesieniu do krajowej podstawy VAT, która nie może przekroczyć 50 % dochodu narodowego brutto (DNB) każdego państwa członkowskiego. Na lata 2014–2020 w decyzji Rady 2014/335/UE, Euratom przewidziano obniżoną stawkę poboru (0,15 %) w przypadku Niemiec, Niderlandów i Szwecji.

PRZYCHODY Z TRANSAKCJI INNYCH NIŻ TRANSAKCJE WYMIANY: PRZESUNIĘCIA ŚRODKÓW

3.4. GRZYWNY

Przychody wynoszące 6 740 mln EUR (w 2017 r.: 4 664 mln EUR) odnoszą się do grzywien nałożonych przez Komisję za naruszenie unijnych reguł konkurencji oraz grzywien nałożonych przez Komisję na państwa członkowskie za naruszenia prawa UE. Komisja ujmuje przychód z tytułu grzywien po podjęciu decyzji o nałożeniu grzywny i oficjalnym powiadomieniu o takiej decyzji jej adresata. Kwoty te to głównie grzywny za naruszenie zasad konkurencji (6 534 mln EUR). Najważniejsze sprawy dotyczą naruszeń unijnych przepisów dotyczących ochrony konkurencji, tzn. grzywny nałożonej na Google za nakładanie niezgodnych z prawem ograniczeń na producentów urządzeń z systemem Android i operatorów sieci ruchomej (4 343 mln EUR) oraz grzywny nałożonej na Qualcomm za nadużywanie pozycji dominującej na rynku chipsetów (997 mln EUR).

3.5. ODZYSKANIE WYDATKÓW

w mln EUR

	2018	2017
Zarządzanie dzielone	*2 116*	*1 775*
Zarządzanie bezpośrednie	*65*	*81*
Zarządzanie pośrednie	*34*	*23*
Ogółem	**2 215**	**1 879**

Ta pozycja obejmuje wystawione przez Komisję nakazy odzyskania środków, realizowane w drodze wpłaty gotówkowej przez dłużnika lub potrącenia należności od późniejszych płatności zarejestrowanych w systemie rachunkowości Komisji, mające na celu odzyskanie środków wcześniej wydatkowanych z budżetu UE. Odzyskanie środków dokonywane jest na podstawie kontroli, audytów lub analizy kwalifikowalności; działania te zajmują więc istotne miejsce w wykonaniu budżetu UE. Operacje te służą ochronie budżetu UE przed wydatkami poniesionymi z naruszeniem przepisów prawa.

Pozycja ta obejmuje także nakazy odzyskania środków wystawione przez państwa członkowskie beneficjentom środków EFRG, a także zmiany szacunków dotyczących naliczonych dochodów na koniec poprzedniego roku w porównaniu z rokiem bieżącym.

Kwoty przedstawione w powyższej tabeli odzwierciedlają przychody uzyskane przez wystawienie nakazów odzyskania środków. Z tego względu dane te nie mogą odzwierciedlać i nie odzwierciedlają w pełni środków zastosowanych w celu ochrony budżetu UE, w szczególności w odniesieniu do polityki spójności, w przypadku której istnieją specjalne mechanizmy zapewniające korektę wydatków niekwalifikowalnych i w większości przypadków niewymagające wystawienia nakazu odzyskania środków. Nie uwzględniono w nich kwot odzyskanych przez kompensowanie z wydatkami, kwot odzyskanych przez wycofanie płatności oraz odzyskanych płatności zaliczkowych.

Zdecydowana większość kwoty ogółem przypada na kwoty odzyskane w ramach zarządzania dzielonego:

Rolnictwo: EFRG i rozwój obszarów wiejskich

W odniesieniu do EFRG oraz EFRROW kwoty ujęte w ramach tej pozycji jako przychód za dany rok to korekty finansowe za ten rok oraz zwroty zgłoszone przez państwa członkowskie i odzyskane w ciągu roku, a także wzrost netto pozostających kwot należnych zgłoszonych przez państwa członkowskie do odzyskania na koniec roku w związku z nadużyciami finansowymi i nieprawidłowościami.

Polityka spójności

Główne kwoty związane z polityką spójności dotyczą naliczonych dochodów w kwocie 1 146 mln EUR, którą Komisja spodziewa się odzyskać od państw członkowskich. Odzyskanie będzie wynikiem badania i zatwierdzenia rocznych sprawozdań finansowych przedłożonych przez państwa członkowskie dnia 15

lutego 2019 r. Tę procedurę zatwierdzenia rocznych sprawozdań finansowych państw członkowskich wprowadzono po raz pierwszy w obszarze spójności w odniesieniu do okresu programowania 2014–2020.

3.6. INNE PRZYCHODY Z TRANSAKCJI INNYCH NIŻ TRANSAKCJE WYMIANY

w mln EUR

	2018	2017
Podatki i składki płacone przez personel	*1 268*	*1 218*
Wkłady państw trzecich	*1 376*	*1 269*
Wkłady państw członkowskich w pomoc zewnętrzną	*594*	*988*
Przekazanie aktywów	*85*	*208*
Dostosowania rezerw	*100*	*29*
Opłaty rolne	*4*	*4*
Korekty budżetowe	*(726)*	*5 806*
Inne	*612*	*854*
Ogółem	**3 312**	**10 376**

Przychody z podatków i składek płaconych przez personel wynikają przede wszystkim z odliczeń od wynagrodzeń pracowników. W tej kategorii istotnymi kwotami są składki w ramach systemu emerytalno-rentowego i kwoty podatku dochodowego.

Wkłady państw trzecich to wkłady państw EFTA oraz krajów przystępujących.

Wkłady państw członkowskich w pomoc zewnętrzną to przede wszystkim kwoty otrzymane na utworzenie Instrumentu Pomocy dla Uchodźców w Turcji.

Przychody z przekazania aktywów dotyczą przede wszystkim przekazania Komisji satelitów w ramach programu Copernicus przez Europejską Agencję Kosmiczną (ESA) (zob. informacja dodatkowa **2.2**). Zgodnie z zasadami rachunkowości UE przekazanie to jest transakcją inną niż transakcja wymiany; nastąpi ono powtórnie w przyszłych okresach w odniesieniu do pozostałych satelitów Copernicus, które są obecnie w budowie.

W wyniku zastosowania korekt budżetowych uzyskano kwotę ujemną, gdyż korekty te obejmowały znacznie niższą nadwyżkę budżetową z poprzedniego roku (555 mln EUR w porównaniu z 6,4 mld EUR w 2017 r.) oraz wysokie korekty DNB/VAT na poziomie 1 292 mln EUR.

Wartość innych przychodów z transakcji innych niż transakcje wymiany w 2018 r. obejmuje kwotę 100 mln EUR, do wniesienia której należy wezwać EFR. Stanowi ona jego wkład do budżetu UE na fundusz gwarancyjny EFZR ustanowiony rozporządzeniem (UE) 2017/1601 w 2018 r. Inne znaczne kwoty obejmują środki finansowe EWWiS na badania w dziedzinie węgla i stali (64 mln EUR) oraz wkłady innych jednostek (176 mln EUR).

PRZYCHODY Z TRANSAKCJI WYMIANY

3.7. PRZYCHODY FINANSOWE

w mln EUR

	2018	2017
Odsetki od:		
opóźnień w płatnościach	*1 458*	*217*
pożyczek	*1 265*	*1 379*
Inne	*68*	*41*
Premia za zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowych (EFIS)	*121*	*61*
Dywidendy	*103*	*23*
Przychody finansowe z tytułu aktywów lub zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*29*	*57*
Zrealizowany zysk z aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	*23*	*38*
Inne	*48*	*28*
Ogółem	**3 115**	**1 845**

Przychody z tytułu odsetek od zaległych płatności wynikają głównie z należnych grzywien oraz składek na poczet zasobów własnych, których nie wpłacono na czas. Kwota 1,3 mld EUR wiąże się ze sprawami dotyczącymi zasobów własnych, o których mowa w informacji dodatkowej **2.6.1.1**.

Przychody odsetkowe z tytułu pożyczek dotyczą głównie pożyczek udzielonych na pomoc finansową (zob. informacja dodatkowa **2.4.3**).

3.8. INNE PRZYCHODY Z TRANSAKCJI WYMIANY

w mln EUR

	2018	2017
Przychody z opłat z tytułu świadczonych usług (agencje)	*602*	*557*
Dodatnie różnice kursowe	*329*	*281*
Przychody z opłat i premii powiązanych z instrumentami finansowymi	*54*	*51*
Udział w wyniku finansowym netto EFI	*37*	*21*
Sprzedaż towarów	*33*	*42*
Przychody powiązane ze środkami trwałymi	*27*	*43*
Inne	*297*	*338*
Ogółem	**1 379**	**1 332**

Przychody z opłat z tytułu świadczonych usług obejmują głównie opłaty za pozwolenie na dopuszczenie do obrotu pobierane przez Europejską Agencję Leków oraz opłaty za znak towarowy pobrane przez Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej.

KOSZTY

3.9. ZARZĄDZANIE DZIELONE

w mln EUR

Wydatkowane przez państwa członkowskie	2018	2017
Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji	*43 527*	*44 289*
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz inne instrumenty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	*13 149*	*11 359*
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Fundusz Spójności	*30 230*	*17 650*
Europejski Fundusz Społeczny	*11 935*	*7 353*
Inne	*2 826*	*1 253*
Ogółem	**101 666**	**81 905**

Największy wzrost dotyczy polityki spójności (EFRR, Fundusz Spójności i EFS), a przede wszystkim wydatków zadeklarowanych w ciągu roku, które opłacono lub wykorzystano do rozliczenia płatności zaliczkowych. O ile w odniesieniu do lat 2007–2013 odnotowano zmniejszenie kosztów (faza zamknięcia), o tyle w roku 2018 znaczne zwiększyło się wykonanie w ramach obecnego okresie programowania 2014–2020. To samo dotyczy EFRROW oraz innych instrumentów na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

Pozycja „Inne koszty" obejmuje przede wszystkim: azyl i migrację (0,6 mld EUR), Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (0,4 mld EUR) Fundusz Solidarności Unii Europejskiej (0,9 mld EUR) oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki (0,6 mld EUR). Wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym wiąże się przede wszystkim z Funduszem Solidarności Unii Europejskiej i Europejskim Funduszem Morskim i Rybackim.

3.10. ZARZĄDZANIE BEZPOŚREDNIE

w mln EUR

	2018	2017
Wydatkowane przez Komisję	*8 120*	*8 831*
Wydatkowane przez agencje wykonawcze	*8 964*	*6 699*
Wydatkowane przez fundusze powiernicze	*468*	*208*
Ogółem	**17 551**	**15 738**

Kwoty te dotyczą przede wszystkim realizacji polityki badawczej (7,3 mld EUR), programów dotyczących sieci (2,7 mld EUR), instrumentów współpracy na rzecz rozwoju (1,4 mld EUR), europejskiej polityki sąsiedztwa, (1,1 mld EUR).

Wzrost kosztów w ramach zarządzania bezpośredniego w pozycji „Wydatkowane przez agencje wykonawcze" dotyczy głównie (1,7 mld EUR) Agencji Wykonawczej ds. Innowacyjności i Sieci, a w szczególności części instrumentu „Łącząc Europę" dotyczącej transportu. Część instrumentu „Łącząc Europę" dotycząca transportu stanowi instrument finansowania wykorzystywany przy wdrażaniu europejskiej polityki w zakresie infrastruktury transportowej, który ma wspierać budowę nowej lub modernizację/odbudowę istniejącej infrastruktury transportowej w Europie.

3.11. ZARZĄDZANIE POŚREDNIE

w mln EUR

	2018	2017
Wydatkowane przez inne agencje i organy UE	*3 396*	*2 667*
Wydatkowane przez państwa trzecie	*679*	*1 101*
Wydatkowane przez organizacje międzynarodowe	*3 337*	*3 014*
Wydatkowane przez inne podmioty	*3 569*	*1 478*
Ogółem	**10 981**	**8 260**

Kwota 4,2 mld EUR kosztów zarządzania pośredniego dotyczy działań zewnętrznych (głównie obszarów pomocy przedakcesyjnej, pomocy humanitarnej, współpracy międzynarodowej i polityki sąsiedztwa). Dodatkowa kwota 6 mld EUR dotyczy zwiększania konkurencyjności Europy (w obszarach takich jak badania naukowe, systemy nawigacji satelitarnej i kształcenie).

3.12. KOSZTY PERSONELU ORAZ RENT I EMERYTUR

w mln EUR

	2018	2017
Koszty personelu	*6 454*	*6 193*
Koszty rent i emerytur	*4 476*	*3 808*
Ogółem	**10 929**	**10 002**

Koszty rent i emerytur odnoszą się do tych elementów przepływów, które są skutkiem wyceny aktuarialnej zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych różnych od założeń aktuarialnych. W związku z tym nie stanowią one faktycznych rocznych świadczeń emerytalnych i rentowych, które są znacznie niższe.

3.13. ZMIANY W ZAŁOŻENIACH AKTUARIALNYCH DOTYCZĄCYCH ŚWIADCZEŃ PRACOWNICZYCH

Od dnia 1 stycznia 2018 r. zastosowanie ma zmieniona 12. reguła rachunkowości UE (oparta na MSRSP 39) w zakresie świadczeń pracowniczych. Zgodnie z tą regułą zyski i straty aktuarialne („aktualizacja wyceny zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych") przedstawia się jako zmianę w aktywach netto, a nie w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Nowa reguła rachunkowości nie wpływa na oszacowaną wysokość tych kwot.

3.14. KOSZTY FINANSOWE

w mln EUR

	2018	2017
Koszty odsetkowe:		
Zaciągnięte pożyczki	*1 260*	*1 373*
Inne	*26*	*22*
Straty z tytułu utraty wartości pożyczek i należności	*126*	*324*
Straty z aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*95*	*12*
Leasing finansowy	*73*	*81*
Straty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	*25*	*39*
Poniesiona strata z aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	*21*	*2*
Inne	*50*	*42*
Ogółem	**1 677**	**1 896**

Kwota kosztów odsetkowych z tytułu zaciągniętych pożyczek odpowiada głównie dochodom z odsetek od pożyczek udzielonych na pomoc finansową (transakcje typu *back-to-back*).

3.15. INNE KOSZTY

w mln EUR

	2018	2017
Koszty administracyjne i informatyczne	*2 313*	*2 521*
Koszty związane z aktywami trwałymi	*1 608*	*1 423*
Dostosowania rezerw	*923*	*1 377*
Ujemne różnice kursowe	*341*	*446*
Koszy leasingu operacyjnego	*424*	*414*
Zmniejszenie grzywien przez Trybunał Sprawiedliwości	*1*	*67*
Inne	*598*	*509*
Ogółem	**6 208**	**6 756**

Koszty związane z badaniami i rozwojem zostały ujęte w kosztach administracyjnych i informatycznych; przedstawiają się one następująco:

w mln EUR

	2018	2017
Koszty prac badawczych	*385*	*376*
Niekapitalizowane koszty prac rozwojowych	*106*	*81*
Ogółem	**491**	**456**

3.16. SPRAWOZDAWCZOŚĆ DOTYCZĄCA SEGMENTÓW DZIAŁALNOŚCI WEDŁUG DZIAŁÓW WIELOLETNICH RAM FINANSOWYCH (WRF)

w mln EUR

	Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	Trwały wzrost	Bezpieczeństwo i obywatelstwo	Globalny wymiar Europy	Administracja	Nieprzydzielone do działów WRF*	Ogółem
Zasoby własne oparte na DNB	–	–	–	–	–	*105 780*	*105 780*
Tradycyjne zasoby własne	–	–	–	–	–	*22 767*	*22 767*
VAT	–	–	–	–	–	*17 624*	*17 624*
Grzywny	–	–	–	–	–	*6 740*	*6 740*
Odzyskanie wydatków	*1 395*	*777*	*6*	*35*	*0*	*2*	*2 215*
Inne	*1 223*	*48*	*109*	*228*	*5 077*	*(3 374)*	*3 312*
Przychody z transakcji innych niż transakcje wymiany	**2 619**	**825**	**115**	**262**	**5 077**	**149 540**	**158 438**
Przychody finansowe	*282*	*0*	*0*	*16*	*0*	*2 816*	*3 115*
Inne	*170*	*(14)*	*(8)*	*6*	*337*	*887*	*1 379*
Przychody z transakcji wymiany	**453**	**(13)**	**(8)**	**23**	**337**	**3 703**	**4 494**
Przychody ogółem	**3 072**	**812**	**107**	**285**	**5 414**	**153 243**	**162 932**
Koszty wydatkowane przez państwa członkowskie:							
EFRG	–	*(43 527)*	–	–	–	–	*(43 527)*
EFRROW oraz inne instrumenty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	–	*(13 149)*	–	–	–	–	*(13 149)*
EFRR i FS	*(30 230)*	–	–	–	–	–	*(30 230)*
EFS	*(11 935)*	–	–	–	–	–	*(11 935)*
Inne	*(437)*	*(596)*	*(1 762)*	*(31)*	–	–	*(2 826)*
Wydatkowane przez KE, agencje wykonawcze i fundusze powiernicze	*(11 565)*	*(571)*	*(930)*	*(4 496)*	*(13)*	*24*	*(17 551)*
Wydatkowane przez inne agencje i organy UE	*(2 767)*	*2*	*(810)*	*(48)*	–	*226*	*(3 396)*
Wydatkowane przez państwa trzecie i organizacje międzynarodowe	*(505)*	*(74)*	*(202)*	*(3 236)*	*(0)*	–	*(4 016)*
Wydatkowane przez inne podmioty	*(2 696)*	*(0)*	*2*	*(875)*	*(0)*	–	*(3 569)*
Koszty personelu oraz rent i emerytur	*(1 675)*	*(369)*	*(447)*	*(699)*	*(6 697)*	*(1 043)*	*(10 929)*
Zmiany w założeniach aktuarialnych dotyczących świadczeń pracowniczych	–	–	–	–	–	–	–
Koszty finansowe	*(149)*	*(22)*	*(0)*	*(16)*	*(93)*	*(1 397)*	*(1 677)*
Inne koszty	*(1 945)*	*(313)*	*(137)*	*(109)*	*(3 231)*	*(472)*	*(6 208)*
Koszty ogółem	**(63 903)**	**(58 620)**	**(4 287)**	**(9 510)**	**(10 034)**	**(2 661)**	**(149 014)**

Wynik ekonomiczny za rok	**(60 831)**	**(57 808)**	**(4 180)**	**(9 225)**	**(4 620)**	**150 581**	**13 918**

* *Pozycja „Nieprzydzielone do działów WRF" obejmuje wykonanie budżetu jednostek objętych konsolidacją i wyłączenia konsolidacyjne, operacje pozabudżetowe i programy, w odniesieniu do których kwoty są indywidualnie nieistotne.*

Prezentacja przychodów i kosztów według działów wieloletnich ram finansowych opiera się na szacunkach, ponieważ nie wszystkie zobowiązania są powiązane z działami WRF.

4. ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA WARUNKOWE

4.1. ZOBOWIĄZANIE WARUNKOWE

Zobowiązania warunkowe to ewentualne przyszłe zobowiązania płatnicze Unii Europejskiej, które mogą wynikać z poprzednich wydarzeń lub prawnie wiążących zobowiązań, ale które będą zależeć od przyszłych wydarzeń nie w pełni zależnych od UE. Dotyczą głównie udzielonych gwarancji finansowych (na pożyczki i programy pomocy finansowej) i ryzyka prawnego. Wszystkie zobowiązania warunkowe, z wyjątkiem tych dotyczących grzywien i gwarancji objętych funduszami (zob. informacja dodatkowa **2.4.1**), gdyby stały się wymagalne, byłyby w kolejnych latach finansowane z budżetu UE (i tym samym z budżetów państw członkowskich UE).

4.1.1. Gwarancje budżetowe

w mln EUR

	31.12.2018			31.12.2017		
	Pułap	Podpisano	Kwoty wypłacone	Pułap	Podpisano	Kwoty wypłacone
Gwarancje udzielone w ramach upoważnienia EBI do udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich	*40 417*	*30 889*	*20 510*	*37 479*	*28 950*	*19 972*
Gwarancja EFIS	*25 898*	*19 842*	*15 764*	*16 000*	*13 473*	*10 128*
Ogółem	**66 315**	**50 731**	**36 273**	**53 479**	**42 423**	**30 100**

Powyższa tabela przedstawia zakres ekspozycji budżetu UE na ewentualne przyszłe płatności związane z gwarancjami udzielonymi grupie EBI. Wypłacone kwoty odpowiadają kwotom już wypłaconym beneficjentom końcowym, zaś kwoty podpisane obejmują te wypłacone kwoty oraz już podpisane umowy z beneficjentami lub pośrednikami finansowymi, na podstawie których jeszcze nie dokonano wypłat. Pułap oznacza całkowitą gwarancję, że UE, w ramach swojego budżetu, a tym samym jej państwa członkowskie zobowiązały się do pokrycia kwot.

Gwarancje udzielone w ramach upoważnienia EBI do udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich

Gwarancje z budżetu UE obejmują pożyczki, na które EBI podpisał umowy i których bank ten udzielił z własnych zasobów państwom trzecim. Na dzień 31 grudnia 2018 r. kwota pożyczek niespłaconych i zabezpieczonych gwarancją UE wyniosła 20 510 mln EUR (w 2017 r.: 19 972 mln EUR). Gwarancje budżetowe UE obejmują kwoty:

- 19 360 mln EUR (w 2017 r.: 18 583 mln EUR w ramach Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych (zob. informacja dodatkowa **2.4.1**) oraz
- 1 150 mln EUR (w 2017 r.: 1 389 mln EUR) bezpośrednio na pożyczki udzielane państwom członkowskim przed przystąpieniem.

Oprócz kwoty 20 510 mln EUR, która została wykazana powyżej jako wypłacona, gwarancją UE objęta jest kwota 210 mln EUR niespłaconych pożyczek na rzecz Syrii, w odniesieniu do której to kwoty ustanowiono rezerwy.

Gwarancja UE udzielona w ramach upoważnienia EBI do udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich związana z pożyczkami udzielonymi przez EBI jest ograniczona do 65 % sald należności z tytułu umów podpisanych po 2007 r. (upoważnienia na lata 2007–2013 i 2014–2020). W przypadku umów podpisanych przed 2007 r. gwarancja UE ograniczona jest do określonego procentowego pułapu zatwierdzonej wysokości linii kredytowej; w większości przypadku wynosi ona 65 %, ale może także wynosić 70 %, 75 % lub 100 %. W przypadku gdy pułap ten nie zostaje osiągnięty, gwarancja unijna obejmuje pełną kwotę.

W celu ujawnienia jednak maksymalnego poziomu ryzyka, na jaki narażona była UE na dzień 31 grudnia 2018 r., należy uwzględnić również pożyczki zatwierdzone do podpisania, ale jeszcze niepodpisane (9 528 mln EUR) oraz pożyczki podpisane, ale jeszcze niewypłacone (10 379 mln EUR).

W marcu 2018 r. Parlament Europejski i Rada przyjęły decyzję (UE) 2018/412 umożliwiającą podwyższenie pułapu dla działań EBI z zakresu finansowania objętych gwarancją UE. Umowa z EBI dotycząca gwarancji została odpowiednio zmieniona, wskutek czego maksymalna ekspozycja UE zwiększyła się o 3,4 mld EUR w 2018 r.

Gwarancja w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS)

EFIS to inicjatywa mająca na celu zwiększenie zdolności do ponoszenia ryzyka grupy EBI, umożliwiająca EBI zwiększenie swoich inwestycji w UE. Celem EFIS jest wspieranie dodatkowych inwestycji w UE oraz dostępu małych przedsiębiorstw do finansowania. EFIS nie jest odrębną osobą prawną ani funduszem inwestycyjnym sensu stricto. Rezerwa na ryzyko EFIS zapewnia EBI ochronę przed ewentualnymi stratami na operacjach podstawowych. Składa się ze stopniowego przydziału środków w wysokości 7,5 mld EUR z kapitału własnego EBI i gwarancji budżetu UE w wysokości do 26 mld EUR (unijna gwarancja EFIS). Unijna gwarancja EFIS jest udzielana EBI na podstawie umowy między UE i EBI, zwanej dalej „umową w sprawie EFIS". Umowa w sprawie EFIS została zmieniona w 2018 r. w celu odzwierciedlenia podwyższenia pułapu unijnej gwarancji EFIS do poziomu 26 mld EUR zgodnie ze zmienionym rozporządzeniem w sprawie EFIS (rozporządzenie (UE) 2017/2396).

Operacje EFIS prowadzone są w ramach dwóch segmentów: obszaru infrastruktury i innowacji (IIW), wdrażanego przez EBI (unijna gwarancja EFIS w wysokości 19,5 mld EUR), oraz segmentu MŚP (SMEW), wdrażanego przez EFI (unijna gwarancja EFIS w wysokości 6,5 mld EUR). Oba segmenty obejmują portfel dłużny oraz portfel kapitałowy. EFI działa na podstawie umowy z EBI w oparciu o gwarancję EBI, która z kolei jest objęta kontrgwarancją w ramach umowy w sprawie EFIS (unijna gwarancja EFIS).

UE i EBI odgrywają w EFIS odrębne role. EFIS utworzono w ramach EBI, który finansuje jego operacje (instrumenty dłużne i inwestycje kapitałowe) oraz pożycza w tym celu niezbędne środki na rynkach kapitałowych. W odniesieniu do IIW EBI podejmuje decyzje inwestycyjne niezależnie i zarządza operacjami zgodnie ze swoimi zasadami i procedurami. To samo ma zastosowanie do operacji w segmencie MŚP (SMEW) zarządzanych przez EFI.

Aby zapewnić, że inwestycje w ramach EFIS będą ukierunkowane na konkretny cel, jakim jest usunięcie niedoskonałości rynku, które hamują inwestycje w UE, oraz że inwestycje te kwalifikują się do ochrony zapewnianej przez gwarancję UE, utworzono specjalną strukturę na potrzeby zarządzania. Komitet inwestycyjny, złożony z niezależnych ekspertów, analizuje każdy projekt zaproponowany przez EBI w ramach obszaru infrastruktury i innowacji pod względem kwalifikowalności do ochrony gwarancyjnej UE. Po potwierdzeniu kwalifikowalności operacji do objęcia jej gwarancją EFIS decyzja w sprawie kontynuacji projektu i zarządzania nim jest objęta normalnym cyklem projektowym i procesem zarządzania EBI. Jeżeli chodzi o segment MŚP (SMEW), rola Komitetu inwestycyjnego ogranicza się do konsultacji dotyczących opisu produktów segmentu MŚP (SMEW), które zatwierdza rada kierownicza EFIS oraz dyrektor zarządzający EFIS. EFIS jest nadzorowany również przez radę kierowniczą składającą się z pięciu członków, z których trzech zostało powołanych przez Komisję, jeden przez EBI, a jeden członek bez prawa głosu – przez Parlament Europejski. Decyzje podejmuje się w drodze konsensusu, a jeśli osiągnięcie konsensusu jest niemożliwe – w drodze anonimowego głosowania członków z prawem głosu Rada kierownicza EFIS nie podejmuje decyzji inwestycyjnych.

Rola UE wiąże się z udzieleniem gwarancji budżetowej UE obejmującej część potencjalnych start, które EBI może ponieść na inwestycjach w instrumenty dłużne i kapitałowe. W związku z tym UE nie ingeruje w wybór operacji EFIS i zarządzanie nimi, nie inwestuje środków w operacje EFIS i nie jest bezpośrednią stroną umowy dotyczącej instrumentów bazowych. Jako że kryteria kontroli oraz wymogi unijnych reguł rachunkowości (oraz MSRSP) w zakresie rachunkowości w odniesieniu do konsolidacji nie są spełnione, w skonsolidowanym sprawozdaniu rocznym UE nie uwzględniono powiązanych gwarantowanych aktywów.

Gwarancja UE udzielona grupie EBI w ramach EFIS została, zgodnie z zasadami rachunkowości UE, ujęta jako zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowej w odniesieniu do portfela dłużnego IIW, jako rezerwa finansowa w odniesieniu do portfela dłużnego segmentu MŚP (SMEW), oraz jako instrument pochodny (aktywa lub zobowiązanie finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt) w odniesieniu do obu portfeli kapitałowych. Ponadto w niniejszej informacji dodatkowej ujawniono zobowiązanie warunkowe związane z udzieloną gwarancją EFIS.

W przypadku portfela dłużnego EFIS IIW gwarancja UE obejmuje pierwszy element straty w portfelu operacji finansowych EBI, które mają głównie postać standardowych pożyczek i gwarancji. Gwarancja

unijna uruchamiana jest, gdy dłużnik nie dokona w terminie płatności lub w przypadku restrukturyzacji długu. Gwarancja UE jest opłacana proporcjonalnie do ryzyka podejmowanego przez UE, co odbywa się w postaci dystrybucji pomiędzy EBI a UE przychodów z tytułu ryzyka otrzymywanych przez EBI z operacji gwarantowanych. Przychody UE powinny być w pierwszej kolejności przeznaczone na pokrycie strat z tytułu operacji gwarantowanych. Gwarancja UE jest zatem rozliczana jako zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowej i wyceniana w momencie początkowego ujęcia według wartości godziwej, którą jest wartość bieżąca netto należności z tytułu premii (przychody UE). W kolejnych dniach bilansowych zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowej jest aktualizowane do wyższej z dwóch wartości: oczekiwanej straty lub początkowo ujętej kwoty, w odpowiednich przypadkach pomniejszonej o zakumulowaną amortyzację przychodów. Zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowej jest uwzględniane z odliczeniem nieotrzymanych jeszcze przychodów UE – wartość zerowa na dzień 31 grudnia 2018 r. (w 2017 r. – wartość zerowa) – zob. informacja dodatkowa **2.11.3**.

W ramach portfela kapitałowego segmentu EFIS IIW, który składa się z bezpośrednich udziałów kapitałowych lub quasi-kapitałowych bądź pożyczek podporządkowanych, EBI inwestuje na zasadzie równorzędności na własne ryzyko, a także na ryzyko UE. W związku z powyższym gwarancja unijna obejmuje część inwestycji kapitałowych gwarantowaną przez UE, ujemne korekty wartości (niezrealizowane straty) na każdy dzień bilansowy, wartość poniesionych strat na wyjściu z inwestycji i koszty finansowania ponoszone przez EBI. W przypadkach, w których wartość inwestycji, która była wcześniej przedmiotem ujemnej korekty wartości, wzrośnie w kolejnych dniach sprawozdawczych, EBI zwraca UE tę kwotę do poziomu kosztu wytworzenia inwestycji. W momencie wyjścia z inwestycji UE ma również prawo do pobrania zysków z inwestycji przekraczających wysokość kosztu wytworzenia. Gwarancja UE jest pokrywana z przychodów EBI uzyskanych z gwarantowanych operacji, w tym z odsetek, dywidend i zrealizowanych zysków. Rozliczenie między UE a EBI dokonywane jest co roku po skompensowaniu strat i przychodów.

W ramach portfela kapitałowego EFIS dla segmentu MŚP (SMEW) UE zapewnia gwarancje w odniesieniu do inwestycji kapitałowych w fundusze *venture capital* oraz fundusze *private equity*, finansowane przez EBI oraz wywodzące się z EFI i zarządzane przez EFI. Gwarancji UE udziela się na podstawie portfela w odniesieniu do dwóch portfeli: podsegmentu 1 i podsegmentu 2. Gwarancja EFIS uruchamiana jest, aby pokryć utratę wartości i poniesione straty z tytułu inwestycji objętych gwarancjami oraz koszty finansowania ponoszone przez EBI. UE ma prawo do wynagrodzenia za podjęte ryzyko w formie dywidend oraz zrealizowanych zysków z operacji kapitałowych objętych gwarancjami. W ramach podsegmentu 2 UE inwestuje również częściowo w ten sam portfel kapitałowy w ramach programu „Horyzont 2020” (inwestycje w ramach programu „Horyzont 2020” finansowane przez UE ujęto w sprawozdaniu finansowym UE jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży) i ponosi pierwsze straty z tytułu inwestycji, natomiast dalsze straty pokrywa gwarancja UE i EFI.

Gwarancja EFIS na portfel kapitałowy EFIS jest klasyfikowana jako pochodny instrument finansowy i ujmowana jako składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt. Na dzień 31 grudnia 2018 r. wartość godziwa unijnej gwarancji EFIS na portfel kapitałowy EFIS wynosiła 14 mln EUR (w 2017 r.: 16 mln EUR) – zob. informacja dodatkowa **2.4.2**.

Powyższe zobowiązanie warunkowe obejmuje działania w ramach programów COSME, „Horyzont 2020”, programów dotyczących sektora kultury i sektora kreatywnego oraz programów EaSI w części objętej unijną gwarancją EFIS w ramach portfela dłużnego segmentu MŚP (SMEW).

Wypłat z tytułu gwarancji UE będzie dokonywać Fundusz Gwarancyjny EFIS – zob. informacja dodatkowa **2.4.1**. Na koniec 2018 r. aktywa funduszu gwarancyjnego wyniosły 5 452 mln EUR (w 2017 r.: 3 504 mln EUR), natomiast pozostała kwota 2 688 mln EUR (w 2017 r.: 2 633 mln EUR) została już zaangażowana, ale nie została jeszcze wypłacona i ujęto ją w kwocie wykazanej jako zobowiązanie pozostające do spłaty w informacji dodatkowej **5.1**. W 2018 r. z Funduszu Gwarancyjnego EFIS w ramach uruchomionych gwarancji wypłacono 61 mln EUR.

4.1.2. Gwarancje związane z pomocą finansową (operacje zaciągania i udzielania pożyczek)

w mln EUR

	31.12.2018			31.12.2017		
	Wykorzystane	Niewykorzystane	Ogółem	Wykorzystane	Niewykorzystane	Ogółem
EFSM	*47 400*	*–*	*47 400*	*47 456*	*–*	*47 456*
Wsparcie bilansu płatniczego	*1 734*	*–*	*1 734*	*3 114*	*–*	*3 114*
Pomoc makrofinansowa	*4 388*	*980*	*5 368*	*3 924*	*460*	*4 384*
Euratom	*254*	*200*	*454*	*250*	*250*	*500*
Ogółem	**53 775**	**1 180**	**54 955**	**54 744**	**710**	**55 454**

Gwarancje budżetowe UE obejmują pożyczki zaciągnięte przez Komisję w celu sfinansowania pożyczek udzielanych państwom członkowskim i państwom spoza UE w ramach transakcji zabezpieczających. Wspomniane zaciągnięte pożyczki ujęto już jako zobowiązania w bilansie UE – zob. informacja dodatkowa **2.11.1**. W przypadku niewykonania zobowiązań z tytułu pożyczek wzajemnych udzielonych z zaciągniętych pożyczek pełne koszty zaległych kwot zostałyby jednak pokryte z budżetu UE zgodnie z art. 14 rozporządzenia Rady 609/2014:

- zaciągnięte pożyczki związane z pożyczkami wypłaconymi w ramach EFSM są gwarantowane wyłącznie przez budżet UE;
- zaciągnięte pożyczki związane z pożyczkami wypłaconymi w ramach bilansu płatniczego są gwarantowane wyłącznie przez budżet UE;
- pożyczki na pomoc finansową są przede wszystkim objęte gwarancją z Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych (zob. informacja dodatkowa **2.4.1**), a następnie z budżetu UE; oraz
- gwarancje od osób trzecich stanowią pierwsze zabezpieczenie całych kwot niespłaconych pożyczek Euratomu. Fundusz Gwarancyjny pokryłby kwoty zewnętrznych operacji udzielania pożyczek, gdyby gwarancje osób trzecich tych kwot nie obejmowały.

Pożyczki EWWiS w likwidacji udzielone z pożyczonych funduszy nie są objęte gwarancją budżetową UE. Zamiast tego pokrywane są z aktywów finansowych EWWiS w likwidacji – zob. informacja dodatkowa **2.4.1**.

4.1.3. Gwarancje udzielone na instrumenty finansowe UE

w mln EUR

	31.12.2018	31.12.2017
„Horyzont 2020”	*1 467*	*1 297*
Mechanizm finansowania oparty na podziale ryzyka	*642*	*654*
Instrument „Łącząc Europę”	*579*	*490*
Inne	*29*	*32*
Ogółem	**2 717**	**2 473**

Jak wspomniano w art. 210 ust. 1 rozporządzenia finansowego, wydatki budżetowe związane z instrumentem finansowym i zakres odpowiedzialności finansowej UE w żadnym wypadku nie przekraczają kwoty zaciągniętego na nie zobowiązania budżetowego, co wyklucza zobowiązania warunkowe dla budżetu. W praktyce oznacza to, że zobowiązania te posiadają w bilansie odpowiednik po stronie aktywów lub są pokrywane z zaległych zobowiązań budżetowych, które nie zostały ujęte jeszcze jako koszty. Powyższe zobowiązania warunkowe są wykazywane po potrąceniu rezerwy finansowej na te instrumenty – zob. informacja dodatkowa **2.10**.

4.1.4. Sprawy sądowe

w mln EUR

	31.12.2018	31.12.2017
Grzywny	*3 187*	*3 242*
Rolnictwo	*653*	*1 737*
Spójność	*26*	*3*
Inne	*1 867*	*481*
Ogółem	**5 732**	**5 463**

Grzywny

Kwoty te dotyczą głównie grzywien, które Komisja nałożyła za naruszenie reguł konkurencji i które zostały wstępnie uiszczone przez ukarane przedsiębiorstwa, przy czym złożono odwołanie lub nie wiadomo, czy zostanie ono złożone. Zobowiązanie warunkowe zostanie utrzymane, dopóki nie uprawomocni się orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości w danej sprawie lub dopóki nie upłynie okres odwołania. Uzyskane odsetki od płatności tymczasowych ujęto w wyniku ekonomicznym za dany rok oraz jako zobowiązania warunkowe, tak aby uwzględnić brak pewności co do tytułu prawnego Komisji do tych kwot.

Jeżeli UE przegra którąkolwiek z tych spraw dotyczących nałożonych grzywien, tymczasowo otrzymane kwoty zostaną zwrócone przedsiębiorstwom. Kwota grzywien jest uznawana za dochód budżetowy, dopiero gdy grzywny mają charakter ostateczny (art. 107 rozporządzenia finansowego).

Rolnictwo

Są to zobowiązania warunkowe wobec państw członkowskich uzależnione od wyroku Trybunału Sprawiedliwości, związane z decyzjami dotyczącymi zgodności odnośnie do EFRG, oraz korektami finansowymi w odniesieniu do rozwoju obszarów wiejskich i pomocy przedakcesyjnej. Ustalenie ostatecznej kwoty zobowiązania oraz roku, w którym kwota wynikająca z pomyślnego zaskarżenia decyzji przed Trybunałem Sprawiedliwości zostanie zapisana w budżecie, zależeć będzie od czasu trwania postępowania przed Trybunałem.

Spójność

Są to zobowiązania warunkowe wobec państw członkowskich w związku z działaniami w ramach polityki spójności, ujęte w oczekiwaniu na wyznaczenie daty rozprawy lub wyrok Trybunału Sprawiedliwości.

Inne sprawy sądowe

Pozycja ta odnosi się do powództw o odszkodowanie obecnie wniesionych przeciwko UE, innych sporów prawnych oraz szacunkowych kosztów postępowania przed sądem. Należy zauważyć, że w przypadku powództwa o odszkodowanie na mocy art. 340 TFUE strona skarżąca musi udowodnić, że instytucja dopuściła się wystarczająco poważnego naruszenia przepisu prawa przyznającego uprawnienia osobom fizycznym, oraz wykazać faktyczne szkody poniesione przez stronę skarżącą, jak również istnienie związku przyczynowo-skutkowego między bezprawnym działaniem a szkodą. Kwota za 2018 r. dotyczy przede wszystkim roszczenia o odszkodowanie wniesionego przeciwko Komisji Europejskiej w związku z decyzją zakazującą połączenia. Sprawę sądową wniesiono stosunkowo niedawno, a postępowanie znajduje się na wczesnym etapie. W rezultacie ze względu na brak wiarygodnych szacunków wykazana kwota odnosi się do kwoty roszczenia.

4.2. AKTYWA WARUNKOWE

w mln EUR

	31.12.2018	31.12.2017
Gwarancje otrzymane:		
Gwarancje wykonania	*321*	*352*
Inne gwarancje	*19*	*22*
Inne aktywa warunkowe	*25*	*34*
Ogółem	**366**	**409**

Gwarancji wykonania wymaga się, aby zagwarantować wywiązanie się przez beneficjentów finansowania UE ze zobowiązań przewidzianych w umowach zawartych z UE.

5. ZOBOWIĄZANIA BUDŻETOWE I PRAWNE

Niniejsza informacja dodatkowa zawiera informacje na temat procedury budżetowej i przyszłych potrzeb finansowych, a nie na temat zobowiązań istniejących na dzień 31 grudnia 2018 r.

W wieloletnich ramach finansowych (WRF) zatwierdzonych przez państwa członkowskie zdefiniowano programy i określono pułapy dla działów w budżecie dotyczące środków na zobowiązania oraz łączną kwotę środków na płatności, w ramach których UE może przyjąć zobowiązania budżetowe i prawne i ostatecznie może dokonać płatności za okres 7 lat – zob. tabela 1.1 w informacjach dodatkowych do sprawozdań z wykonania budżetu.

Pułapy WRF zostały przyjęte przez Radę (państwa członkowskie) za zgodą Parlamentu Europejskiego, zaś art. 16 rozporządzenia nr 1306/2013 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej zawiera bezpośrednie powiązanie między rocznym pułapem wydatków EFRG a rozporządzeniem w sprawie WRF. Parlament Europejski i Rada przyjęły również odpowiednie akty podstawowe dotyczące wydatków EFRG, w których określono wydatki na państwo członkowskie na cały okres 2014–2020.

Zobowiązania prawne odpowiadają programom, projektom, porozumieniom lub podpisanym umowom i są tym samym prawnie wiążące dla UE. Zobowiązanie prawne jest czynnością, poprzez którą urzędnik zatwierdzający zaciąga lub stwierdza zobowiązanie (ciążące na UE), którego skutkiem jest obciążenie finansowe (art. 2 pkt. 37) rozporządzenia finansowego).

Zobowiązanie budżetowe jest co do zasady zaciągane przed zobowiązaniem prawnym, jednak w przypadku niektórych wieloletnich programów/projektów jest odwrotnie – odpowiednie zobowiązania budżetowe są zaciągane w rocznych ratach, przez kilka lat, o ile przewiduje to akt podstawowy. Na przykład w odniesieniu do spójności art. 76 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (rozporządzenie (UE) nr 1303/2013) stanowi, że decyzja Komisji w sprawie przyjęcia programu stanowi zobowiązanie prawne w rozumieniu rozporządzenia finansowego oraz że zobowiązania budżetowe Unii w odniesieniu do każdego programu są podejmowane w ratach rocznych dla każdego funduszu w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. Inne podstawy prawne mogą zawierać podobne przepisy. Z tego powodu mogą wystąpić kwoty, które UE prawnie zobowiązała się zapłacić, ale zobowiązanie budżetowe nie zostało jeszcze zaciągnięte – zob. informacje dodatkowe **5.2** i **5.3** poniżej.

Jeżeli zobowiązanie budżetowe zostało podjęte, ale kolejne płatności nie zostały jeszcze wykonane, kwota zobowiązań pozostających do spłaty określana jest mianem „RAL" (z fr. „Reste à Liquider"). Może dotyczyć to podpisanych programów lub projektów, często wieloletnich, w odniesieniu do których płatności będą dokonane dopiero w późniejszych latach. Stanowią one zobowiązania płatnicze na przyszłe lata. Ponieważ sprawozdania finansowe przygotowuje się na zasadzie memoriału, natomiast sprawozdania z wykonania budżetu przygotowuje się na zasadzie kasowej, część ogólnych niezapłaconych kwot (RAL) została już dodana do kategorii kosztów i uznana za zobowiązanie w bilansie (zob. informacje dodatkowe **2.12** i **2.13**). Koszty te oblicza się na podstawie zestawień poniesionych wydatków/otrzymanych faktur lub szacunkowej realizacji programu lub projektu w przypadku, gdy nie UE nie otrzymała jeszcze żadnych zestawień – zob. informacja dodatkowa **5.1** poniżej. Po dokonaniu płatności związanych z zobowiązaniami pozostającymi do spłaty po dniu 31 grudnia 2018 r. zobowiązanie wykazane w bilansie zostaje usunięte z ksiąg. Część RAL, których nie dodano jeszcze do kategorii kosztów, nie została ujęta jako zobowiązania, ale zamiast tego wykazano ją poniżej.

Poniższe ujawnienia przedstawiają zatem kwoty na dzień 31 grudnia 2018 r., które UE zobowiązała się zapłacić w ramach wykonywania warunków umów i które mają zostać sfinansowane z przyszłych budżetów UE.

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2018	31.12.2017
Zobowiązania budżetowe pozostające do spłaty nieujęte jeszcze jako koszty	*5.1*	*235 836*	*221 391*
Zobowiązania prawne w zakresie zarządzania dzielonego w ramach bieżących WRF oczekujące na wdrożenie	*5.2*	*143 883*	*211 688*
Istotne zobowiązania prawne w innych dziedzinach	*5.3*	*18 126*	*20 030*
Ogółem		**397 845**	**453 109**

5.1. ZOBOWIĄZANIA BUDŻETOWE POZOSTAJĄCE DO SPŁATY NIEUJĘTE JESZCZE JAKO KOSZTY

w mln EUR

	31.12.2018	31.12.2017
Zobowiązania budżetowe pozostające do spłaty nieujęte jeszcze jako koszty	*235 836*	*221 391*

Powyższa kwota stanowi budżetowe zobowiązania pozostające do spłaty („Reste à Liquider") w wysokości 281 175 mln EUR (zob. tabela 4.4 w informacjach dodatkowych do sprawozdań z wykonania budżetu), pomniejszone o powiązane kwoty, które w bilansie ujęto jako zobowiązania, zaś w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności jako koszty. Zobowiązania budżetowe pozostające do spłaty (RAL) to kwota otwartych zobowiązań, w przypadku których nie dokonano jeszcze płatności lub umorzenia. Jak wyjaśniono powyżej, jest to normalna konsekwencja istnienia programów wieloletnich.

Należy zauważyć, że zaległe płatności zaliczkowe na dzień 31 grudnia 2018 r. wyniosły 50 mld EUR (zob. informacja dodatkowa **2.5**). Stanowią one zobowiązania budżetowe, które zostały zapłacone, prowadząc tym samym do zmniejszenia RAL, ale tylko w sytuacji, gdy wypłacone kwoty są nadal uważane za należące do UE – a nie do beneficjenta – do czasu wypełnienia zobowiązań umownych. Są więc takie jak RAL wykazywane powyżej, jednak nie są jeszcze ujmowane jako koszty.

5.2. ZOBOWIĄZANIA PRAWNE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA DZIELONEGO W RAMACH BIEŻĄCYCH WRF OCZEKUJĄCE NA WDROŻENIE

w mln EUR

Fundusze	Ramy finansowe na lata 2014–2020 (A)	Zaciągnięte zobowiązania prawne (B)	Zobowiązania budżetowe (C)	Zobowiązania prawne pomniejszone o zobowiązania budżetowe (=B-C)
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Fundusz Spójności	*262 408*	*262 408*	*179 831*	*82 578*
Europejski Fundusz Społeczny	*92 935*	*92 819*	*65 230*	*27 588*
Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa				*–*
Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym	*3 814*	*3 814*	*2 670*	*1 144*
DZIAŁ 1B: FUNDUSZE W RAMACH POLITYKI SPÓJNOŚCI	**359 157**	**359 041**	**247 731**	**111 310**
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich	*100 079*	*100 079*	*70 748*	*29 331*
Europejski Fundusz Morski i Rybacki	*5 749*	*5 749*	*4 048*	*1 702*
DZIAŁ 2: ZASOBY NATURALNE	**105 828**	**105 828**	**74 795**	**31 033**
Fundusz Azylu, Migracji i Integracji	*5 028*	*4 393*	*3 577*	*816*
Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego	*3 016*	*2 883*	*2 159*	*724*
DZIAŁ 3: BEZPIECZEŃSTWO I OBYWATELSTWO	**8 044**	**7 276**	**5 736**	**1 540**
Ogółem	**473 030**	**472 145**	**328 262**	**143 883**

Są to zobowiązania prawne, które UE zobowiązała się zapłacić przy przyjmowaniu programów operacyjnych związanych z zarządzaniem dzielonym. Decyzja Komisji w sprawie przyjęcia programu operacyjnego stanowi decyzję w sprawie finansowania w rozumieniu art. 110 rozporządzenia finansowego, a po jej notyfikacji zainteresowanemu państwu członkowskiemu – zobowiązanie prawne w rozumieniu tego rozporządzenia.

Art. 76 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów dotyczący europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych stanowi, że:

„Zobowiązania budżetowe Unii w odniesieniu do każdego programu są podejmowane w ratach rocznych dla każdego funduszu w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. Zobowiązania budżetowe związane z rezerwą wykonania w każdym programie są podejmowane oddzielnie od zobowiązań dla pozostałej alokacji dla programu".

Powyższa tabela zawiera kwotę ogółem określną w WRF (kolumna A) i przedstawia zobowiązania prawne, w odniesieniu do których nie zaciągnięto jeszcze zobowiązań budżetowych w WRF na lata 2014–2020 w dziale 1B, 2 i 3. Te zobowiązania prawne odnoszą się zatem do pozostających kwot, z których UE zaciągnie zobowiązania budżetowe, a następnie dokona wypłaty po dniu 31 grudnia 2018 r. W kolumnie B przedstawiono zobowiązania prawne zaciągnięte przez Komisję według stanu na koniec roku, zaś w kolumnie C przedstawiono zaciągnięte zobowiązania budżetowe w odniesieniu do tych zobowiązań prawnych na koniec roku.

5.3. ISTOTNE ZOBOWIĄZANIA PRAWNE W INNYCH DZIEDZINACH

w mln EUR

	31.12.2018	31.12.2017
Instrument „Łącząc Europę"	*11 554*	*12 676*
ITER	*1 489*	*1 496*
Program Copernicus	*1 267*	*1 841*
Galileo	*493*	*253*
Umowy w sprawie połowów	*46*	*133*
Zobowiązania — leasing operacyjny	*2 352*	*2 577*
Inne zobowiązania umowne	*924*	*1 054*
Ogółem	**18 126**	**20 030**

Kwoty te odzwierciedlają długoterminowe zobowiązania prawne, które nie mają jeszcze pokrycia w środkach na zobowiązania w budżecie na koniec roku. Z tytułu tych wiążących zobowiązań będą zaciągane zobowiązania budżetowe w ratach rocznych w przyszłych latach oraz będą dokonywane wypłaty środków.

Niektóre ważne programy (zob. poniżej) mogą być realizowane w rocznych ratach zgodnie z art. 112 ust. 2 rozporządzenia finansowego. Pozwala to UE na podejmowanie prawnych zobowiązań (podpisywanie umów o udzielenie dotacji, umów o delegowaniu zadań oraz umów w sprawie zamówienia publicznego) przekraczających dostępne środki na zobowiązania w danym roku. Z tego powodu znaczna kwota całkowitej alokacji na bieżące WRF mogła zostać już zaangażowana. Dotyczy to w szczególności programów opisanych poniżej:

Instrument „Łącząc Europę"

Instrument „Łącząc Europę" zapewnia pomoc finansową dla sieci transeuropejskich w formie wsparcia dla projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania w sektorach transportu oraz infrastruktury telekomunikacyjnej i energetycznej. Zobowiązania prawne dotyczące instrumentu „Łącząc Europę" obejmują okres wdrażania trwający od 2014 r. do 2023 r. w przypadku transportu i do 31.12.2024 r. w przypadku energii. Podstawą prawną tych zobowiązań jest rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1316/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające instrument „Łącząc Europę", zmieniające rozporządzenie (UE) nr 913/2010 oraz uchylające rozporządzenia (WE) nr 680/2007 i (WE) nr 67/2010 (tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. L 348 z 20 grudnia 2013), którego art. 19 przewiduje wykorzystanie rocznych rat.

Program Copernicus

Program Copernicus to unijny program obserwacji i monitorowania Ziemi – zob. również informacja dodatkowa **2.2**. Wymienione zobowiązania są zaciągane na okres do 2020 r. W oparciu o rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 377/2014 z dnia 3 kwietnia 2014 r. (Dz.U. L 122/44 z 24 kwietnia 2014) Komisja podpisała umowy o delegowaniu zadań z Europejską Agencją Kosmiczną (ESA), EUMETSAT-em, ośrodkiem Mercator i Europejskim Centrum Prognoz Średnioterminowych. Na podstawie art. 8 rozporządzenia nr 377/2014 zezwala się na korzystanie z rocznych rat.

ITER – międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy

Zobowiązania te mają pokrywać przyszłe potrzeby w zakresie finansowania obiektów ITER do 2021 r. Wkład UE (Euratom) na rzecz organizacji ITER, obejmujący także wkłady państw członkowskich i Szwajcarii, przekazywany jest za pośrednictwem wspólnego przedsięwzięcia „Fusion for Energy". Zobowiązania te są podejmowane w oparciu o decyzję Rady (Euratom) nr 791/2013 z dnia 13 grudnia 2013 r. zmieniającą decyzję 2007/198/Euratom powołującą Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej, która uprawnia do korzystania z rocznych rat. ITER utworzono w celu zarządzania obiektami ITER i zachęcania do wykorzystywania obiektów ITER, podejmowania działań w celu pozyskania społecznego zrozumienia i akceptacji dla energii termojądrowej oraz wszelkich innych działań niezbędnych do osiągnięcia wyznaczonych celów. Organizacja ITER obejmuje UE, Chiny, Indie, Rosję, Koreę Południową, Japonię i Stany Zjednoczone.

Galileo

Są to kwoty, które zobowiązano się przekazać na program Galileo, którego celem jest opracowanie europejskiego globalnego systemu nawigacji satelitarnej – zob. także informacja dodatkowa **2.2**. Wymienione zobowiązania są zaciągane na okres do 2020 r. W oparciu o rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1285/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. (Dz.U. L 347/1 z 20.12.2013) Komisja podpisała umowy o delegowaniu zadań z ESA. Na podstawie art. 9 rozporządzenia (UE) nr 1285/2013 zezwala się na korzystanie z rocznych rat.

Umowy w sprawie połowów

Są to zobowiązania zaciągnięte wobec państw trzecich w związku z działaniami realizowanymi na mocy międzynarodowych umów w sprawie połowów do 2023 r. Zobowiązania te podjęto w oparciu o decyzje Rady dotyczące poszczególnych państw trzecich (np. decyzję Rady (UE) 2019/385 z dnia 4 marca 2019 r. w sprawie zawarcia protokołu wykonawczego do Umowy o partnerstwie w sprawie połowów między Unią Europejską a Republiką Wybrzeża Kości Słoniowej (lata 2018–2024), Dz.U. L 70 z 12.3.2019) i uznawane za konkretne traktaty międzynarodowe, z którymi wiążą się wieloletnie prawa i obowiązki.

Zobowiązania — leasing operacyjny

Minimalne kwoty, które zobowiązano się zapłacić zgodnie z umowami zasadniczymi w pozostałym okresie obowiązywania tych umów leasingu, przedstawiają się następująco:

w mln EUR

	Minimalne opłaty leasingowe			
	< 1 rok	1–5 lat	> 5 lat	Ogółem
Budynki	*439*	*943*	*940*	*2 321*
Sprzęt informatyczny i inne wyposażenie	*9*	*21*	*0*	*31*
Ogółem	**448**	**964**	**940**	**2 352**

W związku z notyfikowaniem przez Zjednoczone Królestwo zamiaru wystąpienia z Unii Europejskiej oraz rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1718 z dnia 14 listopada 2018 r. zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 726/2004 siedziba Europejskiej Agencji Leków (EMA) została przeniesiona z Londynu do Amsterdamu. Obecnie obowiązująca umowa najmu pomieszczeń w Londynie wygasa w 2039 r., w związku z czym konieczne będzie przedterminowe rozwiązanie tej umowy lub zawarcie umowy zmiany przeznaczenia pomieszczeń lub podnajmu z osobą trzecią.

Kwoty ujęte w powyższej tabeli obejmują kwotę 468 mln EUR pozostającą do uiszczenia na podstawie tej umowy najmu, przy czym ewentualny przyszły wpływ finansowy netto w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zależy jednak od wyniku negocjacji dotyczących rozwiązania umowy z wynajmującym lub od warunków określonych w umowie podnajmu zawartej z osobą trzecią.

Inne zobowiązania umowne

Kwoty ujęte w tej pozycji odpowiadają kwotom zobowiązań, które mają zostać spłacone w okresie obowiązywania umów. Najbardziej znacząca kwota odnosi się do umów dotyczących nieruchomości Parlamentu Europejskiego (87 mln EUR).

6. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM

Poniższe informacje odnoszące się do zarządzania ryzykiem finansowym UE dotyczą:

- operacji zaciągania i udzielania pożyczek na pomoc finansową przeprowadzanych przez Komisję za pośrednictwem: europejskiego mechanizmu stabilizacji finansowej, wsparcia bilansu płatniczego i pomocy makrofinansowej, działań Euratomu oraz na pożyczki udzielane z pożyczonych funduszy EWWiS w likwidacji;

- operacji finansowych przeprowadzonych przez Komisję w celu wykonania budżetu UE, w tym pobierania grzywien;

- aktywów przechowywanych w funduszach na potrzeby gwarancji budżetowych: Funduszu Gwarancyjnym dla działań zewnętrznych, funduszu gwarancyjnym EFIS i Funduszu Gwarancyjnym EFIS; oraz

- instrumentów finansowych finansowanych z budżetu UE.

6.1. RODZAJE RYZYKA

Ryzyko rynkowe polega na tym, że wartość godziwa instrumentu finansowego lub przyszłe przepływy pieniężne z nim związane będą ulegać wahaniom ze względu na zmiany cen rynkowych. Ryzyko rynkowe niesie ze sobą nie tylko potencjał strat, ale i potencjał zysków. Obejmuje ono ryzyko walutowe, ryzyko stopy procentowej oraz inne ryzyko cenowe (UE nie jest narażona na znaczące inne ryzyko cenowe).

- Ryzyko walutowe polega na tym, że wartość operacji UE lub jej inwestycji jest uzależniona od zmian kursów walutowych. Ryzyko to wynika ze zmiany ceny jednej waluty w stosunku do drugiej.

- Ryzyko stopy procentowej polega na możliwości spadku wartości papierów wartościowych, w szczególności obligacji, na skutek wzrostu stóp procentowych. Z reguły wyższe stopy procentowe prowadzą do niższych cen obligacji o stałym oprocentowaniu i odwrotnie.

Ryzyko kredytowe to ryzyko straty spowodowanej niespłaceniem przez dłużnika/pożyczkobiorcę pożyczki lub innej linii kredytowej (kwoty głównej lub odsetek, bądź obu) lub niewywiązaniem się w inny sposób z obowiązków umownych. Zdarzenia związane z niewykonaniem zobowiązania obejmują opóźnienia w dokonywaniu spłat, restrukturyzację spłat pożyczkobiorcy i upadłość.

Ryzyko płynności to ryzyko wynikające z trudności w sprzedaży składnika aktywów; np. ryzyko, że danego papieru wartościowego lub składnika aktywów nie będzie można sprzedać na rynku na tyle szybko, aby uniknąć straty lub wywiązać się ze zobowiązania.

6.2. POLITYKA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Wykonanie budżetu UE w coraz większym stopniu wiąże się z wykorzystaniem instrumentów finansowych programów operacyjnych. Więcej informacji na ten temat znajduje się w informacji dodatkowej **2.4.1**.

Cechą wspólną większości instrumentów finansowych jest to, że ich wykonanie zostało powierzone albo grupie EBI (w tym EFI), albo innym instytucjom finansowym w oparciu o umowę między Komisją a instytucją finansową. W umowach podpisanych z tymi instytucjami finansowymi określono surowe warunki oraz obowiązki, jakim podlegają pośrednicy, aby zapewnić właściwe zarządzanie środkami UE i sprawozdawczość w tym zakresie. Po zadeklarowaniu wkładu finansowego do jednego z instrumentów środki przekazywane są na rachunek bankowy specjalnie w tym celu utworzony przez instytucję finansową (tj. rachunek powierniczy). W zależności od rodzaju instrumentu instytucja finansowa może wykorzystać te środki na rachunku powierniczym do udzielania pożyczek, emisji instrumentów dłużnych, inwestowania w instrumenty kapitałowe lub uruchomienia gwarancji. Wpływy z instrumentów finansowych muszą co do zasady zostać zwrócone do budżetu UE.

Ryzyko w przypadku tych instrumentów finansowych jest ograniczone do pułapu określonego w odnośnych umowach, a konkretnie do kwoty przewidzianej w budżecie na dany instrument. Ponieważ Komisja ponosi często pierwszą stratę, a instrumenty są przeznaczone na finansowanie beneficjentów

o wyższym poziomie ryzyka (którzy mają trudności z uzyskaniem finansowania od pożyczkodawców komercyjnych), prawdopodobne jest, że budżet UE poniesie pewne straty.

Wycena instrumentów finansowych

Podane poniżej klasy aktywów finansowych i zobowiązań finansowych nie są wyceniane według wartości godziwej: środki pieniężne i ich ekwiwalenty, udzielone pożyczki, należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany, zaciągnięte pożyczki i inne zobowiązania finansowe wycenione po zamortyzowanym koszcie. Wartość bilansową tych aktywów i zobowiązań finansowych uznaje się za zbliżoną do ich wartości godziwej.

Operacje zaciągania i udzielania pożyczek na pomoc finansową

UE dokonuje transakcji zaciągania i udzielania pożyczek oraz zarządza związanymi z nimi zasobami finansowymi, w stosownych przypadkach zgodnie z odpowiednimi rozporządzeniem Rady i PE, decyzjami Rady, oraz, w stosownych przypadkach, z wewnętrznymi wytycznymi. Odpowiednie jednostki operacyjne korzystają z opracowanych przez nie zbiorów procedur dotyczących poszczególnych dziedzin, takich jak zaciąganie i udzielanie pożyczek czy zarządzanie zasobami finansowymi. Operacje udzielania pożyczek finansowane są za pomocą zaciąganych pożyczek wzajemnych, które nie powodują powstawania otwartych pozycji stopy procentowej czy otwartych pozycji walutowych.

Zasoby finansowe

Reguły i zasady dotyczące zarządzania operacjami finansowymi Komisji określono w rozporządzeniu Rady nr 609/2014 (zmienionym rozporządzeniem Rady 804/2016) i w rozporządzeniu finansowym.

Na podstawie wspomnianych rozporządzeń obowiązują następujące główne zasady:

- Państwa członkowskie wpłacają środki na poczet zasobów własnych na rachunki otwarte w tym celu w imieniu Komisji przez administrację finansową lub krajowy bank centralny. Komisja może obciążać wspomniane rachunki jedynie w celu zaspokojenia potrzeb w zakresie środków pieniężnych.

- Państwa członkowskie wpłacają środki na poczet zasobów własnych w swojej walucie krajowej, natomiast płatności Komisji są denominowane głównie w EUR.

- Nie można przekraczać stanu rachunków bankowych otwartych w imieniu Komisji. Ograniczenie to nie ma zastosowania do rachunków Komisji prowadzonych na potrzeby zasobów własnych w przypadku niewykonania zobowiązań z tytułu pożyczek zaciągniętych lub gwarantowanych na mocy rozporządzeń i decyzji Rady UE oraz – na pewnych warunkach – w przypadku gdy zapotrzebowanie na zasoby pieniężne przekracza środki na rachunkach.

- Środki pieniężne na rachunkach bankowych prowadzonych w walutach innych niż euro są wykorzystywane do płatności w tych samych walutach lub okresowo przeliczane na euro.

Oprócz rachunków prowadzonych na potrzeby zasobów własnych Komisja otwiera inne rachunki w bankach centralnych i bankach komercyjnych w celu dokonywania płatności i otrzymywania wpływów innych niż z tytułu składek państw członkowskich do budżetu.

Operacje skarbcowe i płatnicze są w dużej mierze zautomatyzowane i opierają się na nowoczesnych systemach informatycznych. Aby zagwarantować bezpieczeństwo systemu oraz zapewnić rozdział obowiązków zgodnie z przepisami rozporządzenia finansowego, standardami kontroli wewnętrznej Komisji i zasadami audytu, stosuje się określone procedury.

Zarządzanie operacjami skarbcowymi i płatniczymi Komisji regulują zawarte na piśmie wytyczne i procedury, które mają na celu ograniczenie ryzyka operacyjnego i finansowego oraz zapewnienie odpowiedniego poziomu kontroli. Wspomniane wytyczne i procedury odnoszą się do różnych obszarów działań (np.: wykonywanie płatności i zarządzanie środkami pieniężnymi, prognozy przepływów pieniężnych, ciągłość działania itd.), a ich przestrzeganie jest regularnie sprawdzane. Ponadto Dyrekcja Generalna ds. Budżetu i Dyrekcja Generalna ds. Gospodarczych i Finansowych wymieniają się informacjami na temat zarządzania ryzykiem i najlepszych praktyk.

Grzywny

Tymczasowo zainkasowane grzywny: depozyty

Kwoty otrzymane przed 2010 r. pozostają na rachunkach bankowych w bankach specjalnie wybranych do zdeponowania tymczasowo zainkasowanych grzywien. Wyboru banków dokonuje się zgodnie z procedurami przetargowymi określonymi w rozporządzeniu finansowym. Umieszczenie środków w określonych bankach wynika z wewnętrznej polityki zarządzania ryzykiem, w której określone są wymogi dotyczące ratingu kredytowego oraz kwota środków, jaką można umieścić w stosunku do kapitału własnego kontrahenta. Określane jest i oceniane ryzyko finansowe i operacyjne, a ponadto regularnie sprawdzane jest przestrzeganie wewnętrznych zasad i procedur.

Tymczasowo zainkasowane grzywny: portfel BUFI

Grzywny nałożone i tymczasowo zainkasowane od 2010 r. są inwestowane w specjalnie w tym celu utworzone portfel – BUFI. Portfel ten ma przede wszystkim na celu zmniejszenie zagrożeń związanych z rynkami finansowymi i równe traktowanie wszystkich podmiotów, na które nałożono grzywnę, poprzez zapewnienie gwarantowanego zwrotu obliczonego na tej samej podstawie. Zarządzaniem aktywami w przypadku tymczasowo zainkasowanych grzywien zajmuje się Komisja, która działa zgodnie z wewnętrznymi wytycznymi dotyczących zarządzania aktywami. Odpowiednie jednostki operacyjne korzystają z opracowanych przez nie podręczników dotyczących procedur w zakresie poszczególnych dziedzin, takich jak zarządzanie zasobami finansowymi. Regularnie określane jest i oceniane ryzyko finansowe i operacyjne, a ponadto weryfikowane jest przestrzeganie wewnętrznych zasad i procedur.

Celem działalności związanej z zarządzaniem aktywami jest zainwestowanie grzywien tymczasowo wpłaconych na rachunek Komisji, w taki sposób, aby:

- zapewnić łatwą dostępność środków w razie potrzeby,
- starając się przy tym w zwykłych okolicznościach uzyskać zwrot z inwestycji, który przeciętnie odpowiada referencyjnej stopie zwrotu z funduszu BUFI po odliczeniu poniesionych kosztów, przy jednoczesnym zachowaniu wartości nominalnej grzywien wypłaconych na poczet portfela przed wejściem w życie nowego rozporządzenia finansowego w sierpniu 2018 r.

Inwestycje są zasadniczo ograniczone do następujących kategorii: depozyty terminowe w bankach centralnych państw członkowskich, agencjach obsługujących dług państwowy w strefie euro, należących w całości do skarbu państwa lub objętych gwarancjami państwa bankach lub instytucjach ponadnarodowych, a także obligacje, weksle i certyfikaty depozytowe wystawiane przez państwa lub instytucje ponadnarodowe.

Gwarancje bankowe

W posiadaniu Komisji znajdują się gwarancje o znacznej wartości wystawione przez instytucje finansowe w związku z grzywnami nakładanymi przez Komisję na przedsiębiorców naruszających unijne reguły konkurencji (zob. informacja dodatkowa **2.6.1.2**). Przedstawienie gwarancji przez ukarane przedsiębiorstwo stanowi alternatywę dla dokonania tymczasowej zapłaty. Gwarancjami zarządza się zgodnie z wewnętrzną polityką zarządzania ryzykiem. Określane jest i oceniane ryzyko finansowe i operacyjne, a ponadto regularnie sprawdzane jest przestrzeganie wewnętrznych zasad i procedur.

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych

Zasady zarządzania aktywami Funduszu Gwarancyjnego określono w porozumieniu między Komisją a EBI z dnia 25 listopada 1994 r. oraz jego kolejnych zmianach z 17/23 września 1996 r., 8 maja 2002 r., 25 lutego 2008 r., 9 listopada 2010 r. i 28 października 2018 r. Fundusz Gwarancyjny jest obsługiwany wyłącznie w euro. Inwestycji dokonuje się tylko w tej walucie, aby uniknąć wszelkiego ryzyka walutowego. Zarządzanie aktywami opiera się na tradycyjnych zasadach ostrożności, stosowanych w przypadku działalności finansowej. Przy zarządzaniu funduszem konieczne jest zwracanie szczególnej uwagi na ograniczanie ryzyka i dbałość o to, aby zbywanie i przenoszenie aktywów, którymi zarządza fundusz, następowało bez większych opóźnień, przy uwzględnieniu stosownych zobowiązań.

Fundusz Gwarancyjny EFIS

Fundusz Gwarancyjny EFIS został ustanowiony rozporządzeniem w sprawie EFIS – **zob. informacja dodatkowa 2.4.1**. Zasady zarządzania aktywami funduszu określono w decyzji Komisji C(2016) 165 z dnia 21 stycznia 2016 r. Zarządzając aktywami, należy zapewniać wystarczającą płynność na wypadek

uruchomienia gwarancji i jednocześnie zmierzać do maksymalizacji stopy zwrotu z aktywów oraz dążyć do poziomu ryzyka zapewniającego utrzymanie wysokiego stopnia bezpieczeństwa i stabilności.

Fundusz gwarancyjny EFZR

Fundusz gwarancyjny EFZR ustanowiono rozporządzeniem w sprawie EFZR – zob. informacja dodatkowa **2.4.1**. Komisja zarządza aktywami funduszu gwarancyjnego EFZR zgodnie z wytycznymi wewnętrznymi i wytycznymi dotyczącymi zarządzania aktywami określonymi w załączniku 1 do decyzji Komisji C(2017) 7693 z dnia 22 listopada 2017 r. Aktywami zarządza się w taki sposób, aby zapewniać wystarczającą płynność na wypadek uruchomienia gwarancji i jednocześnie zmierzać do maksymalizacji stopy zwrotu z aktywów oraz dążyć do poziomu ryzyka zapewniającego utrzymanie wysokiego stopnia bezpieczeństwa i stabilności.

6.3. RYZYKO WALUTOWE

Ekspozycja UE na ryzyko walutowe związane z instrumentami finansowymi – pozycja netto na koniec roku

w mln EUR

	31.12.2018						
	USD	GBP	DKK	SEK	EUR	Inne	Ogółem
Aktywa finansowe							
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	*619*	57	*18*	*7*	*14 725*	*17*	*15 443*
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*(475)*	–	–	–	*491*	–	*16*
*Pożyczki**	*6*	0	–	–	*56*	*5*	*67*
Należności	*19*	4 109	*99*	*109*	*20 026*	*303*	*24 664*
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	*49*	*1 524*	*290*	*406*	*14 338*	*1 505*	*18 113*
	218	**5 690**	**407**	**523**	**49 635**	**1 830**	**58 303**
Zobowiązania finansowe							
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	–	–	–	–	*(20)*	*(2)*	*(22)*
Zobowiązania	*(2)*	*(1)*	*(0)*	*(0)*	*(32 218)*	*(5)*	*(32 227)*
	(2)	**(1)**	**(0)**	**(0)**	**(32 238)**	**(7)**	**(32 249)**
Ogółem	**216**	**5 689**	**407**	**523**	**17 397**	**1 824**	**26 055**

w mln EUR

	31.12.2017						
	USD	GBP	DKK	SEK	EUR	Inne	Ogółem
Aktywa finansowe							
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	*680*	57	*17*	*56*	*12 806*	*16*	*13 632*
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*(632)*	–	–	–	*655*	–	*23*
*Pożyczki**	*6*	0	–	–	*123*	*7*	*137*
Należności	*15*	549	*63*	*86*	*11 591*	*62*	*12 366*
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	*49*	*3 180*	*27*	*693*	*18 468*	*1 694*	*24 111*
	118	**3 787**	**107**	**835**	**43 642**	**1 779**	**50 268**
Zobowiązania finansowe							
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	–	–	–	–	–	*(2)*	*(2)*
Zobowiązania	*(4)*	*(2)*	*(0)*	*(1)*	*(39 029)*	*(12)*	*(39 048)*
	(4)	**(2)**	**(0)**	**(1)**	**(39 029)**	**(14)**	**(39 050)**
Ogółem	**114**	**3 785**	**107**	**834**	**4 613**	**1 765**	**11 218**

** Z wyłączeniem pożyczek wzajemnych na pomoc finansową.*

Umocnienie się euro wobec innych walut o 10 % miałoby następujące skutki:

w mln EUR

	Wynik ekonomiczny			
	USD	GBP	DKK	SEK
2018	*(7)*	*(512)*	*(35)*	*(47)*
2017	*(5)*	*(339)*	*(8)*	*(71)*

w mln EUR

	Aktywa netto			
	USD	GBP	DKK	SEK
31.12.2018	*(13)*	*(5)*	*(2)*	*(1)*
31.12.2017	*(5)*	*(5)*	*(2)*	*(5)*

Osłabienie się euro wobec tych samych walut o 10 % miałoby następujące skutki:

w mln EUR

	Wynik ekonomiczny			
	USD	GBP	DKK	SEK
2018	*9*	*625*	*43*	*57*
2017	*6*	*414*	*10*	*87*

w mln EUR

	Aktywa netto			
	USD	GBP	DKK	SEK
31.12.2018	*16*	*6*	*2*	*1*
31.12.2017	*7*	*6*	*2*	*6*

Operacje zaciągania i udzielania pożyczek na pomoc finansową

Ponieważ większość aktywów i zobowiązań finansowych jest w euro, UE nie jest narażona na ryzyko walutowe.

Zasoby finansowe

Środki na poczet zasobów własnych wpłacane przez państwa członkowskie w walutach innych niż euro są przechowywane na rachunkach przeznaczonych na potrzeby zasobów własnych, zgodnie z rozporządzeniem Rady 609/2014 (zmienionym rozporządzeniem Rady 804/2016). Są one przeliczane na euro, w przypadku gdy są potrzebne do wykonania płatności. Procedury stosowane do zarządzania tymi środkami są określone w wyżej wymienionym rozporządzeniu. W ograniczonej liczbie przypadków środki te są bezpośrednio wykorzystywane do wykonania płatności w danych walutach.

Komisja posiada w bankach komercyjnych rachunki prowadzone w walutach państw UE innych niż euro, a także w USD i CHF w celu wykonywania płatności w tych walutach. Środki na tych rachunkach są uzupełniane w zależności od kwoty płatności, jakie mają zostać wykonane, w wyniku czego salda tych rachunków nie są narażone na ryzyko walutowe.

Wpływy różne (wpływy inne niż wpływy na poczet zasobów własnych) otrzymywane w walutach innych niż euro są przelewane na rachunki Komisji prowadzone w tej samej walucie, jeżeli są one niezbędne do wykonania płatności, albo przeliczane na euro i przekazywane na rachunki prowadzone w euro. Środki na rachunkach zaliczkowych prowadzonych w walutach innych niż euro są uzupełniane w zależności od szacowanej kwoty lokalnych płatności krótkoterminowych, które mają być wykonane w tej samej walucie. Salda na tych rachunkach nie mogą przekraczać odnośnych pułapów.

Grzywny

Tymczasowo zainkasowane grzywny (depozyty i portfel BUFI) oraz gwarancje bankowe

Ponieważ wszystkie grzywny są nakładane i wpłacane w euro, nie ma w ich przypadku ryzyka walutowego.

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych

Aktywa finansowe funduszu są denominowane w euro, ryzyko walutowe zatem nie występuje. Pożyczki będące przedmiotem subrogacji UE w wyniku uruchomienia funduszu w związku z zaleganiem z płatnością przez pożyczkobiorcę realizowane są w oryginalnej walucie i tym samym narażają UE na ryzyko walutowe. Nie prowadzi się działalności służącej zrównoważeniu wahań kursu obcej waluty (działalności zabezpieczającej) ze względu na niepewność co do terminu spłaty pożyczki.

Fundusz Gwarancyjny EFIS

Fundusz Gwarancyjny EFIS działa obecnie w dwóch walutach – EUR i USD. Ryzyko walutowe jest zarządzane poprzez zawieranie kontraktów na instrumenty pochodne (walutowe kontrakty typu forward), które zabezpieczają wartość rynkową portfela inwestycji w USD. Maksymalną niezabezpieczoną ekspozycję na ryzyko kursowe walutowe ustalono na 1 % całkowitej wartości portfela w ramach wartości odniesienia i rocznych przydziałów strategicznych. W związku z tym zmiany dotyczące podwyższenia lub obniżenia wartości rynkowej inwestycji w USD powyżej lub poniżej 1 % spowodowałyby przywrócenie równowagi handlowej (nowy kontrakt terminowy typu forward o tym samym lub przeciwnym kierunku), odpowiednio dostosowując lub odwracając pozycję zabezpieczaną. Ponowne dostosowanie zabezpieczenia może być również spowodowane zmianami kursu wymiany EUR/USD.

Pożyczki będące przedmiotem subrogacji UE w wyniku uruchomienia funduszu w związku z zaleganiem z płatnością przez pożyczkobiorcę realizowane są w oryginalnej walucie i tym samym narażają UE na ryzyko walutowe. W przypadku pożyczek będących przedmiotem subrogacji nie podejmuje się działań służących zrównoważeniu wahań kursu obcej waluty (działań zabezpieczających) ze względu na niepewność co do terminu spłaty pożyczek.

Fundusz gwarancyjny EFZR

Fundusz gwarancyjny EFZR obecnie obejmuje wyłącznie aktywa wyrażone w EUR, ale w wytycznych dotyczących zarządzania aktywami dla funduszu gwarancyjnego EFZR przewidziano możliwość inwestycji w określone aktywa denominowane w innych walutach niż EUR.

6.4. RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ

Poniższa tabela ilustruje wrażliwość na zmiany stopy procentowej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży przy założeniu, że możliwa jest zmiana poziomu stóp procentowych o +/- 100 punktów bazowych (1 %).

w mln EUR

	Wzrost (+) / spadek (–) w punktach bazowych	Wpływ na aktywa netto
2018: Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	*+100*	*(348)*
	-100	*374*
2017: Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	*+100*	*(359)*
	-100	*382*

Operacje zaciągania i udzielania pożyczek na pomoc finansową

Ze względu na charakter działalności UE w zakresie zaciągania i udzielania pożyczek znaczna część jej aktywów i zobowiązań jest oprocentowana. Nie istnieje jednak żadne ryzyko stopy procentowej, gdyż zaciągnięte pożyczki są niwelowane przez odpowiadające im pożyczki udzielane na analogicznych warunkach (pożyczki wzajemne).

Zasoby finansowe

Komisja nie zaciąga pożyczek pieniężnych, w związku z czym nie jest narażona na ryzyko stopy procentowej. Od sald na poszczególnych rachunkach bankowych naliczane są jednak odsetki. Komisja wprowadziła w związku z tym środki zapewniające, aby dochody z tytułu odsetek od środków zdeponowanych na jej rachunkach bankowych stale odzwierciedlały rynkowe stopy procentowe, a także ich ewentualne wahania.

Rachunki otwarte przez administracje finansowe państw członkowskich na potrzeby wpływów na poczet zasobów własnych nie generują odsetek i są prowadzone nieodpłatnie. Rachunki prowadzone przez krajowe banki centralne mogą generować odsetki według oficjalnych stawek stosowanych przez każdą z instytucji. Ze względu na to, że odsetki generowane na niektórych z tych rachunków obecnie mogą mieć wartość ujemną, stosowane są odpowiednie procedury zarządzania środkami pieniężnymi w celu zminimalizowania salda na tych rachunkach.

Ponadto rachunki prowadzone na potrzeby zasobów własnych są chronione przed wszelkimi ujemnymi odsetkami zgodnie z rozporządzeniem Rady nr 609/2014 zmienionym rozporządzeniem Rady 2016/804.

Salda jednodniowych depozytów składanych na rachunkach w bankach komercyjnych generują codziennie dochody z tytułu odsetek. Opiera się to na zmiennym oprocentowaniu rynkowym, do którego stosuje się marżę umowną (dodatnią lub ujemną). Minimalny poziom stopy procentowej stosowanej przez banki komercyjne zgodnie z warunkami umownymi jest z reguły zerowy. W związku z tym nie ma ryzyka, że dochody z tytułu odsetek Komisji będą naliczane według stopy procentowej niższej niż rynkowa.

Grzywny

Tymczasowo zainkasowane grzywny (depozyty, portfel BUFI) oraz gwarancje bankowe

Tymczasowo zainkasowane grzywny inwestuje się w portfel instrumentów rynku pieniężnego i obligacje długoterminowe o średnim czasie trwania wynoszącym 2,58 roku.

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych

Środki z Funduszu Gwarancyjnego inwestuje się w portfel instrumentów rynku pieniężnego i obligacje długoterminowe, przy czym łączny średni czas trwania portfela wynosi 2,58 roku.

Fundusz Gwarancyjny EFIS

Środki z Funduszu Gwarancyjnego EFIS inwestuje się w portfel instrumentów rynku pieniężnego i obligacje długoterminowe, przy czym łączny średni czas trwania portfela wynosi 2,4 roku.

Fundusz gwarancyjny EFZR

Jako że tworzenie pierwszych rezerw budżetowych rozpoczęto dopiero pod koniec 2018 r., fundusz gwarancyjny EFZR obejmuje głównie środki pieniężne w bankach centralnych. Średni czas trwania portfela wynosi 0,03 roku.

6.5. RYZYKO KREDYTOWE

Kwotami, które odzwierciedlają ekspozycję UE na ryzyko kredytowe na koniec okresu sprawozdawczego, są wartości bilansowe instrumentów finansowych ujęte w informacji dodatkowej **2**.

Analiza wiekowa aktywów finansowych, które nie utraciły wartości

w mln EUR

	Ogółem	Inne niż przeterminowane i objęte utratą wartości	Przeterminowane, ale bez utraty wartości		
			< 1 rok	1–5 lat	> 5 lat
Pożyczki	*53 939*	*53 939*	*0*	*–*	*–*
Należności	*24 664*	*14 737*	*6 585*	*3 209*	*134*
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*16*	*16*	*–*	*–*	*–*
Ogółem na 31.12.2018	**78 620**	**68 692**	**6 585**	**3 209**	**134**
Pożyczki	*54 981*	*54 980*	*0*	*–*	*–*
Należności	*12 366*	*8 905*	*2 894*	*359*	*208*
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*23*	*23*	*–*	*–*	*–*
Ogółem na 31.12.2017	**67 369**	**63 908**	**2 894**	**359**	**208**

Należności o okresie zapadalności poniżej 1 roku obejmują należności dotyczące grzywien za naruszenie zasad konkurencji w wysokości 6 366 mln EUR, natomiast należności o okresie zapadalności od 1 roku do 5 lat obejmują należności dotyczące grzywien za naruszenie zasad konkurencji w wysokości 3 136 mln EUR. Wcześniej przedstawione kwoty są w dużej mierze objęte gwarancjami bankowymi, dzięki czemu Komisja jest w niewielkim stopniu narażona na ryzyko kredytowe. Przedstawienie gwarancji przez ukarane przedsiębiorstwo stanowi alternatywę dla dokonania tymczasowej zapłaty.

Jakość kredytowa aktywów finansowych, które nie są ani zaległe, ani objęte utratą wartości

w mln EUR

	31.12.2018					
	Dostępne do sprzedaży*	Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt**	Pożyczki	Należności	Środki pieniężne	Ogółem
Kontrahenci z zewnętrznym ratingiem kredytowym						
Rating prime i wysoki	*9 019*	*16*	*98*	*9 064*	*14 950*	*33 146*
Rating średnio-wysoki	*3 209*	*–*	*23 513*	*755*	*2 740*	*30 217*
Rating średnio-niski	*1 765*	*–*	*25 775*	*1 456*	*181*	*29 177*
Rating nieinwestycyjny	*–*	*–*	*4 488*	*200*	*221*	*4 909*
	13 993	**16**	**53 874**	**11 475**	**18 092**	**97 449**
Kontrahenci bez zewnętrznego ratingu kredytowego						
Grupa 1	*–*	*–*	*64*	*3 262*	*21*	*3 347*
Grupa 2	*–*	*–*	*2*	*0*	*–*	*2*
	–	**–**	**66**	**3 262**	**21**	**3 349**
Ogółem	**13 993**	**16**	**53 939**	**14 737**	**18 113**	**100 797**

w mln EUR

	31.12.2017					
	Dostępne do sprzedaży*	Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt**	Pożyczki	Należności	Środki pieniężne	Ogółem
Kontrahenci z zewnętrznym ratingiem kredytowym						
Rating prime i wysoki	*8 068*	*16*	*143*	*2 989*	*19 261*	*30 477*
Rating średnio-wysoki	*1 794*	*–*	*23 585*	*293*	*3 977*	*29 650*
Rating średnio-niski	*2 186*	*–*	*27 195*	*846*	*463*	*30 691*
Rating nieinwestycyjny	*–*	*–*	*3 977*	*110*	*389*	*4 476*
	12 048	**16**	**54 901**	**4 239**	**24 090**	**95 293**
Kontrahenci bez zewnętrznego ratingu kredytowego						
Grupa 1	*–*	*6*	*80*	*4 665*	*21*	*4 772*
Grupa 2	*–*	*–*	*–*	*1*	*–*	*1*
	–	**6**	**80**	**4 666**	**21**	**4 773**
Ogółem	**12 048**	**23**	**54 980**	**8 904**	**24 111**	**100 067**

* *Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (z wyłączeniem instrumentów kapitałowych i jednolitego funduszu).*
** *Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt.*

W powyższej tabeli nie uwzględniono aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży w formie instrumentów kapitałowych bez zewnętrznego ratingu kredytowego. Cztery wymienione kategorie ryzyka są zasadniczo oparte na kategoriach ratingów zewnętrznych agencji ratingowych i odpowiadają następującym ratingom:

- Rating prime i wysoki: Moody's: P-1, Aaa – Aa3; S&P: A-1+, A-1, AAA – AA -; Fitch: F1+, F1, AAA – AA- i równoważne
- Rating średnio-wysoki: Moody's: P-2, A1 – A3; S&P: A-2, A+ - A-; Fitch: F2, A+ - A- i równoważne
- Rating średnio-niski: Moody's: P-3, Baa1 – Baa3, S&P A-3, BBB+ - BBB-; Fitch: F-3, BBBB+ - BBB- i równoważne
- Rating nieinwestycyjny: Moody's: not prime, Ba1 – C; S&P: B, C, BB+ - D; Fitch: B, C, BB+ - D i równoważne

UE wykorzystuje wymienione kategorie ratingu agencji zewnętrznych jako punkt odniesienia dla instrumentów finansowych i banków komercyjnych, ale może – po dokonaniu własnej analizy indywidualnych przypadków – przechowywać środki finansowe w jednej z powyższych kategorii ryzyka, nawet jeżeli co najmniej jedna z wyżej wymienionych agencji ratingowych obniżyła rating odnośnego kontrahenta. Jeżeli chodzi o kontrahentów nieobjętych ratingiem, grupa 1 odnosi się do dłużników bez odnotowanego niewykonania zobowiązania, a grupa 2 odnosi się do dłużników, którzy znaleźli się w sytuacji niewykonania zobowiązania.

Kwoty wykazane powyżej w ramach pożyczek i należności zakwalifikowanych do ratingu nieinwestycyjnego odnoszą się głównie do pożyczek w ramach wsparcia finansowego wypłaconych przez Komisję państwom członkowskim znajdującym się w trudnej sytuacji finansowej oraz należności od niektórych państw członkowskich na mocy przepisów dotyczących zasobów własnych lub innej podstawy prawnej. Kwota środków pieniężnych odnosi się do zasobów własnych przechowywanych na rachunkach bankowych otwartych przez administracje finansowe lub przez banki centralne państw członkowskich w celu wpłacania składek na poczet zasobów własnych, zgodnie z przepisami wyżej wymienionego rozporządzenia. Komisja może dokonywać obciążeń na tych rachunkach wyłącznie w celu pokrycia potrzeb gotówkowych wynikających z wykonania budżetu.

Operacje zaciągania i udzielania pożyczek na pomoc finansową

Ekspozycją na ryzyko kredytowe zarządza się przede wszystkim poprzez uzyskanie gwarancji państwowych (w przypadku Euratomu), następnie za pośrednictwem Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych (pomoc makrofinansowa i Euratom), potem przez możliwość pobrania niezbędnych środków finansowych z rachunków Komisji prowadzonych na potrzeby zasobów własnych w państwach członkowskich i wreszcie poprzez budżet UE.

W przepisach dotyczących zasobów własnych pułap płatności na poczet zasobów własnych określono na poziomie 1,20 % DNB państw członkowskich i w ciągu 2018 r. na pokrycie środków na płatności faktycznie wykorzystano 0,90 %. Oznacza to, że na dzień 31 grudnia 2018 r. na pokrycie tych gwarancji dostępny był margines w wysokości 0,30 %. W tym celu UE ma prawo zwrócić się do wszystkich państw członkowskich, aby zapewnić przestrzeganie zobowiązań prawnych UE wobec jej pożyczkodawców.

Zasoby finansowe

Większa część zasobów finansowych Komisji, zgodnie z rozporządzeniem Rady nr 609/2014 (zmienionym rozporządzeniem Rady 2016/804) w sprawie zasobów własnych, jest przechowywana na rachunkach otwartych przez państwa członkowskie w celu wpłacania swoich składek (na poczet zasobów własnych). Wszystkie tego rodzaju rachunki to rachunki otwarte przez administracje finansowe państw członkowskich lub rachunki prowadzone w krajowych bankach centralnych. Instytucje te niosą ze sobą najmniejsze ryzyko kredytowe (lub ryzyko kontrahenta) dla Komisji, gdyż ekspozycja pozostaje po stronie państwa członkowskiego. Jeśli chodzi o część zasobów finansowych Komisji przechowywaną w bankach komercyjnych, na potrzeby dokonywania płatności uzupełnia się środki na tych rachunkach dopiero wtedy, kiedy jest to niezbędne. Zarządzanie tym procesem odbywa się automatycznie za pośrednictwem systemu zarządzania środkami pieniężnymi. Na każdym rachunku utrzymywany jest minimalny stan środków pieniężnych, dostosowany do średniej kwoty dokonywanych z niego dziennych płatności. W rezultacie łączne kwoty utrzymywane przez noc na tych rachunkach pozostają stale na niskich poziomach (ogółem średnio mniej niż 80 mln EUR rozłożonych na ok. 20 rachunkach), dzięki czemu zapewnia się ograniczenie ekspozycji Komisji na ryzyko. Kwoty te należy postrzegać w odniesieniu do sald środków finansowych ogółem, które wahały się w 2018 r. w przedziale od 6 mld EUR do 37 mld EUR, przy ogólnej kwocie płatności dokonanych w 2018 r. z rachunków Komisji, która przekroczyła 155 mld EUR.

Dodatkowo przy wyborze banków komercyjnych zastosowanie mają szczegółowe wytyczne w celu dalszego zminimalizowania ryzyka kontrahenta, na które narażona jest Komisja.

- Wszystkie banki komercyjne są wybierane w drodze zaproszenia do składania ofert. Aby zostać dopuszczonym do udziału w procedurach przetargowych, wymagane jest posiadanie minimalnego krótkoterminowego ratingu kredytowego na poziomie P-1 przyznanego przez agencję ratingową Moody's lub na poziomie równoważnym. W szczególnych i należycie uzasadnionych okolicznościach można dopuścić niższy poziom ratingu.

- Ratingi kredytowe banków komercyjnych, w których Komisja posiada rachunki, są monitorowane codziennie.

- W delegaturach poza UE rachunki zaliczkowe są prowadzone w lokalnych bankach wybranych w drodze uproszczonej procedury przetargowej. Wymagany poziom ratingu uzależniony jest od uwarunkowań lokalnych i może znacząco różnić się w poszczególnych państwach. Aby zmniejszyć ekspozycję na ryzyko, salda na tych rachunkach utrzymywane są na jak najniższym poziomie (przy uwzględnieniu potrzeb operacyjnych), przechowywane na nich środki są regularnie uzupełniane, a obowiązujące pułapy są co roku poddawane przeglądowi.

Grzywny

Tymczasowo zainkasowane grzywny: depozyty

Banki, w których zdeponowane są środki z tytułu grzywien tymczasowo zainkasowanych przed 2010 r., wybiera się w procedurze przetargowej zgodnie z polityką zarządzania ryzykiem, w której określone są wymogi dotyczące ratingu kredytowego oraz kwota środków, które można zdeponować w stosunku do kapitału własnego kontrahenta.

W przypadku banków komercyjnych, które wybiera się specjalnie w celu zdeponowania w nich tymczasowo zainkasowanych grzywien, wymagany jest co do zasady minimalny długoterminowy rating na poziomie A (S&P lub równoważny) przyznany przez dwie agencje ratingowe. W przypadku gdy rating tych banków zostaje obniżony, stosuje się specjalne środki. Ponadto kwota zdeponowana w każdym banku jest ograniczona do określonej części procentowej jego środków własnych, która różni się w zależności od ratingu każdej instytucji. Przy obliczaniu takiego pułapu uwzględnia się także kwotę nierozliczonych gwarancji udzielonych Komisji przez tę instytucję. Zgodność złożonych depozytów z obowiązującymi wymogami wynikającymi z prowadzonej polityki podlega regularnej kontroli.

Tymczasowo zainkasowane grzywny: portfel BUFI

W przypadku inwestycji związanych z długiem państwowym realizowanych z tymczasowo zainkasowanych grzywien nakładanych od 2010 r. Komisja jest narażona na ryzyko kredytowe. Największa koncentracja ekspozycji przypada na Hiszpanię, ponieważ odsetek inwestycji w tym kraju wynosi 16 % portfela. Pięć państw o największej ekspozycji (Hiszpania, Francja, Luksemburg, Niemcy i Włochy) stanowi łącznie 67 % portfela inwestycyjnego. Średni ważony rating kredytowy portfela to A (rating S&P lub równoważny).

Gwarancje bankowe

Polityka zarządzania ryzykiem stosowana w odniesieniu do przyjmowania takich gwarancji zapewnia Komisji wysoką jakość kredytową. Zgodność nierozliczonych gwarancji z obowiązującymi wymogami wynikającymi z prowadzonej polityki podlega regularnej kontroli.

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych

W uzgodnionych wytycznych dotyczących zarządzania aktywami lub w strategii inwestycyjnej z portfela skarbowego ustanowiono określone progi i ograniczenia, aby zmniejszyć ekspozycję portfela na ryzyko kredytowe. Takie progi i ograniczenia obejmują kryteria kwalifikowalności, bezwzględne limity kredytowe w ujęciu nominalnym w zależności od kategorii emitenta, względne limity koncentracji w zależności od kategorii emitenta oraz limity koncentracji dla poszczególnych emisji. Wszystkie inwestycje posiadają rating na poziomie co najmniej inwestycyjnym.

Fundusz Gwarancyjny EFIS

W wytycznych dotyczących zarządzania aktywami oraz w strategiach dotyczących ryzyka i strategiach inwestycyjnych wyznaczono określone progi i ograniczenia, aby zmniejszyć ekspozycję portfela, który zazwyczaj ogranicza się do ratingu na poziomie inwestycyjnym, na ryzyko kredytowe. Średni ważony rating kredytowy portfela to A (rating S&P lub równoważny).

Ponieważ według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. Banque de France jest wyłącznym kontrahentem dla wszystkich pozostających do spłaty kontraktów walutowych typu forward, do tego dnia nie wprowadzono żadnych elementów powodujących poprawę kredytowania, takich jak zabezpieczenia, umowy o kompensowaniu zobowiązań lub gwarancje. W przypadku walutowych instrumentów pochodnych posiadających dodatnią wartość godziwą na koniec okresu sprawozdawczego maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe odpowiada wartości aktywów netto bilansu.

Fundusz gwarancyjny EFZR

W wytycznych dotyczących zarządzania aktywami oraz w strategiach dotyczących ryzyka i strategiach inwestycyjnych wyznaczono określone progi i ograniczenia, aby zmniejszyć ekspozycję portfela na ryzyko kredytowe, która zazwyczaj ogranicza się do ratingu na poziomie inwestycyjnym. Średni ważony rating kredytowy portfela to AAA (rating S&P lub równoważny), a określa się go, stosując rating państwa wobec środków pieniężnych utrzymywanych w banku centralnym.

6.6. RYZYKO PŁYNNOŚCI

Analiza zobowiązań finansowych stosownie do okresu pozostałego do umownego terminu wymagalności

w mln EUR

	< 1 rok	1–5 lat	> 5 lat	Ogółem
Zaciągnięte pożyczki	*(2 350)*	*(17 363)*	*(34 158)*	*(53 872)*
Zobowiązania	*(32 227)*	*–*	*–*	*(32 227)*
Inne	*(252)*	*(648)*	*(1 112)*	*(2 012)*
Ogółem na 31.12.2018	**(34 829)**	**(18 011)**	**(35 270)**	**(88 110)**
Zaciągnięte pożyczki	*(6 700)*	*(14 862)*	*(33 279)*	*(54 841)*
Zobowiązania	*(39 048)*	*–*	*–*	*(39 048)*
Inne	*(150)*	*(665)*	*(1 255)*	*(2 070)*
Ogółem na 31.12.2017	**(45 898)**	**(15 527)**	**(34 534)**	**(95 959)**

Instrumenty finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt

w mln EUR

	< 1 rok	1–5 lat	> 5 lat	Ogółem
Płatności dokonywane w ramach instrumentu pochodnego	*(490)*	*(2)*	*(6)*	*(498)*
Płatności otrzymywane w ramach instrumentu pochodnego	*477*	*–*	*–*	*477*
Przepływy pieniężne netto na 31.12.2018	**(14)**	**(2)**	**(6)**	**(21)**
Płatności dokonywane w ramach instrumentu pochodnego	*(634)*	*(2)*	*–*	*(635)*
Płatności otrzymywane w ramach instrumentu pochodnego	*638*	*–*	*–*	*638*
Przepływy pieniężne netto na 31.12.2017	**5**	**(2)**	**–**	**3**

Operacje zaciągania i udzielania pożyczek na pomoc finansową

Ryzyko utraty płynności wynikające z zaciągniętych pożyczek zasadniczo niwelują odpowiadające im pożyczki udzielane na analogicznych warunkach (pożyczki wzajemne). W przypadku pomocy makrofinansowej i Euratomu Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych służy za rezerwę płynności (lub zabezpieczenie) na wypadek niewykonania zobowiązania lub zwłoki w płatności ze strony pożyczkobiorców. W przypadku bilansu płatniczego rozporządzeniem Rady 431/2009 ustanowiono procedurę, która zapewnia wystarczająco dużo czasu na uruchomienie środków poprzez rachunki Komisji prowadzone na potrzeby zasobów własnych w państwach członkowskich. W przypadku EFSM rozporządzeniem Rady 407/2010 ustanowiono podobną procedurę.

Zasoby finansowe

Zasady budżetu UE gwarantują, że ogólne zasoby środków pieniężnych na dany rok są zawsze wystarczające do wykonania wszystkich płatności. Kwota składek państw członkowskich ogółem wraz z różnymi wpływami równa się bowiem kwocie środków na płatności na dany rok budżetowy. Składki państw członkowskich wpływają jednak w ciągu całego roku w postaci dwunastu miesięcznych rat, a tymczasem płatności charakteryzuje pewna sezonowość. Ponadto zgodnie z rozporządzeniem Rady 609/2014 (w sprawie metod i procedury udostępniania zasobów własnych, zmienionym rozporządzeniem Rady nr 804/2016) składki państw członkowskich związane z budżetami korygującymi zatwierdzonymi w danym miesiącu (N) stają się dostępne dopiero pierwszego dnia roboczego w miesiącu N+1 (jeżeli zostały zatwierdzone przed 16. dniem danego miesiąca) albo pierwszego dnia roboczego w miesiącu N+2 (jeżeli zostały zatwierdzone w 16. dniu danego miesiąca lub później), natomiast związane z nimi środki na płatności dostępne są natychmiast.

Obowiązujące procedury dotyczące regularnych prognoz w zakresie środków pieniężnych mają zagwarantować, że zasoby finansowe będą zawsze wystarczające na zrealizowanie płatności, jakie mają zostać wykonane w danym miesiącu, a w razie potrzeby można wezwać państwa członkowskie do przekazania środków na poczet zasobów własnych lub środków dodatkowych z wyprzedzeniem do wysokości określonego pułapu i pod pewnymi warunkami. Sezonowy charakter wydatków i ogólne ograniczenia budżetowe w ostatnich latach sprawiły, że konieczne stało się uważniejsze monitorowanie tempa dokonywania płatności w ciągu roku. Oprócz tego, w kontekście bieżących operacji finansowych

Komisji, automatyczne narzędzia zarządzania środkami pieniężnymi gwarantują odpowiednią płynność na wszystkich rachunkach bankowych Komisji na co dzień.

Grzywny

Tymczasowo zainkasowane grzywny: portfel BUFI

Zarządzanie funduszem opiera się na zasadzie, że aktywa mają mieć wystarczający stopień płynności i mobilizacyjności w stosunku do odpowiednich zobowiązań. W skład portfela wchodzą głównie wysoce płynne papiery wartościowe, które mogą zostać sprzedane w celu pokrycia nieprzewidzianych wypływów środków pieniężnych. Ponadto udział środków pieniężnych, ekwiwalentów środków pieniężnych i papierów wartościowych, których termin zapadalności przypada w ciągu 1 roku, wynosi 23 %.

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych

Zarządzanie funduszem opiera się na zasadzie, że aktywa mają mieć wystarczający stopień płynności i mobilizacyjności w stosunku do odpowiednich zobowiązań. Kwota aktywów pieniężnych dostępnych w ramach funduszu jest zatem wystarczająca do pokrycia krótkoterminowych wypływów. Ponadto udział środków pieniężnych, ekwiwalentów środków pieniężnych i papierów wartościowych, których termin zapadalności przypada w ciągu 1 roku, wynosi 9,2 %.

Fundusz Gwarancyjny EFIS

Zarządzanie Funduszem Gwarancyjnym EFIS opiera się na zasadzie, że aktywa mają mieć wystarczający stopień płynności i mobilizacyjności w stosunku do odpowiednich zobowiązań. W skład portfela wchodzą aktywa płynne, które mogą zostać sprzedane w celu pokrycia nieprzewidzianych wypływów środków pieniężnych. Ponadto udział środków pieniężnych, ekwiwalentów środków pieniężnych i papierów wartościowych, których termin zapadalności przypada w ciągu 1 roku, wynosi 22 %.

Kontrakty na instrumenty pochodne rozlicza się brutto na podstawie ich umownego terminu zapadalności. Zobowiązania pokrywa się, sprzedając aktywa zdenominowane w USD lub przeprowadzając transakcje typu *swap*, w ramach których może dojść do wypływów środków pieniężnych z uwagi na wystąpienie różnic kursowych.

Jeżeli chodzi o wymogi dotyczące zabezpieczenia/wymogi depozytowe, środki w zakresie zarządzania płynnością nie są konieczne, ponieważ obecny kontrahent hedgingowy zgodził się współpracować z Komisją bez ustanawiania jakichkolwiek wymogów dotyczących zabezpieczenia/wymogów związanych z wezwaniem do uzupełnienia depozytu.

Fundusz gwarancyjny EFZR

Zarządzanie funduszem gwarancyjnym EFZR opiera się na zasadzie, że aktywa mają mieć wystarczający stopień płynności i mobilizacyjności w stosunku do odpowiednich zobowiązań.

Portfel w 97 % składa się ze środków pieniężnych utrzymywanych na rachunkach bieżących.

Inne instrumenty finansowe – pochodne zobowiązania finansowe

W 2017 r. UE zawarła kontrakt na instrumenty pochodne (opcję walutową) obejmujący dewaluację kursu wymiany walut w związku z pożyczkami udzielonymi przez instytucje finansowe (zob. informacja dodatkowa **2.11.2**). Ponadto gwarancja UE w odniesieniu do portfeli kapitałowych posiadanych przez grupę EBI skutkuje zobowiązaniem finansowym na pokrycie zmian lub utraty wartości bazowych inwestycji. Jeżeli chodzi o inne instrumenty finansowe finansowane z budżetu UE, kwota, za którą UE ponosi odpowiedzialność w ramach tych instrumentów, nie może przekraczać kwoty zobowiązania, co ogranicza ryzyko płynności.

7. UJAWNIENIE INFORMACJI NA TEMAT PODMIOTÓW POWIĄZANYCH

7.1. PODMIOTY POWIĄZANE

Do podmiotów powiązanych UE zalicza się jednostki UE objęte konsolidacją, jednostki stowarzyszone i przedstawicieli kadry kierowniczej najwyższego szczebla tych jednostek. Transakcje między tymi jednostkami stanowią część normalnych operacji UE i jako takie – zgodnie z regułami rachunkowości UE – nie są objęte szczególnymi obowiązkami informacyjnymi.

7.2. ŚWIADCZENIA PRZYSŁUGUJĄCE KADRZE KIEROWNICZEJ NAJWYŻSZEGO SZCZEBLA

Do celów prezentacji informacji na temat transakcji podmiotów powiązanych dotyczących kadry kierowniczej najwyższego szczebla UE osoby te pogrupowano w pięć kategorii:

Kategoria 1: przewodniczący Rady Europejskiej, przewodniczący Komisji i prezes Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

Kategoria 2: wiceprzewodniczący Komisji i wysoki przedstawiciel Unii Europejskiej ds. wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz pozostali wiceprzewodniczący Komisji

Kategoria 3: sekretarz generalny Rady, członkowie Komisji, sędziowie i rzecznicy generalni Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, prezes i członkowie Sądu, prezes i członkowie Sądu do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej, europejski rzecznik praw obywatelskich i europejski inspektor ochrony danych

Kategoria 4: prezes i członkowie Trybunału Obrachunkowego

Kategoria 5: urzędnicy instytucji i agencji o najwyższym zaszeregowaniu

Informacje o przysługujących im uprawnieniach przedstawiono poniżej – pozostałe informacje dostępne są także w opublikowanym na portalu Europa regulaminie pracowniczym, który stanowi oficjalny dokument opisujący prawa i obowiązki wszystkich urzędników UE. Przedstawiciele kadry kierowniczej najwyższego szczebla nie otrzymali od UE żadnych pożyczek o preferencyjnym oprocentowaniu.

ŚWIADCZENIA FINANSOWE PRZYSŁUGUJĄCE KADRZE KIEROWNICZEJ NAJWYŻSZEGO SZCZEBLA

EUR

Świadczenie (na pracownika)	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3	Kategoria 4	Kategoria 5
Wynagrodzenie podstawowe (miesięcznie)	*27 903,32*	*25 274,75 - 26 285,75*	*20 219,80 - 22 747,28*	*21 837,39 - 23 252,78*	*12 856,84 - 20 219,80*
Dodatek mieszkaniowy/zagraniczny	*15 %*	*15 %*	*15 %*	*15 %*	*0-4 %-16 %*
Dodatki rodzinne:					
na gospodarstwo domowe (% wynagrodzenia)	2 % + 187,69	2 % + 187,69	2 % + 187,69	2 % + 187,69	2 % + 187,69
na dziecko pozostające na utrzymaniu	410,11	410,11	410,11	410,11	410,11
przedszkolny	100,18	100,18	100,18	100,18	100,18
edukacyjny lub	278,25	278,25	278,25	278,25	278,25
edukacyjny – gdy dziecko uczy się w szkole innej niż zapewniana przez zakład pracy rodzica	556,5	556,5	556,5	556,5	556,5
Dodatek dla sędziów-przewodniczących	*nie dotyczy*	*nie dotyczy*	*638,43*	*nie dotyczy*	*nie dotyczy*
Dodatek reprezentacyjny	*1 512,12*	*971,82*	*638,43*	*nie dotyczy*	*nie dotyczy*
Roczne koszty podróży	*nie dotyczy*	*nie dotyczy*	*nie dotyczy*	*nie dotyczy*	*nie dotyczy*
Przelewy do państw członkowskich:					
dodatek edukacyjny*	tak	tak	tak	tak	tak
% wynagrodzenia*	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %
% wynagrodzenia bez zastosowania współczynnika korygującego	maks. 25 %	maks. 25 %	maks. 25 %	maks. 25 %	maks. 25 %
Koszty reprezentacyjne	*zwracane*	*zwracane*	*zwracane*	*nie dotyczy*	*nie dotyczy*
Objęcie stanowiska:					
Koszty zagospodarowania	55 806,65	50 549,49 - 52 571,49	40 439,60 - 45 494,55	43 674,78 - 46 505,55	zwracane
Koszty podróży rodziny	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane
Koszty przeprowadzki	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane
Opuszczenie stanowiska:					
Koszty ponownego zagospodarowania	27 903,32	25 274,75 - 26 285,75	20 219,80 - 22 747,28	21 837,39 - 23 252,78	zwracane
Koszty podróży rodziny	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane
Koszty przeprowadzki	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane
Przeniesienie (% wynagrodzenia)**	40 % - 65 %	40 % - 65 %	40 % - 65 %	40 % - 65 %	nie dotyczy
Ubezpieczenie zdrowotne	pokryte	pokryte	pokryte	pokryte	pokryte
Świadczenia emerytalno-rentowe (% wynagrodzenia, przed opodatkowaniem)	*maks. 70 %*	*maks. 70 %*	*maks. 70 %*	*maks. 70 %*	*maks. 70 %*
Odliczenia:					
Podatek od wynagrodzenia	8 % - 45 %	8 % - 45 %	8 % - 45 %	8 % - 45 %	8 % - 45 %
Ubezpieczenie zdrowotne(% wynagrodzenia)	*1,7 %*	*1,7 %*	*1,7 %*	*1,7 %*	*1,7 %*
Specjalny podatek od wynagrodzenia	7 %	7 %	7 %	7 %	6-7 %
Odliczenie emerytalne	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	10,0 %
Liczba osób na koniec roku	**3**	**6**	**93**	**28**	**112**

** Przy zastosowaniu współczynnika korygującego.*

*** Wypłacane przez pierwsze 3 lata po opuszczeniu stanowiska.*

8. ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU BILANSOWYM

Na dzień podpisania niniejszego sprawozdania finansowego księgowy Komisji nie wiedział ani nie został powiadomiony o żadnych istotnych zdarzeniach, które wymagałyby zamieszczenia odrębnych informacji w tej sekcji. Roczne sprawozdanie finansowe i powiązane informacje dodatkowe opracowano, wykorzystując najnowsze dostępne informacje, co znalazło swoje odzwierciedlenie w przedstawionych informacjach.

9. ZAKRES KONSOLIDACJI

A. JEDNOSTKI KONTROLOWANE (52)

1. Instytucje i organy konsultacyjne (11)

Parlament Europejski
Rada Europejska
Komisja Europejska
Europejski Trybunał Obrachunkowy
Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
Europejska Służba Działań Zewnętrznych
Europejski Inspektor Ochrony Danych
Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny
Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich
Komitet Regionów
Rada Unii Europejskiej

2. Agencje UE (39)

2.1. Agencje wykonawcze (6)

Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego
Agencja Wykonawcza ds. Konsumentów, Zdrowia, Rolnictwa i Żywności
Agencja Wykonawcza ds. Badań Naukowych
Agencja Wykonawcza ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw
Agencja Wykonawcza ds. Innowacyjności i Sieci
Agencja Wykonawcza Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych

2.2. Agencje zdecentralizowane (33)

Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego
Europejska Agencja Leków
Organ Nadzoru Europejskiego GNSS
Europejska Agencja Chemikaliów
Fusion for Energy (Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej)
Eurojust
Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn
Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy
Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób
Europejska Agencja Środowiska
Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego
Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki
Europejski Urząd Nadzoru Bankowego
Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu
Urząd Organu Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej
Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex)
eu-LISA (Europejska Agencja ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości)
Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności
Europejska Agencja Kolejowa
Wspólnotowy Urząd Ochrony Odmian Roślin
Europejska Agencja Kontroli Rybołówstwa
Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii
Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej
Europejski Urząd Policji (EUROPOL)
Europejska Agencja Bezpieczeństwa Lotniczego
Europejska Agencja ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji
Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej
Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych
Centrum Tłumaczeń dla Organów Unii Europejskiej
Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych
Europejska Fundacja Kształcenia
Europejska Fundacja na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy
Agencja Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania (CEPOL)

3. Inne jednostki kontrolowane (2)

Europejska Wspólnota Węgla i Stali (w likwidacji)
Europejski Instytut Innowacji i Technologii

B. JEDNOSTKI STOWARZYSZONE (1)

Europejski Fundusz Inwestycyjny

MNIEJSZE JEDNOSTKI

Wymienione poniżej jednostki nie zostały włączone do skonsolidowanego sprawozdania finansowego UE za 2018 r. przy wykorzystaniu metody praw własności z uwagi na fakt, że uznano je za nieistotne:

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Bioprzemysłu

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Bioprzemysłu to partnerstwo publiczno-prywatne (PPP) zawiązane między UE a Konsorcjum na rzecz Bioprzemysłu. Celem Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Bioprzemysłu jest zapewnienie pełnego wykorzystania europejskiego potencjału w obszarze biogospodarki dzięki przekształcaniu pozostałości i odpadów biologicznych w bardziej ekologiczne produkty codziennego użytku przy wykorzystaniu innowacyjnych technologii i biorafinerii, które leżą u podstaw biogospodarki.

Wspólne Przedsiębiorstwo „Czyste niebo”

Wspólne Przedsiębiorstwo „Czyste niebo” to największy europejski program badawczy, którego celem jest opracowywanie innowacyjnych, nowoczesnych technologii służących ograniczaniu poziomu emisji CO2, emisji gazów oraz emisji hałasu przez statki powietrzne. Finansowane w ramach programu „Horyzont 2020” Wspólne Przedsiębiorstwo „Czyste niebo” przyczynia się do zacieśniania współpracy między europejskimi przedsiębiorstwami lotniczymi, umacnia globalne przywództwo Europy w dziedzinie lotnictwa oraz zwiększa jej konkurencyjność.

Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Leków Innowacyjnych (IMI)

Wspólne Przedsiębiorstwo IMI to największa inicjatywa publiczno-prywatna w Europie, której celem jest przyspieszenie prac nad lepszymi i bezpieczniejszymi lekami dla pacjentów. Inicjatywa IMI to wspólne przedsięwzięcie realizowane przez Unię Europejską i stowarzyszenie zrzeszające przedstawicieli przemysłu farmaceutycznego.

Wspólne Przedsięwzięcie „Podzespoły i układy elektroniczne w służbie wiodącej pozycji Europy” (ECSEL) (połączenie dawnego Wspólnego Przedsiębiorstwa ARTEMIS i Wspólnego Przedsiębiorstwa ENIAC)

Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL to PPP zajmujące się podzespołami i układami elektronicznymi, które zawiązano w celu wypełnienia luki pomiędzy badaniami naukowymi a praktycznym zastosowaniem ich wyników, dostosowania strategii w celu zwiększenia poziomu inwestycji na szczeblu europejskim i krajowym oraz budowania zaawansowanego ekosystemu.

Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych (FCH)

Wspólne Przedsiębiorstwo FCH to PPP wspierające działalność badawczą, działalność związaną z rozwojem technologicznym i działalność demonstracyjną w obszarze technologii związanych z ogniwami paliwowymi i energią wodorową w Europie. Jego celem jest przyspieszenie tempa wprowadzania tych technologii na rynek i wykorzystanie ich potencjału jako instrumentu przyczyniającego się do zapewnienia niskoemisyjnego systemu energetycznego.

Wspólne Przedsięwzięcie SESAR

SESAR to PPP odpowiedzialne za modernizację europejskiego systemu zarządzania ruchem lotniczym poprzez koordynowanie i koncentrowanie wszystkich podejmowanych na szczeblu UE działań w zakresie badań naukowych i innowacji istotnych z punktu widzenia zarządzania ruchem lotniczym.

Wspólne Przedsięwzięcie Shift2Rail

Shift2Rail to pierwsza europejska wspólna inicjatywa technologiczna w obszarze kolei, której celem jest dążenie do skoncentrowania działań w obszarze badań naukowych i innowacji oraz rozwiązań rynkowych w taki sposób, aby przyspieszyć tempo przekształcania nowych i zaawansowanych technologii w innowacyjne produkty kolejowe.

Roczne sprawozdania finansowe powyższych podmiotów są dostępne na ich stronach internetowych.

OMÓWIENIE I ANALIZA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

ROK BUDŻETOWY 2018

Należy zauważyć, że w związku z zaokrągleniem danych liczbowych do mln EUR może się wydawać, że niektóre dane finansowe w poniższych tabelach nie sumują się.

SPIS TREŚCI

1. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE UE: SYTUACJA FINANSOWA W 2018 R. 109
1.1. PRZYCHODY 109
1.2. KOSZTY 110
1.3. AKTYWA 111
1.4. ZOBOWIĄZANIA 118
2. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM I NIEPEWNOŚCIĄ W WYKONANIU BUDŻETU UE 119
2.1. OTOCZENIE MAKROEKONOMICZNE 119
2.2. BUDŻETOWE ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE NA POMOC FINANSOWĄ 120
2.3. GWARANCJE BUDŻETOWE 121
2.4. REZERWA DLA NOWYCH INSTALACJI (NER) 300 122

Celem tej części sprawozdania finansowego, zatytułowanej „Omówienie i analiza sprawozdania finansowego", jest ułatwienie czytelnikom lepszego zrozumienia informacji na temat sytuacji finansowej, wyników finansowych i przepływów pieniężnych przedstawionych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym UE. Informacje przedstawione w niniejszej części „Sprawozdanie finansowe – omówienie i analiza" nie zostały poddane badaniu.

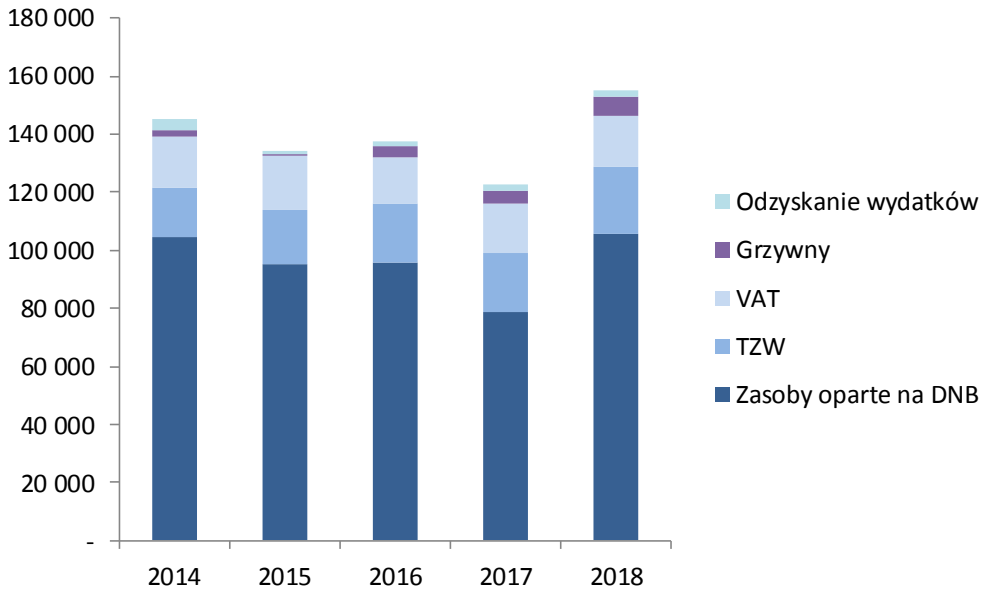
1. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE UE: SYTUACJA FINANSOWA W 2018 R.

1.1. PRZYCHODY

Skonsolidowane przychody UE obejmują kwoty związane z transakcjami wymiany oraz transakcjami innymi niż transakcje wymiany, przy czym te drugie są najbardziej znaczące.

W poniższej tabeli zawarto przegląd najważniejszych kategorii transakcji innych niż transakcje wymiany.

Zmiany poziomu przychodów z głównych transakcji innych niż transakcje wymiany w mln EUR na przestrzeni pięciu lat

Ponieważ dochody budżetowe powinny odpowiadać wydatkom budżetowym (lub je przekraczać), wyżej przedstawiona tendencja w zakresie dochodów wynika przede wszystkim z płatności dokonywanych każdego roku. W 2018 r. skonsolidowane przychody wzrosły w porównaniu z rokiem poprzednim o 20 % – do 163 mld EUR – głównie z następujących powodów:

- poziom zasobów własnych opartych na DNB wzrósł o 27 mld EUR, czyli o 35 % w porównaniu z rokiem poprzednim. Efekt ten odzwierciedla przede wszystkim wpływ zwiększenia środków na płatności w budżecie na 2018 r. Ten gwałtowny wzrost wiąże się przede wszystkim z niskim poziomem zasobów własnych opartych na DNB w 2017 r. oraz wpływem nadwyżki budżetowej z 2016 r., w kwocie 6,4 mld EUR, ujętej w pozycji „Inne przychody z transakcji innych niż transakcje wymiany". W 2018 r. nadwyżka budżetowa z 2017 r., ujęta w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności na dzień 31 grudnia 2018 r., była znacznie niższa i wyniosła 0,6 mld EUR, co wyjaśnia – z jednej strony – konieczność zwiększenia zasobów własnych opartych na DNB, zważywszy, że zasoby własne oparte na DNB wykorzystywane są do sfinansowania tej części budżetu, która nie jest objęta żadnym innym rodzajem przychodów, oraz – z drugiej strony – spadek w pozycji „Inne przychody";

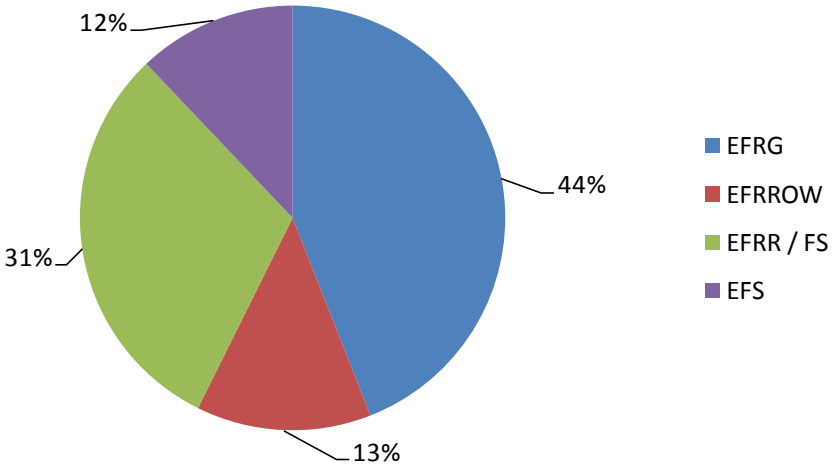
- poziom tradycyjnych zasobów własnych wzrósł o 2,2 mld EUR w związku z naruszeniem przepisów UE przez Zjednoczone Królestwo w okresie od listopada 2011 r. do października 2017 r. W wyniku tego naruszenia naliczono również odsetki za zwłokę w wysokości 1,3 mld EUR, co wyjaśnia wzrost przychodów finansowych; oraz

- poziom nałożonych przez UE grzywien za naruszenie zasad konkurencji wzrósł w porównaniu z poziomem w 2017 r. o 2 mld EUR w wyniku naruszeń prawa przez podmioty prywatne.

1.2. KOSZTY

Główny składnik kosztów ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym stanowią płatności transferowe w ramach zarządzania dzielonego, co obejmuje następujące funduszy: (i) Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG), (ii) Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz inne instrumenty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, (iii) Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Fundusz Spójności (FS) oraz (iv) Europejski Fundusz Społeczny (EFS). Fundusze te stanowiły niemal 66 % łącznych kosztów w 2018 r. – podział przedstawiono na wykresie poniżej.

Względne znaczenie głównych kosztów wydatkowanych przez państwa członkowskie (zarządzanie dzielone) w roku budżetowym 2018

Koszty poniesione w ramach zarządzania bezpośredniego wiążą się z wykonaniem budżetu przez Komisję, agencje wykonawcze oraz fundusze powiernicze. W ramach zarządzania pośredniego budżet wydatkowany jest przez inne agencje i organy UE, państwa trzecie, organizacje międzynarodowe i inne podmioty.

Koszty poniesione w ramach zarządzania bezpośredniego i pośredniego stanowiły ok. 19 % łącznych kosztów (28,5 mld EUR) i utrzymywały się na stabilnym poziomie w porównaniu z poprzednim rokiem budżetowym.

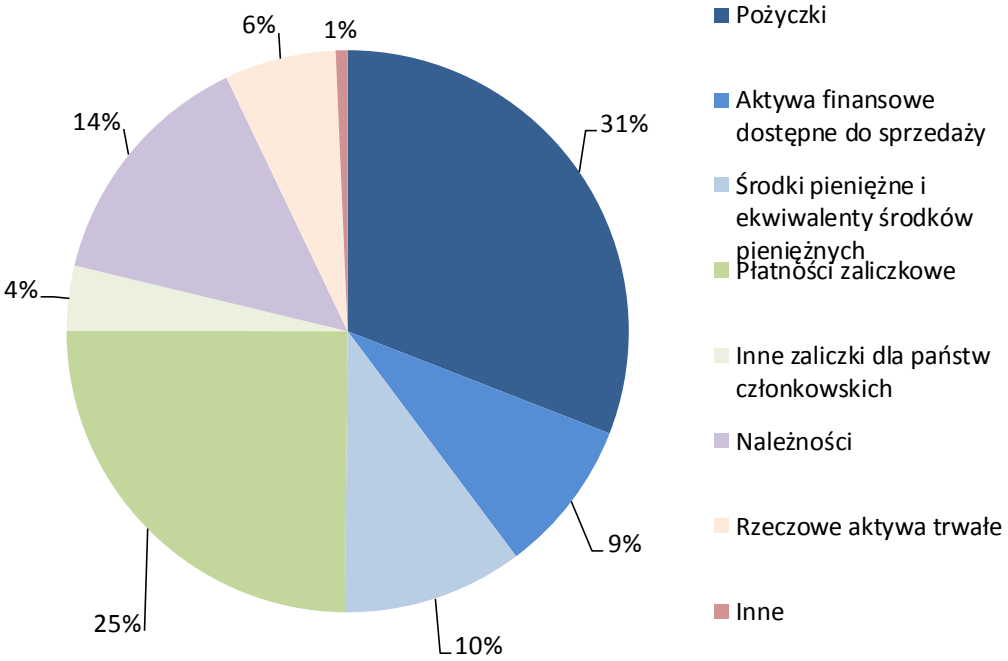
UE ujmuje także jako koszty pewne przyszłe zobowiązania płatnicze, nawet jeżeli nie zapisano ich jeszcze na kontach budżetowych opartych na zasadzie kasowej. Znaczne kwoty wykazano w zobowiązaniach i biernych rozliczeniach międzyokresowych kosztów dotyczących rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich, a także w zobowiązaniach z tytułu świadczeń emerytalno-rentowych i świadczeń pracowniczych w związku z prawami emerytalnymi i innymi prawami przysługującymi po okresie zatrudnienia nabytymi przez komisarzy, posłów do PE oraz personel.

Ogółem koszty wzrosły o 16 % do 149 mld EUR, w porównaniu z rokiem 2017, a wzrost ten wynika głównie z kosztów, które są związane z programami realizowanymi przez państwa członkowskie i które wzrosły o około 24 %, tj. 19,8 mld EUR, w wyniku większych kosztów ponoszonych w związku z obecną fazą realizacji programów charakteryzującą się intensywniejszym wdrażaniem. Do tego wzrostu przyczyniły się głównie programy EFRR i Fundusz Spójności oraz EFS, które łącznie odpowiadają za wzrost na poziomie 17,2 mld EUR.

1.3. AKTYWA

Najbardziej znacząca pozycja po stronie aktywów w bilansie dotyczy aktywów finansowych (udzielone pożyczki, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, środki pieniężne) oraz kwot płatności zaliczkowych, które stanowią ok. 79 % aktywów UE.

Struktura skonsolidowanych aktywów UE

Na dzień 31 grudnia 2018 r. aktywa wynosiły ogółem 174,4 mld EUR, co stanowi wzrost o około 5 %. Główne zmiany obejmowały:

- wzrost należności krótkoterminowych o 12,5 mld EUR, który bezpośrednio wiąże się ze wzrostem przychodów w 2018 r. niezainkasowanych w dniu sprawozdawczym;
- powyższy wpływ został częściowo skompensowany zmniejszeniem środków pieniężnych i ich ekwiwalentów o 6 mld EUR (zob. poniżej);
- wzrost aktywów finansowych o 1 mld EUR głównie związany z finansowaniem funduszu gwarancyjnego na operacje EFIS; oraz
- wzrost rzeczowych aktywów trwałych o 0,4 mld EUR, co jest związane z dalszym rozwojem aktywów kosmicznych (Galileo i Copernicus).

Ogólnie rzecz biorąc, instytucje i organy UE starają się utrzymywać stan środków pieniężnych i ich ekwiwalentów na niskim poziomie. Saldo środków pieniężnych na koniec roku wynoszące 18,1 mld EUR jest niższe niż w 2017 r. i składają się na nie następujące główne elementy:

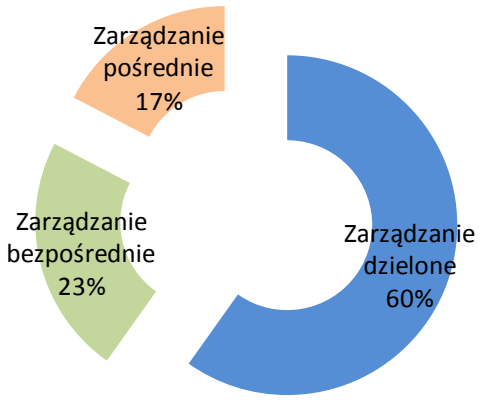
- Jeżeli chodzi o zasoby własne, saldo zasobów finansowych na koniec roku obejmuje kwotę 0,75 mld EUR wpłaconą z góry przez niektóre państwa członkowskie w związku z przyjęciem 6. budżetu korygującego w 2018 r.
- Kwota grzywien nałożonych przez Komisję w związku z naruszeniami reguł konkurencji, tj. 1,4 mld EUR, ostatecznie zainkasowana w 2018 r., ale jeszcze nieuwzględniona w żadnym budżecie korygującym, została również ujęta w saldzie zasobów finansowych na koniec roku.
- Saldo zasobów finansowych obejmuje również środki wynikające z dochodów przeznaczonych na określony cel i inne środki na płatności w wysokości 7,4 mld EUR.

Płatności zaliczkowe

Należy zwrócić uwagę, że znaczny wpływ na poziom płatności zaliczkowych ma cykl WRF – na przykład na początku okresu obowiązywania WRF można spodziewać się wypłat dużych zaliczek dla państw członkowskich w ramach polityki spójności. Komisja dokłada wszelkich starań, aby zapewnić utrzymanie poziomów płatności zaliczkowych na odpowiednim poziomie. Trzeba znaleźć równowagę między zapewnieniem wystarczającego finansowania projektów a terminowym ujmowaniem wydatków.

Łączna kwota płatności zaliczkowych (z wyłączeniem innych zaliczek dla państw członkowskich i wkładów do funduszu powierniczego Bêkou oraz funduszu powierniczego dla Afryki) wykazana w bilansie UE wynosi 43,4 mld EUR (w 2017 r.: 44,3 mld EUR) i prawie w całości związana jest z działaniami Komisji. Około 60 % płatności zaliczkowych dokonywanych przez Komisję dotyczy zarządzania dzielonego, co oznacza, że wykonanie budżetu przekazuje się państwom członkowskim (Komisja zachowuje funkcję nadzorczą).

Płatności zaliczkowe dokonywane przez Komisję według metody zarządzania

Najbardziej znacząca kwota płatności zaliczkowych w ramach zarządzania dzielonego odnosi się do EFRR i Funduszu Spójności (14,6 mld EUR) i utrzymała się na poziomie porównywalnym z poziomem w roku 2017.

INSTRUMENTY FINANSOWE

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym UE jako instrumenty finansowe w ujęciu księgowym wykazano następujące pozycje:

- instrumenty finansowe finansowane z budżetu UE: w ramach tego rodzaju wykonania budżetu środki pieniężne albo zostały już wypłacone na rachunki powiernicze zarządzane przez uprawnione podmioty i pozostają dostępne (jako środki pieniężne i ich ekwiwalenty oraz dłużne papiery wartościowe), aby pokryć uruchomienie gwarancji w przyszłości, albo zostały zainwestowane w kapitał;

- aktywa finansowe przechowywane w funduszach gwarancyjnych na potrzeby gwarancji budżetowych; w ramach tego rodzaju wykonania budżetu UE udziela kontrahentom gwarancji, w przypadku których finansowanie jest zapewniane jedynie częściowo za pośrednictwem funduszy gwarancyjnych ustanowionych przez Komisję, i tym samym tworzy zobowiązanie warunkowe na rzecz budżetu UE – zob. informacja dodatkowa **4.1**; oraz

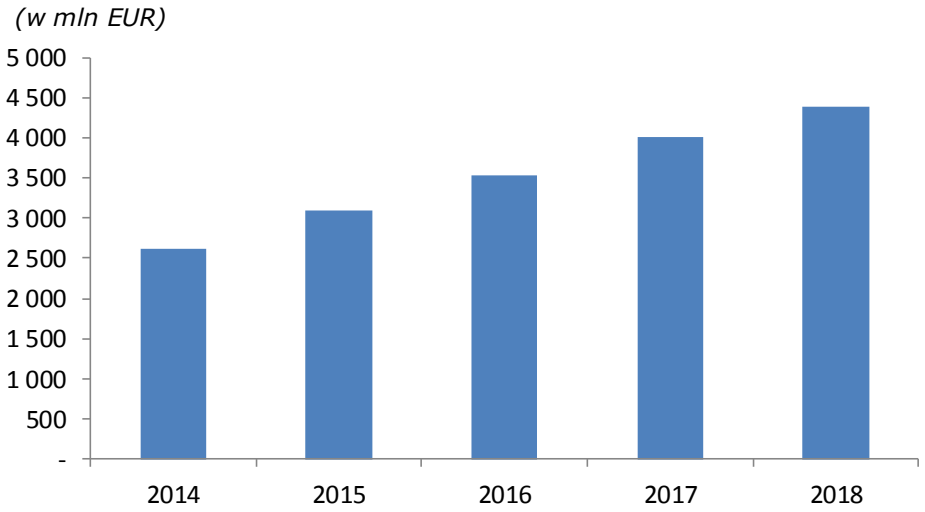
- kredyty i powiązane pożyczki zaciągnięte na programy pomocy finansowej.

Instrumenty finansowe finansowane z budżetu UE

Znaczenie instrumentów finansowych finansowanych z budżetu UE w ramach zarządzania bezpośredniego i pośredniego oraz związane z tymi instrumentami kwoty są z roku na rok coraz większe. W przeciwieństwie do tradycyjnej metody wykonywania budżetu, która polega na udzielaniu dotacji

i subwencji, podejście to opiera się na tym, za każde euro wydane z budżetu z wykorzystaniem instrumentów finansowych końcowy beneficjent otrzymuje ponad 1 euro wsparcia finansowego, co wynika z efektu dźwigni. Korzystanie z budżetu UE ma na celu osiągnięcie jak największych efektów za pomocą dostępnych środków. Instrumenty finansowe finansowane z budżetu UE mają również postać instrumentów gwarancyjnych, instrumentów kapitałowych i instrumentów pożyczkowych – zob. przegląd wg WRF w tabeli poniżej. Aktywa w tych instrumentach są przechowywane w postaci środków pieniężnych i ich ekwiwalentów albo inwestowane w instrumenty kapitałowe i dłużne papiery wartościowe traktowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym UE jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży związane z instrumentami finansowymi finansowanymi z budżetu UE (wartość na koniec roku):

W poniższych tabelach zawarto przegląd instrumentów finansowych finansowanych z budżetu UE z podziałem na WRF oraz wartości tych instrumentów według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r.:

w mln EUR

Związane z więcej niż jednymi WRF	Aktywa*	Zobowiązania**	Gwarancje***
Instrumenty gwarancyjne i instrumenty podziału ryzyka:			
Instrument gwarancyjny dla Bałkanów Zachodnich (EDIF)	37	(34)	-
	37	**(34)**	**-**
Instrumenty kapitałowe:			
Europejski Fundusz na rzecz Europy Południowo-Wschodniej (EFSE)	165	-	-
Fundusz „Ekologia na rzecz Wzrostu" dla wschodniego sąsiedztwa	63	(0)	-
Fundusz na rzecz mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw w regionie Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej (SANAD)	25	-	-
Fundusz wspierania innowacji w przedsiębiorstwach (ENIF)	18	-	-
Fundusz rozwoju przedsiębiorczości (ENEF)	10	-	-
Fundusz dłużny „Inicjatywa mikrofinansowania na rzecz Azji" (ang. Microfinance Initiative for Asia Debt Fund - MIFA)	9	-	-
	290	**(0)**	**-**
Ogółem	**327**	**(34)**	**-**

WRF 2014–2020	Aktywa	Zobowiązania	Gwarancje
Instrumenty gwarancyjne i instrumenty podziału ryzyka:			
„Horyzont 2020" – instrument pożyczkowo-gwarancyjny InnovFin na rzecz badań i innowacji	1 107	(43)	(934)
„Horyzont 2020" – InnovFin do celów gwarancji dla MŚP	902	(381)	(533)
Instrument dłużny instrumentu „Łącząc Europę" (CEF DI)	598	(2)	(579)
COSME – instrument gwarancji kredytowych	310	(613)	(2)
Instrument finansowania prywatnego na rzecz efektywności energetycznej (PF4EE)	34	(0)	(5)
System poręczeń na rzecz sektora kultury i sektora kreatywnego	30	(12)	-
Program włączenia finansowego skierowany do MMŚP w państwach południowego i wschodniego regionu basenu Morza Śródziemnego	25	-	(11)
Instrument gwarancji kredytów studenckich	14	(1)	-
Partnerstwo Wschodnie - instrument finansowy MŚP	13	(4)	(1)
Mechanizm finansowania kapitału naturalnego	12	(0)	(6)

WRF 2014–2020	Aktywa	Zobowiązania	Gwarancje
(cd.)			
Program „Kobiety w biznesie" w ramach Partnerstwa Wschodniego	4	-	(4)
Wsparcie na rzecz dywersyfikacji gospodarczej w Mongolii	2	-	-
Instrument dotyczący możliwości przenoszenia i wymienialności	1	(1)	-
	3 052	**(1 057)**	**(2 075)**
Instrumenty kapitałowe:			
„Horyzont 2020" – instrument kapitałowy InnovFin na rzecz badań i innowacji	368	(10)	-
COSME – instrument kapitałowy na rzecz wzrostu	67	(2)	-
Instrument kapitału wysokiego ryzyka dla krajów południowego sąsiedztwa	24	-	-
Climate Investor One	22	-	-
Instrument Inwestycyjny dla Ameryki Łacińskiej	12	-	-
Fundusz na rzecz Handlu i Inwestycji w Rolnictwo w Afryce	11	-	-
	504	**(12)**	**-**
Instrumenty mieszane:			
System gwarancji na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych (EaSI) oraz budowanie zdolności	73	(39)	-
Instrument UE na rzecz pogłębionej i kompleksowej strefy wolnego handlu	68	(6)	-
ElectriFI	31	-	-
Inicjatywa na rzecz finansowania rolnictwa	10	-	-
	182	**(44)**	**-**
Ogółem	**3 738**	**(1 113)**	**(2 075)**

WRF sprzed 2014 r.	Aktywa	Zobowiązania	Gwarancje
Instrumenty gwarancyjne i instrumenty podziału ryzyka:			
Mechanizm finansowania oparty na podziale ryzyka	731	(65)	(642)
System poręczeń dla MŚP w ramach Programu ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji	83	(151)	-
Program wieloletni dla przedsiębiorstw	32	(31)	-
System poręczeń dla MŚP	7	-	-
Instrument gwarancyjny europejskiego instrumentu mikrofinansowego Progress	4	(4)	-
	857	**(251)**	**(642)**
Instrumenty kapitałowe:			
Instrument na rzecz Wysokiego Wzrostu i Innowacji w MŚP w ramach Programu ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji	410	(6)	-
Instrument kapitałowy dla wieloletniego programu ramowego	208	-	-
Europejski Fundusz na rzecz Efektywności Energetycznej	104	-	-
Globalny Fundusz Efektywności Energetycznej oraz Energii Odnawialnej	90	(20)	-
Europejski Fundusz Mikrofinansowania Progress	68	-	-
Fundusz Marguerite	43	-	-
Mechanizm finansowania początkowego Europejskiego Systemu Technologii (ETF) z 1998 r.	9	(0)	-
Projekty pilotażowe dotyczące transferu technologii	0	-	-
	932	**(26)**	**-**
Instrumenty mieszane:			
Instrument współpracy gospodarczej i finansowej MEDA	140	(2)	-
Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa (ENPI)	120	(2)	-
	260	**(4)**	**-**
Ogółem	**2 049**	**(281)**	**(642)**
Suma całkowita	**6 115**	**(1 428)**	**(2 717)**

** Aktywa przedstawione w niniejszej tabeli obejmują szereg pozycji sprawozdania finansowego (aktywa dostępne do sprzedaży o wartości 4 387 mln EUR (z czego instrumenty kapitałowe w kwocie 1 294 mln EUR); środki pieniężne i ich ekwiwalenty w wysokości 1 615 mln EUR; pożyczki w wysokości 64 mln EUR i inne pozycje w wysokości 49 mln EUR).*

*** Zobowiązania przedstawione w niniejszej tabeli obejmują szereg pozycji sprawozdania finansowego (rezerwy w wysokości 1 337 mln EUR; zobowiązania w wysokości 69 mln EUR i inne pozycje w wysokości 22 mln EUR).*

**** W przypadku niektórych gwarancji ryzyko podejmowane przez UE zostało w pełni uwzględnione przez utworzenie rezerw.*

Aktywa finansowe przechowywane w funduszach gwarancyjnych na potrzeby gwarancji budżetowych

Komisja utworzyła fundusze gwarancyjne w celu pokrycia gwarancji budżetowych (zob. informacja dodatkowa **4.1.1** do skonsolidowanego sprawozdania finansowego) udzielonych grupie EBI. Wspomniane fundusze gwarancyjne są zasilane płatnościami z budżetu UE, co ma na celu zapewnienie buforu płynnościowego na wypadek potencjalnych strat na operacjach objętych gwarancją. Płatności wnoszone do funduszy gwarancyjnych są inwestowane w instrumenty finansowe, w tym dłużne papiery wartościowe, gotówkę i depozyty terminowe. Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. Komisja posiada aktywa finansowe w:

- Funduszu Gwarancyjnym dla działań zewnętrznych – 2,5 mld EUR,
- Funduszu Gwarancyjnym EFIS – 5,5 mld EUR oraz
- Funduszu gwarancyjnym EFZR – 0,3 mld EUR.

Kredyty i powiązane pożyczki zaciągnięte na programy pomocy finansowej

Komisja udziela wsparcia finansowego państwom członkowskim i państwom trzecim w formie pożyczek dwustronnych finansowanych z rynków kapitałowych i objętych gwarancją budżetu UE na podstawie decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady.

Komisja, działając w imieniu UE, obsługuje obecnie trzy główne programy:

- europejski mechanizm stabilizacji finansowej (EFSM),
- wsparcie bilansu płatniczego (BOP), oraz
- pomoc makrofinansową, w ramach której Komisja może udzielać pożyczek.

Kapitał niezbędny do finansowania operacji udzielania pożyczek przez UE pozyskiwany jest na rynkach kapitałowych lub w instytucjach finansowych.

Na dzień 31 grudnia 2018 r. kwota nominalna pożyczek udzielonych na pomoc finansową w ramach europejskiego mechanizmu stabilizacji finansowej i bilansu płatniczego wynosiła:

w mld EUR

	Wsparcie bilansu płatniczego			**EFSM***			**OGÓŁEM**
	Łotwa	Rumunia	Ogółem	Irlandia	Portugalia	Ogółem	
Pożyczki udzielone ogółem	3,1	5,0**	8,1	22,5	26,0	48,5	56,6
Wypłacone ogółem na 31.12.2018	2,9	5,0	7,9	22,5	24,3	46,8	54,7
Łączna kwota spłacona na 31.12.2018	(2,2)	(4)	(6,2)	-	-	-	(6,2)
Pozostająca kwota należna według stanu na 31.12.2018	0,7	1	1,7	22,5	24,3	46,8	48,5

* *Bez transakcji refinansowania.*
** *Z wyłączeniem pomocy zapobiegawczej.*

EFSM

EFSM stworzono, aby udzielać pomocy finansowej wszystkim państwom członkowskim zmagającym się z poważnymi trudnościami gospodarczymi i finansowymi spowodowanymi przez wyjątkowe okoliczności, na które państwa te nie mają wpływu, lub poważnie zagrożonym wystąpieniem tych trudności. EFSM wykorzystano, aby w latach 2011–2014 udzielić pomocy finansowej Irlandii i Portugalii, pod warunkiem przeprowadzenia reform.

Program ten wygasł i nie można już zaciągnąć dodatkowych pożyczek, chociaż sam program nadal funkcjonuje w odniesieniu do określonych zadań, takich jak wydłużenie okresów zapadalności pożyczek udzielonych Irlandii i Portugalii oraz udzielanie pożyczek pomostowych.

Główne punkty programu EFSM są następujące:

Irlandia

- Irlandia zwróciła się o wypłacenie pełnej kwoty 22,5 mld EUR przyznanych przez EFSM w grudniu 2010 r. Kwotę tę wypłacono w ośmiu ratach w okresie styczeń 2011 r. – marzec 2014 r.

- Irlandia ma możliwość wydłużenia okresu zapadalności pożyczek udzielonych przez EFSM w oparciu o przedłużenie maksymalnego średniego ważonego terminu zapadalności do 19,5 roku, na co Rada udzieliła zgody w 2013 r.

- Termin spłat w wysokości 3,4 mld EUR i 0,5 mld EUR wyznaczono odpowiednio na kwiecień i październik 2018 r. Irlandia zwróciła się o przedłużenie okresu zapadalności, a kwoty te zostały zatwierdzone i udało się je pożyczyć na rynkach w 2018 r. Spłatę tych kwot rozłożono na dwie raty w wysokości 2,4 mld EUR i 1,5 mld EUR, które mają zostać wpłacone odpowiednio w 2025 r. i 2033 r.

Portugalia

- Portugalia zwróciła się o wypłacenie 24,3 mld EUR z łącznej kwoty 26 mld EUR przyznanych przez EFSM w maju 2011 r. Kwotę tę wypłacono w siedmiu ratach w okresie maj 2011 r. – listopad 2014 r. Termin spłaty kwoty w wysokości 0,6 mld EUR wyznaczono na październik 2018 r., ale – tak jak Irlandia – Portugalia zwróciła się o przedłużenie okresu zapadalności, a pożyczka została refinansowana na rynkach i wyznaczono nowy termin zapadalności na 2033 r.

Wsparcie bilansu płatniczego

Wsparcie bilansu płatniczego to program pomocy opracowany dla państw spoza strefy euro, które mają trudności związane z bilansem płatniczym lub są zagrożone wystąpieniem takich trudności. Pomoc w ramach wsparcia bilansu płatniczego przyjmuje formę średnioterminowych pożyczek, których udziela się pod warunkiem wdrożenia polityk mających na celu rozwiązanie podstawowych problemów gospodarczych. Zazwyczaj pomoc ze strony UE na wsparcie bilansu płatniczego jest oferowana we współpracy z Międzynarodowym Funduszem Walutowym (MFW) i innymi instytucjami międzynarodowymi lub państwami.

Średnioterminową pomoc finansową UE na łączną kwotę 14,6 mld EUR uruchomiono w ramach instrumentu wsparcia bilansu płatniczego w listopadzie 2008 r., aby pomóc Węgrom, a następnie Łotwie i Rumuni odpowiednio w styczniu i maju 2009 r., w przywróceniu zaufania rynków. Program pomocy w ramach wsparcia bilansu płatniczego dla Węgier wygasł w 2010 r., a w 2016 r. pożyczka została w całości spłacona. W 2012 r. wygasły obydwa programy pomocy dla Łotwy i Rumunii, w związku z czym nie ma możliwości wypłacenia dodatkowych rat.

Ponadto dwa programy pomocy zapobiegawczej dla Rumunii wygasły w 2013 i 2015 r. – Rumunia nie skorzystała ze środków udostępnionych w ramach tych programów.

Główne punkty są następujące:

- w 2018 r. państwa członkowskie będące beneficjentami wsparcia bilansu płatniczego w terminie i w całości zwróciły łączną kwotę w wysokości 1,45 mld EUR, z których kwota 1,35 mld EUR dotyczyła zwrotu kapitału przez Rumunię, a pozostała część stanowiła odsetki; oraz

- na koniec 2018 r. kwota pozostała do spłaty wyniosła łącznie 1,7 mld EUR, z czego kwota 0,7 mld EUR dotyczy Łotwy, a 1 mld EUR – Rumunii.

Pomoc makrofinansowa

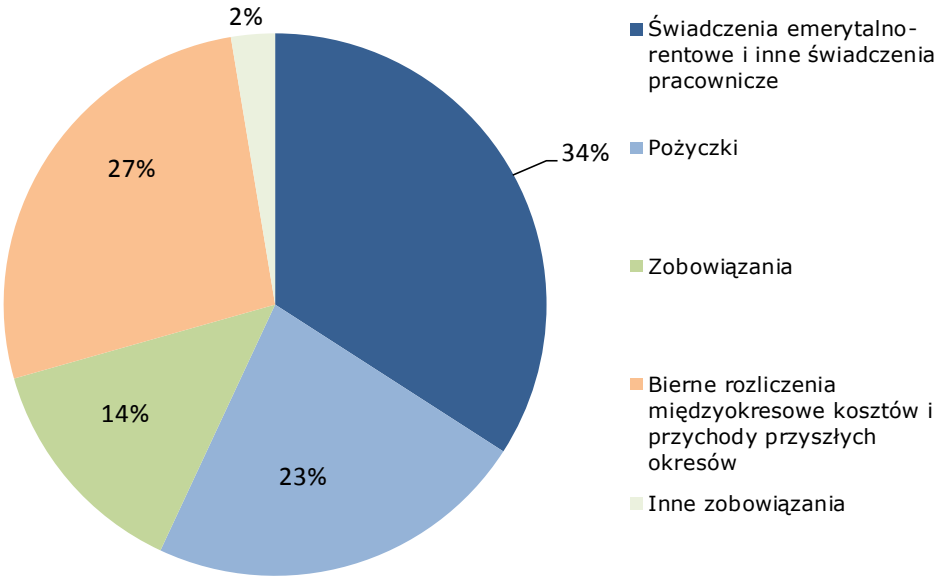
Pomoc makrofinansowa stanowi formę pomocy finansowej, której zakres UE rozszerzyła na państwa partnerskie spoza UE zmagające się z kryzysem bilansu płatniczego. Pomoc przyjmuje formę średnio- i długoterminowych pożyczek lub dotacji, lub połączenia obu, i jest dostępna jedynie dla państw korzystających z wypłat z programu MFW.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. kwota nominalna niespłaconych pożyczek w ramach pomocy makrofinansowej wynosiła 4,4 mld EUR.

1.4. ZOBOWIĄZANIA

Najbardziej znaczące pozycje po stronie zobowiązań w bilansie to głównie cztery pozycje: (i) zobowiązania emerytalno-rentowe i inne zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych, (ii) zaciągnięte pożyczki, (iii) zobowiązania wobec osób trzecich oraz (iv) bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów.

Struktura zobowiązań w skonsolidowanym bilansie UE

Na dzień 31 grudnia 2018 r. zobowiązania wynosiły ogółem 235,9 mld EUR, co oznacza, że utrzymały się na poziomie z poprzedniego roku.

Główne zmiany dotyczyły następujących skutków:

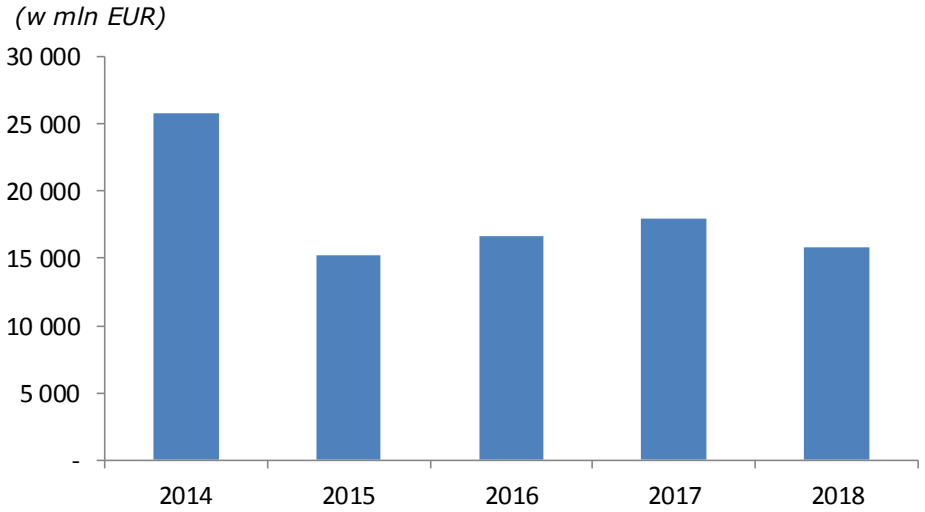
- kwota zobowiązań zmalała o 6,8 mld EUR w wyniku zmniejszenia się kwot należnych państwom członkowskich w związku z zasobami własnymi (tj. składek wnoszonych do budżetu UE, zwracanych na koniec roku po przyjęciu budżetu korygującego). Tego roku należne były dodatkowe składki ze strony państw członkowskich;

- nastąpił nieznaczny spadek kwoty zobowiązań finansowych na poziomie 1 mld EUR, głównie w wyniku spłaty pożyczek (1,35 mld EUR) w związku z pożyczką udzieloną Rumunii w ramach programu wsparcia bilansu płatniczego; oraz

- powyższe efekty zostały zniwelowane przez wynoszący 7,3 mld EUR wzrost zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych.

Ogólnie wszystkie inne pozycje zobowiązań pozostały stabilne. Należy zauważyć, że wzrósł poziom długoterminowych zobowiązań finansowych (pożyczki), który to wzrost został zniwelowany przez spadek pozycji krótkoterminowych na podobnym poziomie. Dotyczy to zmiany harmonogramu spłaty zobowiązań w ramach EFSM w przypadku Irlandii (3,9 mld EUR) i Portugalii (0,6 mld EUR).

Zestawienia poniesionych wydatków i faktury otrzymane i uznane w części zobowiązań bilansu

Aktywa netto

Przewaga zobowiązań nad aktywami nie oznacza, że instytucje i organy UE znajdują się w trudnej sytuacji finansowej, tylko że niektóre zobowiązania będą finansowane z przyszłych budżetów rocznych. Wiele kosztów ujmowanych jest zgodnie z zasadami rachunkowości memoriałowej w bieżącym roku, choć mogą one zostać faktycznie poniesione w roku następnym lub w latach późniejszych i sfinansowane z przyszłych budżetów, a powiązane przychody zostaną ujęte dopiero w przyszłych okresach. Najbardziej znaczące kwoty, na które należy zwrócić uwagę, dotyczą działań EFRG (większa część tych kwot zazwyczaj jest wypłacana w pierwszym kwartale następnego roku) oraz zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych (które będą wypłacane co najmniej przez następnych 30 lat).

2. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM I NIEPEWNOŚCIĄ W WYKONANIU BUDŻETU UE

2.1. OTOCZENIE MAKROEKONOMICZNE

Otoczenie makroekonomiczne w UE[13] wpływa na zdolność państw członkowskich do wywiązywania się ze swoich zobowiązań w zakresie finansowania wobec instytucji i organów UE, a tym samym na zdolność UE do dalszego wdrażania unijnych polityk.

W 2018 r. wzrost gospodarki europejskiej obserwowano szósty rok z rzędu, przy czym stopa wzrostu nie osiągnęła jednak przewidywanego poziomu, szczególnie w drugiej połowie roku, co wynikało z połączenia czynników wewnętrznych i zewnętrznych. Czynniki wewnętrzne obejmują: zakłócenie w europejskim przemyśle wytwórczym (w szczególności w sektorze produkcji samochodów) w trzecim kwartale oraz napięcia społeczne i niepewność w zakresie polityki fiskalnej w niektórych państwach członkowskich. Wśród najważniejszych czynników zewnętrznych można wymienić wzrost niepewności co do polityki handlowej, zwłaszcza w odniesieniu do relacji między Stanami Zjednoczonymi a Chinami, oraz tendencję spadkową dotyczącą produkcji w sektorze wytwórczym na świecie, która to tendencja spowodowała osłabienie wzrostu handlu na świecie, co w szczególności było odczuwalne w strefie euro.

Pomimo tych zmian podstawy europejskiej gospodarki pozostają stabilne i w kolejnych dwóch latach oczekuje się dalszego wzrostu gospodarczego, choć jego tempo będzie bardziej umiarkowane.

13 Aby uzyskać dodatkowe informacje, zob.: Komisja Europejska, „Europejska prognoza gospodarcza, zima 2019 r.”, URL: https://ec.europa.eu/info/publications/european-economic-forecast-winter-2019_en.

Szacuje się, że w 2018 r. PKB strefy euro i UE wzrósł o 1,9 %. Według szacunków PKB strefy euro wzrośnie o 1,3 % w 2019 r. i 1,6 % w 2020, a PKB UE – o 1,5 % w 2019 r. i 1,7 % w 2020 r.

Ogólna inflacja wynosiła średnio 1,7 % w 2018 r., co oznacza wzrost w porównaniu z 1,5 % w 2017 r. Przy założeniu, że ceny ropy naftowej w latach 2019 i 2020 nie będą niższe niż jesienią 2018 r., przewiduje się, iż inflacja w strefie euro będzie umiarkowana i wyniesie 1,4 % w 2019 r., a w 2020 r. nieznacznie wzrośnie do 1,5 %. W odniesieniu do całej UE przewiduje się, że inflacja wyniesie średnio 1,6 % w bieżącym roku, a w 2020 r. wzrośnie do 1,8 %.

W pierwszych trzech kwartałach 2018 r. nastąpiła dalsza poprawa sytuacji na rynku pracy w strefie euro. W trzecim kwartale 2018 r. liczba zatrudnionych osiągnęła najwyższy poziom, jaki kiedykolwiek odnotowano w strefie euro, a w grudniu 2018 r. stopa bezrobocia w strefie euro osiągnęła poziom 7,9 %, czyli najniższy poziom od października 2008 r.

Ryzyko dotyczące prognozy gospodarczej pozostaje znaczne ze względu na utrzymujące się napięcia w relacjach handlowych i brak pewności co do dalszego rozwoju sytuacji w tym zakresie. Stany Zjednoczone mogą odczuć skutki gwałtownych zmian polityki fiskalnej. Spowolnienie chińskiej gospodarki może być bardziej gwałtowne, niż oczekiwano. Globalne rynki finansowe i wiele rynków wschodzących cechuje podatność na nagłe zmiany pod względem chęci podejmowania ryzyka i oczekiwanego wzrostu. Jeżeli chodzi o UE, czynniki wewnętrzne mogą utrzymywać się dłużej, niż oczekiwano, a „brexit” nadal jest źródłem niepewności.

Z drugiej strony nadal korzystne warunki na rynku pracy mogą spowodować wzrost popytu krajowego, a szersze wykorzystanie środków unijnych w krajach, które je otrzymują, może prowadzić do dodatkowych inwestycji. Prognoza dotycząca globalnego PKB jest nadal stabilna i wskazuje tempo wzrostu na poziomie 3,8 % przez kolejne dwa lata.

2.2. BUDŻETOWE ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE NA POMOC FINANSOWĄ

Operacje zaciągania i udzielania pożyczek na pomoc finansową podejmowane na szczeblu UE są operacjami pozabudżetowymi. Co do zasady pozyskane środki są pożyczane państwu będącemu beneficjentem na zasadach pożyczki wzajemnej (ang. *back-to-back*), tj. z takim samym kuponem odsetkowym, terminem zapadalności i w takiej samej kwocie. Niezależnie od metody *back-to-back* obsługa zadłużenia z tytułu instrumentów finansowych jest prawnym obowiązkiem UE, która zadba o to, aby wszystkie płatności były dokonywane w pełnej kwocie i w sposób terminowy. Komisja wprowadziła procedury, aby zapewnić spłatę zaciągniętych pożyczek nawet w przypadku niewywiązania się dłużnika z zobowiązań.

Zaciągane przez UE pożyczki stanowią bezpośrednie i bezwarunkowe zobowiązanie UE i są gwarantowane przez państwa członkowskie UE (budżetowe zobowiązania warunkowe). Pożyczki zaciągnięte na sfinansowanie pożyczek udzielanych państwom spoza UE objęte są Funduszem Gwarancyjnym dla działań zewnętrznych. W razie niewywiązania się ze zobowiązań przez państwo członkowskie będące beneficjentem, do obsługi zadłużenia wykorzystane zostanie, w miarę możliwości, dostępne saldo zasobów finansowych Komisji. Gdyby nie było to możliwe, Komisja pobrałaby niezbędne środki od państw członkowskich. Państwa członkowskie UE są prawnie zobowiązane, zgodnie z przepisami UE dotyczącymi zasobów własnych (art. 14 rozporządzenia Rady nr 609/2014), do udostępnienia środków wystarczających na wypełnienie zobowiązań UE. W związku z tym inwestorzy są narażeni tylko na ryzyko kredytowe UE, a nie na ryzyko kredytowe beneficjenta finansowanych pożyczek. Stosowanie systemu pożyczek wzajemnych sprawia, że budżet UE nie jest narażony na jakiekolwiek ryzyko stopy procentowej ani ryzyko walutowe.

W przypadku każdego programu dotyczącego danego kraju łączną przyznaną kwotę, liczbę rat, w których nastąpi wypłata, oraz maksymalny (średni) okres zapadalności pakietu pożyczek określają decyzje PE, Rady i Komisji. Następnie Komisja i państwo będące beneficjentem uzgadniają parametry pożyczki/finansowania, w szczególności terminy zapadalności transz. Ponadto wszystkie transze pożyczki, z wyjątkiem pierwszej, są uzależnione od przestrzegania warunków polityki obowiązujących w kontekście wspólnej pomocy finansowej UE/MFW, co jest kolejnym czynnikiem wpływającym na ramy czasowe operacji finansowych. Oznacza to, że ramy czasowe i terminy wykupu emisji zależą od powiązanej działalności UE w zakresie udzielania pożyczek. Finansowanie jest denominowane wyłącznie w euro, a terminy zapadalności wynoszą od 3 do 30 lat.

Poniższa tabela zawiera przegląd planowanego harmonogramu spłat (kwoty są podane w wartości nominalnej) dla niespłaconych kwot pożyczek w ramach EFSM i na wsparcie bilansu płatniczego na dzień 31 grudnia 2018 r.:

w mld EUR

	Wsparcie bilansu płatniczego			EFSM			OGÓŁEM
	Łotwa	Rumunia	Ogółem	Irlandia	Portugalia	Ogółem	
2019	0,5	1,0	1,5	-	-	-	1,5
2021	-	-	-	3,0	6,8	9,8	9,8
2022	-	-	-	-	2,7	2,7	2,7
2023	-	-	-	2,0	1,5	3,5	3,5
2024	-	-	-	0,8	1,8	2,6	2,6
2025	0,2	-	0,2	2,4	-	2,4	2,6
2026	-	-	-	2,0	2,0	4,0	4,0
2027	-	-	-	1,0	2,0	3,0	3,0
2028	-	-	-	2,3	-	2,3	2,3
2029	-	-	-	1,0	0,4	1,4	1,4
2031	-	-	-	-	2,2	2,2	2,2
2032	-	-	-	3,0	-	3,0	3,0
2033	-	-	-	1,5	0,6	2,1	2,1
2035	-	-	-	2,0	-	2,0	2,0
2036	-	-	-	-	1,0	1,0	1,0
2038					1,8	1,8	1,8
2042	-	-	-	1,5	1,5	3,0	3,0
Ogółem	**0,7**	**1,0**	**1,7**	**22,5**	**24,3**	**46,8**	**48,5**

Międzyrządowe mechanizmy stabilności finansowej – Europejski Instrument Stabilności Finansowej i Europejski Mechanizm Stabilności – nie wchodzą w zakres Traktatu UE i tym samym nie są uwzględniane w skonsolidowanym sprawozdaniu rocznym UE.

2.3. GWARANCJE BUDŻETOWE

UE udzieliła grupie EBI gwarancji na pożyczki udzielane poza UE oraz na operacje dłużne i kapitałowe objęte gwarancją EFIS. Na dzień 31 grudnia 2018 r. UE wykazuje w informacjach dodatkowych do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (zob. informacja dodatkowa **4.1.1**) zobowiązania warunkowe dotyczące obu gwarancji, natomiast kwoty stanowiące bieżące zobowiązania w sprawozdaniu finansowym ujmuje się jako rezerwy (zob. informacja dodatkowa **2.10** do skonsolidowanego sprawozdania finansowego). Aby ograniczyć ryzyko, jakie dla budżetu UE mogłoby mieć uruchomienie gwarancji przez grupę EBI, UE utworzyła dedykowane fundusze gwarancyjne, tj. Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych i Fundusz Gwarancyjny EFIS.

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych jest finansowany z budżetu UE do wysokości 9 % objętych gwarancją, niespłaconych na koniec roku pożyczek na działania EBI w zakresie udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich w ramach odpowiedniego upoważnienia. Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. łączna wartość aktywów wynosząca 2,5 mld EUR pokrywała ekspozycję z tytułu wypłaconych kwot w wysokości 20,7 mld EUR.

Fundusz Gwarancyjny EFIS uruchomiono w 2016 r. Zgodnie ze zmienionym rozporządzeniem w sprawie EFIS (rozporządzenie (UE) 2017/2396), pułap unijnej gwarancji EFIS podwyższono do 26 mld EUR (z początkowego poziomu 16 mld EUR), a limit dla funduszu gwarancyjnego zmniejszył się do 35 % (z początkowego poziomu 50 %) łącznych zobowiązań z tytułu gwarancji UE. Obecnie oczekuje się zatem, że Fundusz Gwarancyjny EFIS osiągnie łączną kwotę 9,1 mld EUR. Zgodnie ze zmienionym rozporządzeniem w sprawie EFIS w 2018 r. zmieniono umowę w sprawie EFIS. Na dzień 31 grudnia

2018 r. łączne aktywa tworzące Fundusz Gwarancyjny EFIS wynoszą 5,5 mld EUR i pokrywają ekspozycję z tytułu wypłaconych kwot w wysokości 15,8 mld EUR.

W drodze rozporządzenia w sprawie EFZR (rozporządzenie UE 2017/1601) ustanowiono nowy fundusz gwarancyjny: fundusz gwarancyjny EFZR. W 2018 r. na fundusz wpłynęły pierwsze wkłady z budżetu UE, ale na dzień 31 grudnia 2018 r. nie obowiązywały żadne umowy gwarancji.

2.4. REZERWA DLA NOWYCH INSTALACJI (NER) 300

Środki funduszu NER300 pochodzą ze sprzedaży uprawnień w ramach systemu handlu emisjami i należą do państw członkowskich, które wykorzystują je na finansowanie innowacyjnych demonstracyjnych projektów w zakresie energii niskoemisyjnej. Komisja zarządza programem w imieniu państw członkowskich, zaś EBI odpowiada za zarządzanie aktywami funduszu NER300 i pełni funkcję doradcy technicznego na podstawie umowy o współpracy zawartej z Komisją. Ponieważ ani dochody z tytułu sprzedaży uprawnień, ani wydatki na finansowane projekty nie stanowią części budżetu UE, kwoty te nie zostały ujęte w sprawozdaniu finansowym UE.

UNIA EUROPEJSKA
ROK BUDŻETOWY 2018

SPRAWOZDANIA Z WYKONANIA BUDŻETU ORAZ INFORMACJE DODATKOWE

Należy zauważyć, że w związku z zaokrągleniem danych liczbowych do mln EUR może się wydawać, że niektóre dane finansowe w poniższych tabelach nie sumują się.

SPIS TREŚCI

WYNIK BUDŻETU UE 126
ZESTAWIENIE PORÓWNAWCZE KWOT UJĘTYCH W BUDŻECIE Z KWOTAMI RZECZYWISTYMI 127
INFORMACJE DODATKOWE DO SPRAWOZDAŃ Z WYKONANIA BUDŻETU 129
1. RAMY BUDŻETU UE 129
1.1. WIELOLETNIE RAMY FINANSOWE NA LATA 2014–2020 129
1.2. SZCZEGÓŁOWE DZIAŁY WRF (PROGRAMY) 130
1.3. BUDŻET ROCZNY 131
1.4. DOCHODY 131
1.5. OBLICZENIE WYNIKU BUDŻETU 133
1.6. UZGODNIENIE WYNIKU EKONOMICZNEGO Z WYNIKIEM BUDŻETU 134
2. WYKONANIE BUDŻETU UE NA 2018 R. – KOMENTARZ 135
2.1. DOCHODY 135
2.2. WYDATKI 136
3. WYKONANIE DOCHODÓW BUDŻETOWYCH UE 137
3.1. ZESTAWIENIE WYKONANIA DOCHODÓW BUDŻETOWYCH UE 137
4. WYKONANIE WYDATKÓW BUDŻETOWYCH UE 138
4.1. WRF: STRUKTURA I ZMIANY STANU ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA I ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI 138
4.2. WRF: WYKONANIE ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA 140
4.3. WRF: WYKONANIE ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI 141
4.4. WRF: ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ POZOSTAJĄCYCH DO SPŁATY (RAL) 143
4.5. WRF: ZOBOWIĄZANIA POZOSTAJĄCE DO SPŁATY WEDŁUG ROKU POWSTANIA ZOBOWIĄZANIA 144
4.6. WRF W UJĘCIU SZCZEGÓŁOWYM: STRUKTURA I ZMIANY STANU ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA I ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI 145
4.7. WRF W UJĘCIU SZCZEGÓŁOWYM: WYKONANIE ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA 151
4.8. WRF W UJĘCIU SZCZEGÓŁOWYM: WYKONANIE ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI 157
4.9. WRF W UJĘCIU SZCZEGÓŁOWYM: ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ POZOSTAJĄCYCH DO SPŁATY (RAL) 165
4.10. WRF W UJĘCIU SZCZEGÓŁOWYM: ZOBOWIĄZANIA POZOSTAJĄCE DO SPŁATY WEDŁUG ROKU POWSTANIA ZOBOWIĄZANIA 170
5. WYKONANIE BUDŻETU PRZEZ INSTYTUCJĘ 173
5.1. WYKONANIE DOCHODÓW BUDŻETOWYCH 173
5.2. WYKONANIE ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA 174
5.3. WYKONANIE ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI 175

6. WYKONANIE BUDŻETU AGENCJI 176
6.1. DOCHODY BUDŻETOWE 176
6.2. ŚRODKI NA ZOBOWIĄZANIA I ŚRODKI NA PŁATNOŚCI W PODZIALE NA AGENCJE 178

WYNIK BUDŻETU UE

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	2018	2017
Dochody za rok budżetowy	1.1	159 318	139 691
Płatności ze środków na bieżący rok	1.2	(154 833)	(135 764)
Środki na płatności przeniesione na rok N+1	1.3	(1 675)	(1 796)
Anulowanie niewykorzystanych środków przeniesionych z roku N-1	1.4	106	40
Stan dochodów przeznaczonych na określony cel	1.5	(1 114)	(1 450)
Różnice kursowe w roku budżetowym	1.6	(1)	(166)
Wynik budżetu		**1 802**	**555**

Nadwyżka budżetowa UE zwracana jest państwom członkowskim w 2019 r. poprzez odpowiednie pomniejszenie ich kwot należnych. Wynik budżetu oblicza się zgodnie z art. 1 ust. 1 rozporządzenia Rady nr 608/2014 określającego środki wykonawcze dotyczące systemu zasobów własnych Unii Europejskiej. Więcej informacji znajduje się w części „Obliczenie wyniku budżetu".

1.1 Dochody za rok budżetowy: odnoszą się do tabeli 3.1 „Zestawienie wykonania dochodów budżetowych UE", kolumna 8 „Dochody ogółem".

1.2 Płatności ze środków na bieżący rok: odnoszą się do tabeli 4.3 „WRF: wykonanie środków na płatności", kolumna 2 „Płatności dokonane z przyjętego budżetu" i kolumna 4 „Płatności dokonane z dochodów przeznaczonych na określony cel".

1.3 Środki na płatności przeniesione na rok N+1: odnoszą się do tabeli 4.3 „WRF: wykonanie środków na płatności", kolumna 7 „Środki przeniesione automatycznie" i kolumna 8 „Środki przeniesione decyzją".

1.4 Anulowanie niewykorzystanych środków na płatności przeniesionych z roku N-1: w pozycji tej uwzględnia się kwotę środków na płatności (przeniesionych automatycznie lub decyzją) na koniec poprzedniego roku oraz „Płatności ze środków przeniesionych" w bieżącym roku, jak przedstawiono w kolumnie 3 tabeli 4.3 „WRF: wykonanie środków na płatności".

1.5 Zmiana łącznych środków wynikających z dochodów przeznaczonych na określony cel na koniec roku: obliczenie różnicy między kwotą środków wynikających z dochodów przeznaczonych na określony cel na koniec poprzedniego roku (plus) a kwotą środków wynikających z dochodów przeznaczonych na określony cel na koniec bieżącego roku (jak w kolumnie 9 w tabeli 4.3 „WRF: wykonanie środków na płatności" – minus) w celu uzyskania zmiany netto dochodów przeznaczonych na określony cel w bieżącym roku.

1.6 Różnice kursowe obejmują zrealizowane i niezrealizowane różnice kursowe.

ZESTAWIENIE PORÓWNAWCZE KWOT UJĘTYCH W BUDŻECIE Z KWOTAMI RZECZYWISTYMI

Dochody budżetowe

w mln EUR

		Pierwotnie przyjęty budżet	Ostateczny przyjęty budżet	Ustalone należności	Dochody
1	Zasoby własne	142 832	142 364	142 373	142 330
	11 - Opłaty wyrównawcze od cukru	–	*(93)*	*(85)*	*(85)*
	12 - Cła	*22 844*	*20 165*	*20 360*	*20 317*
	13 - VAT	*17 250*	*17 149*	*17 133*	*17 133*
	14 - DNB	*102 739*	*105 143*	*104 979*	*104 979*
	15 - Korekta nierównowagi budżetowej	–	–	*(19)*	*(19)*
	16 - Obniżka wkładów opartych na DNB dla Niderlandów i Szwecji	–	–	*6*	*6*
3	Nadwyżki, salda i dostosowania	–	556	581	581
4	Dochody pochodzące od osób pracujących w instytucjach i innych organach Unii	1 547	1 547	1 552	1 542
5	Dochody z działalności administracyjnej instytucji	45	45	583	563
6	Wkłady i zwroty związane z realizacją porozumień i programów unijnych	110	110	13 346	12 777
7	Odsetki od zaległych płatności i grzywny	115	115	14 592	1 473
8	Operacje zaciągania i udzielania pożyczek	6	6	39	39
9	Dochody różne	25	25	24	13
	Ogółem	**144 681**	**144 768**	**173 090**	**159 318**

Wydatki budżetowe: zobowiązania według działów wieloletnich ram finansowych (WRF)

w mln EUR

	Dział WRF	Pierwotnie przyjęty budżet	Ostateczny przyjęty budżet	Dostępne środki ogółem	Zaciągnięte zobowiązania
1	Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	77 534	77 532	89 649	87 357
	1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	*22 001*	*22 000*	*25 864*	*23 773*
	1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	*55 532*	*55 532*	*63 785*	*63 585*
2	Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	59 285	59 239	62 419	60 560
	w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	*43 235*	*43 233*	*45 284*	*44 364*
3	Bezpieczeństwo i obywatelstwo	3 493	3 492	4 015	3 855
4	Globalny wymiar Europy	9 569	10 379	11 448	11 062
5	Administracja	9 666	9 666	10 508	10 124
	w tym: wydatki administracyjne instytucji	*4 015*	*4 015*	*4 465*	*4 280*
6	Wyrównania	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna i deficyt przeniesione z poprzedniego roku budżetowego	–	–	–	–
9	Instrumenty szczególne	567	388	429	180
	Ogółem	**160 114**	**160 696**	**178 468**	**173 139**

Wydatki budżetowe: płatności według działów wieloletnich ram finansowych (WRF)

w mln EUR

	Dział WRF	Pierwotnie przyjęty budżet	Ostateczny przyjęty budżet	Dostępne środki ogółem	Dokonane płatności
1	Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	66 624	66 733	80 917	75 876
	1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	*20 097*	*20 155*	*25 073*	*21 408*
	1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	*46 527*	*46 578*	*55 844*	*54 468*
2	Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	56 084	56 241	59 648	58 046
	w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	*43 189*	*43 180*	*45 436*	*44 310*
3	Bezpieczeństwo i obywatelstwo	2 981	3 013	3 305	3 108
4	Globalny wymiar Europy	8 906	8 813	10 788	9 519
5	Administracja	9 666	9 667	11 355	9 944
	w tym: wydatki administracyjne instytucji	*4 015*	*4 015*	*4 963*	*4 140*
6	Wyrównania	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna i deficyt przeniesione z poprzedniego roku budżetowego	–	–	–	–
9	Instrumenty szczególne	420	302	340	180
	Ogółem	**144 681**	**144 768**	**166 353**	**156 673**

INFORMACJE DODATKOWE DO SPRAWOZDAŃ Z WYKONANIA BUDŻETU

1.RAMY BUDŻETU UE

Konta budżetowe prowadzi się zgodnie z rozporządzeniem finansowym (RF) i przepisami wykonawczymi do niego. Budżet ogólny to instrument zapewniający możliwość ustanawiania i zatwierdzania corocznych przychodów i wydatków Unii w ramach pułapów i innych przepisów przyjętych w wieloletnich ramach finansowych zgodnie z aktami ustawodawczymi dotyczącymi wieloletnich programów przyjętych w tych ramach.

1.1. WIELOLETNIE RAMY FINANSOWE NA LATA 2014–2020

w mln EUR

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ogółem
1. Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	52 756	77 986	69 304	73 512	76 420	79 924	83 661	513 563
1.a Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	*16 560*	*17 666*	*18 467*	*19 925*	*21 239*	*23 082*	*25 191*	*142 130*
1.b Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	*36 196*	*60 320*	*50 837*	*53 587*	*55 181*	*56 842*	*58 470*	*371 433*
2. Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	49 857	64 692	64 262	60 191	60 267	60 344	60 421	420 034
w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	*43 779*	*44 190*	*43 951*	*44 146*	*44 163*	*44 241*	*44 264*	*308 734*
3. Bezpieczeństwo i obywatelstwo	1 737	2 456	2 546	2 578	2 656	2 801	2 951	17 725
4. Globalny wymiar Europy	8 335	8 749	9 143	9 432	9 825	10 268	10 510	66 262
5. Administracja	8 721	9 076	9 483	9 918	10 346	10 786	11 254	69 584
w tym: wydatki administracyjne instytucji	*7 056*	*7 351*	*7 679*	*8 007*	*8 360*	*8 700*	*9 071*	*56 224*
6. Wyrównania	29	–	–	–	–	–	–	29
8. Rezerwa ujemna	–	–	–	–	–	–	–	–
9. Instrumenty szczególne	–	–	–	–	–	–	–	–
Środki na zobowiązania	**121 435**	**162 959**	**154 738**	**155 631**	**159 514**	**164 123**	**168 797**	**1 087 197**
Środki na płatności ogółem:	**135 762**	**140 719**	**130 694**	**142 906**	**154 565**	**159 235**	**162 406**	**1 026 287**

W powyższej tabeli przedstawiono pułapy wieloletnich ram finansowych (WRF) według cen bieżących. Rok 2018 był piątym rokiem budżetowym objętym WRF na lata 2014–2020. Łączny pułap środków na zobowiązania na 2018 r. wyniósł 159 514 mln EUR, co odpowiada 1,02 % DNB UE, a równocześnie odpowiedni pułap środków na płatności wyniósł 154 565 mln EUR, czyli 0,98 % DNB UE w roku budżetowym 2018.

W odniesieniu do WRF na lata 2014–2020 uzgodniono nowe przepisy dotyczące elastyczności. Jeden z nich dotyczy możliwości przenoszenia niewykorzystanych marginesów w ramach pułapów płatności na kolejne lata za pomocą łącznego marginesu na płatności w ramach dostosowania technicznego WRF na kolejny rok. W związku z tym niewykorzystane kwoty z 2016 r. (13 991 mln EUR według cen bieżących) i z 2017 r. (16 414 mln EUR według cen bieżących) zostały przeniesione na lata 2018–2020, a pułapy z lat 2016–2020 zostały odpowiednio skorygowane – zob. wspomniane powyżej dostosowanie techniczne WRF na rok 2018 i dostosowanie techniczne na rok 2019 (COM(2018) 282 z dnia 23 maja 2018 r.).

W dniu 23 maja 2018 r. Komisja przyjęła komunikat w sprawie korekty technicznej ram finansowych na 2019 r. do zmian DNB (ESA 2010) (COM(2018) 282 z dnia 23 maja 2018 r.).

Wyjaśnienie poszczególnych działów wieloletnich ram finansowych przedstawiono poniżej:

Dział 1 – Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu

Dział ten obejmuje dwa oddzielne, ale powiązane ze sobą komponenty:

1a konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia – komponent ten obejmuje wydatki na badania i innowacje, edukację i szkolenia, instrument „Łącząc Europę", politykę społeczną, rynek wewnętrzny i polityki powiązane;

1b spójność ekonomiczną, społeczną i terytorialną – komponent ten ma na celu poprawę konwergencji najmniej rozwiniętych państw członkowskich i regionów, stanowiąc uzupełnienie strategii UE na rzecz trwałego rozwoju poza mniej zamożnymi regionami i wspierania współpracy międzyregionalnej.

Dział 2 – Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne

Dział 2 obejmuje wspólną politykę rolną i wspólną politykę rybołówstwa oraz środki ochrony środowiska, w szczególności program LIFE+.

Dział 3 – Bezpieczeństwo i obywatelstwo

Dział 3 (Bezpieczeństwo i obywatelstwo) jest dowodem na to, że coraz większą wagę przywiązuje się do takich obszarów, jak sprawiedliwość i sprawy wewnętrzne, ochrona granic, polityka imigracyjna i azylowa, zdrowie publiczne i ochrona konsumentów, kultura, młodzież, polityka informacyjna i dialog z obywatelami, w których to dziedzinach powierzono UE szczególne zadania.

Dział 4 – Globalny wymiar Europy

Dział 4 obejmuje wszystkie działania zewnętrzne, w tym współpracę na rzecz rozwoju, pomoc humanitarną, instrumenty przedakcesyjne i politykę sąsiedztwa. EFR pozostaje poza budżetem UE i nie jest częścią WRF.

Dział 5 – Administracja

Dział ten obejmuje wydatki administracyjne wszystkich instytucji, renty i emerytury oraz szkoły europejskie. Koszty administracyjne stanowią sumę łącznych wydatków instytucji innych niż Komisja.

Dział 6 – Wyrównania

Zgodnie z porozumieniem politycznym, według którego nowe państwa członkowskie nie powinny być płatnikami netto budżetu UE na samym początku członkostwa, przewidziano w ramach tego działu środki na wyrównania. Kwota ta była dostępna w formie transferów na rzecz tych państw na wyrównanie różnicy pomiędzy wysokością składek wpłacanych przez nie do budżetu i kwot z niego uzyskiwanych.

Dział 9 – Instrumenty szczególne

Mechanizmy elastyczności zapewniają UE możliwość pozyskania środków niezbędnych do właściwego reagowania na nieprzewidziane zdarzenia, takie jak kryzysy i sytuacje nadzwyczajne. Zakres tych mechanizmów, alokację środków finansowych i procedury działania przedstawiono w rozporządzeniu w sprawie wieloletnich ram finansowych i porozumieniu międzyinstytucjonalnym. W obecnym kontekście ograniczonych wydatków zapewniają one również możliwość dostosowania zasobów budżetowych do zmieniających się priorytetów tak, aby każde euro wydano na to, co jest najbardziej potrzebne. Większość mechanizmów elastyczności nie jest zatem objętych WRF, a środki finansowe mogą przekroczyć pułap wydatków.

1.2. SZCZEGÓŁOWE DZIAŁY WRF (PROGRAMY)

Działy WRF dzieli się na szczegółowe działy, które odpowiadają głównym programom wydatków (np. „Horyzont 2020", Erasmus+ itd.). Na tym poziomie programów przyjmuje się bazowe podstawy prawne

do wykonania budżetu. Programy są powszechnie stosowaną strukturą służącą do składania sprawozdań z realizacji i wyników. W sprawozdaniach z wykonania budżetu zamieszczono również tabele w podziale na programy (zob. tabele **4.6–4.10** poniżej)

1.3. BUDŻET ROCZNY

Każdego roku Komisja szacuje dochody i wydatki wszystkich instytucji na nadchodzący rok oraz sporządza projekt budżetu, który przedkłada władzy budżetowej. Na podstawie projektu budżetu Rada przygotowuje swoje stanowisko, które następnie stanowi przedmiot negocjacji między obydwoma organami władzy budżetowej. Przewodniczący Parlamentu Europejskiego ogłasza, że wspólny projekt został ostatecznie uchwalony, co oznacza, że budżet podlega wykonaniu. W odnośnym roku budżetowym przyjmowane są budżety korygujące. Za wykonanie budżetu odpowiedzialna jest głównie Komisja.

Struktura budżetu obejmuje w przypadku Komisji środki administracyjne i środki operacyjne. Pozostałe instytucje dysponują jedynie środkami administracyjnymi. Ponadto w budżecie występują dwa rodzaje środków: niezróżnicowane i zróżnicowane. Środki niezróżnicowane są wykorzystywane na finansowanie operacji rocznych (zgodnych z zasadą jednoroczności). Środki zróżnicowane zostały wprowadzone w celu pogodzenia zasady jednoroczności z koniecznością zarządzania działaniami wieloletnimi. Środki zróżnicowane dzielą się na środki na zobowiązania i środki na płatności:

- środki na zobowiązania: pokrywają łączny koszt zobowiązań prawnych zaciągniętych na bieżący rok budżetowy w odniesieniu do działań realizowanych przez kilka lat. Zobowiązania budżetowe z tytułu działań trwających dłużej niż jeden rok budżetowy można jednak rozłożyć na kilka lat, na roczne raty, o ile przewidziano to w akcie podstawowym.

- środki na płatności: pokrywają wydatki wynikające ze zobowiązań zaciągniętych w bieżącym roku budżetowym lub w ubiegłych latach budżetowych.

W sprawozdaniu finansowym rodzaje finansowania dzieli się na dwie główne pozycje:

- środki w ostatecznym przyjętym budżecie oraz
- dodatkowe środki obejmujące:
  - kwoty przeniesione z poprzedniego roku (w rozporządzeniu finansowym zezwala się na ograniczoną liczbę przypadków przeniesienia niewydanych kwot z poprzedniego roku na bieżący rok); oraz
  - dochody przeznaczone na określony cel pochodzące ze zwrotów, wkładów osób trzecich / państw trzecich w programy UE i prace wykonywane na rzecz osób trzecich przypisuje się bezpośrednio do odpowiednich linii budżetowych po stronie wydatków i stanowią one trzeci filar finansowania.

Wszystkie rodzaje finansowania tworzą dostępne środki.

1.4. DOCHODY

1.4.1. Dochody z tytułu zasobów własnych

Zdecydowana większość dochodów pochodzi z zasobów własnych, które dzielą się na następujące kategorie:

1) tradycyjne zasoby własne (TZW): zwykle stanowią około 14 % kwoty dochodów z tytułu zasobów własnych;

2) zasoby oparte na podatku od wartości dodanej (VAT): zwykle stanowią około 12 % dochodów z tytułu zasobów własnych;

3) zasoby oparte na dochodzie narodowym brutto (DNB): zwykle stanowią około 74 % kwoty dochodów z tytułu zasobów własnych.

Podział zasobów własnych przeprowadzany jest zgodnie z zasadami określonymi w decyzji Rady nr 2014/335/UE, Euratom z dnia 26 maja 2014 r. w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej (DZW z 2014 r.). Decyzja ta weszła w życie dnia 1 października 2016 r. i jest stosowana z mocą wsteczną od dnia 1 stycznia 2014 r.

Łączna kwota zasobów własnych przydzielonych Unii na pokrycie rocznych środków na płatności nie przekracza 1,20 % sumy DNB wszystkich państw członkowskich.

1.4.2. Tradycyjne zasoby własne (TZW):

Tradycyjne zasoby własne (TZW) obejmują cła (nakładane na przywóz z państw trzecich) i opłaty wyrównawcze od cukru (płacone przez producentów cukru w celu sfinansowania wydatków na wspólną organizację rynku cukru) nakładane na podmioty gospodarcze i pobierane przez państwa członkowskie w imieniu UE. Niemniej jednak państwa członkowskie zatrzymują 20 % na pokrycie kosztów poboru. Wszelkie ustalone kwoty tradycyjnych zasobów własnych należy ująć na jednym z rachunków prowadzonych przez właściwe organy.

- Na rachunku zwyczajnym określonym w art. 6 ust. 3 rozporządzenia nr 609/2014 ujmuje się: wszelkie kwoty odzyskane lub objęte zabezpieczeniem.
- Na odrębnym rachunku określonym w powyższym artykule ujmuje się: wszelkie kwoty jeszcze nieodzyskane lub nieobjęte zabezpieczeniem; na rachunku tym mogą też zostać ujęte kwoty objęte zabezpieczeniem, lecz kwestionowane.

Tradycyjne zasoby własne należy zapisać na rachunku Komisji otwartym w administracji finansowej lub krajowym banku centralnym przez państwo członkowskie najpóźniej w pierwszym dniu roboczym następującym po 19. dniu drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym ustalono należności (lub odzyskano, w przypadku odrębnego rachunku).

1.4.3. Podatek od wartości dodanej (VAT)

Podatek od wartości dodanej (VAT) pochodzi z obciążeń podstaw opodatkowania VAT w państwach członkowskich. Podstawy VAT zostały w tym celu ujednolicone zgodnie z zasadami UE. Podstawa VAT jest ograniczona jednak do 50 % DNB każdego państwa członkowskiego. Jednolitą stawkę VAT ustalono na 0,30 %, z wyjątkiem okresu 2014–2020, w którym stawkę poboru dla Niemiec, Niderlandów i Szwecji ustalono na 0,15 %.

1.4.4. Dochód narodowy brutto (DNB)

Zasoby oparte na dochodzie narodowym brutto (DNB) wykorzystywane są do sfinansowania tej części budżetu, która nie jest objęta żadnym innym rodzajem dochodów. DNB każdego państwa członkowskiego obciążone jest taką samą stawką procentową, ustalaną zgodnie z przepisami UE.

Zasoby oparte na VAT i DNB ustala się na podstawie prognoz odpowiednich podstaw sporządzonych w momencie sporządzenia projektu budżetu. Następnie prognozy te koryguje się i aktualizuje w danym roku budżetowym w ramach budżetu korygującego. Komisja wzywa państwa członkowskie do pokrycia, pierwszego dnia roboczego czerwca drugiego roku po danym roku budżetowym, różnic między kwotami należnymi od państw członkowskich według rzeczywistej podstawy a kwotami faktycznie zapłaconymi na podstawie (skorygowanych) prognoz, dodatnich lub ujemnych. W ciągu kolejnych czterech lat nadal można wprowadzać korekty do rzeczywistych podstaw VAT i DNB, o ile nie zostaną wydane zastrzeżenia. Zastrzeżenia te należy postrzegać jako potencjalne roszczenia względem państw członkowskich o niepewnych kwotach, ponieważ nie można dokładnie oszacować ich wpływu finansowego. Kiedy możliwe jest określenie dokładnej kwoty, wzywa się do przekazania odpowiednich zasobów opartych na VAT i DNB w powiązaniu z przeprowadzaniem bilansu VAT i DNB lub wystawia się indywidualne wezwania do wpłacenia środków.

1.4.5. Rabat brytyjski

Mechanizm korekty zakłócenia równowagi budżetowej na rzecz Zjednoczonego Królestwa (zmniejszenie jego płatności na poczet zasobów własnych przy jednoczesnym zwiększeniu płatności należnych od innych państw członkowskich) ustanowiono na posiedzeniu Rady Europejskiej w Fontainebleau (w czerwcu

1984 r.). Niemcy, Austria, Szwecja i Niderlandy korzystają ze zmniejszonego wkładu w finansowanie rabatu brytyjskiego (ograniczonego do jednej czwartej ich nominalnego wkładu na ten cel).

1.4.6. Obniżka brutto

Na posiedzeniu w dniach 7–8 lutego 2013 r. Rada Europejska stwierdziła, że Dania, Niderlandy i Szwecja powinny korzystać z obniżek brutto swoich rocznych wkładów opartych na DNB w okresie 2014–2020 oraz że Austria miała korzystać jedynie z obniżek brutto w okresie 2014–2016. Roczne obniżki kształtują się następująco: Dania – 130 mln EUR, Niderlandy – 695 mln EUR oraz Szwecja – 185 mln EUR.

1.5. OBLICZENIE WYNIKU BUDŻETU

Nadwyżka budżetowa UE zwracana jest państwom członkowskim w następnym roku poprzez odpowiednie pomniejszenie ich kwot należnych za ten rok.

Kwoty zasobów własnych ujęte w sprawozdaniu to kwoty zaksięgowane w ciągu roku na rachunkach otwartych w imieniu Komisji przez rządy państw członkowskich. Dochody obejmują także, w przypadku nadwyżki, wynik budżetu za poprzedni rok budżetowy. Pozostałe dochody ujęte w sprawozdaniu stanowią kwotę faktycznie uzyskaną w ciągu roku.

Do celów obliczenia wyniku budżetu za dany rok przyjęto, że wydatki obejmują płatności zrealizowane ze środków na dany rok oraz wszelkie środki na dany rok przeniesione na rok następny. Płatności zrealizowane ze środków na dany rok oznaczają płatności zrealizowane przez księgowego do dnia 31 grudnia danego roku budżetowego. W przypadku EFRG płatności obejmują płatności zrealizowane przez państwa członkowskie między dniem 16 października roku N-1 a dniem 15 października roku N, pod warunkiem że księgowy został poinformowany o zobowiązaniu i autoryzacji do dnia 31 stycznia roku N+1. Wydatki dotyczące EFRG mogą podlegać decyzji w sprawie zgodności wydanej w wyniku kontroli przeprowadzonych w państwach członkowskich.

Wynik budżetu obejmuje dwa elementy: wynik UE oraz wynik udziału krajów EFTA należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG). Zgodnie z art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 608/2014 określającego środki wykonawcze dotyczące systemu zasobów własnych Unii Europejskiej wynik ten stanowi różnicę pomiędzy:

- łącznymi dochodami otrzymanymi za dany rok budżetowy oraz
- kwotą płatności dokonanych ze środków na bieżący rok budżetowy, zwiększoną o kwotę środków na ten rok budżetowy przeniesionych na następny rok.

Różnicę tę powiększa się lub pomniejsza o:

- saldo netto anulowanych środków na płatności przeniesionych z ubiegłych lat budżetowych oraz wszelkich płatności, które ze względu na zmiany kursu euro przekraczają środki niezróżnicowane przeniesione z poprzedniego roku budżetowego,
- stan dochodów przeznaczonych na określony cel oraz
- saldo wynikające z dodatnich i ujemnych różnic kursowych w ciągu roku budżetowego.

Środki przeniesione z poprzedniego roku budżetowego, które wynikają z wkładów osób trzecich i prac wykonanych na rzecz osób trzecich oraz które z zasady nigdy nie wygasają, ujmuje się jako środki dodatkowe na rok budżetowy. Tłumaczy to różnicę między kwotami przeniesionymi z poprzedniego roku budżetowego ujętymi w sprawozdaniach z wykonania budżetu za rok N a kwotami przeniesionymi na następny rok ujętymi w sprawozdaniach z wykonania budżetu za rok N-1. Środki ponownie udostępnione w wyniku zwrotu zaliczek nie są uwzględniane przy obliczaniu wyniku budżetowego.

Przeniesione środki na płatności obejmują: przeniesienia automatyczne i przeniesienia decyzją. Anulowane niewykorzystane środki na płatności przeniesione z poprzedniego roku obejmują anulowane środki przeniesione automatycznie lub decyzją.

1.6. UZGODNIENIE WYNIKU EKONOMICZNEGO Z WYNIKIEM BUDŻETU

w mln EUR

	2018	2017
WYNIK EKONOMICZNY ZA ROK	**13 918**	**8 082**
Dochody		
Należności ustalone w bieżącym roku, ale jeszcze niepobrane	*(6 220)*	*(4 408)*
Należności ustalone w poprzednich latach i pobrane w bieżącym roku	*9 331*	*10 739*
Naliczone przychody (netto)	*(4 015)*	*(257)*
Koszty		
Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów (netto)	*4 511*	*3 725*
Koszty poprzedniego roku poniesione w bieżącym roku	*(6 086)*	*(3 574)*
Efekt netto płatności zaliczkowych	*(8 634)*	*(12 059)*
Środki na płatności przeniesione na następny rok	*(2 941)*	*(3 373)*
Płatności dokonane z przeniesionych środków i anulowane niewykorzystane środki na płatności	*2 098*	*1 784*
Zmiany stanu rezerw	*3 567*	*6 752*
Inne	*(4 175)*	*(6 676)*
Wynik ekonomiczny agencji i EWWiS	**448**	**(179)**
WYNIK BUDŻETU ZA ROK	**1 802**	**555**

Zgodnie z rozporządzeniem finansowym wynik ekonomiczny za rok oblicza się w oparciu o zasadę rachunkowości memoriałowej, natomiast wynik budżetu opiera się na zmodyfikowanej metodzie kasowej. Ponieważ oba wspomniane wyniki bazują na tych samych operacjach leżących u podstaw rozliczeń, ich uzgodnienie stanowi przydatny rodzaj kontroli.

Pozycje uzgadniane – Dochody

Faktyczne dochody budżetowe za dany rok budżetowy odpowiadają dochodom pobranym z tytułu należności ustalonych w ciągu tego roku oraz kwotom pobranym z tytułu należności ustalonych w ubiegłych latach. Dlatego należności ustalone w bieżącym roku, ale jeszcze niepobrane, odlicza się od wyniku ekonomicznego na użytek uzgodnienia, jako że nie są one częścią dochodów budżetowych. Z kolei należności ustalone w poprzednich latach i pobrane w bieżącym roku dolicza się do wyniku ekonomicznego na użytek uzgodnienia.

Na naliczone przychody składają się głównie naliczone przychody z tytułu opłat rolnych, zasobów własnych oraz odsetek i dywidend. Uwzględnia się jedynie efekt netto, tj. naliczone przychody za bieżący rok pomniejszone o wpływy z tytułu naliczonych przychodów z poprzedniego roku.

Pozycje uzgadniane – Wydatki

Na bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów składają się głównie bierne rozliczenia międzyokresowe dokonane na użytek procedur zakończenia księgowań na koniec roku (tzw. procedur cut-off), tj. wydatki kwalifikowalne poniesione przez beneficjentów środków unijnych, które nie zostały jeszcze zgłoszone Komisji. Uwzględnia się jedynie efekt netto, tj. bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów za bieżący rok pomniejszone o pokryte koszty za poprzedni rok. Płatności dokonane w bieżącym roku powiązane z fakturami ujętymi we wcześniejszych latach stanowią część wydatków budżetowych bieżącego rok i muszą być w związku z tym dodane do wyniku ekonomicznego dla celów uzgodnienia.

Efekt netto płatności zaliczkowych obejmuje (1) nowe kwoty płatności zaliczkowych wypłacone w bieżącym roku i ujęte jako wydatki budżetowe tego roku i (2) rozliczenie płatności zaliczkowych poprzez zatwierdzenie kosztów kwalifikowalnych w ciągu roku. Te ostatnie stanowią koszt zgodnie z zasadą rachunkowości memoriałowej, jednak koszt ten nie jest ujmowany na kontach budżetowych, jako że płatność początkowych zaliczek została już uwzględniona jako koszt budżetowy w momencie jej dokonania.

Oprócz płatności dokonanych ze środków na dany rok, przy obliczaniu wyniku budżetu za ten rok należy uwzględnić także środki na ten rok przeniesione na rok następny (zgodnie z art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 608/2014). To samo podejście stosuje się do płatności budżetowych dokonanych w bieżącym roku ze środków przeniesionych z poprzednich lat oraz anulowania niewykorzystanych środków na płatności.

Zmiany stanu rezerw odnoszą się do szacunków na koniec roku dokonanych na kontach rozliczeń międzyokresowych (głównie świadczenia pracownicze), które nie mają wpływu na konta budżetowe. Pozostałe uzgadniane kwoty obejmują rozmaite elementy, takie jak amortyzacja aktywów, nabycie aktywów, raty leasingowe (część kapitałowa) oraz udziały finansowe, które są różnie traktowane w rachunkowości budżetowej i rachunkowości memoriałowej.

2. WYKONANIE BUDŻETU UE NA 2018 R. – KOMENTARZ

2.1. DOCHODY

Kwota środków na płatności w pierwotnie przyjętym budżecie UE, podpisanym przez przewodniczącego Parlamentu Europejskiego w dniu 30 listopada 2017 r., wynosiła 144 681 mln EUR, a z zasobów własnych sfinansowana miała zostać kwota 142 832 mln EUR. Szacunki dotyczące dochodów i wydatków w pierwotnym budżecie są zazwyczaj korygowane w trakcie roku budżetowego, przy czym tego rodzaju zmiany przedstawia się w budżetach korygujących. Korekty zasobów własnych opartych na DNB gwarantują, że dochody przewidziane w budżecie będą dokładnie odpowiadać zapisanym w budżecie wydatkom. Zgodnie z zasadą równowagi dochody i wydatki budżetowe (środki na płatności) muszą się równoważyć.

W 2018 r. przyjęto sześć budżetów korygujących. Przy uwzględnieniu tych budżetów ostateczne przyjęte dochody w 2018 r. wyniosły 144 767,9 mln EUR, a łączna kwota finansowana z zasobów własnych wyniosła (142 363,7 mln EUR). Zmniejszenie wkładów państw członkowskich w 2018 r. wynikało głównie z nadwyżki z poprzedniego roku budżetowego (555,5 mln EUR), którą nieco skompensował wzrost netto środków na płatności (86,9 mln EUR).

Jeżeli chodzi o wynik zasobów własnych, pobór tradycyjnych zasobów własnych był bardzo zbliżony do prognozowanych kwot. Stało się tak głównie dlatego, że szacunki budżetowe zostały zmodyfikowane w momencie sporządzenia budżetu korygującego nr 6/2018 (głównie na podstawie prognozy z wiosny 2018 r.).

Także ostateczne płatności państw członkowskich z tytułu VAT i DNB są zbliżone do ostatecznych szacunków budżetowych. Różnice między szacowanymi kwotami a kwotami faktycznie wpłaconymi wynikają z różnic między kursami euro stosowanymi dla celów budżetowych a kursami obowiązującymi w dniu faktycznego dokonania płatności przez państwa członkowskie spoza UGW.

Jeżeli chodzi o salda VAT i DNB, przepisy określono w art. 10b rozporządzenia w sprawie udostępniania (rozporządzenie nr 609/2014). Procedura ta nie wiąże się ze zmianą budżetu, dlatego Komisja zwraca się bezpośrednio do państw członkowskich o zapłatę kwot netto. Dzięki temu systemowi kompensowania wpływ na budżet UE był bliski zeru.

Pozycja „Wkłady i zwroty związane z realizacją porozumień i programów unijnych” dotyczy głównie dochodów z tytułu korekt finansowych (europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne, EFRG i EFRROW), udziału państw trzecich w programach badawczych, rozliczeń rachunków w funduszach rolnych oraz innych wkładów i zwrotów na rzecz programów/działań Unii. Znaczną część tej kwoty stanowią dochody przeznaczone na określony cel, co zwykle wiąże się z wpisaniem dodatkowych środków po stronie wydatków. W 2018 r. wkłady te wyniosły (12,8 mld EUR).

Dochody z grzywien dotyczą głównie grzywien w obszarze konkurencji.

2.2. WYDATKI

Budżet na 2018 r. miał na celu zapewnienie właściwej równowagi między realizacją bieżących programów a podejmowaniem nowszych wyzwań. W związku z tym w pracach nad budżetem za punkt wyjścia przyjęto zobowiązania podjęte w poprzednich latach oraz wykorzystanie istniejącego marginesu elastyczności, aby można było sprostać wyzwaniom zgodnie z wieloletnimi ramami finansowymi (WRF) na lata 2014–2020. Śródokresowy przegląd WRF na lata 2014–2020 zwiększył możliwości wykorzystania budżetu UE do podjęcia wyzwań i sprostania przyszłym potrzebom.

Zgodnie z rocznymi zmianami przewidzianymi w wieloletnich ramach finansowych w projekcie budżetu zaproponowano środki na zobowiązania w wysokości 160,7 mld EUR (o 1,4 % więcej w porównaniu z budżetem na 2017 r.) oraz środki na płatności w kwocie 144,7 mld EUR (8 %), a więc odpowiednio 1,02 % i 0,92 % DNB UE. Jeżeli chodzi o płatności, w 2016 r. zaradzono odbiegającym od normy zaległościom w płatnościach obserwowanym na początku okresu obowiązywania WRF, i oczekiwano, że wiele programów osiągnie normalne tempo realizacji, w szczególności w dziale „Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna” (dział 1b budżetu).

W 2018 r. Komisja nie przedstawiła żadnych znaczących korekt w drodze budżetów korygujących. Jedyne korekty zaproponowano w budżecie korygującym nr 6, w którym skorygowano poziom środków na płatności i środków na zobowiązania, aby bardziej odpowiadał on szacunkowym potrzebom w związku z przesunięciem zbiorczym.

Wykonanie dostępnych środków w 2018 r.

W 2018 r. poziom wykonania w odniesieniu do wszystkich rodzajów środków (budżetowych, środków przeniesionych z 2017 r. i dochodów przeznaczonych na określony cel) wynosił 97 % w przypadku zobowiązań i 94 % w przypadku płatności. Środki z budżetu zostały w całości wykonane w 2018 r. (99,9 % w zobowiązaniach i 98,5 % w płatnościach). Przy założeniu pełnego wykorzystania kwot przeniesionych na 2019 r. wskaźnik wykonania wzrasta do 99,8 % w przypadku środków na zobowiązania i 99,7 % w przypadku środków na płatności.

We wszystkich działach osiągnięto wysoki poziom wykonania. Jeżeli chodzi o instrumenty szczególne, celem nie jest pełne wykonanie, gdyż środki te uruchamia się jedynie w czasie kryzysów lub w związku z wystąpieniem nieprzewidzianych okoliczności.

Zobowiązania pozostające do spłaty

Na koniec 2018 r. zobowiązania pozostające do spłaty (RAL, kwoty zaangażowane, ale niewypłacone) wynosiły 281,2 mld EUR. Wzrost kwoty zobowiązań pozostających do spłaty był niższy, niż oczekiwano i wyniósł 13,5 mld EUR, co wynika z łącznego wpływu dodatkowych środków na zobowiązania przewidzianych w budżecie korygującym nr 3 (w związku z rozszerzeniem Instrumentu Pomocy dla Uchodźców w Turcji) i lepszego niż oczekiwano wykonania środków na zobowiązania i środków na płatności pochodzących ze wszystkich źródeł, tj. środków zatwierdzonych w głosowaniu, środków przeniesionych z 2017 r. i środków wynikających z dochodów przeznaczonych na określony cel.

Bardziej szczegółowa analiza korekt budżetowych, ich właściwego kontekstu, uzasadnienia i wpływu znajduje się w Sprawozdaniu Komisji z zarządzania budżetem i finansami za rok budżetowy 2018, w części A „Ogólny przegląd na poziomie budżetu” oraz w części B dotyczącej poszczególnych działów wieloletnich ram finansowych.

Wynik budżetu

W porównaniu z wynikiem budżetu za 2017 r., który był niespotykanie niski i wyniósł 0,56 mld EUR, wynik budżetu za 2018 r. jest wyższy i wynosi 1,8 mld EUR. Wynik ten jest głównie efektem po stronie dochodów, jako że w 2018 r. dochody z wkładów i zwrotów związanych z realizacją porozumień i programów unijnych były znaczące (12,8 mld EUR). Środki na płatności zostały niemal w pełni wykonane (94 %), a ponadto zezwolono na przeniesienie niewydanych kwot (5 %) na 2019 r., więc kwota niewykorzystanych środków jest nieznaczna.

3. WYKONANIE DOCHODÓW BUDŻETOWYCH UE

3.1. ZESTAWIENIE WYKONANIA DOCHODÓW BUDŻETOWYCH UE

w mln EUR

	Tytuł	Dochody przewidziane w budżecie		Ustalone należności			Dochody			Wpływy jako % budżetu	Nie-rozliczone
		Pierwotnie przyjęty budżet	Ostateczny przyjęty budżet	Bieżący rok	Przeniesione	Ogółem	Z należności za bieżący rok	Z należności przeniesionych	Ogółem		
		1	2	3	4	5=3+4	6	7	8=6+7	9=8/2	10=5-8
1	Zasoby własne	142 832	142 364	142 334	39	142 373	142 329	0	142 330	100 %	44
3	Nadwyżki, salda i dostosowania	–	556	581	–	581	581	–	581	105 %	–
4	Dochody pochodzące od osób pracujących w instytucjach i innych organach Unii	1 547	1 547	1 541	11	1 552	1 531	11	1 542	100 %	10
5	Dochody z działalności administracyjnej instytucji	45	45	559	24	583	545	18	563	1 250 %	20
6	Wkłady i zwroty związane z realizacją porozumień i programów unijnych	110	110	13 021	324	13 346	12 619	157	12 777	11 615 %	569
7	Odsetki od zaległych płatności i grzywny	115	115	6 778	7 814	14 592	897	576	1 473	1 281 %	13 119
8	Operacje zaciągania i udzielania pożyczek	6	6	24	15	39	24	15	39	631 %	–
9	Dochody różne	25	25	17	6	24	12	1	13	53 %	10
	Ogółem	**144 681**	**144 768**	**164 856**	**8 234**	**173 090**	**158 539**	**779**	**159 318**	**110 %**	**13 771**

4. WYKONANIE WYDATKÓW BUDŻETOWYCH UE

4.1. WRF: STRUKTURA I ZMIANY STANU ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA I ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI

w mln EUR

	Dział WRF	Środki na zobowiązania						Środki na płatności					
		Środki budżetowe			Dodatkowe środki			Środki budżetowe			Dodatkowe środki		
		Pierwotnie przyjęty budżet	Budżety korygujące i przesunięcia	Ostateczny przyjęty budżet	Przeniesienia	Dochody przeznaczone na określony cel	**Dostępne środki ogółem**	Pierwotnie przyjęty budżet	Budżety korygujące i przesunięcia	Ostateczny przyjęty budżet	Przeniesienia	Dochody przeznaczone na określony cel	**Dostępne środki ogółem**
		1	2	3=1+2	4	5	6=3+4+5	7	8	9=7+8	10	11	12=9+10+11
1	Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	77 534	(2)	77 532	123	11 994	89 649	66 624	108	66 733	120	14 064	80 917
	1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	*22 001*	*(2)*	*22 000*	*4*	*3 861*	*25 864*	*20 097*	*57*	*20 155*	*108*	*4 811*	*25 073*
	1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	*55 532*	–	*55 532*	*119*	*8 133*	*63 785*	*46 527*	*51*	*46 578*	*13*	*9 253*	*55 844*
2	Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	59 285	(46)	59 239	451	2 729	62 419	56 084	157	56 241	663	2 744	59 648
	w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	*43 235*	*(1)*	*43 233*	*451*	*1 601*	*45 284*	*43 189*	*(9)*	*43 180*	*656*	*1 601*	*45 436*
3	Bezpieczeństwo i obywatelstwo	3 493	(1)	3 492	247	276	4 015	2 981	32	3 013	16	276	3 305
4	Globalny wymiar Europy	9 569	810	10 379	64	1 005	11 448	8 906	(93)	8 813	315	1 659	10 788
5	Administracja	9 666	–	9 666	11	832	10 508	9 666	0	9 667	854	834	11 355
	w tym: wydatki administracyjne instytucji	*4 015*	–	*4 015*	*11*	*439*	*4 465*	*4 015*	–	*4 015*	*507*	*441*	*4 963*
6	Wyrównania	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna i deficyt przeniesione z poprzedniego roku budżetowego	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
9	Instrumenty szczególne	567	(179)	388	–	41	429	420	(118)	302	0	38	340

Ogółem	**160 114**	**583**	**160 696**	**895**	**16 876**	**178 468**	**144 681**	**87**	**144 768**	**1 970**	**19 616**	**166 353**

4.2. WRF: WYKONANIE ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA

w mln EUR

	Dział WRF	**Dostępne środki ogółem**	**Zaciągnięte zobowiązania**					**Środki przeniesione na 2019 r.**			**Środki wygasające**			
			Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Dochody przeznaczone na określony cel	Środki przeniesione decyzją	Ogółem	Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
1	Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	89 649	77 514	114	9 729	87 357	97 %	2 265	0	2 265	18	9	0	27
	1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	*25 864*	*21 988*	*4*	*1 780*	*23 773*	*92 %*	*2 080*	*0*	*2 081*	*11*	*0*	*0*	*11*
	1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	*63 785*	*55 525*	*110*	*7 949*	*63 585*	*100 %*	*184*	–	*184*	*7*	*9*	–	*16*
2	Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	62 419	58 774	442	1 344	60 560	97 %	1 385	460	1 845	6	9	–	15
	w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	*45 284*	*42 771*	*442*	*1 152*	*44 364*	*98 %*	*449*	*460*	*908*	*3*	*9*	–	*11*
3	Bezpieczeństwo i obywatelstwo	4 015	3 491	247	118	3 855	96 %	158	–	158	2	–	0	2
4	Globalny wymiar Europy	11 448	10 377	64	621	11 062	97 %	383	–	383	2	–	0	2
5	Administracja	10 508	9 545	7	572	10 124	96 %	259	1	260	119	5	0	124
	w tym: wydatki administracyjne instytucji	*4 465*	*3 939*	*7*	*334*	*4 280*	*96 %*	*105*	*0*	*105*	*76*	*5*	*0*	*81*
6	Wyrównania	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna i deficyt przeniesione z poprzedniego roku budżetowego	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
9	Instrumenty szczególne	429	180	–	–	180	42 %	41	64	104	144	–	–	144
	Ogółem	**178 468**	**159 881**	**873**	**12 385**	**173 139**	**97 %**	**4 491**	**525**	**5 015**	**291**	**23**	**0**	**314**

4.3. WRF: WYKONANIE ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI

w mln EUR

	Dział WRF	Dostępne środki ogółem	Dokonane płatności					Środki przeniesione na 2019 r.				Środki wygasające			
			Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Środki przeniesione automatycznie	Środki przeniesione decyzją	Dochody przeznaczone na określony cel	Ogółem	Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13
1	Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	80 917	66 540	107	9 230	75 876	94 %	130	3	4 833	4 966	59	14	1	74
	1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	*25 073*	*19 993*	*97*	*1 318*	*21 408*	*85 %*	*117*	*3*	*3 492*	*3 612*	*41*	*11*	*1*	*53*
	1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	*55 844*	*46 547*	*10*	*7 912*	*54 468*	*98 %*	*13*	–	*1 341*	*1 354*	*18*	*3*	–	*21*
2	Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	59 648	55 576	643	1 827	58 046	97 %	193	460	918	1 570	13	20	–	33
	w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	*45 436*	*42 533*	*636*	*1 142*	*44 310*	*98 %*	*186*	*460*	*459*	*1 104*	*2*	*20*	–	*22*
3	Bezpieczeństwo i obywatelstwo	3 305	2 980	11	117	3 108	94 %	9	–	159	167	25	5	0	29
4	Globalny wymiar Europy	10 788	8 711	310	498	9 519	88 %	65	–	1 161	1 226	37	5	0	42
5	Administracja	11 355	8 731	768	445	9 944	88 %	818	2	389	1 209	120	82	1	203
	w tym: wydatki administracyjne instytucji	*4 963*	*3 435*	*446*	*259*	*4 140*	*83 %*	*508*	*0*	*182*	*690*	*76*	*58*	–	*133*
6	Wyrównania	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna i deficyt przeniesione z poprzedniego roku budżetowego	–	–	–	–	–	–	0	–	–	–	–	–	–	–

9	Instrumenty szczególne	340	157	0	22	180	53 %	0	–	16	16	144	0	–	144
	Ogółem	**166 353**	**142 695**	**1 840**	**12 138**	**156 673**	**94 %**	**1 214**	**465**	**7 475**	**9 154**	**398**	**126**	**2**	**526**

4.4. WRF: ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ POZOSTAJĄCYCH DO SPŁATY (RAL)

w mln EUR

	Dział WRF	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec poprzedniego roku				Zobowiązania za bieżący rok				
		Zobowiązania przeniesione z poprzedniego roku	Umorzenie/ aktualizacja wyceny/ anulowanie	Płatności	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	Zobowiązania zaciągnięte w ciągu roku	Płatności	Anulowane zobowiązania, których nie można przenieść na następne okresy	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	**Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku - ogółem**
		1	2	3	4=1+2+3	5	6	7	8=5+6+7	9=4+8
1	Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	196 837	(1 323)	(67 640)	127 874	87 357	(8 237)	(4)	79 117	206 991
	1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	*35 576*	*(932)*	*(13 691)*	*20 953*	*23 773*	*(7 717)*	*(4)*	*16 052*	*37 006*
	1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	*161 260*	*(392)*	*(53 948)*	*106 920*	*63 585*	*(520)*	*(0)*	*63 064*	*169 985*
2	Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	37 883	(360)	(13 466)	24 058	60 560	(44 580)	(0)	15 980	40 037
	w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	*309*	*(14)*	*(228)*	*67*	*44 364*	*(44 082)*	–	*282*	*349*
3	Bezpieczeństwo i obywatelstwo	5 194	(107)	(1 781)	3 306	3 855	(1 327)	–	2 528	5 834
4	Globalny wymiar Europy	26 478	(667)	(6 746)	19 064	11 062	(2 773)	(1)	8 288	27 352
5	Administracja	867	(87)	(775)	6	10 124	(9 169)	(0)	955	961
	w tym: wydatki administracyjne instytucji	*507*	*(61)*	*(444)*	*2*	*4 280*	*(3 695)*	*0*	*584*	*587*
6	Wyrównania	–	–	–	–	–	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna i deficyt przeniesione z poprzedniego roku budżetowego	–	–	–	–	–	–	–	–	–
9	Instrumenty szczególne	0	(0)	(0)	–	180	(180)	–	0	0
	Ogółem	**267 258**	**(2 544)**	**(90 407)**	**174 307**	**173 139**	**(66 265)**	**(5)**	**106 868**	**281 175**

4.5. WRF: ZOBOWIĄZANIA POZOSTAJĄCE DO SPŁATY WEDŁUG ROKU POWSTANIA ZOBOWIĄZANIA

w mln EUR

	Dział WRF	< 2012	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ogółem
1	Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	1 355	744	5 867	3 807	13 803	37 234	65 049	79 131	206 991
	1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	*554*	*289*	*1 645*	*2 067*	*2 880*	*4 994*	*8 521*	*16 055*	*37 006*
	1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	*801*	*455*	*4 222*	*1 739*	*10 923*	*32 240*	*56 528*	*63 076*	*169 985*
2	Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	186	56	461	311	2 138	8 301	12 411	16 173	40 037
	w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	–	–	–	*0*	*3*	*9*	*55*	*282*	*349*
3	Bezpieczeństwo i obywatelstwo	50	67	56	45	118	901	2 069	2 528	5 834
4	Globalny wymiar Europy	1 065	671	1 526	1 753	2 920	4 697	6 385	8 335	27 352
5	Administracja	–	–	0	0	–	0	3	957	961
	w tym: wydatki administracyjne instytucji	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*587*	*587*
9	Instrumenty szczególne	–	–	–	–	–	–	(0)	0	0
	Ogółem	**2 656**	**1 538**	**7 910**	**5 916**	**18 979**	**51 133**	**85 917**	**107 126**	**281 175**

4.6. WRF W UJĘCIU SZCZEGÓŁOWYM: STRUKTURA I ZMIANY STANU ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA I ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI

w mln EUR

	Program	Środki na zobowiązania						Środki na płatności					
		Środki budżetowe			Dodatkowe środki			Środki budżetowe			Dodatkowe środki		
		Pierwotnie przyjęty budżet	Budżety korygujące i przesunięcia	Ostateczny przyjęty budżet	Przeniesienia	Dochody przeznaczone na określony cel	Dostępne środki ogółem	Pierwotnie przyjęty budżet	Budżety korygujące i przesunięcia	Ostateczny przyjęty budżet	Przeniesienia	Dochody przeznaczone na określony cel	Dostępne środki ogółem
		1	2	3=1+2	4	5	6=3+4+5	7	8	9=7+8	10	11	12=9+10+11
1	Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS)	2 038	–	2 038	–	89	2 127	1 828	151	1 979	–	89	2 068
	Europejski system nawigacji satelitarnej (EGNOS/Galileo)	808	–	808	–	169	977	718	192	910	2	259	1 171
	Międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy (ITER)	376	–	376	–	50	426	501	148	649	1	50	699
	Unijny program obserwacji i monitorowania Ziemi (Copernicus)	630	–	630	–	15	645	608	(47)	561	2	15	577
	Europejski Korpus Solidarności (ESC)	43	–	43	–	–	43	33	–	33	–	–	33
	Bezpieczeństwo jądrowe i likwidacja	141	–	141	–	–	141	152	44	196	–	–	196
	„Horyzont 2020”	11 212	5	11 217	–	2 190	13 407	10 901	(332)	10 570	67	3 116	13 753
	Program badawczo-szkoleniowy Euratom	356	(3)	353	–	123	475	315	(24)	291	20	151	462
	Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME)	354	0	354	–	49	403	253	2	255	2	97	355
	Kształcenie, szkolenie i sport (Erasmus+)	2 315	–	2 315	–	427	2 741	2 146	103	2 249	7	441	2 697
	Zatrudnienie i innowacje społeczne (EaSI)	132	–	132	–	11	143	118	(1)	117	2	10	129
	Cła, Fiscalis i zwalczanie nadużyć finansowych	135	4	139	–	7	146	125	(1)	124	0	7	132
	Instrument „Łącząc Europę” – Energia	680	–	680	–	6	686	218	43	261	1	6	267
	Instrument „Łącząc Europę” – Transport	1 898	0	1 898	–	165	2 063	1 163	(103)	1 060	2	90	1 151

w mln EUR

Program	Środki na zobowiązania						Środki na płatności					
	Środki budżetowe			Dodatkowe środki			Środki budżetowe			Dodatkowe środki		
	Pierwotnie przyjęty budżet	Budżety korygujące i przesunięcia	Ostateczny przyjęty budżet	Przeniesienia	Dochody przeznaczone na określony cel	Dostępne środki ogółem	Pierwotnie przyjęty budżet	Budżety korygujące i przesunięcia	Ostateczny przyjęty budżet	Przeniesienia	Dochody przeznaczone na określony cel	Dostępne środki ogółem
	1	2	3=1+2	4	5	6=3+4+5	7	8	9=7+8	10	11	12=9+10+11
Instrument „Łącząc Europę” - technologie informacyjno-komunikacyjne („ICT”)	170	(1)	170	4	5	178	142	(53)	89	0	4	94
Projekty w dziedzinie energetyki wspomagające naprawę gospodarczą	–	–	–	–	53	53	210	(52)	158	–	48	205
Agencje zdecentralizowane	316	(5)	311	–	25	336	318	(11)	307	–	25	332
Inne działania i programy	176	(2)	174	–	473	647	153	19	172	1	400	573
Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	92	(0)	91	–	1	93	78	(25)	52	–	1	53
Szczególne kompetencje Komisji	129	(0)	129	–	4	133	117	5	122	–	4	125
Konwergencja regionalna (regiony słabiej rozwinięte)	27 012	(53)	26 960	96	4 223	31 279	23 388	749	24 137	–	4 722	28 858
Regiony w okresie przejściowym	5 739	(10)	5 729	–	850	6 579	4 040	(605)	3 435	–	939	4 374
Konkurencyjność (regiony lepiej rozwinięte)	8 427	41	8 468	–	1 370	9 837	7 394	(21)	7 373	–	1 907	9 280
Regiony najbardziej oddalone i słabo zaludnione	226	–	226	–	32	258	169	88	257	–	32	289
Fundusz Spójności	9 394	–	9 394	–	1 325	10 719	8 456	(272)	8 184	–	1 264	9 448
Europejska współpraca terytorialna	1 934	–	1 934	23	248	2 205	1 235	(160)	1 074	–	148	1 222
Pomoc techniczna	230	22	252	–	2	253	200	2	202	12	2	215
Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD)	557	–	557	–	0	557	401	(40)	361	0	6	368
Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	350	–	350	–	84	434	600	220	820	–	206	1 026
Instrument „Łącząc Europę”	1 655	–	1 655	–	–	1 655	626	100	725	–	28	754
Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	8	–	8	–	0	8	18	(10)	9	–	0	9
Ogółem dział 1 WRF	77 534	(2)	77 532	123	11 994	89 649	66 624	108	66 733	120	14 064	80 917

w mln EUR

	Program	Środki na zobowiązania						Środki na płatności					
		Środki budżetowe			Dodatkowe środki			Środki budżetowe			Dodatkowe środki		
		Pierwotnie przyjęty budżet	Budżety korygujące i przesunięcia	Ostateczny przyjęty budżet	Przeniesienia	Dochody przeznaczone na określony cel	Dostępne środki ogółem	Pierwotnie przyjęty budżet	Budżety korygujące i przesunięcia	Ostateczny przyjęty budżet	Przeniesienia	Dochody przeznaczone na określony cel	Dostępne środki ogółem
		1	2	3=1+2	4	5	6=3+4+5	7	8	9=7+8	10	11	12=9+10+11
2	Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG)	43 235	(1)	43 233	451	1 601	45 284	43 189	(9)	43 180	656	1 601	45 436
	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)	14 381	(1)	14 380	–	972	15 352	11 852	213	12 066	2	862	12 929
	Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR)	933	–	933	–	140	1 073	515	(7)	507	1	268	776
	Umowy o partnerstwie w sprawie połowów i organizacja ds. zarządzania rybołówstwem	141	(47)	95	–	–	95	132	(34)	97	–	–	97
	Działania na rzecz środowiska i klimatu (LIFE)	523	–	523	–	9	532	316	1	317	4	6	327
	Agencje zdecentralizowane	57	3	60	–	8	68	57	3	60	–	8	68
	Inne działania i środki	–	–	–	–	–	–	6	–	6	–	–	6
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	16	–	16	–	0	16	18	(9)	8	–	0	8
	Określone działania	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Ogółem dział 2 WRF	59 285	(46)	59 239	451	2 729	62 419	56 084	157	56 241	663	2 744	59 648
3	Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (AMF)	719	29	748	207	38	993	594	112	706	2	38	746
	Konsumenci	28	–	28	–	1	29	23	6	29	1	1	31
	Kreatywna Europa	230	–	230	–	13	244	181	16	197	2	16	214
	Wsparcie w sytuacjach nadzwyczajnych na terenie Unii	200	(1)	199	–	0	199	221	12	233	0	0	233
	Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego	720	10	730	40	132	901	481	(48)	433	2	129	565
	Systemy informatyczne	26	(17)	10	–	3	13	13	(3)	10	–	3	13
	Sprawiedliwość	47	–	47	–	1	49	36	12	48	1	1	50
	Prawa, równość i obywatelstwo	63	–	63	–	2	65	47	27	73	0	2	75

w mln EUR

	Program	Środki na zobowiązania						Środki na płatności					
		Środki budżetowe			Dodatkowe środki			Środki budżetowe			Dodatkowe środki		
		Pierwotnie przyjęty budżet	Budżety korygujące i przesunięcia	Ostateczny przyjęty budżet	Przeniesienia	Dochody przeznaczone na określony cel	Dostępne środki ogółem	Pierwotnie przyjęty budżet	Budżety korygujące i przesunięcia	Ostateczny przyjęty budżet	Przeniesienia	Dochody przeznaczone na określony cel	Dostępne środki ogółem
		1	2	3=1+2	4	5	6=3+4+5	7	8	9=7+8	10	11	12=9+10+11
	Unijny Mechanizm Ochrony Ludności	33	–	33	–	2	35	34	–	34	5	2	41
	Europa dla Obywateli	28	–	28	–	1	28	29	–	29	0	1	29
	Żywność i pasze	280	(1)	279	–	5	284	248	(4)	244	1	6	252
	Zdrowie	66	–	66	–	2	69	56	4	60	1	2	63
	Agencje zdecentralizowane	940	(20)	920	–	76	996	908	(98)	810	–	76	886
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	13	(1)	11	–	0	11	18	(5)	13	–	0	13
	Określone działania	99	–	99	–	1	99	92	2	93	1	0	94
	Ogółem dział 3 WRF	3 493	(1)	3 492	247	276	4 015	2 981	32	3 013	16	276	3 305
4	Pomoc przedakcesyjna (IPA II)	1 649	393	2 041	1	106	2 149	1 452	(186)	1 266	6	475	1 747
	Pomoc makrofinansowa (MFA)	42	(32)	11	–	–	11	42	(32)	10	–	–	10
	Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych	138	–	138	–	110	248	138	–	138	–	110	248
	Unijny Mechanizm Ochrony Ludności	16	(10)	6	–	1	7	15	(5)	11	2	1	13
	Inicjatywa „Wolontariusze pomocy UE”	20	(0)	20	–	–	20	17	(1)	16	0	–	16
	Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFZR)	25	–	25	–	401	426	25	–	25	275	401	701
	Europejski Instrument Sąsiedztwa (ENI)	2 367	112	2 478	–	40	2 518	2 278	(167)	2 111	5	51	2 167
	Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju (DCI)	2 976	5	2 981	–	74	3 055	2 735	(78)	2 657	14	110	2 781
	Instrument Partnerstwa	140	5	145	–	6	151	101	27	128	0	7	135
	Demokracja i prawa człowieka (EIDHR)	193	(5)	188	–	1	190	169	22	191	3	1	195

w mln EUR

	Program	Środki na zobowiązania						Środki na płatności					
		Środki budżetowe			Dodatkowe środki			Środki budżetowe			Dodatkowe środki		
		Pierwotnie przyjęty budżet	Budżety korygujące i przesunięcia	Ostateczny przyjęty budżet	Przeniesienia	Dochody przeznaczone na określony cel	Dostępne środki ogółem	Pierwotnie przyjęty budżet	Budżety korygujące i przesunięcia	Ostateczny przyjęty budżet	Przeniesienia	Dochody przeznaczone na określony cel	Dostępne środki ogółem
		1	2	3=1+2	4	5	6=3+4+5	7	8	9=7+8	10	11	12=9+10+11
	Stabilność i pokój (IcSP)	370	(1)	370	–	9	378	325	2	327	3	12	342
	Pomoc humanitarna	1 085	332	1 417	62	58	1 537	1 095	348	1 443	5	275	1 723
	Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa (WPZiB)	328	20	348	–	39	387	292	(0)	292	0	52	345
	Współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego (INSC)	33	–	33	–	0	33	45	(7)	39	1	1	40
	Agencje zdecentralizowane	20	–	20	–	0	20	20	–	20	–	0	20
	Inne działania i programy	83	(3)	80	–	158	238	75	(5)	70	0	162	232
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	9	(6)	3	1	1	4	14	(5)	9	–	1	10
	Określone działania	74	1	75	–	0	76	68	(6)	61	–	0	62
	Ogółem dział 4 WRF	9 569	810	10 379	64	1 005	11 448	8 906	(93)	8 813	315	1 659	10 788
5	Świadczenia emerytalne i rentowe	1 893	(0)	1 893	–	2	1 894	1 893	(0)	1 893	–	2	1 894
	Szkoły europejskie	192	(9)	183	–	15	199	192	(9)	183	0	15	199
	Agencje zdecentralizowane	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	4	–	4	–	0	4	4	(1)	4	1	0	4
	Wydatki administracyjne Komisji	3 562	9	3 571	–	376	3 947	3 562	10	3 572	346	377	4 294
	Wydatki administracyjne innych instytucji	4 015	–	4 015	11	439	4 465	4 015	–	4 015	507	441	4 963
	Ogółem dział 5 WRF	9 666	–	9 666	11	832	10 508	9 666	0	9 667	854	834	11 355
6	Wyrównania	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Ogółem dział 6 WRF	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

w mln EUR

	Program	Środki na zobowiązania						Środki na płatności					
		Środki budżetowe			Dodatkowe środki			Środki budżetowe			Dodatkowe środki		
		Pierwotnie przyjęty budżet	Budżety korygujące i przesunięcia	Ostateczny przyjęty budżet	Przeniesienia	Dochody przeznaczone na określony cel	Dostępne środki ogółem	Pierwotnie przyjęty budżet	Budżety korygujące i przesunięcia	Ostateczny przyjęty budżet	Przeniesienia	Dochody przeznaczone na określony cel	Dostępne środki ogółem
		1	2	3=1+2	4	5	6=3+4+5	7	8	9=7+8	10	11	12=9+10+11
	Przeniesiony deficyt	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Ogółem dział 8 WRF	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
9	Rezerwa na pomoc nadzwyczajną	345	(310)	34	–	–	34	345	(225)	120	–	–	120
	Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (EFG)	172	–	172	–	41	213	25	(19)	6	0	38	44
	Fundusz Solidarności Unii Europejskiej (FSUE)	50	132	182	–	–	182	50	127	177	–	–	177
	Ogółem dział 9 WRF	567	(179)	388	–	41	429	420	(118)	302	0	38	340
	Ogółem	**160 114**	**583**	**160 696**	**895**	**16 876**	**178 468**	**144 681**	**87**	**144 768**	**1 970**	**19 616**	**166 353**

4.7. WRF W UJĘCIU SZCZEGÓŁOWYM: WYKONANIE ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA

w mln EUR

	Program	Dostępne środki ogółem	Zaciągnięte zobowiązania					Środki przeniesione na 2019			Środki wygasające			
			Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Dochody przeznaczone na określony cel	Środki przeniesione decyzją	Ogółem	Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
1	Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS)	2 127	2 038	–	59	2 097	99 %	30	–	30	0	–	–	0
	Europejski system nawigacji satelitarnej (EGNOS/Galileo)	977	808	–	84	892	91 %	85	–	85	0	–	–	0
	Międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy (ITER)	426	376	–	18	394	92 %	32	–	32	–	–	–	–
	Unijny program obserwacji i monitorowania Ziemi (Copernicus)	645	630	–	15	645	100 %	0	–	0	–	–	–	–
	Europejski Korpus Solidarności (ESC)	43	43	–	–	43	99 %	–	0	0	(0)	–	–	(0)
	Bezpieczeństwo jądrowe i likwidacja	141	141	–	–	141	100 %	–	–	–	–	–	–	–
	„Horyzont 2020”	13 407	11 214	–	1 040	12 254	91 %	1 149	–	1 149	3	–	0	3
	Program badawczo-szkoleniowy Euratom	475	353	–	45	397	84 %	78	–	78	0	–	–	0
	Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME)	403	354	–	37	391	97 %	12	–	12	0	–	–	0
	Kształcenie, szkolenie i sport (Erasmus+)	2 741	2 315	–	258	2 573	94 %	168	–	168	–	–	–	–
	Zatrudnienie i innowacje społeczne (EaSI)	143	129	–	5	134	94 %	6	–	6	2	–	0	2
	Cła, Fiscalis i zwalczanie nadużyć finansowych	146	138	–	1	139	95 %	6	–	6	1	–	–	1
	Instrument „Łącząc Europę” – Energia	686	680	–	0	680	99 %	6	–	6	0	–	–	0

w mln EUR

Program	**Dostępne środki ogółem**	**Zaciągnięte zobowiązania**					**Środki przeniesione na 2019**			**Środki wygasające**			
		Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Dochody przeznaczone na określony cel	Środki przeniesione decyzją	Ogółem	Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
Instrument „Łącząc Europę” – Transport	2 063	1 898	–	89	1 986	96 %	76	–	76	0	–	–	0
Instrument „Łącząc Europę” - technologie informacyjno-komunikacyjne („ICT”)	178	170	4	5	178	100 %	0	–	0	0	0	–	0
Projekty w dziedzinie energetyki wspomagające naprawę gospodarczą	53	–	–	–	–	–	53	–	53	–	–	–	–
Agencje zdecentralizowane	336	311	–	15	326	97 %	10	–	10	0	–	–	0
Inne działania i programy	647	174	–	107	281	43 %	366	–	366	1	–	0	1
Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	93	91	–	1	92	99 %	0	–	0	1	–	–	1
Szczególne kompetencje Komisji	133	125	–	3	128	96 %	1	–	1	3	–	–	3
Konwergencja regionalna (regiony słabiej rozwinięte)	31 279	26 960	87	4 103	31 150	100 %	120	–	120	–	9	–	9
Regiony w okresie przejściowym	6 579	5 729	–	850	6 579	100 %	–	–	–	–	–	–	–
Konkurencyjność (regiony lepiej rozwinięte)	9 837	8 467	–	1 345	9 811	100 %	25	–	25	1	–	–	1
Regiony najbardziej oddalone i słabo zaludnione	258	226	–	32	258	100 %	–	–	–	–	–	–	–
Fundusz Spójności	10 719	9 394	–	1 299	10 693	100 %	26	–	26	–	–	–	–
Europejska współpraca terytorialna	2 205	1 934	23	236	2 193	99 %	12	–	12	–	–	–	–
Pomoc techniczna	253	246	–	1	247	97 %	1	–	1	6	–	–	6
Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD)	557	557	–	–	557	100 %	0	–	0	0	–	–	0
Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	434	350	–	84	434	100 %	–	–	–	–	–	–	–

w mln EUR

	Program	Dostępne środki ogółem	Zaciągnięte zobowiązania					Środki przeniesione na 2019			Środki wygasające			
			Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Dochody przeznaczone na określony cel	Środki przeniesione decyzją	Ogółem	Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
	Instrument „Łącząc Europę”	1 655	1 655	–	–	1 655	100 %	–	–	–	–	–	–	–
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	8	8	–	0	8	100 %	0	–	0	0	–	–	0
	Ogółem dział 1 WRF	89 649	77 514	114	9 729	87 357	97 %	2 265	0	2 265	18	9	0	27
2	Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG)	45 284	42 771	442	1 152	44 364	98 %	449	460	908	3	9	–	11
	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)	15 352	14 380	–	47	14 427	94 %	925	–	925	1	–	–	1
	Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR)	1 073	931	–	139	1 070	100 %	1	–	1	2	–	–	2
	Umowy o partnerstwie w sprawie połowów i organizacja ds. zarządzania rybołówstwem	95	94	–	–	94	100 %	–	–	–	0	–	–	0
	Działania na rzecz środowiska i klimatu (LIFE)	532	522	–	0	522	98 %	9	–	9	0	–	–	0
	Agencje zdecentralizowane	68	60	–	6	66	97 %	2	–	2	–	–	–	–
	Inne działania i środki	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	16	16	–	–	16	100 %	0	–	0	0	–	–	0
	Określone działania	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Ogółem dział 2 WRF	62 419	58 774	442	1 344	60 560	97 %	1 385	460	1 845	6	9	–	15
3	Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (AMF)	993	747	207	33	986	99 %	6	–	6	1	–	–	1
	Konsumenci	29	28	–	1	29	100 %	0	–	0	0	–	–	0
	Kreatywna Europa	244	230	–	9	239	98 %	5	–	5	0	–	–	0
	Wsparcie w sytuacjach nadzwyczajnych na terenie Unii	199	199	–	–	199	100 %	0	–	0	–	–	–	–

w mln EUR

	Program	**Dostępne środki ogółem**	**Zaciągnięte zobowiązania**					**Środki przeniesione na 2019**			**Środki wygasające**			
			Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Dochody przeznaczone na określony cel	Środki przeniesione decyzją	Ogółem	Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
	Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego	901	729	40	30	799	89 %	102	–	102	1	–	–	1
	Systemy informatyczne	13	10	–	2	12	93 %	1	–	1	0	–	–	0
	Sprawiedliwość	49	47	–	1	48	99 %	0	–	0	0	–	–	0
	Prawa, równość i obywatelstwo	65	63	–	1	64	98 %	1	–	1	0	–	–	0
	Unijny Mechanizm Ochrony Ludności	35	33	–	1	35	98 %	1	–	1	0	–	–	0
	Europa dla Obywateli	28	28	–	0	28	99 %	0	–	0	0	–	–	0
	Żywność i pasze	284	279	–	2	281	99 %	3	–	3	–	–	–	–
	Zdrowie	69	66	–	2	68	99 %	1	–	1	0	–	0	0
	Agencje zdecentralizowane	996	920	–	36	956	96 %	39	–	39	–	–	–	–
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	11	11	–	–	11	100 %	0	–	0	0	–	–	0
	Określone działania	99	99	–	1	99	100 %	0	–	0	0	–	–	0
	Ogółem dział 3 WRF	4 015	3 491	247	118	3 855	96 %	158	–	158	2	–	0	2
4	Pomoc przedakcesyjna (IPA II)	2 149	2 041	1	55	2 097	98 %	52	–	52	1	–	–	1
	Pomoc makrofinansowa (MFA)	11	10	–	–	10	97 %	–	–	–	0	–	–	0
	Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych	248	138	–	–	138	56 %	110	–	110	–	–	–	–
	Unijny Mechanizm Ochrony Ludności	7	6	–	1	7	100 %	0	–	0	0	–	0	0
	Inicjatywa „Wolontariusze pomocy UE”	20	20	–	–	20	100 %	–	–	–	0	–	–	0
	Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFZR)	426	25	–	300	325	76 %	101	–	101	–	–	–	–

w mln EUR

	Program	Dostępne środki ogółem	Zaciągnięte zobowiązania					Środki przeniesione na 2019			Środki wygasające			
			Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Dochody przeznaczone na określony cel	Środki przeniesione decyzją	Ogółem	Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
	Europejski Instrument Sąsiedztwa (ENI)	2 518	2 478	–	23	2 501	99 %	17	–	17	0	–	–	0
	Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju (DCI)	3 055	2 981	–	34	3 015	99 %	40	–	40	0	–	–	0
	Instrument Partnerstwa	151	145	–	1	146	96 %	5	–	5	0	–	–	0
	Demokracja i prawa człowieka (EIDHR)	190	188	–	1	189	100 %	1	–	1	0	–	–	0
	Stabilność i pokój (IcSP)	378	369	–	3	373	99 %	5	–	5	0	–	–	0
	Pomoc humanitarna	1 537	1 417	62	54	1 533	100 %	5	–	5	0	–	–	0
	Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa (WPZiB)	387	348	–	23	371	96 %	16	–	16	0	–	–	0
	Współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego (INSC)	33	33	–	–	33	100 %	0	–	0	0	–	–	0
	Agencje zdecentralizowane	20	20	–	0	20	100 %	0	–	0	–	–	–	–
	Inne działania i programy	238	80	–	128	208	87 %	31	–	31	0	–	–	0
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	4	3	1	–	3	85 %	1	–	1	–	–	–	–
	Określone działania	76	75	–	0	76	100 %	0	–	0	0	–	–	0
	Ogółem dział 4 WRF	11 448	10 377	64	621	11 062	97 %	383	–	383	2	–	0	2
5	Świadczenia emerytalne i rentowe	1 894	1 877	–	2	1 879	99 %	0	–	0	15	–	–	15
	Szkoły europejskie	199	178	–	13	190	96 %	3	–	3	6	–	–	6
	Agencje zdecentralizowane	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	4	3	–	0	4	100 %	0	–	0	0	–	–	0

w mln EUR

	Program	**Dostępne środki ogółem**	**Zaciągnięte zobowiązania**					**Środki przeniesione na 2019**			**Środki wygasające**			
			Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Dochody przeznaczone na określony cel	Środki przeniesione decyzją	Ogółem	Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
	Wydatki administracyjne Komisji	3 947	3 548	–	224	3 772	96 %	151	1	152	22	–	0	22
	Wydatki administracyjne innych instytucji	4 465	3 939	7	334	4 280	96 %	105	0	105	76	5	0	81
	Ogółem dział 5 WRF	10 508	9 545	7	572	10 124	96 %	259	1	260	119	5	0	124
6	Wyrównania	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Ogółem dział 6 WRF	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Przeniesiony deficyt	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Ogółem dział 8 WRF	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
9	Rezerwa na pomoc nadzwyczajną	34	–	–	–	–	–	–	34	34	–	–	–	–
	Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (EFG)	213	28	–	–	28	13 %	41	–	41	144	–	–	144
	Fundusz Solidarności Unii Europejskiej (FSUE)	182	152	–	–	152	84 %	–	30	30	–	–	–	–
	Ogółem dział 9 WRF	429	180	–	–	180	42 %	41	64	104	144	–	–	144
	Ogółem	**178 468**	**159 881**	**873**	**12 385**	**173 139**	**97 %**	**4 491**	**525**	**5 015**	**291**	**23**	**0**	**314**

4.8. WRF W UJĘCIU SZCZEGÓŁOWYM: WYKONANIE ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI

w mln EUR

	Program	Dostępne środki ogółem	Dokonane płatności					Środki przeniesione na 2019 r.				Środki wygasające			
			Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Środki przeniesione automatycznie	Środki przeniesione decyzją	Dochody przeznaczone na określony cel	Ogółem	Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13
1	Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS)	2 068	1 979	–	59	2 038	99 %	0	–	30	30	0	–	–	0
	Europejski system nawigacji satelitarnej (EGNOS/Galileo)	1 171	908	2	54	964	82 %	2	–	205	207	0	0	–	0
	Międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy (ITER)	699	648	1	18	666	95 %	1	–	32	33	0	0	–	0
	Unijny program obserwacji i monitorowania Ziemi (Copernicus)	577	559	2	15	576	100 %	2	–	0	2	0	0	0	0
	Europejski Korpus Solidarności (ESC)	33	26	–	–	26	78 %	4	3	–	7	–	–	–	–
	Bezpieczeństwo jądrowe i likwidacja	196	196	–	–	196	100 %	–	–	–	–	0	–	–	0
	„Horyzont 2020”	13 753	10 492	61	766	11 319	82 %	75	–	2 349	2 424	2	7	1	10
	Program badawczo-szkoleniowy Euratom	462	273	18	26	317	69 %	19	–	125	143	0	2	–	2
	Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME)	355	252	2	46	300	85 %	3	–	51	54	0	0	–	0
	Kształcenie, szkolenie i sport (Erasmus+)	2 697	2 242	7	118	2 366	88 %	7	–	323	330	(0)	0	0	0

w mln EUR

Program	**Dostępne środki ogółem**	**Dokonane płatności**					**Środki przeniesione na 2019 r.**				**Środki wygasające**			
		Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Środki przeniesione automatycznie	Środki przeniesione decyzją	Dochody przeznaczone na określony cel	Ogółem	Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13
Zatrudnienie i innowacje społeczne (EaSI)	129	115	1	4	120	93 %	1	–	6	7	1	1	0	2
Cła, Fiscalis i zwalczanie nadużyć finansowych	132	118	0	1	120	91 %	0	–	6	6	6	0	–	6
Instrument „Łącząc Europę” – Energia	267	258	1	6	264	99 %	1	–	0	1	2	0	–	2
Instrument „Łącząc Europę” – Transport	1 151	1 058	2	77	1 137	99 %	1	–	12	13	1	0	–	1
Instrument „Łącząc Europę” - technologie informacyjno-komunikacyjne („ICT”)	94	76	0	3	80	85 %	0	–	0	1	13	0	0	13
Projekty w dziedzinie energetyki wspomagające naprawę gospodarczą	205	150	–	9	159	77 %	0	–	39	39	7	–	–	7
Agencje zdecentralizowane	332	307	–	15	322	97 %	0	–	10	10	0	–	–	0
Inne działania i programy	573	169	1	98	269	47 %	1	–	302	303	2	0	0	2
Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	53	48	–	1	49	92 %	0	–	0	0	4	–	–	4
Szczególne kompetencje Komisji	125	119	–	2	121	97 %	0	–	1	1	3	–	0	3
Konwergencja regionalna (regiony słabiej rozwinięte)	28 858	24 137	–	3 962	28 099	97 %	0	–	760	760	–	–	–	0
Regiony w okresie przejściowym	4 374	3 435	–	787	4 223	97 %	0	–	151	151	–	–	–	(0)
Konkurencyjność (regiony lepiej rozwinięte)	9 280	7 373	–	1 742	9 115	98 %	0	–	165	165	–	–	–	0

w mln EUR

	Program	Dostępne środki ogółem	Dokonane płatności					Środki przeniesione na 2019 r.				Środki wygasające			
			Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Środki przeniesione automatycznie	Środki przeniesione decyzją	Dochody przeznaczone na określony cel	Ogółem	Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13
	Regiony najbardziej oddalone i słabo zaludnione	289	257	–	26	283	98 %	0	–	6	6	–	–	–	0
	Fundusz Spójności	9 448	8 184	–	1 045	9 229	98 %	0	–	219	219	–	–	–	(0)
	Europejska współpraca terytorialna	1 222	1 074	–	116	1 190	97 %	0	–	32	32	–	–	–	0
	Pomoc techniczna	215	185	10	1	196	91 %	13	–	1	13	4	3	–	6
	Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD)	368	347	0	6	354	96 %	0	–	0	0	14	0	–	14
	Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	1 026	820	–	200	1 020	99 %	0	–	6	6	–	–	–	–
	Instrument „Łącząc Europę”	754	725	–	27	752	100 %	–	–	1	1	1	–	–	1
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	9	9	–	0	9	99 %	0	–	–	–	0	–	–	0
	Ogółem dział 1 WRF	80 917	66 540	107	9 230	75 876	94 %	130	3	4 833	4 966	59	14	1	74
2	Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG)	45 436	42 533	636	1 142	44 310	98 %	186	460	459	1 104	2	20	–	22
	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)	12 929	12 055	2	409	12 467	96 %	2	–	453	455	8	0	–	8
	Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR)	776	506	1	267	774	100 %	1	–	1	2	0	0	–	0

w mln EUR

	Program	**Dostępne środki ogółem**	**Dokonane płatności**					**Środki przeniesione na 2019 r.**				**Środki wygasające**			
			Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Środki przeniesione automatycznie	Środki przeniesione decyzją	Dochody przeznaczone na określony cel	Ogółem	Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13
	Umowy o partnerstwie w sprawie połowów i organizacja ds. zarządzania rybołówstwem	97	97	–	–	97	100 %	0	–	–	–	–	–	–	–
	Działania na rzecz środowiska i klimatu (LIFE)	327	311	4	2	317	97 %	4	–	4	8	2	0	–	2
	Agencje zdecentralizowane	68	60	–	6	66	97 %	0	–	2	2	–	–	–	(0)
	Inne działania i środki	6	6	–	–	6	100 %	0	–	–	–	–	–	–	–
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	8	8	–	–	8	93 %	0	–	0	0	1	–	–	1
	Określone działania	–	–	–	–	–	–	0	–	–	–	–	–	–	–
	Ogółem dział 2 WRF	59 648	55 576	643	1 827	58 046	97 %	193	460	918	1 570	13	20	–	33
3	Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (AMF)	746	704	2	32	738	99 %	1	–	5	7	1	0	–	1
	Konsumenci	31	27	0	1	28	92 %	1	–	0	1	1	0	–	2
	Kreatywna Europa	214	196	2	9	206	96 %	1	–	7	8	0	0	0	0
	Wsparcie w sytuacjach nadzwyczajnych na terenie Unii	233	226	0	–	226	97 %	0	–	0	0	7	0	–	7
	Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego	565	424	2	29	454	80 %	1	–	100	102	8	0	–	8
	Systemy informatyczne	13	10	–	3	13	98 %	0	–	0	0	–	–	–	–

w mln EUR

	Program	**Dostępne środki ogółem**	**Dokonane płatności**					**Środki przeniesione na 2019 r.**				**Środki wygasające**			
			Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Środki przeniesione automatycznie	Środki przeniesione decyzją	Dochody przeznaczone na określony cel	Ogółem	Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13
	Sprawiedliwość	50	46	0	1	47	94 %	1	–	0	1	2	0	0	2
	Prawa, równość i obywatelstwo	75	72	0	1	73	97 %	0	–	1	1	1	0	0	1
	Unijny Mechanizm Ochrony Ludności	41	31	2	1	34	83 %	0	–	1	1	3	3	–	6
	Europa dla Obywateli	29	28	0	0	29	98 %	0	–	0	0	0	0	–	0
	Żywność i pasze	252	244	1	3	247	98 %	1	–	3	4	0	0	–	0
	Zdrowie	63	59	1	1	61	98 %	1	–	1	1	0	0	0	0
	Agencje zdecentralizowane	886	810	–	36	846	96 %	0	–	39	39	0	–	–	0
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	13	11	–	–	11	89 %	0	–	0	0	1	–	–	1
	Określone działania	94	92	0	0	93	98 %	1	–	0	1	1	0	–	1
	Ogółem dział 3 WRF	3 305	2 980	11	117	3 108	94 %	9	–	159	167	25	5	0	29
4	Pomoc przedakcesyjna (IPA II)	1 747	1 236	6	205	1 446	83 %	6	–	270	276	24	1	–	25
	Pomoc makrofinansowa (MFA)	10	5	–	–	5	50 %	0	–	–	–	5	–	–	5
	Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych	248	138	–	–	138	56 %	–	–	110	110	–	–	–	–
	Unijny Mechanizm Ochrony Ludności	13	6	2	1	9	64 %	0	–	0	0	4	0	0	5
	Inicjatywa „Wolontariusze pomocy UE”	16	16	0	–	16	99 %	–	–	–	–	0	0	–	0
	Fundusz na rzecz Zrównoważonego	701	–	275	0	275	39 %	25	–	401	426	–	–	–	–

w mln EUR

Program	**Dostępne środki ogółem**	**Dokonane płatności**					**Środki przeniesione na 2019 r.**				**Środki wygasające**			
		Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Środki przeniesione automatycznie	Środki przeniesione decyzją	Dochody przeznaczone na określony cel	Ogółem	Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13
Rozwoju (EFZR)														
Europejski Instrument Sąsiedztwa (ENI)	2 167	2 106	5	34	2 145	99 %	5	–	17	22	0	1	–	1
Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju (DCI)	2 781	2 641	12	31	2 684	97 %	16	–	79	95	0	2	–	2
Instrument Partnerstwa	135	127	0	3	130	96 %	0	–	5	5	0	0	–	0
Demokracja i prawa człowieka (EIDHR)	195	188	2	1	191	98 %	3	–	0	4	0	1	–	1
Stabilność i pokój (IcSP)	342	324	2	8	334	98 %	4	–	4	8	0	0	–	1
Pomoc humanitarna	1 723	1 437	5	63	1 506	87 %	6	–	212	217	0	0	–	0
Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa (WPZiB)	345	292	0	24	316	92 %	0	–	28	28	0	0	–	0
Współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego (INSC)	40	38	1	1	40	99 %	1	–	–	1	0	0	–	0
Agencje zdecentralizowane	20	20	–	0	20	100 %	0	–	0	0	–	–	–	0
Inne działania i programy	232	69	0	127	197	85 %	0	–	35	35	0	0	–	0
Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	10	8	–	0	8	88 %	0	–	1	1	1	–	–	1
Określone działania	62	60	–	0	61	98 %	0	–	0	0	1	–	–	1

w mln EUR

	Program	**Dostępne środki ogółem**	**Dokonane płatności**					**Środki przeniesione na 2019 r.**				**Środki wygasające**			
			Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Środki przeniesione automatycznie	Środki przeniesione decyzją	Dochody przeznaczone na określony cel	Ogółem	Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13
	Ogółem dział 4 WRF	10 788	8 711	310	498	9 519	88 %	65	–	1 161	1 226	37	5	0	42
5	Świadczenia emerytalne i rentowe	1 894	1 877	–	2	1 879	99 %	–	–	0	0	15	–	–	15
	Szkoły europejskie	199	178	0	10	188	94 %	–	–	5	5	6	0	–	6
	Agencje zdecentralizowane	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	4	2	1	–	3	57 %	0	1	0	1	0	0	–	1
	Wydatki administracyjne Komisji	4 294	3 239	322	174	3 734	87 %	310	1	202	513	22	24	1	47
	Wydatki administracyjne innych instytucji	4 963	3 435	446	259	4 140	83 %	508	0	182	690	76	58	–	133
	Ogółem dział 5 WRF	11 355	8 731	768	445	9 944	88 %	818	2	389	1 209	120	82	1	203
6	Wyrównania	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Ogółem dział 6 WRF	–	–	–	–	–	-	–	–	–	–	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna	–	–	–	–	–	–	0	–	–	–	–	–	–	–
	Przeniesiony deficyt	–	–	–	–	–	–	0	–	–	–	–	–	–	–
	Ogółem dział 8 WRF	–	–	–	–	–	-	0	–	–	–	–	–	–	–
9	Rezerwa na pomoc nadzwyczajną	120	–	–	–	–	–	0	–	–	–	120	–	–	120
	Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (EFG)	44	5	0	22	28	64 %	0	–	16	16	0	0	–	0
	Fundusz Solidarności Unii Europejskiej	177	152	–	–	152	86 %	0	–	–	–	25	–	–	25

w mln EUR

Program	**Dostępne środki ogółem**	**Dokonane płatności**					**Środki przeniesione na 2019 r.**				**Środki wygasające**			
		Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Środki przeniesione automatycznie	Środki przeniesione decyzją	Dochody przeznaczone na określony cel	Ogółem	Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13
(FSUE)														
Ogółem dział 9 WRF	340	157	0	22	180	53 %	0	–	16	16	144	0	–	144
Ogółem	**166 353**	**142 695**	**1 840**	**12 138**	**156 673**	**94 %**	**1 214**	**465**	**7 475**	**9 154**	**398**	**126**	**2**	**526**

4.9. WRF W UJĘCIU SZCZEGÓŁOWYM: ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ POZOSTAJĄCYCH DO SPŁATY (RAL)

w mln EUR

	Program	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec poprzedniego roku				Zobowiązania za bieżący rok				**Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku - ogółem**
		Zobowiązania przeniesione z poprzedniego roku	Umorzenie/ aktualizacja wyceny/ anulowanie	Płatności	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	Zobowiązania zaciągnięte w ciągu roku	Płatności	Anulowane zobowiązania, których nie można przenieść na następne okresy	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	
		1	2	3	4=1+2+3	5	6	7	8=5+6+7	9=4+8
1	Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS)	2 654	(0)	(1 963)	691	2 097	(75)	–	2 022	2 714
	Europejski system nawigacji satelitarnej (EGNOS/Galileo)	1 300	(4)	(573)	724	892	(391)	–	501	1 224
	Międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy (ITER)	1 727	(0)	(594)	1 133	394	(72)	(0)	321	1 454
	Unijny program obserwacji i monitorowania Ziemi (Copernicus)	174	(0)	(157)	16	645	(418)	–	227	243
	Europejski Korpus Solidarności (ESC)	–	–	–	–	43	(26)	–	17	17
	Bezpieczeństwo jądrowe i likwidacja	651	–	(194)	457	141	(2)	–	139	596
	„Horyzont 2020”	19 921	(312)	(7 515)	12 094	12 254	(3 804)	(3)	8 447	20 541
	Program badawczo-szkoleniowy Euratom	198	(4)	(70)	124	397	(247)	(0)	150	275
	Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME)	908	(55)	(259)	593	391	(41)	–	350	943
	Kształcenie, szkolenie i sport (Erasmus+)	704	(55)	(291)	359	2 573	(2 076)	–	497	855
	Zatrudnienie i innowacje społeczne (EaSI)	222	(15)	(102)	105	134	(18)	–	116	222
	Cła, Fiscalis i zwalczanie nadużyć finansowych	159	(4)	(90)	65	139	(30)	–	109	175
	Instrument „Łącząc Europę” – Energia	1 678	(22)	(248)	1 407	680	(16)	–	664	2 072
	Instrument „Łącząc Europę” – Transport	3 673	(281)	(1 085)	2 307	1 986	(53)	–	1 934	4 241
	Instrument „Łącząc Europę” - technologie informacyjno-komunikacyjne („ICT”)	360	(10)	(75)	275	178	(5)	–	173	448

w mln EUR

	Program	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec poprzedniego roku				Zobowiązania za bieżący rok				**Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku - ogółem**
		Zobowiązania przeniesione z poprzedniego roku	Umorzenie/ aktualizacja wyceny/ anulowanie	Płatności	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	Zobowiązania zaciągnięte w ciągu roku	Płatności	Anulowane zobowiązania, których nie można przenieść na następne okresy	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	
		1	2	3	4=1+2+3	5	6	7	8=5+6+7	9=4+8
	Projekty w dziedzinie energetyki wspomagające naprawę gospodarczą	545	(132)	(159)	254	–	–	–	–	254
	Agencje zdecentralizowane	49	(2)	(31)	17	326	(291)	–	35	52
	Inne działania i programy	412	(21)	(177)	215	281	(92)	–	189	404
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	66	(2)	(24)	39	92	(24)	–	68	107
	Szczególne kompetencje Komisji	174	(12)	(84)	78	128	(37)	–	91	169
	Konwergencja regionalna (regiony słabiej rozwinięte)	82 421	(278)	(27 946)	54 197	31 150	(153)	–	30 997	85 194
	Regiony w okresie przejściowym	16 151	(6)	(4 196)	11 949	6 579	(27)	–	6 553	18 502
	Konkurencyjność (regiony lepiej rozwinięte)	25 870	(43)	(8 944)	16 883	9 811	(171)	–	9 640	26 523
	Regiony najbardziej oddalone i słabo zaludnione	613	–	(271)	343	258	(12)	–	246	588
	Fundusz Spójności	24 398	(11)	(9 214)	15 173	10 693	(14)	–	10 678	25 851
	Europejska współpraca terytorialna	3 514	(15)	(1 184)	2 314	2 193	(6)	–	2 188	4 502
	Pomoc techniczna	218	(18)	(73)	126	247	(123)	(0)	124	251
	Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD)	1 101	(0)	(351)	750	557	(3)	–	554	1 304
	Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	2 248	(7)	(1 016)	1 224	434	(3)	–	431	1 655
	Instrument „Łącząc Europę”	4 704	(13)	(745)	3 946	1 655	(7)	–	1 648	5 595
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	22	(1)	(6)	14	8	(2)	–	6	20
	Ogółem dział 1 WRF	196 837	(1 323)	(67 640)	127 874	87 357	(8 237)	(4)	79 117	206 991
2	Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG)	309	(14)	(228)	67	44 364	(44 082)	–	282	349
	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)	32 742	(108)	(12 174)	20 460	14 427	(292)	–	14 134	34 594

w mln EUR

	Program	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec poprzedniego roku				Zobowiązania za bieżący rok				
		Zobowiązania przeniesione z poprzedniego roku	Umorzenie/ aktualizacja wyceny/ anulowanie	Płatności	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	Zobowiązania zaciągnięte w ciągu roku	Płatności	Anulowane zobowiązania, których nie można przenieść na następne okresy	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	**Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku - ogółem**
		1	2	3	4=1+2+3	5	6	7	8=5+6+7	9=4+8
	Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR)	3 218	(233)	(754)	2 231	1 070	(21)	(0)	1 049	3 280
	Umowy o partnerstwie w sprawie połowów i organizacja ds. zarządzania rybołówstwem	21	(3)	(10)	8	94	(87)	–	7	15
	Działania na rzecz środowiska i klimatu (LIFE)	1 564	(2)	(283)	1 279	522	(34)	–	488	1 768
	Agencje zdecentralizowane	3	(0)	(3)	–	66	(63)	–	3	3
	Inne działania i środki	6	–	(6)	–	–	–	–	–	–
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	20	(0)	(7)	12	16	(0)	–	15	28
	Określone działania	0	–	–	0	–	–	–	–	0
	Ogółem dział 2 WRF	37 883	(360)	(13 466)	24 058	60 560	(44 580)	(0)	15 980	40 037
3	Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (AMF)	2 447	(34)	(721)	1 692	986	(17)	–	969	2 662
	Konsumenci	41	(1)	(20)	21	29	(9)	–	20	40
	Kreatywna Europa	193	(7)	(91)	94	239	(115)	–	124	219
	Wsparcie w sytuacjach nadzwyczajnych na terenie Unii	90	(1)	(67)	22	199	(160)	–	40	62
	Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego	1 420	(19)	(433)	969	799	(22)	–	777	1 746
	Systemy informatyczne	47	(1)	(13)	34	12	(0)	–	12	46
	Sprawiedliwość	90	(1)	(34)	55	48	(13)	–	35	90
	Prawa, równość i obywatelstwo	115	(1)	(63)	51	64	(10)	–	54	105
	Unijny Mechanizm Ochrony Ludności	44	(2)	(21)	21	35	(13)	–	21	43
	Europa dla Obywateli	22	(0)	(13)	9	28	(16)	–	12	21
	Żywność i pasze	316	(31)	(187)	98	281	(60)	–	221	319
	Zdrowie	133	(6)	(46)	81	68	(16)	–	52	133
	Agencje zdecentralizowane	132	(1)	(5)	126	956	(841)	–	115	242

w mln EUR

	Program	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec poprzedniego roku				Zobowiązania za bieżący rok				
		Zobowiązania przeniesione z poprzedniego roku	Umorzenie/ aktualizacja wyceny/ anulowanie	Płatności	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	Zobowiązania zaciągnięte w ciągu roku	Płatności	Anulowane zobowiązania, których nie można przenieść na następne okresy	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	**Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku - ogółem**
		1	2	3	4=1+2+3	5	6	7	8=5+6+7	9=4+8
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	24	(1)	(9)	14	11	(2)	–	9	24
	Określone działania	77	(1)	(59)	17	99	(34)	–	65	82
	Ogółem dział 3 WRF	5 194	(107)	(1 781)	3 306	3 855	(1 327)	–	2 528	5 834
4	Pomoc przedakcesyjna (IPA II)	6 899	(124)	(1 225)	5 549	2 097	(221)	(0)	1 875	7 425
	Pomoc makrofinansowa (MFA)	40	(0)	(0)	40	10	(5)	–	5	45
	Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych	–	–	–	–	138	(138)	–	–	–
	Unijny Mechanizm Ochrony Ludności	18	(1)	(6)	12	7	(3)	–	4	15
	Inicjatywa „Wolontariusze pomocy UE”	18	(0)	(2)	16	20	(14)	–	6	22
	Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFZR)	275	–	(275)	–	325	(0)	–	325	325
	Europejski Instrument Sąsiedztwa (ENI)	7 662	(185)	(1 724)	5 753	2 501	(421)	(0)	2 080	7 833
	Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju (DCI)	8 643	(218)	(2 418)	6 006	3 015	(265)	–	2 749	8 755
	Instrument Partnerstwa	376	(6)	(113)	257	146	(17)	(0)	129	386
	Demokracja i prawa człowieka (EIDHR)	370	(10)	(139)	222	189	(52)	(0)	137	358
	Stabilność i pokój (IcSP)	623	(34)	(220)	369	373	(114)	(0)	258	627
	Pomoc humanitarna	899	(33)	(429)	437	1 533	(1 077)	(0)	456	893
	Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa (WPZiB)	243	(32)	(80)	132	371	(236)	–	134	266
	Współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego (INSC)	122	(8)	(39)	75	33	(1)	–	32	107
	Agencje zdecentralizowane	–	–	–	–	20	(20)	–	–	–
	Inne działania i programy	154	(13)	(29)	113	208	(168)	–	39	152
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	22	(1)	(7)	13	3	(1)	–	2	16
	Określone działania	113	(2)	(42)	70	76	(19)	–	57	126

w mln EUR

	Program	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec poprzedniego roku				Zobowiązania za bieżący rok				
		Zobowiązania przeniesione z poprzedniego roku	Umorzenie/ aktualizacja wyceny/ anulowanie	Płatności	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	Zobowiązania zaciągnięte w ciągu roku	Płatności	Anulowane zobowiązania, których nie można przenieść na następne okresy	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	**Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku - ogółem**
		1	2	3	4=1+2+3	5	6	7	8=5+6+7	9=4+8
	Ogółem dział 4 WRF	26 478	(667)	(6 746)	19 064	11 062	(2 773)	(1)	8 288	27 352
5	Świadczenia emerytalne i rentowe	–	–	–	–	1 879	(1 879)	–	–	–
	Szkoły europejskie	0	(0)	(0)	–	190	(188)	–	2	2
	Agencje zdecentralizowane	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	6	–	(2)	3	4	(0)	–	3	6
	Wydatki administracyjne Komisji	354	(26)	(328)	0	3 772	(3 407)	(0)	365	366
	Wydatki administracyjne innych instytucji	507	(61)	(444)	2	4 280	(3 695)	0	584	587
	Ogółem dział 5 WRF	867	(87)	(775)	6	10 124	(9 169)	(0)	955	961
6	Wyrównania	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Ogółem dział 6 WRF	–	–	–	–	–	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Przeniesiony deficyt	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Ogółem dział 8 WRF	–	–	–	–	–	–	–	–	–
9	Rezerwa na pomoc nadzwyczajną	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (EFG)	0	(0)	(0)	–	28	(28)	–	0	0
	Fundusz Solidarności Unii Europejskiej (FSUE)	–	–	–	–	152	(152)	–	–	–
	Ogółem dział 9 WRF	0	(0)	(0)	–	180	(180)	–	0	0
	Ogółem	**267 258**	**(2 544)**	**(90 407)**	**174 307**	**173 139**	**(66 265)**	**(5)**	**106 868**	**281 175**

4.10. WRF W UJĘCIU SZCZEGÓŁOWYM: ZOBOWIĄZANIA POZOSTAJĄCE DO SPŁATY WEDŁUG ROKU POWSTANIA ZOBOWIĄZANIA

w mln EUR

	Program	< 2012	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ogółem
1	Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS)	–	–	–	–	0	4	687	2 022	2 714
	Europejski system nawigacji satelitarnej (EGNOS/Galileo)	0	0	–	–	47	112	564	501	1 224
	Międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy (ITER)	–	–	546	–	15	306	267	321	1 454
	Unijny program obserwacji i monitorowania Ziemi (Copernicus)	–	–	–	0	0	3	12	227	243
	Europejski Korpus Solidarności (ESC)	–	–	–	–	–	–	–	17	17
	Bezpieczeństwo jądrowe i likwidacja	–	–	97	72	77	103	108	139	596
	„Horyzont 2020”	246	273	784	1 440	2 120	2 908	4 320	8 450	20 541
	Program badawczo-szkoleniowy Euratom	8	1	2	7	24	35	48	150	275
	Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME)	2	4	181	6	46	113	242	350	943
	Kształcenie, szkolenie i sport (Erasmus+)	0	0	1	23	43	93	199	497	855
	Zatrudnienie i innowacje społeczne (EaSI)	2	4	6	7	13	14	60	116	222
	Cła, Fiscalis i zwalczanie nadużyć finansowych	–	0	–	1	4	15	44	109	175
	Instrument „Łącząc Europę” – Energia	5	2	2	245	235	387	532	664	2 072
	Instrument „Łącząc Europę” – Transport	13	–	6	226	192	705	1 166	1 934	4 241
	Instrument „Łącząc Europę” - technologie informacyjno-komunikacyjne („ICT”)	–	0	–	21	34	135	85	173	448
	Projekty w dziedzinie energetyki wspomagające naprawę gospodarczą	254	–	–	–	–	–	–	–	254
	Agencje zdecentralizowane	–	–	–	–	0	1	15	35	52
	Inne działania i programy	22	4	14	14	23	35	103	189	404
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	2	1	2	0	3	8	23	68	107
	Szczególne kompetencje Komisji	0	0	4	5	5	17	46	91	169
	Konwergencja regionalna (regiony słabiej rozwinięte)	510	445	3 057	651	5 465	16 652	27 416	30 997	85 194
	Regiony w okresie przejściowym	38	–	–	149	1 594	4 066	6 102	6 553	18 502
	Konkurencyjność (regiony lepiej rozwinięte)	53	–	626	327	1 766	5 071	9 040	9 640	26 523
	Regiony najbardziej oddalone i słabo zaludnione	–	–	–	9	38	74	222	246	588
	Fundusz Spójności	159	–	487	321	1 046	3 598	9 561	10 678	25 851
	Europejska współpraca terytorialna	40	9	52	–	5	417	1 780	2 199	4 502
	Pomoc techniczna	1	1	0	2	27	37	60	124	251
	Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD)	–	–	–	0	36	300	415	554	1 304
	Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	–	–	–	0	397	413	413	431	1 655
	Instrument „Łącząc Europę”	–	–	–	279	550	1 608	1 510	1 648	5 595
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	0	–	–	1	1	4	9	6	20
	Ogółem dział 1 WRF	1 355	744	5 867	3 807	13 803	37 234	65 049	79 131	206 991

w mln EUR

	Program	< 2012	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ogółem
2	Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG)	–	–	–	0	3	9	55	282	349
	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)	34	–	293	198	1 567	7 296	11 072	14 134	34 594
	Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR)	9	3	96	4	358	760	1 000	1 049	3 280
	Umowy o partnerstwie w sprawie połowów i organizacja ds. zarządzania rybołówstwem	–	–	–	–	–	3	5	7	15
	Działania na rzecz środowiska i klimatu (LIFE)	142	53	72	107	209	229	273	682	1 768
	Agencje zdecentralizowane	–	–	–	–	–	–	0	3	3
	Inne działania i środki	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	0	0	0	2	1	4	5	15	28
	Określone działania	–	–	–	0	0	–	–	–	0
	Ogółem dział 2 WRF	186	56	461	311	2 138	8 301	12 411	16 173	40 037
3	Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (AMF)	20	17	29	4	37	491	1 094	969	2 662
	Konsumenci	–	0	0	1	2	4	14	20	40
	Kreatywna Europa	–	–	1	4	6	22	61	124	219
	Wsparcie w sytuacjach nadzwyczajnych na terenie Unii	–	–	–	–	–	13	9	40	62
	Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego	19	42	13	12	26	266	589	777	1 746
	Systemy informatyczne	1	0	0	1	2	3	25	12	46
	Sprawiedliwość	1	1	4	4	8	16	21	35	90
	Prawa, równość i obywatelstwo	3	4	2	4	7	12	19	54	105
	Unijny Mechanizm Ochrony Ludności	–	0	–	1	2	6	12	21	43
	Europa dla Obywateli	0	–	0	0	0	1	7	12	21
	Żywność i pasze	1	0	2	6	9	27	52	221	319
	Zdrowie	4	1	2	5	14	22	33	52	133
	Agencje zdecentralizowane	–	–	–	–	0	12	114	115	242
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	0	1	1	2	3	3	4	9	24
	Określone działania	0	0	0	0	0	2	15	65	82
	Ogółem dział 3 WRF	50	67	56	45	118	901	2 069	2 528	5 834
4	Pomoc przedakcesyjna (IPA II)	349	94	522	437	971	1 475	1 702	1 875	7 425
	Pomoc makrofinansowa (MFA)	–	–	–	–	–	–	40	5	45
	Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Unijny Mechanizm Ochrony Ludności	–	–	–	2	2	2	6	4	15
	Inicjatywa „Wolontariusze pomocy UE”	–	–	–	7	3	2	4	6	22
	Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFZR)	–	–	–	–	–	–	–	325	325
	Europejski Instrument Sąsiedztwa (ENI)	426	341	485	594	783	1 367	1 716	2 120	7 833
	Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju (DCI)	250	178	453	564	938	1 424	2 198	2 751	8 755
	Instrument Partnerstwa	0	8	13	37	42	70	82	133	386
	Demokracja i prawa człowieka (EIDHR)	5	2	9	20	35	61	90	137	358
	Stabilność i pokój (IcSP)	7	9	20	36	67	88	141	258	627
	Pomoc humanitarna	9	13	14	8	11	117	267	456	893

w mln EUR

	Program	< 2012	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ogółem
	Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa (WPZiB)	4	14	2	24	23	21	43	134	266
	Współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego (INSC)	7	4	7	10	12	18	18	32	107
	Agencje zdecentralizowane	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Inne działania i programy	5	4	2	13	23	31	36	39	152
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	3	1	0	1	3	0	5	2	16
	Określone działania	1	2	1	2	7	20	37	57	126
	Ogółem dział 4 WRF	1 065	671	1 526	1 753	2 920	4 697	6 385	8 335	27 352
5	Świadczenia emerytalne i rentowe	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Szkoły europejskie	–	–	–	–	–	–	0	2	2
	Agencje zdecentralizowane	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	–	–	–	–	–	0	3	3	6
	Wydatki administracyjne Komisji	–	–	0	0	–	0	0	365	366
	Wydatki administracyjne innych instytucji	0	0	0	0	0	0	0	587	587
	Ogółem dział 5 WRF	–	–	0	0	–	0	3	957	961
6	Wyrównania	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Ogółem dział 6 WRF	–	–	–	–	–	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Przeniesiony deficyt	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Ogółem dział 8 WRF	–	–	–	–	–	–	–	–	–
9	Rezerwa na pomoc nadzwyczajną	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (EFG)	–	–	–	–	–	–	0	0	0
	Fundusz Solidarności Unii Europejskiej (FSUE)	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Ogółem dział 9 WRF	–	–	–	–	–	–	0	0	0
	Ogółem	**2 656**	**1 538**	**7 910**	**5 916**	**18 979**	**51 133**	**85 917**	**107 126**	**281 175**

5. WYKONANIE BUDŻETU PRZEZ INSTYTUCJĘ

5.1. WYKONANIE DOCHODÓW BUDŻETOWYCH

w mln EUR

Instytucja	Dochody przewidziane w budżecie		Ustalone należności			Dochody			Wpływy jako % budżetu	Nie-rozliczone
	Pierwotnie przyjęty budżet	Ostateczny przyjęty budżet	Bieżący rok	Przenie-sione	Ogółem	Z należności za bieżący rok	Z należności przeniesio-nych	Ogółem		
	1	2	3	4	5=3+4	6	7	8=6+7	9=8/2	10=5-8
Parlament Europejski	164	164	197	19	217	191	3	194	118 %	23
Rada Europejska i Rada	53	53	79	2	81	79	1	80	151 %	1
Komisja	144 315	144 401	164 179	8 210	172 389	157 870	773	158 643	110 %	13 747
Trybunał Sprawiedliwości	56	56	53	0	53	53	0	53	96 %	0
Trybunał Obrachunkowy	21	21	21	0	21	21	–	21	101 %	0
Komitet Ekonomiczno-Społeczny	12	12	16	0	16	16	0	16	136 %	–
Komitet Regionów	9	9	11	0	11	11	0	11	124 %	0
Rzecznik Praw Obywatelskich	1	1	1	0	1	1	0	1	86 %	0
Europejski Inspektor Ochrony Danych	1	1	1	0	1	1	0	1	78 %	–
Europejska Służba Działań Zewnętrznych	49	49	296	2	297	295	2	297	607 %	1
Ogółem	**144 681**	**144 768**	**164 856**	**8 234**	**173 090**	**158 539**	**779**	**159 318**	**110 %**	**13 771**

Skonsolidowane sprawozdanie z wykonania budżetu ogólnego UE obejmuje, podobnie jak w latach poprzednich, wykonanie budżetu wszystkich instytucji, ponieważ w ramach budżetu UE ustanowione są oddzielne budżety dla poszczególnych instytucji.

Konsolidacja w ramach budżetu UE nie obejmuje budżetu agencji ani jego wykonania. Dotacja Komisji jest uwzględniona w budżecie UE.

Jeżeli chodzi o ESDZ, należy zauważyć, że oprócz własnego budżetu otrzymuje ona też wkłady od Komisji w wysokości 141,7 mln EUR (w 2017 r.: 144 mln EUR) i EFR oraz funduszy powierniczych w wysokości 70,1 mln EUR (w 2017 r.: 72 mln EUR) na pokrycie kosztów personelu Komisji zatrudnionego w delegaturach finansowanych ze środków EFR i funduszy powierniczych, w tym z dochodów przeznaczonych na określony cel uzyskanych w danym roku z tych wkładów. Te środki budżetowe są przekazywane ESDZ (jako dochody przeznaczone na określony cel) przede wszystkim na pokrycie kosztów personelu Komisji zatrudnionego w delegaturach UE, którymi zarządza Służba.

5.2. WYKONANIE ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA

w mln EUR

Instytucja	**Dostępne środki ogółem**	**Zaciągnięte zobowiązania**					**Środki przeniesione na 2019 r.**			**Środki wygasające**			
		Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Środki przeniesione decyzją	Ogółem	Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
Parlament Europejski	2 031	1 934	3	56	1 993	98 %	22	0	22	16	–	0	16
Rada Europejska i Rada	629	527	4	24	555	88 %	23	0	23	46	5	0	51
Komisja	174 003	155 941	866	12 051	168 859	97 %	4 386	525	4 911	215	18	0	233
Trybunał Sprawiedliwości	411	407	0	1	407	99 %	1	0	1	3	0	0	3
Trybunał Obrachunkowy	146	140	0	0	141	96 %	0	0	0	6	0	0	6
Komitet Ekonomiczno-Społeczny	140	134	0	4	138	99 %	0	0	0	2	0	0	2
Komitet Regionów	98	95	0	2	97	99 %	0	0	0	1	0	0	1
Rzecznik Praw Obywatelskich	11	10	0	0	10	95 %	0	0	0	1	0	0	1
Europejski Inspektor Ochrony Danych	14	14	0	0	14	94 %	0	0	0	1	0	0	1
Europejska Służba Działań Zewnętrznych	984	678	0	247	925	94 %	59	0	59	1	0	0	1
Ogółem	**178 468**	**159 881**	**873**	**12 385**	**173 139**	**97 %**	**4 491**	**525**	**5 015**	**291**	**23**	**0**	**314**

5.3. WYKONANIE ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI

w mln EUR

Instytucja	**Dostępne środki ogółem**	**Dokonane płatności**					**Środki przeniesione na 2019 r.**				**Środki wygasające**			
		Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Środki przeniesione automatycznie	Środki przeniesione decyzją	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	Z ostatecznego przyjętego budżetu	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14
Parlament Europejski	2 321	1 637	268	28	1 933	83 %	298	0	50	347	16	24	0	41
Rada Europejska i Rada	681	470	43	23	536	79 %	61	0	24	84	46	14	0	60
Komisja	161 390	139 260	1 394	11 879	152 533	95 %	706	465	7 294	8 465	322	68	2	392
Trybunał Sprawiedliwości	432	386	18	1	404	94 %	21	0	1	22	3	3	0	6
Trybunał Obrachunkowy	154	133	7	0	140	91 %	7	0	0	8	6	1	0	6
Komitet Ekonomiczno-Społeczny	150	126	8	3	137	91 %	8	0	1	9	2	2	0	4
Komitet Regionów	108	87	8	1	96	90 %	8	0	1	9	1	1	0	2
Rzecznik Praw Obywatelskich	12	10	1	0	11	91 %	0	0	0	0	1	0	0	1
Europejski Inspektor Ochrony Danych	16	11	1	0	12	75 %	2	0	0	2	1	1	0	2
Europejska Służba Działań Zewnętrznych	1 090	575	93	202	870	80 %	102	0	105	208	1	11	–	12
Ogółem	**166 353**	**142 695**	**1 840**	**12 138**	**156 673**	**94 %**	**1 214**	**465**	**7 475**	**9 154**	**398**	**126**	**2**	**526**

6. WYKONANIE BUDŻETU AGENCJI

W poniższych sprawozdaniach przedstawiono przychody i wydatki agencji – zarówno agencji zdecentralizowanych (zwanych także agencjami tradycyjnymi), jak i agencji wykonawczych.

Konsolidacja w ramach budżetu UE nie obejmuje przychodów ani wydatków agencji. Dotacja Komisji jest uwzględniona w budżecie UE.

Inne źródła przychodów i wydatków agencji nie są uwzględniane w sprawozdaniu finansowym dotyczącym budżetu UE. Każda agencja przedstawia własne sprawozdanie finansowe. Informacje przedstawione w poniższej tabeli dają ogólny obraz sytuacji finansowej tych podmiotów UE.

6.1. DOCHODY BUDŻETOWE

w mln EUR

Agencja	Finansowanie – obszar polityki Komisji	Ostateczny przyjęty budżet	Otrzymane kwoty
Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki – ACER	6	14	14
Organ Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej – BEREC	9	4	4
Wspólnotowy Urząd Ochrony Odmian Roślin – CPVO	17	17	18
Agencja Wykonawcza ds. Konsumentów, Zdrowia, Rolnictwa i Żywności – CHAFEA	17	11	11
Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego – EACEA	15	50	50
Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy – EU-OSHA	4	15	15
Europejska Agencja ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości – eu-LISA	18	94	97
Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu – EASO	18	98	98
Europejska Agencja Bezpieczeństwa Lotniczego – EASA	6	198	155
Europejski Urząd Nadzoru Bankowego – EUNB	12	43	44
Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej – Frontex	18	289	306
Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób – ECDC	17	58	58
Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego – CEDEFOP	15	18	18
Europejska Agencja Chemikaliów – ECHA	2	119	121
Europejska Agencja Środowiska – EEA	7	66	66
Europejska Agencja Kontroli Rybołówstwa – EFCA	11	17	17
Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności – EFSA	17	80	80
Europejska Fundacja na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy – Eurofound	4	21	21
Agencja Europejskiego Globalnego Systemu Nawigacji Satelitarnej (GNSS)	6	33	746
Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn – EIGE	4	8	8
Europejski Instytut Innowacji i Technologii – EIT	15	370	345
Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych – EIOPA	12	25	25
Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego – EMSA	6	77	103
Europejska Agencja Leków – EMA	2	338	317
Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii – EMCDDA	18	16	16
Europejski Urząd Policji	18	137	137
Agencja Wykonawcza Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych – ERCEA	8	49	49

w mln EUR

Agencja	Finansowanie – obszar polityki Komisji	Ostateczny przyjęty budżet	Otrzymane kwoty
Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych – ESMA	12	44	44
Europejska Fundacja Kształcenia – ETF	15	20	20
Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej – FRA	18	23	23
Agencja Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania (CEPOL)	18	9	14
Agencja Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji – ENISA	9	11	12
Agencja Kolejowa Unii Europejskiej	6	29	29
Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej – EUIPO	12	403	245
Europejska Jednostka Współpracy Sądowej – EUROJUST	33	38	38
Agencja Wykonawcza ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw – EASME	6	44	44
Fusion for Energy – F4E	8	795	831
Agencja Wykonawcza ds. Innowacyjności i Sieci - INEA	6	27	27
Agencja Wykonawcza ds. Badań Naukowych - REA	8	70	70
Centrum Tłumaczeń dla Organów Unii Europejskiej	15	47	41
Ogółem		**3 822**	**4 377**

w mln EUR

Rodzaj dochodów	Ostateczny przyjęty budżet	Otrzymane kwoty
Dotacja Komisji	1 424	1 425
Dochody z opłat	746	726
Pozostałe dochody	1 652	2 226
Ogółem	**3 822**	**4 377**

6.2. ŚRODKI NA ZOBOWIĄZANIA I ŚRODKI NA PŁATNOŚCI W PODZIALE NA AGENCJE

w mln EUR

Agencja	Środki na zobowiązania		Środki na płatności	
	Dostępne środki ogółem	Zaciągnięte zobowią-zania	Dostępne środki ogółem	Dokonane płatności
Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki – ACER	14	13	17	14
Organ Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej – BEREC	4	4	5	4
Wspólnotowy Urząd Ochrony Odmian Roślin – CPVO	19	17	18	16
Agencja Wykonawcza ds. Konsumentów, Zdrowia, Rolnictwa i Żywności – CHAFEA	11	10	13	10
Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego – EACEA	50	49	56	48
Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy – EU-OSHA	16	16	20	14
Europejska Agencja ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości – eu-LISA	211	154	107	94
Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu – EASO	103	94	106	86
Europejska Agencja Bezpieczeństwa Lotniczego – EASA	237	179	244	151
Europejski Urząd Nadzoru Bankowego – EUNB	44	44	47	41
Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej – Frontex	318	306	406	293
Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób – ECDC	59	58	69	57
Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego – CEDEFOP	18	18	19	18
Europejska Agencja Chemikaliów – ECHA	121	117	133	114
Europejska Agencja Środowiska – EEA	97	78	102	61
Europejska Agencja Kontroli Rybołówstwa – EFCA	18	17	22	19
Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności – EFSA	80	80	87	80
Europejska Fundacja na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy – Eurofound	21	21	25	21
Agencja Europejskiego Globalnego Systemu Nawigacji Satelitarnej (GNSS)	3 522	2 428	1 270	828
Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn – EIGE	8	8	9	8
Europejski Instytut Innowacji i Technologii – EIT	459	395	380	340
Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych – EIOPA	25	25	28	24
Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego – EMSA	126	114	122	91
Europejska Agencja Leków – EMA	344	312	392	302
Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii – EMCDDA	16	16	17	17
Europejski Urząd Policji	143	132	156	129
Agencja Wykonawcza Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych – ERCEA	49	49	51	48
Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych – ESMA	46	46	51	44
Europejska Fundacja Kształcenia – ETF	20	20	21	20
Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej – FRA	23	23	30	23
Agencja Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania (CEPOL)	14	13	15	11
Agencja Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji – ENISA	12	12	13	11
Agencja Kolejowa Unii Europejskiej	30	30	34	30

w mln EUR

Agencja	Środki na zobowiązania		Środki na płatności	
	Dostępne środki ogółem	Zaciągnięte zobowią-zania	Dostępne środki ogółem	Dokonane płatności
Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej – EUIPO	422	245	445	235
Europejska Jednostka Współpracy Sądowej – EUROJUST	40	40	47	41
Agencja Wykonawcza ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw – EASME	44	44	49	45
Fusion for Energy – F4E	1 019	1 008	847	814
Agencja Wykonawcza ds. Innowacyjności i Sieci - INEA	27	27	28	26
Agencja Wykonawcza ds. Badań Naukowych - REA	70	70	73	67
Centrum Tłumaczeń dla Organów Unii Europejskiej	47	45	51	45
Ogółem	**7 946**	**6 376**	**5 625**	**4 342**

w mln EUR

Rodzaje wydatków	Środki na zobowiązania		Środki na płatności	
	Dostępne środki ogółem	Zaciągnięte zobowiązania	Dostępne środki ogółem	Dokonane płatności
Koszty administracyjne	368	352	445	334
Personel	1 220	1 188	1 236	1 181
Koszty operacyjne	6 358	4 836	3 944	2 826
Ogółem	**7 946**	**6 376**	**5 625**	**4 342**

GLOSARIUSZ

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Wszystkie aktywa finansowe (z wyjątkiem instrumentów pochodnych), które są zgodne z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości Sektora Publicznego, wycenione według wartości godziwej i w przypadku których zmiany wartości godziwej są ujmowane jako rezerwa w aktywach netto do czasu ich usunięcia z bilansu (lub utraty przez nie wartości).

Aktywa lub zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt

Wszystkie aktywa lub zobowiązania finansowe, które są zgodne z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości Sektora Publicznego, wycenione według wartości godziwej i w przypadku których zmiany wartości godziwej są wykazywane jako nadwyżka lub deficyt w danym okresie (tj. instrumenty pochodne).

Anulowanie środków

Niewykorzystane środki, z których nie można dłużej korzystać.

Budżety korygujące

Decyzja przyjęta w trakcie roku budżetowego w celu zmiany (zwiększenia, zmniejszenia, przeniesienia) aspektów przyjętego budżetu na dany rok.

Dochody przeznaczone na określony cel

Dedykowane dochody otrzymane na sfinansowanie określonych pozycji wydatków. Głównym źródłem zewnętrznych dochodów przeznaczonych na określony cel są wkłady finansowe państw trzecich w programy finansowane przez Unię. Głównym źródłem wewnętrznych dochodów przeznaczonych na określony cel są dochody uzyskane od osób trzecich w związku z towarami, usługami lub pracami dostarczonymi na ich żądanie; dochody pochodzące ze zwrotu nienależnie wypłaconych kwot i dochody ze sprzedaży publikacji i filmów.

Efektywna stopa procentowa

Stopa, która dyskontuje oszacowane przyszłe wpływy gotówkowe lub płatności w ciągu przewidywanego okresu użytkowania aktywów lub zobowiązań finansowych do wartości bilansowej netto aktywów lub zobowiązania.

Instrumenty pochodne

Instrumenty finansowe, których wartość jest powiązana ze zmianą wartości innego instrumentu finansowego, wskaźnika lub towaru. W przeciwieństwie do posiadacza pierwotnego instrumentu finansowego (np. obligacji skarbowych), który posiada bezwarunkowe prawo do otrzymywania środków pieniężnych (lub innej korzyści ekonomicznej) w przyszłości, posiadacz instrumentu pochodnego posiada tylko warunkowe prawo do otrzymywania takiej korzyści. Przykładowym instrumentem pochodnym jest walutowy kontrakt terminowy typu forward.

Korekta finansowa

Korekty finansowe służą do ochrony budżetu UE przed obciążeniem błędnymi lub nieprawidłowymi wydatkami. W przypadku wydatków objętych zarządzaniem dzielonym za odzyskanie nieprawidłowych płatności odpowiada przede wszystkim państwo członkowskie.

„Potwierdzona” korekta finansowa została zaakceptowana przez dane państwo członkowskie. „Stwierdzona” korekta finansowa została przyjęta decyzją Komisji i zawsze jest korektą netto, w przypadku której państwo członkowskie ma obowiązek zwrócić nieprawidłowo wykorzystane środki do budżetu UE, co doprowadzi do ostatecznego zmniejszenia puli środków finansowych przyznanych danemu państwu członkowskiemu. Potwierdzone i stwierdzone korekty finansowe opisuje się w niniejszej publikacji jako jedną kategorię.

„Wykonana” korekta finansowa skorygowała odnotowaną nieprawidłowość.

Koszty bieżącego zatrudnienia

Wzrost zobowiązań programowych wynikających z obsługi w bieżącym roku budżetowym.

Kwoty, do wniesienia których należy wezwać państwa członkowskie

Są to koszty poniesione w okresie sprawozdawczym, które będą musiały zostać sfinansowane z przyszłych budżetów, tj. przez państwa członkowskie UE. Wynika to z współistnienia sprawozdań finansowych opartych na zasadzie memoriałowej i budżetu opartego na ujęciu kasowym.

Linia budżetowa

Jeżeli chodzi o strukturę budżetu, przychody i wydatki przedstawia się w budżecie zgodnie z obowiązującą nomenklaturą nałożoną przez władzę budżetową, która odzwierciedla charakter i cel każdej pozycji. Poszczególne działy (tytuł, rozdział, artykuł lub linia) zawierają oficjalny opis nomenklatury.

Nieprawidłowość

Nieprawidłowość jest czynnością niezgodną z zasadami UE, która może niekorzystnie wpłynąć na interesy finansowe UE, ale może być wynikiem błędów, które nie noszą znamion oszustwa, popełnionych przez beneficjentów ubiegających się o środki lub przez organy odpowiedzialne za dokonywanie płatności. Jeżeli dany podmiot świadomie dopuszcza się nieprawidłowości, stanowi to nadużycie finansowe.

Płatności zaliczkowe

Płatność mająca na celu zapewnienie beneficjentowi płynności. Może być ona rozbita na szereg płatności zgodnie z przepisami danej umowy, decyzji, porozumienia lub podstawowego aktu prawnego. Płatność lub zaliczka musi zostać wykorzystana na cele, na które była przeznaczona, w okresie wskazanym w umowie albo podlega zwrotowi.

Program o zdefiniowanym świadczeniu

System emerytalno-rentowy lub inny system świadczeń emerytalnych, gdy zasady danego systemu określają świadczenia niezależne od wpłacanych składek, a świadczenia nie są bezpośrednio związane z inwestycjami prowadzonymi w ramach systemu. System może być finansowany bądź nie.

Przeniesienie środków budżetowych

Wyjątek od zasady jednoroczności w zakresie, w jakim środki, których nie można wykorzystać w danym roku budżetowym, mogą, w ściśle określonych warunkach, zostać przeniesione w celu wykorzystania ich w przyszłym roku.

Przeniesienia (między liniami budżetowymi)

Przeniesienia między liniami budżetowymi oznaczają przeniesienie środków z jednej linii budżetowej do drugiej, w trakcie roku budżetowego, i tym samym stanowią wyjątek od budżetowej zasady specyfikacji. Zostały jednak wyraźnie dozwolone w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu finansowym (RF). W rozporządzeniu finansowym określono różne rodzaje przeniesień w zależności od tego, czy odbywają się one między tytułami, rozdziałami, artykułami lub działami budżetu, czy też w ich obrębie, oraz w zależności od tego, czy wymagają różnych poziomów autoryzacji.

Przyjęty budżet

Projekt budżetu staje się przyjętym budżetem, gdy tylko zostanie zatwierdzony przez władzę budżetową.

Roczne sprawozdanie z działalności

Roczne sprawozdania z działalności pokazują wyniki operacji w odniesieniu do m.in. ustalonych celów, powiązanego ryzyka oraz struktury kontroli wewnętrznej. Od budżetu na 2001 r. w przypadku Komisji i budżetu na 2003 r. w przypadku wszystkich instytucji Unii Europejskiej delegowany urzędnik

zatwierdzający musi przedłożyć swojej instytucji roczne sprawozdanie z działalności na temat wywiązania się ze swoich obowiązków wraz z informacjami dotyczącymi finansów i zarządzania.

Stopa dyskontowa

Stopa wykorzystywana do dostosowania wartości pieniądza w czasie. Dyskontowanie jest techniką stosowaną do porównania kosztów i korzyści występujących w różnych okresach.

Środek zapobiegawczy

Środki zapobiegawcze, którymi dysponuje Komisja w celu ochrony budżetu UE, gdy jest świadoma potencjalnych braków, obejmują zawieszenia i wstrzymania płatności z budżetu UE na rzecz programu operacyjnego.

Środki

Środki budżetowe. Budżet obejmuje prognozę zarówno zobowiązań, jak i płatności (płatności na rzecz beneficjentów – w gotówce lub przelewem bankowym). Środki na zobowiązania i płatności często się różnią (środki zróżnicowane), ponieważ zazwyczaj zobowiązania dotyczące wieloletnich programów i projektów są w całości zaciągane w roku, w którym podjęto decyzję w ich sprawie, i są opłacane przez lata, w miarę realizacji programu i projektu. Środki niezróżnicowane mają zastosowanie do wydatków administracyjnych, wsparcia rynku rolnego i płatności bezpośrednich oraz środków na zobowiązania równych środkom na płatności.

Środki na płatności

Środki na płatności pokrywają wydatki wymagalne w bieżącym roku budżetowym, wynikające z zobowiązań prawnych zaciągniętych w bieżącym roku lub w ubiegłych latach.

Środki na wydatki administracyjne

Środki na wydatki administracyjne służą do pokrywania bieżących kosztów instytucji i podmiotów (personelu, budynków, wyposażenia biurowego).

Środki na zobowiązania

Środki na zobowiązania pokrywają łączny koszt zobowiązań prawnych (umów, umów o udzielenie dotacji/decyzji o udzielenie dotacji), które można podpisać w bieżącym roku budżetowym.

Tradycyjne zasoby własne

Oznaczają dochód UE i stanowią część „zasobów własnych”, z których finansowana jest działalność UE. Tradycyjne zasoby własne zostały zdefiniowane w rozporządzeniu nr 609/2014 w sprawie zasobów własnych i obejmują cła i opłaty wyrównawcze od cukru.

Umorzenie

Czynność, wskutek której wcześniejsze zobowiązanie (lub część tego zobowiązania) zostaje anulowane.

Wstrzymania i zawieszenia

Jeżeli Komisja stwierdzi, na podstawie własnych prac lub informacji przekazanych przez instytucje audytowe, że państwo członkowskie nie usunęło poważnych uchybień w systemach zarządzania i kontroli lub nie skorygowało nieprawidłowych wydatków, które zostały zadeklarowane i poświadczone, może wstrzymać lub zawiesić płatności.

Wygasające środki

Na koniec roku budżetowego niewykorzystane środki zostają anulowane. Wygaśnięcie oznacza unieważnienie całego lub części zezwolenia na ponoszenie wydatków lub zaciąganie zobowiązań, które jest reprezentowane przez środki. Zgodnie z zasadami finansowymi, które dotyczą wspólnych przedsięwzięć, jedynie w ich przypadku wszelkie niewykorzystane środki mogą zostać ujęte w preliminarzu dochodów i wydatków na następne trzy lata budżetowe (tzw. zasada „N+3”). Zatem

niewykorzystane środki na wspólne przedsięwzięcia mogą zostać ponownie uruchomione w roku budżetowym „N+3”.

Założenia aktuarialne

Założenia stosowane na potrzeby obliczania kosztów przyszłych zdarzeń, które wpływają na zobowiązania emerytalne.

Zarządzanie bezpośrednie

Tryb wykonania budżetu. W ramach zarządzania bezpośredniego budżet jest wykonywany bezpośrednio przez służby Komisji, agencje wykonawcze lub fundusze powiernicze.

Zarządzanie dzielone

Tryb wykonania budżetu. W ramach zarządzania dzielonego realizację zadań w zakresie wykonania budżetu powierza się państwom członkowskim. Ok. 80 % wydatków UE podlega właśnie tej metodzie wykonania budżetu.

Zarządzanie pośrednie

Tryb wykonania budżetu. W ramach zarządzania pośredniego Komisja powierza zadania związane z wykonaniem budżetu organom przewidzianym prawem UE lub prawem krajowym.

Zasoby własne

Oznaczają główne środki finansowe instytucji i organów unijnych oraz zostały określone w rozporządzeniu nr 609/2014 w sprawie zasobów własnych. Zasoby własne obejmują zasoby oparte na DNB, zasoby oparte na VAT i tradycyjne zasoby własne.

Zobowiązania RAL (fr. *reste à liquider*)

Oznaczają kwotę, w przypadku której zobowiązanie budżetowe zostało podjęte, ale kolejne płatności nie zostały jeszcze wykonane. Oznaczają zobowiązania płatnicze UE na przyszłe lata i wynikają bezpośrednio z istnienia programów wieloletnich i rozbieżności między środkami na zobowiązania a środkami na płatności.

Zobowiązanie

Prawne zobowiązanie do zapewnienia środków finansowych pod warunkiem spełnienia określonych warunków. UE zobowiązuje się do zwrotu swojego udziału w kosztach projektu finansowanego przez UE. Dzisiejsze zobowiązania to przyszłe płatności. Dzisiejsze płatności to wcześniejsze zobowiązania.

Zyski i straty aktuarialne

W przypadku programu o zdefiniowanym świadczeniu zmiany w deficytach lub nadwyżkach aktuarialnych. Powstają w wyniku różnic między poprzednimi założeniami aktuarialnymi a tym, co faktycznie nastąpiło, oraz w wyniku zmian wprowadzanych w założeniach aktuarialnych.

WYKAZ SKRÓTÓW

AAR	Roczne sprawozdanie z działalności
ABB	Budżetowanie zadaniowe
ABM	Zarządzanie kosztami działań
ACER	Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki
AOD	delegowany urzędnik zatwierdzający
ARTEMIS	Zaawansowane badania i technologia w zakresie systemów wbudowanych
ATM	Zarządzanie ruchem lotniczym
B+I	Badania naukowe i innowacje
BBI	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Bioprzemysłu
BEREC	Organ Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej
BIC	Konsorcjum bioprzemysłu
BIS	Bank Rozrachunków Międzynarodowych
BOP	Bilans płatniczy
CCS LGF	System poręczeń na rzecz sektora kultury i sektora kreatywnego
CEDEFOP	Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego
CEF	Instrument „Łącząc Europę”
CEF DI	Instrument dłużny instrumentu „Łącząc Europę”
CEPOL	Agencja Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania
CHAFEA	Agencja Wykonawcza ds. Konsumentów, Zdrowia, Rolnictwa i Żywności
CIP	Program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji
COM	Komisja
COSME	Konkurencyjność przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw
COSO	Komitet Organizacji Sponsorujących Komisję Treadwaya

CPVO	Wspólnotowy Urząd Ochrony Odmian Roślin
D&WM	Likwidacja i gospodarowanie odpadami
DNB	Dochód narodowy brutto
DZW	Decyzja w sprawie systemu zasobów własnych
EACEA	Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego
EASA	Europejska Agencja Bezpieczeństwa Lotniczego
EaSI	Zatrudnienie i innowacje społeczne
EASME	Agencja Wykonawcza ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw
EASO	Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu
EBC	Europejski Bank Centralny
EBI	Europejski Bank Inwestycyjny
EBOR	Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju
ECDC	Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób
ECHA	Europejska Agencja Chemikaliów
ECOFIN	Rada do Spraw Gospodarczych i Finansowych
ECSEL	Wspólne Przedsięwzięcie „Podzespoły i układy elektroniczne w służbie wiodącej pozycji Europy”
EDIF	Instrument gwarancyjny dla Bałkanów Zachodnich
EFCA	Europejska Agencja Kontroli Rybołówstwa
EFF	Europejski Fundusz Rybacki
EFI	Europejski Fundusz Inwestycyjny
EFIS	Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych
EFMR	Europejski Fundusz Morski i Rybacki
EFOGR	Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej
EFR	Europejski Fundusz Rozwoju
EFRG	Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji

EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFRROW	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
EFSA	Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności
EFSE	Europejski Fundusz na rzecz Europy Południowo-Wschodniej
EFSF	Europejski Instrument Stabilności Finansowej
EFSI	Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne
EFSM	Europejski mechanizm stabilizacji finansowej
EFTA	Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu
EFZR	Europejski Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju
EGNOS	Europejski system wspomagania satelitarnego
EIGE	Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn
EIOPA	Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych
EIT	Europejski Instytut Innowacji i Technologii
ElectriFI	Inicjatywa finansowania elektryfikacji
EMA	Europejska Agencja Leków
EMCDDA	Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii
EMS	Europejski Mechanizm Stabilności
EMSA	Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego
ENEF	Fundusz rozwoju przedsiębiorczości
ENIAC	Rada doradcza europejskiej inicjatywy w dziedzinie nanoelektroniki
ENIF	Fundusz wspierania innowacji w przedsiębiorstwach
ENISA	Agencja Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji
ENPI	Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa
EOG	Europejski Obszar Gospodarczy

EOG	Europejska Agencja Środowiska
ERCEA	Agencja Wykonawcza Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych
ESA	Europejska Agencja Kosmiczna
ESDZ	Europejska Służba Działań Zewnętrznych
ESMA	Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych
ETF	Mechanizm finansowania początkowego Europejskiego Systemu Technologii z 1998 r.
ETF	Europejska Fundacja Kształcenia
ETO	Europejski Trybunał Obrachunkowy
EUIPO	Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej
EU-LISA	Europejska Agencja ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości
EUMETSAT	Europejska Organizacja Eksploatacji Satelitów Meteorologicznych
EUNB	Europejski Urząd Nadzoru Bankowego
EU-OSHA	Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy
Euratom	Europejska Wspólnota Energii Atomowej
Eurofound	Europejska Fundacja na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy
EUROJUST	Europejska Jednostka Współpracy Sądowej
EUROPOL	Europejski Urząd Policji
EWWiS	Europejska Wspólnota Węgla i Stali
F4E	Fusion for Energy
FAMI	Fundusz Azylu, Migracji i Integracji
FCH	Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych
FIFG	Instrument Finansowy Orientacji Rybołówstwa
FIFO	Pierwsze weszło, pierwsze wyszło
FP7	Siódmy program ramowy w zakresie badań i rozwoju technologicznego
FRA	Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej

Frontex	Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej
FS	Fundusz Spójności
FSDA	Omówienie i analiza sprawozdania finansowego
Fundusz BUFI	Fundusz „grzywien budżetowych”
GMES	Globalny monitoring środowiska i bezpieczeństwa
GNSS	Globalny system nawigacji satelitarnej
H2020	„Horyzont 2020”
ICSLT	Tabela danych dotyczących długości życia międzynarodowych urzędników służby cywilnej
IFRP	Zintegrowany pakiet sprawozdawczości finansowej
IIW	Obszar infrastruktury i innowacji
IMI	Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Leków Innowacyjnych
INEA	Agencja Wykonawcza ds. Innowacyjności i Sieci
IPA II	Instrument Pomocy Przedakcesyjnej
ISF	Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego
IT	Technologia informacyjna
ITER	Międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy
JAP	Wspólny plan działania
JRC	Wspólne Centrum Badawcze
JU	Wspólne przedsiębiorstwo/przedsięwzięcie
LGTT	Instrument gwarancji kredytowych dla projektów TEN-T
MAP	Program wieloletni – Program włączenia finansowego skierowany do średnich przedsiębiorstw
MEP	Poseł do Parlamentu Europejskiego
MFA	Pomoc makrofinansowa
MFW	Międzynarodowy Fundusz Walutowy
MMŚP	Mikro- małe i średnie przedsiębiorstwa

MSRSP	Międzynarodowe Standardy Rachunkowości Sektora Publicznego
MŚP	Małe i średnie przedsiębiorstwa
NEET	Młodzież niekształcąca się, niepracująca ani nieszkoląca się
PBI	Inicjatywa w zakresie obligacji projektowych
PE	Parlament Europejski
PF4EE	Instrument finansowania prywatnego na rzecz efektywności energetycznej
PGF	Fundusz gwarancyjny dla uczestników
PKB	produkt krajowy brutto
PMF	Europejski Instrument Mikrofinansowy Progress
PPP	Partnerstwo publiczno-prywatne
PSEO	System emerytalno-rentowy urzędników europejskich
RAL	„Reste à Liquider” (zobowiązanie pozostające do spłaty)
REA	Agencja Wykonawcza ds. Badań Naukowych
RF	Rozporządzenie finansowe
RSFF	Mechanizm finansowania oparty na podziale ryzyka
RTD	Badania, rozwój technologiczny i demonstracja
RWP	Rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów
S&P	Standard & Poor's Financial Services LLC
SANAD	Fundusz na rzecz mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw w regionie Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej
SAPARD	Specjalny Program Akcesyjny na rzecz Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich
SEMED	Program włączenia finansowego skierowany do MMŚP w państwach południowego i wschodniego regionu basenu Morza Śródziemnego
SESAR	Europejski system zarządzania ruchem lotniczym nowej generacji - wspólne przedsięwzięcie
SIUGI	Instrument gwarancji nieograniczonych co do kwoty w inicjatywie dotyczącej MŚP
SMEW	segment MŚP (segment małych i średnich przedsiębiorstw)
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

TRDI	Przejściowy Instrument Rozwoju Obszarów Wiejskich
TZW	Tradycyjne zasoby własne
UE	Unia Europejska
UGW	Unia gospodarcza i walutowa
VAT	Podatek od wartości dodanej
WPR	Wspólna polityka rolna
WRF	Wieloletnie ramy finansowe
YEI	Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych